

Osasairauspäiväraha

31.01.2019

Sisällysluettelo

1	Etuusohje	1
1.1	Hyvä hallinto	1
1.2	Tavoite	1
1.3	Oikeus ja edellytykset	1
1.3.1	Vakuutetun oikeus	2
1.3.1.1	Suomessa asuvat ja heihin rinnastettavat	2
1.3.1.2	Suomessa työskentelevät ja yritystoimintaa harjoittavat	2
1.3.2	Työnantajan oikeus	3
1.3.2.1	Konkurssipesä	4
1.3.2.2	Palkkaturvan maksaja	4
1.3.2.3	Ulkomainen työnantaja	5
1.3.3	Myöntämisedellytykset	5
1.3.3.1	Ikäedellytys	6
1.3.3.2	Kokoaikatyö	6
1.3.3.3	Työajan vähentäminen	8
1.3.3.3.1	Sopimus osa-aikatyöstä	9
1.3.3.3.2	Yrittäjän työn vähentäminen	10
1.3.3.3.3	Työnantajan vaihtuminen	11
1.3.3.4	Työkykyarvio	11
1.3.3.4.1	Sairauden ja vamman selvittäminen	12
1.3.3.4.2	Työkykyarvioinnin muistiinpanot	12
1.3.3.4.3	Asiantuntijalääkärin arvion pyytäminen	12
1.3.3.4.4	Lääketeieteelliset lisäselvitykset	13
1.3.3.4.4.1	Lisäselvitykset vakuutetulta	13
1.3.3.4.4.2	Lisäselvitykset terveydenhuollosta	13
1.3.3.4.4.3	Uusi lausunto terveydenhuollosta	14
1.3.3.4.4.4	Tutkimuksiin määrääminen	14
1.3.3.4.5	Työkyvyn arvioinnin erityistapauksia	18
1.3.3.4.6	Työkyvyttömyyden alkamispäivä ja yhtäjaksoisuus	19
1.3.3.4.7	Osa-aikatyö terveyttä ja toipumista vaarantamatta	20
1.3.3.4.8	Sairauden tai vamman selvittäminen	20
1.3.3.5	Kuntoutustarve ja kokonaistilanne	20
1.3.3.6	Osa-aikatyösopimuksen muuttaminen ja osa-aikatyön keskeytyminen	22
1.3.3.7	Vähimmäisaika	23
1.3.3.8	Enimmäisaika	23
1.3.3.9	Enimmäisajan jälkeen	24
1.3.4	Omavastuu-aika	25
1.3.4.1	Omavastuu-aika 1 + 9	25
1.3.4.2	Omavastuu-aika 1 päivä	26
1.3.4.3	Omavastuu-aika 0 päivää	26
1.3.5	Kv-säännökset	27
1.3.5.1	EY-lainsäädäntöä soveltavien valtioiden välillä liikkuvien henkilöiden rahaetuudet	27
1.3.5.1.1	Vastuu etuuksista ja oikeus etuuksiin	27
1.3.5.1.2	Työtulot	29

1.3.5.1.3 Päivärahaetuuksien maksaminen muutettaessa ja muuton jälkeen	30
1.3.5.1.4 Päivärahaetuuksien hakeminen	31
1.3.5.1.5 Menettelyt työkyvyttömyyteen liittyvissä rahaetuuksissa	31
1.3.5.2 Sosiaaliturvasopimukset	32
1.4 Suhde muihin etuuksiin	33
1.4.1 Työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke	33
1.4.1.1 Täysi työkyvyttömyyseläke	33
1.4.1.2 Osatyökyvyttömyyseläke	34
1.4.1.3 Työuraeläke	35
1.4.2 Kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke	36
1.4.3 Kuntoutusetuudet	36
1.4.3.1 Kelan kuntoutusraha ja osakuntoutusraha	37
1.4.3.2 Työeläkelakien mukainen kuntoutusraha	37
1.4.3.3 Kuntoutusajan ansionmenetykskorvaus	37
1.4.4 Vanhuuseläke ja varhennettu vanhuuseläke	38
1.4.5 Osittainen varhennettu vanhuuseläke	39
1.4.6 Osa-aikaeläke	39
1.4.7 Takuueläke	40
1.4.8 Vanhempainpäivärahat	40
1.4.9 Opintoraha	41
1.4.10 Muun lain mukainen ansionmenetykskorvaus	41
1.4.10.1 Muun korvauksen viivästyminen	42
1.4.10.2 Korvauksen vähentäminen osasairauspäivärahasta	43
1.4.10.3 Työtapaturma	44
1.4.10.4 Liikennevahinko	47
1.4.10.5 Sotilastapaturma	50
1.4.10.6 Urheilijan tapaturma	51
1.4.10.7 Vahingonkorvauslain mukainen korvaus	52
1.4.10.7.1 Vastuuvakuutus	53
1.4.10.7.2 Liukastumisesta johtuva työkyvyttömyys	53
1.4.11 Rikoksella aiheutettu työkyvyttömyys	54
1.4.11.1 Osasairauspäivärahan ja vahingonkorvauksen suhde	55
1.4.11.2 Tarvittavat selvitykset	55
1.4.11.3 Periminen vakuutetulta	56
1.4.11.4 Rikosasian sovittelumenettely	56
1.4.12 Potilasvahinkokorvaus	56
1.4.13 Luopumistuki	57
1.4.14 Työttömyysetuudet	57
1.4.15 Ulkomailta maksettavat etuudet	58
1.5 Hakeminen	59
1.5.1 Vireilletulo	62
1.5.1.1 Lähettäjän vastuu	63
1.5.1.2 Asiakirjan siirto	63
1.5.2 Kuka voi hakea etuutta?	63
1.5.2.1 Henkilö itse	63
1.5.2.2 Edunvalvoja	64
1.5.2.3 Edunvalvontavaltuutettu	65

1.5.2.4	Asiamies eli valtuutettu	65
1.5.2.5	Lähiomainen tai muu henkilö	66
1.5.2.6	Kunta	66
1.5.2.7	Työnantaja	66
1.5.2.8	Potilasvakuutuskeskus	66
1.5.3	Hakuaika	67
1.5.4	Lisäselvitysten pyytäminen	67
1.5.4.1	Lisäselvitykset sairauspäivärahassa	69
1.6	Määräytymisperusteet	70
1.6.1	Työtulot	70
1.6.1.1	Palkkatulot	71
1.6.1.1.1	Ei palkkaa	73
1.6.1.2	Vakuutuspalkka ja ulkomaan työtulo	76
1.6.1.3	Yrittäjän ja ammatinharjoittajan työtulot	76
1.6.1.3.1	Yrittysmuodot	77
1.6.1.3.2	YEL- ja MYEL-työtulot	81
1.6.1.3.3	Vakuuttamisvelvollisuuden selvittäminen	84
1.6.1.3.4	Yrittäjäpalkan tarkistus	86
1.6.1.3.5	Vapaaehtoinen vakuutus	86
1.6.1.3.6	Työkorvaus	86
1.6.1.4	Vähennykset	88
1.6.1.5	Verotuksessa todettujen työtulojen käyttö	91
1.6.1.5.1	Yli vuodenvaihteen jatkuvat etuudet	92
1.6.1.5.2	Etuuslajin vaihtuminen	92
1.6.1.5.3	Osatyökyvyttömyyseläkkeen saaja	93
1.6.1.5.4	Kokoaikatyössä oleva eläkkeensaaja	93
1.6.1.6	Esitetyt työtulot	93
1.6.1.6.1	Luotettava selvitys	97
1.6.1.6.2	Jatkuvat työtulot	97
1.6.1.6.3	Esitettyjen työtulojen arviointi	100
1.6.1.6.3.1	Edeltävät kuuden kuukauden tulot	101
1.6.1.6.3.2	Ammatinvaihtuminen	102
1.6.1.6.3.3	Ammatinvaihtumista vastaava muu syy	103
1.6.1.6.3.4	Tarkastelujakson pidentäminen	103
1.6.1.6.3.5	Uusi työsuhde tai työhönpaluu	104
1.6.1.6.3.6	Pätkätyöt	106
1.6.1.6.4	Edeltävä etuus on perustunut 6 kk:n tuloihin	106
1.6.1.6.5	Yrittäjän ja ammatinharjoittajan työtulot	107
1.6.1.6.6	Apurahansaajan työtulo	111
1.6.1.6.7	Kunnaneläinlääkärin esittämät tulot	111
1.6.1.6.8	Vakuutuspalkka tai ulkomaan työtulo	112
1.6.1.6.9	Osatyökyvyttömyyseläke	113
1.6.2	Vähimmäismäärä	113
1.6.3	Edeltävän etuuden perusteella	113
1.6.3.1	Työttömyysetuudet	114
1.6.3.2	Kuntoutusrahat	115
1.6.3.3	Opintoraha	115

1.7 Ratkaiseminen	115
1.7.1 Käsittelypaikka	116
1.7.1.1 Työpaikkakassa	118
1.7.1.2 Kv-asioiden käsittelypaikka	118
1.7.2 Esteellisyydestä	119
1.7.2.1 Käsittely- ja ratkaisukielto	120
1.7.2.2 Esteellisyyden toteaminen	120
1.7.3 Kuuleminen	120
1.7.3.1 Milloin asiakasta on kuultava?	120
1.7.3.2 Miten kuullaan?	120
1.7.4 Päätöksen antaminen	120
1.7.4.1 Päätöksensaaajat	121
1.7.4.2 Päätöksen perusteleva	122
1.8 Maksaminen	123
1.8.1 Maksuosoite	123
1.8.1.1 Ulkomaan maksuosoite	124
1.8.2 Maksunsaajat	124
1.8.2.1 Vakuutettu	124
1.8.2.2 Työnantaja	125
1.8.2.3 Palkkaturvan maksaja	125
1.8.2.4 Potilasvakuutuskeskus	125
1.8.2.5 Edunvalvoja ja edunvalvontavaltuutettu	125
1.8.2.6 Kunta	125
1.8.2.7 Työttömyyskassa	127
1.8.2.8 Kela	127
1.8.2.9 Valtakirjalla	128
1.8.2.10 Ulosottoviranomainen	128
1.8.2.11 Maksaminen regressinä	130
1.8.2.12 Regressikuittaus	130
1.8.3 Ennakonpidätyksen yleiset periaatteet	130
1.8.3.1 Ennakonpidätyksen perusteet	131
1.8.3.2 Lähdevero	132
1.8.3.3 Tietojen saanti ja käyttöönotto	132
1.8.3.3.1 Suorasiirtotiedot	133
1.8.3.3.2 Tiedot maksunsaajalta	133
1.8.3.3.3 Ennakonpidätyksen tallennus	134
1.8.3.3.4 Kelan selvitettävä	134
1.8.3.4 Toimittaminen	134
1.8.3.4.1 Päivärahat	135
1.8.3.5 Ennakonpidätyksen korjaus ja palautus	136
1.8.3.6 Takaisin maksetut etuudet	137
1.8.3.7 Regressisuoritukset	137
1.8.3.8 Vuosi-ilmoitukset	137
1.8.3.9 Kuukausivalvonta	138
1.8.4 Maksun estäminen	138
1.8.5 Etuusmaksujen peruutukset pankista	139
1.9 Määrä	139

1.10 Ilmoitusvelvollisuus	139
1.11 Liikamaksu	140
1.11.1 Takaisinperintä	140
1.11.2 Regressiperintä	140
1.11.2.1 Vahingonkorvaukset	142
1.12 Lakkauttaminen	143
1.13 Päätöksen oikaisu ja poistaminen	143
1.13.1 Työnantaja asianosaisena	143
1.13.2 Oikaisuvaatimukset	145
1.14 Tarkistaminen	146
1.15 Muutoksenhaku	147

1. Etuusohje

Etuusohje on toimintaohje, jota käytetään apuna etuuksien ratkaisutyössä. Ohje on ensisijaisesti tarkoitettu Kelan sisäiseen käyttöön. Ohjeen pdf-tiedosto muodostuu automaattisesti Kelan intranetissä olevan etuusohjeen verkkosivuista.

Pdf-muotoisesta etuusohjeesta puuttuvat kaikille ohjeille sisällöltään samanlaiset ohjeet

- päätöksen oikaisu ja poistaminen
- takaisinperintä
- muutoksenhaku.

Näistä on tehty omat pdf-ohjeet.

1.1. Hyvä hallinto

Hallintolaissa säännellään hyvän hallinnon perusteet. Hallintolakia sovelletaan kaikkiin hallintoasioihin Kelassa. Näihin kuuluvat **etuusasiat**, sisäisen hallinnon asiat ja sidosryhmäyhteistyö.

Hallintolaki on yleislaki. **Jos erityislaissa**, esimerkiksi **etuuslaissa**, **jostain asiasta säädetään toisin, sovelletaan erityislakia**.

Hyvän hallinnon perusteista tarkemmin

- hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa
- etuusohjeen kohdissa hakeminen ja ratkaiseminen

1.2. Tavoite

Osasairauspäivärahan tavoitteena on tukea sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvyttömän henkilön työssä pysymistä sekä paluuta takaisin hänen omaan työhönsä. Osasairauspäiväraha on tarkoitettu ainoastaan kokoaikaisesti palkkatyössä tai yrittäjänä työskenteleville. Osasairauspäivärahan käyttö perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää sekä työntekijän että työnantajan suostumusta järjestelyyn.

1.3. Oikeus ja edellytykset

Osasairauspäivärahaan on oikeus sairausvakuutuslain mukaan vakuutetulla, joka on

- 16–67-vuotias
- työkyvytön
- työkyvyttömyyden alkaessa ollut kokoaikatyössä tai päätoiminen yrittäjä
- sopinut työnsä tekemisestä osa-aikaisesti siten, että työaika vähentyy vähintään 40 % ja enintään 60 % aiemmasta
- yrittäjä vähentää työskentelyään vastaavasti

- pystyy työkyvyttömyydestään huolimatta terveyttään ja toipumistaan vaarantamatta hoitamaan osan kokoaikatyön tehtävistään

(SVL 459/2006 8 luku 11 §)

1.3.1. Vakuutetun oikeus

Sairausvakuutuslain mukaan vakuutettuja ovat:

- Suomessa vakinaisesti asuvat ja heihin rinnastettavat, ja
- Suomessa työskentelevät ja yritystoimintaa harjoittavat henkilöt, vaikka he eivät vakinaisesti asuisikaan Suomessa.

Ennen etuushakemuksen ratkaisemista varmistaa, että vakuuttaminen on selvitetty siltä ajalta, jolle etuutta on haettu.

1.3.1.1. Suomessa asuvat ja heihin rinnastettavat

Suomessa vakinaisesti asuva on vakuutettu sairausvakuutuslain mukaan (SVL 1224/2004 1 luku 2 § 1 mom.). Vakainainen Suomessa asuminen ratkaistaan asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain mukaan.

Lue lisää vakinaisesta asumistarkoituksesta.

Suomessa asuviin vakuutettuihin rinnastetaan enintään yhden vuoden ajan tilapäisesti ulkomailla oleskelevat henkilöt (SovAL 1573/1993 4 §).

Lisäksi soveltamisalain 5–8 §:ssä mainittuihin henkilöryhmiin kuuluvat ovat laissa säädetyin edellytyksin edelleen sairausvakuutuslain mukaan vakuutettuina, myös yli vuoden kestävä ulkomailla oleskelun ajan. Tällaisia henkilöryhmiä ovat mm. valtion palveluksessa ulkomailla työskentelevät, lähetys- ja kehitysyhteistyöntekijät, suomalaisella aluksella palvelevat merimiehet, lähetetyt työntekijät, suomalaisen työnantajan ulkomailla palvelukseensa ottamat työntekijät, sekä päätoimiset opiskelijat ja tutkijat. Myös näihin ryhmiin kuuluvien mukana ulkomailla olevat perheenjäsenet vakuutetaan Suomessa.

Lue lisää Suomesta muutosta.

Huomaa, että työntekijöinä ja yrittäjinä EY-lainsäädäntöä soveltavassa [1] liikkuvien sosiaaliturva määräytyy EY:n sosiaaliturvalainsäädännön perusteella. Esimerkiksi lyhytaikainenkin työskentely muussa EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa, voi johtaa Suomen sairausvakuutuksen päättymiseen.

Lue lisää EY:n sosiaaliturva-asetuksesta 883/2004 ja 1408/71.

[1] [EU- ja ETA-maat sekä muut EY-lainsäädäntöä soveltavat valtiot](#)

1.3.1.2. Suomessa työskentelevät ja yritystoimintaa harjoittavat

Suomessa työskentelevä tai yritystoimintaa harjoittava henkilö vakuutetaan, vaikka häntä ei pidettäisi vakinaisesti Suomessa asuvana (SVL 1224 /2004 1 luku 2 § 1 ja 2 mom.).

Työskentelyyn perustuva sairausvakuuttaminen edellyttää työntekijältä vähintään neljän kuukauden työskentelytarkoitusta Suomessa siten, että työttömyysturvalain (TTL 1290/2002 5 luku 3 ja 7 §) mukaisen työssäoloehdon työaika ja palkkaa koskevat edellytykset täyttyvät. Lue lisää palkansaajan työssäoloehdosta. Huomaa, että vaatimus vähintään neljän kuukauden työskentelystä ei ole odotusaika, vaan henkilö, joka täyttää edellytykset, vakuutetaan heti työskentelyn aloittamisesta lukien.

Lue lisää soveltamisalain (SovAL 1573/1993) mukaisesta työskentelyyn perustuvasta vakuuttamisesta.

Yritystoiminnan harjoittamiseen perustuva sairausvakuuttaminen edellyttää, että yrittäjä on velvollinen ottamaan yrittäjän eläkelain (Yrittäjän eläkelaki 1272/2006) tai maatalousyrittäjän eläkelain ([Maatalousyrittäjän eläkelaki 1280/2006](#)) mukaisen vakuutuksen ja että hän on harjoittanut yritystoimintaa yhdenjaksoisesti vähintään neljän kuukauden ajan, ennen vakuuttamista koskevan hakemuksen jättämistä. Edellytykset täyttävä yrittäjä vakuutetaan yritystoiminnan aloittamisesta lukien. Lue lisää yrittäjästä.

[1] EU- ja ETA-maat sekä muut EY-lainsäädäntöä soveltavat valtiot

Harkitessasi sairausvakuuttamista työskentelyn tai yritystoiminnan harjoittamisen perusteella huomioi, että samat vakuuttamisen edellytykset koskevat sekä EU-lainsäädäntöä soveltavista maista [1] ja sosiaaliturvasopimusmaista, että kaikista muistakin maista tulevia työntekijöitä ja yrittäjiä. Lisäksi edellytetään oleskelulupavaatimuksen täyttymistä (SovAL 3c §). Lue lisää oleskeluluvasta. Sairausvakuutuslain ja soveltamisalain työntekijän vakuuttamisen säännökset ovat melko yhtenäiset, mutta ne eroavat ns. kolmansista maista tulleiden yrittäjien osalta.

Sairausvakuutettuja eivät kuitenkaan ole Suomessa vieraan valtion edustustossa tai kansainvälisessä järjestössä työskentelevät ulkomaan kansalaiset.

1.3.2. Työnantajan oikeus

Osasairauspäiväraha maksetaan työnantajalle, jos työnantaja maksaa työntekijälle täyttä palkkaa osa-aikatyöskentelyn ajalta. Täydellä palkalla tarkoitetaan kokoaikatyön perusteella maksettavan vähentämättömän sairausajan palkan suuruista palkkaa.

Selvitä täyden palkan edellytyksen täytyminen hakemuksen ja palkkailmoituksen perusteella. Jos tiedoissa on ristiriitaa, tarkista palkanmaksutiedot työnantajalta.

Esimerkki

Henkilö työskentelee kokoaikatyössä ja hänen kuukausipalkkansa on 2 600 €/kk. Tultuaan työkyvyttömäksi hänelle myönnetään hakemuksesta sairauspäiväraha ajalle 13.4.–15.5. Hän saa työehtosopimuksen perusteella sairausajan palkkana

- 1) ajalta 13.4.–26.4. täyden kokoaikatyön palkkansa (2 600 €/kk)
- ja
- 2) ajalta 27.4.–30.7. 50 % kokoaikatyön palkasta (1 300 €/kk).

Sairauspäiväraha

Sairauspäiväraha maksetaan 1. jaksolta kokonaisuudessaan työnantajalle. 2. jaksolta sairauspäiväraha maksetaan työnantajalle palkkaa vastaavalta osin ja ylimenevä osa työntekijälle.

Osasairauspäiväraha

Työntekijä sopii työnantajansa kanssa osa-aikatyöstä ajalle 16.5.–30.7. ja hakee osasairauspäivärahaa. Osasairauspäiväraha maksetaan työnantajalle, jos osa-aikatyöstä maksettava palkka vastaa vähentämätöntä kokoaikatyön palkkaa (2 600 €/kk). Jos osa-aikatyöstä maksetaan pienempää palkkaa, maksetaan osasairauspäiväraha kokonaan työntekijälle tältä ajalta.

Työsuhteen ehdoissa on tullut sopia siitä, että osasairauspäiväraha voidaan maksaa työntekijän sijasta työnantajalle.

Jos työnantaja maksaa täyttä palkkaa, maksetaan osasairauspäiväraha työnantajalle myös osa-aikatyöskentelyjaksoon sisältyviltä arkilauantailta sekä muilta mahdollisilta vapaapäiviltä. Tallenna työnantajan ilmoittama palkka yhdenjaksoisesti.

Jos osasairauspäiväraha on suurempi kuin työnantajan maksama täysi palkka, maksetaan osasairauspäiväraha palkan ylittävältä osalta työntekijälle itselleen.

Osasairauspäivärahaa ei voida jakaa usean työnantajan kesken eikä myöskään YEL-/MYEL-vakuutetun yrittäjän ja työnantajan kesken, toisin kuin sairauspäivärahassa.

Useampi osa-aikatyö

Jos vakuutetulla ei ole kokoaikaista työsuhdetta vaan hänen säännöllinen työaikansa koostuu kahdessa tai useammassa osa-aikatyössä tehdystä työstä, osasairauspäivärahaa ei makseta työnantajille. Työnantajat eivät silloin maksa osa-aikatyön ajalta täyttä kokoaikatyön palkkaa, vaan enintään säännöllisen osa-aikatyön mukaista palkkaa. Osasairauspäiväraha maksetaan työntekijälle.

1.3.2.1. Konkurssipesä

Jos työnantaja on asetettu konkurssiin ja työnantaja tai konkurssipesä on maksanut sairauspoissaolon, perhevapaan tai kuntoutuksen ajalta työntekijälle palkkaa, konkurssipesällä on oikeus päivärahaetuuteen palkan määrään saakka.

1.3.2.2. Palkkaturvan maksaja

Jos työnantaja on tehnyt konkurssin tai on maksukyvytön ja työntekijä ei ole saanut palkkojaan, hänellä on oikeus palkkaturvaan. Työntekijä voi jättää hakemuksen TE-toimistoon tai suoraan ELY-keskukseen, joka antaa päätöksen asiasta.

Lue lisää palkkaturvasta:

- www.te-palvelut.fi/palkkaturva
- www.ely-keskus.fi/palkkaturva

Palkkaturvana maksettavat saatavat siirtyvät kaikkine oikeuksineen valtiolle palkkaturvapäätöksen antopäivänä (Palkkaturvalaki 16 §). Päivärahaetus maksetaan ELY-keskukselle palkan määrään

saakka, jos se on maksanut palkkaturvaa sairauden, perhevapaan tai kuntoutuksen ajalta palkkaa työsopimusten ja -ehtojen mukaisesti. Muussa tapauksessa päivärahaetuus maksetaan työntekijälle itselleen.

Etuuden maksamiseen ELY-keskukselle tarvitaan

- palkkaturvapäätös tai ilmoitus ELY-keskuksesta
 - maksunsaajan maksuosoitetiedot
- työntekijän henkilötiedot
- tiedot työstä poissaoloajalta maksetun palkan määrästä ja maksuajasta
- maksuvaikeuksiin joutuneen työnantajan nimi.

1.3.2.3. Ulkomainen työnantaja

Ulkomaisella työnantajalla voi olla oikeus päivärahaetuuteen, jos

- EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa tai sosiaaliturvasopimusmaassa kotipaikan omaava työnantaja on maksanut palkkaa ja hakee päivärahaetuutta
- muun ulkomaisen työnantajan ja Suomessa vakuutetun henkilön työsuhteeseen sovelletaan Suomen työlainsäädäntöä ja työsuhteen ehtoissa on määräys päivärahaetuuden maksamisesta työnantajalle.

YHTE-etuusjärjestelmissä (sairauspäivärahat, kuntoutusrahat, vanhempainpäivärahat) ulkomaiselle työnantajalle tarvitaan Kelassa muodostettava tekninen keino tunnus. Keinotunnus muodostetaan ohjelmallisesti, kun sellainen ulkomainen työnantaja rekisteröidään asiakkaaksi, jolla ei ole suomalaista Y-tunnusta. Keinotunnus on aina 999-alkuinen ja 9-numeroa sisältävä tunnus. Ulkomaisen työnantajan voi rekisteröidä asiakkaaksi vain toimihenkilö, jolla on oikeudet rekisteröidä työnantajan tilinumero (Maksujenhallinta-ryhmä).

Selvitä ensin, onko työnantajalla suomalaista Y-tunnusta tai onko työnantaja jo rekisteröity ulkomaan tunnuksella Kelan asiakkaaksi, jolloin sille on jo muodostettu Kelan keinotunnus. Hae työnantajaa Anni-käyttöliittymän Yritys ja yhteisöasiakkaat –toiminnossa ensin Y-tunnuksellinen työnantaja- ja sen jälkeen Ulkomainen työnantaja –haulla. Voit hakea työnantajaa nimellä tai hakemuksessa mahdollisesti ilmoitetulla eurooppalaisella kaupparekisteri-tunnuksella.

Jos ulkomaisella työnantajalla ei ole suomalaista Y-tunnusta eikä ulkomaista työnantajaa ole vielä lisätty Kelan työnantaja-asiakkaaksi, lähetä maksujenhallintaryhmään sähköposti (etuusmaksut@kela.fi) työnantajan rekisteröimiseksi Kelan järjestelmään. Ilmoita viestissä henkilötunnus, jonka tiedoista ulkomaisen työnantajan hakemus löytyy. Pyydä tarvittaessa työnantajaa ilmoittamaan tilinumero lomakkeella Y122. n tunnuksen saamiseksi Kelan maksujenhallintaryhmään.

1.3.3. Myöntämisedellytykset

Osasairauspäivärahaa voidaan myöntää 16 – 67-vuotiaalle sairausvakuutuslain mukaisesti työkyvyttömälle vakuutetulle, kun

- työkyvyttömyyden alkaessa ollut kokoaikatyössä tai päätoiminen yrittäjä
- työaikaa vähennetään 40 - 60 % kokoaikatyöstä

- työkyvyttömyydestään huolimatta vakuutettu pystyy terveyttään ja toipumistaan vaarantamatta hoitamaan osan kokoaikatyön tehtävistään

(SVL 459/2006 8 luku 11 §)

1.3.3.1. Ikäedellytys

Osasairauspäivärahaan on oikeus 16–67-vuotiaalla vakuutetulla. Päivärahaa voidaan maksaa 16-vuotissyntymäpäivää seuraavasta arkipäivästä lukien. Päivärahaa maksetaan enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona vakuutettu täyttää 68 vuotta.

Jos työkyvyttömyys on alkanut 15-vuotiaana, päivärahaa voidaan maksaa vakuutetun täytettyä 16 vuotta. Omavastuu-aika voi kulua työkyvyttömyyden alusta ajalta ennen 16-vuotissyntymäpäivää. (SVL 1224/2004 8 luku 2 §)

Esimerkki

Vakuutettu on tullut 15-vuotiaana työkyvyttömäksi 15.1. ollessaan kokoaikatyössä. Hän täyttää 16 vuotta 1.2. Osasairauspäivärahaa voidaan maksaa 2.2. alkaen (ensimmäinen syntymäpäivän jälkeinen arkipäivä).

1.3.3.2. Kokoaikatyö

Osasairauspäivärahaa voidaan myöntää vain henkilölle

- jolla on kokoaikainen työsuhde tai
- jonka työaika on ollut kokoaikatyön mukainen ennen osasairauspäivärahakautta tai sitä välittömästi edeltänyttä sairauspäivärahaa, kuntoutusrahaa tai kuntoutustukea

Kokoaikatyöllä tarkoitetaan:

- yhdessä työsuhteessa alalla normaalisti sovellettavan kokoaikaisen työntekijän säännöllistä työaika tai
- työaikalain säännöllistä 40 tunnin viikkotyöaika, jos alalla ei ole työehtosopimusta tai
- samanaikaisesti kahdessa tai useammassa osa-aikaisessa työsuhteessa työskentelevällä 35 tuntia viikossa (1.1.2014 jälkeen)

Yrittäjänä työskentelyä pidetään kokoaikaisena, jos hänellä on YEL-/MYEL-vakuutus, eikä hänellä ole muuta kokoaikaista työsuhdetta (päätoiminen yrittäjä).

Sivutoimisen yrittäjyyden (ei YEL-vakuutusta) ja sivutoimen (osa-aikainen työsuhde) yhdistelmä ei oikeuta osasairauspäivärahaan.

Kahden tai useamman työn tilanteessa, jossa vakuutetulla on kokoaikainen työsuhde tai hän on YEL/MYEL-vakuutettu yrittäjä ja lisäksi työskentelee osa-aikaisesti, oikeus osasairauspäivärahaan voi syntyä, vaikka vakuutettu jatkaisi työaika muuttamatta osa-aikaisessa työssään. Osasairauspäiväraha määräytyy näissä tilanteissa esitettyjen työkohtaisten työtulojen perusteella.

Kokoaikatyön edellytys täyttyy myös, kun vakuutettu on työkyvyttömäksi tullessaan tai osasairauspäivärahakauden alkaessa kokoaikaisessa työsuhteessa mutta kokoaikatyö on tilapäisesti keskeytyneenä

- perhevapaan

- vanhempainvapaa
- hoitovapaa
- osittainen hoitovapaa
- vuorotteluvapaan
- opintovapaan
- koko- tai osa-aikaisen lomautuksen taikka
- muun vastaavan tilapäisen keskeytyksen tai työajan lyhennyksen vuoksi.

Osa-aikatyösopimuksella on vähennettävä työaika 40–60 % kokoaikatyön työajasta.

Esimerkki 1

Osasairauspäivärahan hakija on tullut työkyvyttömäksi osittaisella hoitovapaalla ollessaan. Työaika oli vähennetty osittaisen hoitovapaan ajaksi 30 tuntiin (80 %) normaalista kokoaikatyöstä 37,5 h / viikko. Hän sopii osittaisen hoitovapaan päättymisen jälkeen työnantajansa kanssa työajan vähentämisestä 18,75 tuntiin (50 %) normaalista kokoaikatyöstään 37,5 h / viikko. Hänellä on oikeus osasairauspäivärahaan.

Esimerkki 2

Osasairauspäivärahan hakija tulee työkyvyttömäksi ollessaan kokoaikatyöstään vuorotteluvapaalla. Vuorotteluvapaan päättymisen jälkeen hän hakee osasairauspäivärahaa tarkoituksenaan palata sen jälkeen kokoaikatyöhönsä. Hänellä on oikeus osasairauspäivärahaan, jos hän vähentää työaikaansa kokoaikatyöstä 40 – 60 %.

Työsuhteen tai yrittäjyyden tulee jatkua koko osasairauspäivärahakauden ajan.

Työntekijä ja työnantaja ilmoittavat hakemuslomakkeella ja osa-aikatyösopimusta koskevassa ilmoituksessa, onko työntekijän työsuhte alalla normaalisti sovellettavan kokoaikaisen työntekijän säännöllisen työajan mukainen. Koska kokoaikatyön sääntely on joustavaa ja työmarkkinaosapuolille on työaikalaisissa varattu varsin laaja sopimisoikeus normaalisti sovellettavan kokoaikaisen työntekijän säännöllisen työajan määrittelyyn, ei Kela ilman erityistä syytä selvitä hakijan työajan kokoaikatyön mukaisuutta. Jos asiassa on kuitenkin esitetty ristiriitaisia tai puutteellisia tietoja tai työntekijän työaika on huomattavan alhainen, voit pyytää hakijaa toimittamaan lisäselvityksenä työnantajan selvityksen kokoaikatyöstä asiakaskirjeellä POL15. Myös muu luotettava selvitys otetaan huomioon.

Esimerkki 3

Työntekijän säännöllinen työaika on 30 tuntia / viikko. Osasairauspäivärahaa haettaessa ilmoitetaan työajan vastaavan alalla normaalisti sovellettavan kokoaikaisen työntekijän säännöllistä työaika. Kokoaikatyöstä on esitetty riittävä selvitys, jonka perusteella osasairauspäiväraha voidaan myöntää.

Erityistapauksia

Osasairauspäivärahan myöntäminen kotihoidon tuen tai osittaisen hoitorahan saajalle

Kokoaikatyön edellytys täyttyy, jos vakuutettu on työkyvyttömäksi tullessaan ollut hoitovapaalla tai osittaisella hoitovapaalla kokoaikatyöstä. Ratkaisulla voi olla vaikutusta kotihoidon tuen hoitolisän määrään tai oikeuteen saada osittaista hoitorahaa. Jos osasairauspäivärahan saajalla on maksussa hoitolisä tai osittainen hoitoraha, ilmoita osasairauspäivärahan myöntämisestä ko. etuuden käsittelijälle vaikutuksen tutkimista varten.

Raskaana olevan oikeus osasairauspäivärahaan

Raskaana olevan vakuutetun oikeutta osasairauspäivärahaan arvioidaan samoin perustein kuin muidenkin hakijoiden. Hakijan on toimitettava työterveyslääkärin tai muun työolosuhteet tuntevan lääkärin laatima lääkärintlausunto B, jossa todetaan ne olosuhteet ja edellytykset, joiden täyttyessä vakuutettu voi työkyvyttömyydestään huolimatta työskennellä osa-aikaisesti terveyttään ja toipumistaan vaarantamatta. Raskaana olevalla on oikeus osasairauspäivärahaan sairaudesta tai vammasta aiheutuvan työkyvyttömyyden ajalta silloinkin, kun osa-aikatyötä koskeva järjestely ajoittuu raskauden loppuvaiheeseen ja päättyy äitiyslomalle siirtymiseen.

Esimerkki

Raskaana oleva työntekijä on jäänyt sairauspäivärahalle selkäkipujen vuoksi. Työterveyshuollossa on neuvoteltu työjärjestelyistä. Kokopäiväisen seisomatyön sijaan työnantaja voisi järjestää 3-4 tuntia päivässä toimistotyötä. Vakuutetulle haetaan osasairauspäivärahaa kuukauden ajalle äitiyspäivärahakauden alkamiseen saakka. Osasairauspäiväraha voidaan myöntää haetulle ajalle, jos vakuutettu on työkyvytön sairausvakuutuslain edellyttämällä tavalla.

Sairauspäivärahan enimmäisajan jälkeen jatkuva työkyvyttömyys

Sairauspäivärahan enimmäisajan jälkeen osasairauspäivärahan myöntäminen edellyttää kokoaikaista työsuhdetta tai päätoimista yritystoimintaa osasairauspäivärahakauden alkaessa ja että työsuhde tai yrittäjätoiminta jatkuu osasairauspäivärahakauden aikana.

Esimerkki

Vakuutetun sairauspäivärahan enimmäisaika on täytynyt 31.12. Vakuutetulla on yhä voimassa kokoaikainen työsuhde. Työkyvyttömyyden yhä jatkuessa hän sopii työnantajansa kanssa osa-aikatyöstä 15.1. alkaen. Vakuutetulla on oikeus osasairauspäivärahaan, koska hänen työsuhteensa on kokoaikainen osasairauspäivärahakauden alkaessa.

Osasairauspäiväraha työkyvyttömyyseläkkeen jälkeen

Työkyvyttömyyseläkkeen jälkeen osasairauspäivärahan myöntäminen edellyttää kokoaikaista työsuhdetta tai päätoimista yritystoimintaa osasairauspäivärahakauden alkaessa ja sen aikana.

Esimerkki

Vakuutettu on sairauspäivärahan enimmäisajan jälkeen kuntoutustuella 1.10.–31.3. Hän palaa työelämäänsä entiseen työhönsä ja hakee välittömästi kuntoutustuen jälkeen osasairauspäivärahaa ajalle 1.4.–31.5. Jos vakuutetulla on kokoaikainen työsuhde, hän voi sopia työnantajansa kanssa osa-aikatyöstä osasairauspäivärahaa varten.

Oppisopimuksella opiskeleva henkilö

Oppisopimuksella opiskelevalla henkilöllä on määräaikainen työsuhde. Jos työsuhde on kokoaikainen, täyttyy kokoaikatyön vaatimus.

1.3.3.3. Työajan vähentäminen

Työajan tulee vähentyä 40–60 %:iin kokoaikatyöstä. Työajan vähentäminen voidaan toteuttaa lyhentämällä joko päivittäistä tai viikoittaista työaikaa. Jaksotyöaikaa tekevällä vähennys voidaan toteuttaa jaksokohtaisesti.

Työntekijän on sovittava työnantajansa kanssa työn vähentymisestä ja toimitettava siitä selvitys Kelaan. Yrittäjän on myös esitettävä selvitys työn vähentymisestä.

Useampaa osa-aikaista työtä tekevän on sovittava työnantajiensa kanssa työajan vähentämisestä siten, että kokonaistyöaika vähentyy 40 – 60 %:iin aiemmasta.

1.3.3.3.1. Sopimus osa-aikatyöstä

Edellytyksenä osasairauspäivärahan myöntämiselle on, että työntekijä on tehnyt määräaikaisen sopimuksen työnantajansa kanssa osa-aikatyöstä ja työsopimuslain 2 luvun 11 a §:n mukaisesta osa-aikaisesta sairauspoissaolosta. Sopimuksen tekemisen edellytyksenä on lääketieteellinen arvio työntekijän työkyvystä. Työnantajan ja työntekijän on sovittava työajan vähentyminen 40–60 %:iin työntekijän normaalista kokoaikaisesta työajasta sekä osa-aikatyöstä maksettavasta palkasta.

Osa-aikatyötä koskevan sopimuksen on oltava voimassa koko osasairauspäivärahakauden. Vakuutetun tai työnantajan on ilmoitettava Kelaan, jos osa-aikatyösopimukseen tehdään kesken sopimuskauden muutoksia.

Osa-aikasopimuksessa voidaan sopia osa-aikatyön tekemisestä useammassa eri jaksossa. Osa-aikatyösopimuksessa on sovittava omavastuuajan jälkeisestä vähintään 12 arkipäivää kestävästä osa-aikatyöstä.

Erityistilanne: kaksi tai useampi osa-aikainen työ

Useampaa osa-aikaista työtä tekevän tulee sopia työajan vähentämisestä kaikkien työnantajiensa kanssa. Työaika voi vähentää yhdessä työssä tai useammassa työssä siten, että kokonaistyöaika vähenee 40 – 60 %:iin aikaisemmasta. Työntekijän ja kaikkien hänen työnantajiensa on toimitettava tiedot työajan vähentämisestä tai siitä, että työnantaja on tietoinen osasairauspäivärahajärjestelyistä.

(Työsopimuslaki 55/2001 2 luku 11 a §)

Työntekopaikka ja työtehtävät

Työntekijän on palattava osa-aikatyöhön omaan kokoaikaiseen työhönsä. Hän voi tehdä osa-aikaisesti kaikkia tai osaa omista työtehtävistään. Jos hän ei terveydentilansa vuoksi kykene tekemään omia työtehtäviään, hän voi sopia työnantajansa kanssa myös muista työtehtävistä osasairauspäivärahakauden ajaksi.

Työajan vähentämisen tapa

Työajan vähentäminen voidaan toteuttaa lyhentämällä joko päivittäistä tai viikoittaista työaika. Jos työaika on vähennetty muulla tavalla, arvioi voiko vakuutettua silti pitää työkyvyttömänä sairausvakuutuslain mukaan.

Osa-aikatyöskentelyn aloittaminen

Vähintään 12 arkipäivää kestävä osa-aikatyö voidaan sopia alkamaan aikaisintaan sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan jälkeen. Omavastuuajalta ei ole oikeutta osasairauspäivärahaan.

Osa-aikatyösopimus tehdään työntekijän terveydentilaa koskevan selvityksen perusteella. Jos työkyvyttömyys on alkanut aikaisemmin kuin osa-aikatyösopimus omavastuu-aika huomioiden alkaa, tutki sairauspäiväraha-oikeus osa-aikatyösopimusta edeltävältä ajalta. Samoin tutki sairauspäiväraha-oikeus, jos osa-aikatyösopimus päättyi aikaisemmin kuin työkyvyttömyys.

Esimerkki

Vakuutetulle on myönnetty sairauspäiväraha 1.1.–24.1. Hän toimittaa jatkoa varten lääkärinlausunnon B, jossa todetaan työkyvyttömyys sekä arvio osa-aikatyöhön palaamisen mahdollisuudesta ajalle 25.1.–31.3. Vakuutettu sopii työnantajansa kanssa osa-aikatyöstä ajalle 15.2.–15.3. Hänelle myönnetään osasairauspäiväraha ajalle 15.2.–15.3. ja sairauspäiväraha ajoille 25.1.–14.2. sekä 16.3.–31.3., jos vakuutettu todetaan työkyvyttömäksi koko haetulta ajalta.

Selvitys osa-aikatyöstä sopimisesta

Osa-aikatyötä koskevasta sopimuksesta tulisi ilmetä:

- osa-aikatyön alku- ja loppupäivä tai
 - jos toteutuu useammassa jaksossa: alku- ja loppupäivät
- työsuhteen mukainen normaali työaika
 - vastaako koko-aikatyötä alalla?
- työaika osa-aikatyöjärjestelyn aikana
- maksetaanko täyttä koko-aikatyön palkkaa osa-aikatyöjärjestelyn aikana

Tiedot voi antaa:

1. asiointipalvelussa
2. lomakkeella [Ilmoitus Osasairauspäiväraha \(SV28\)](#)
3. osa-aikatyötä koskevalla sopimuksella

Jos jokin tieto puuttuu työntekijän ja/tai työnantajan ilmoituksesta, pyydä puuttuva tieto tarkoituksenmukaisella tavalla.

1.3.3.3.2. Yrittäjän työn vähentäminen

Yrittäjän tulee antaa luotettava selvitys omassa yrityksessään tekemänsä työn vähentymisestä 40–60 %. Selvitys voi olla erillisenä liitteenä annettu esim. kirjanpitäjän todistus, selvitys sijaisen palkkaamisesta tai muu luotettava selvitys. Yrittäjä voi antaa selvityksen myös hakemuslomakkeessa.

1.3.3.3. Työnantajan vaihtuminen

Sopimus osa-aikatyöstä on solmittava oman työnantajan kanssa ja kokoaikaisen työsuhteen on oltava voimassa koko osasairauspäivärahakauden ajan. Osa-aikatyö toisen työnantajan palveluksessa osasairauspäivärahan aikana ei ole mahdollista.

Työnantajan vaihtuminen ei kuitenkaan estä osasairauspäivärahan myöntämistä, jos vakuutetun kokoaikainen työsuhte vaihtuu toiseen ennen osasairauspäivärahakauden alkamista ja B-lausunnon kirjoittanut lääkäri tuntee työtehtävät sekä työpaikan olosuhteet, jossa osa-aikatyötä tehdään.

1.3.3.4. Työkykyarvio

Vakuutetulla on oikeus osasairauspäivärahaan, kun hän on sairauden vuoksi estynyt tekemästä työtään tai työtä, joka on siihen läheisesti verrattavaa (SVL 1224/2004 8 luku 4 §).

Työkyvyttömyys osasairauspäivärahaa varten edellyttää, että ilman mukautettuja työaika- ja mahdollisia muita järjestelyjä vakuutettu olisi työkyvyttömänä kokonaan poissa työstä ja oikeutettu sairauspäivärahaan. Sairausvakuutuslaissa ei ole osittaisen työkyvyttömyyden käsitettä vaan osasairauspäivärahan edellytyksenä on sama työkyvyttömyys kuin sairauspäivärahassa. Osa-aikaisen työn tekeminen ei saa vaarantaa vakuutetun terveyttä ja toipumista.

Tavallinen työ

Selvitä vakuutetun tavallinen työ hakemuksesta. Jos hakemuksessa ei ole riittävää tietoa tavallisesta työstä, pyydä tarvittaessa lisätiedot vakuutetulta ensisijaisesti käyttäen suojattua viestipalvelua, puhelimitse tai asiakaskirjeellä (asiakaskirjeet PRL04 ja PRL05). Pelkkä ammattinimike ei aina riitä, koska työkykyä arvioidaan siihen työhön, josta vakuutettu on sairauden vuoksi jäänyt pois. Jos vakuutetulla on useampia kuin yksi työ, pyydä selvitykset kaikista töistä.

Lue lisää Sairauspäiväraha Työkyvyn arviointi

Useampi kuin yksi työ

Jos vakuutetulla on kokoaikainen työsuhte tai hän on YEL/MYEL-vakuutettu yrittäjä ja lisäksi työskentelee osa-aikaisesti, työkykyä arvioidaan kokoaikaiseen työsuhteeseen tai yrittäjyyteen.

Jos vakuutetun kokoaikainen työ koostuu useammasta osa-aikaisesta työstä, tee työkykyarvio niihin töihin, joita vakuutettu ei kykene sairautensa vuoksi tekemään. Arvioi kokonaistilanne ja se mistä työtehtävistä vakuutettu on ollut sairauden vuoksi estynyt. Kokonaistilannetta arvioidessasi huomioi aina, pystyykö vakuutettu lääkärin arvion (hakemuksensa) mukaisesti jatkamaan osa-aikaisessa työssään terveytensä ja toipumisensa vaarantumatta. Pyydä tarvittaessa asiantuntijalääkärin arvio.

1.3.3.4.1. Sairauden ja vamman selvittäminen

Sairauspäivärahaa ja osasairauspäivärahaa haettaessa vakuutetun on esitettävä tarpeellinen ja luotettava selvitys sairaudesta ja työkyvyttömyyden alkamisajankohdasta.

Osasairauspäiväraihakemuksen liitteeksi tulee toimittaa lääkärinlausunto B (SV7), jonka on laatinut vakuutetun työtehtävät tunteva työterveyslääkäri tai muu vakuutetun työolosuhteet tunteva lääkäri. Kun kyseessä on useampi kuin yksi työ, lääkärinlausunto tulee toimittaa kaikista mukana olevista työterveyshuolloista. Myös yksi lääkärinlausunto voi olla riittävä osasairauspäivärahan myöntämiseksi, jos siitä selviää luotettavasti työkyvyttömyys sekä arvio osa-aikaisen työn tekemisen mahdollisuudesta kaikissa niissä töissä, joissa osasairauspäivärahakaudella työskennellään.

1.3.3.4.2. Työkykyarvioinnin muistiinpanot

Asiakkaan työ-, opiskelu- ja toimintakykyyn liittyvät olennaiset tiedot kirjataan Työkykyarvioinnin muistiinpanot- näytölle. Kirjaaminen sujuvoittaa asiakkaan kokonaistilanteeseen perehtymistä ja kuntoutustarpeen arviointia.

Kirjaa työ-, opiskelu- ja toimintakykyyn liittyvät johtopäätökset, kun niitä on mietitty moniammatillisesti tai kun olet asiaa selvittelyt. Huolehdi siitä, että tiedot ovat ajan tasalla.

Käytä kirjaamisen apuna seuraavaa väliotsikkorunkoa soveltuvin osin:

- Ammatti, koulutus
- Aikaisemmat työsuhteet, nykytila
- Aikaisemmat työkyvyttömyysjaksot
- Toteutunut hoito, kuntoutus ja kumppanuustyö
- Hoidon ja kuntoutuksen jatkosuunnitelma
- Asiakkaan oma näkemys työ- ja toimintakyvystä, tavoitteet ja sovitut asiat
- Kelan moniammatillinen neuvottelu, osallistujat ja johtopäätökset
- Huomioi jatkossa
- Mitä myönnetty, mille ajalle ja mitä hylätty, miltä ajalta Kelasta ja muualta

1.3.3.4.3. Asiantuntijalääkärin arvion pyytäminen

Lue lisää asiantuntijalääkärin arvion pyytämisestä.

Arvioi saatujen lääkärinlausuntojen perusteella, onko vakuutettu työkyvytön tavalliseen työhönsä tai työhön, joka on siihen läheisesti verrattavaa. Ratkaisevaa on, miten sairaus tai vamma vaikuttaa vakuutetun toimintakykyyn suhteessa työn vaatimuksiin ja mikä on vakuutetun kyky tehdä työtään sairaudesta tai vammasta huolimatta. Pyydä tarvittaessa Kelan asiantuntijalääkärin arvio. Pyytäessäsi asiantuntijalääkärin arviota esitä pyynnössä hakemuksen, lääkärinlausuntojen ja muiden selvitysten perusteella hakemuksen ratkaisemisen kannalta keskeiset asiat.

1.3.3.4.4. Lääketieteelliset lisäselvitykset

Jos esitetystä lääkärinlausunnosta ei riittävästi selviä vakuutetun sairaus ja työkyvyttömyys, voit pyytää lisäselvitystä vakuutetun terveydentilasta häneltä itseltään. Vakuutettu voi tällöin toimittaa myös Omakanta-palvelusta tulostetun potilaskertomuskopion. Voit pyytää lisäselvitystä myös suoraan lääkäriltä tai terveydenhuollon toimintayksiköltä. Laadi lisäselvityspyyntö huolellisesti, jotta saat hakemuksen ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot, mutta et tarpeetonta tietoa, ettei henkilötietolain edellyttämä tietosuoja vaarannu. Esim. potilaskertomustietoja ei saa pyytää vakuutetun koko sairaushistorian ajalta, vaan ainoastaan ne tiedot, jotka tarvitaan käsiteltävänä olevan hakemuksen ratkaisemiseksi.

Konsultoi tarvittaessa asiantuntijalääkärinä lisäselvityksen tarpeesta ja aina silloin, jos tarkoitus on määrätä vakuutettu lisätutkimuksiin.

Jos saat lisäselvityksen muualta kuin vakuutetulta itseltään ja jos selvitys johtaisi osasairauspäivärahan hylkäämiseen kokonaan tai osittain, kuule vakuutettua ennen asian ratkaisemista. (HallintoL 434/2003 6 luku 34–36 §).

1.3.3.4.4.1. Lisäselvitykset vakuutetulta

Voit pyytää vakuutettua toimittamaan lisäselvitystä, esimerkiksi erikoislääkärin lausunnon, jos se on tarpeen työkyvyn arvioimiseksi tai kuntoutustarpeen selvittämiseksi. Pyydä tarvittaessa asiantuntijalääkärin arvio lausunnon tarpeellisuudesta.

Voit pyytää vakuutetulta myös muita hänen hallussaan olevia päivärahahakemuksen käsittelyssä tarvittavia lisäselvityksiä, kuten kopioita potilaskertomuksista tai lääkärinlausunnoista. Vakuutettu voi toimittaa myös Omakanta-palvelusta tulostetun potilaskertomuskopion.

1.3.3.4.4.2. Lisäselvitykset terveydenhuollosta

Voit pyytää hakemuksen käsittelyssä tarvittavat välttämättömät lisäselvitykset suoraan vakuutettua hoitaneelta lääkäriltä, sairaalalta, terveyskeskuksesta tai muulta sairaanhoitolaitokselta (asiakaskirje YHV03), jos et voi arvioida hakijan työkyvyttömyyttä esitetyn lääkärinlausunnon perusteella. Voit konsultoida asiantuntijalääkärinä tarvittavista lisäselvityksistä.

Kelalla on lakiin perustuva oikeus saada pyynnöstä etuuden ratkaisemista varten välttämättömät tiedot lääkäriltä tai muulta terveydenhuollon ammattihenkilöltä sekä julkiselta ja yksityiseltä terveydenhuollon toimintayksiköltä (SVL 1224/2004 19 luku 1 § 2 mom.). Vakuutetun suostumusta tietojen hankkimiseen ei tarvita. Kuule kuitenkin asiakasta ennen päätöksen tekemistä, jos olet pyytänyt suoraan terveydenhuollosta lisäselvityksiä ja niiden tietojen perusteella sairauspäiväraha hylätään kokonaan tai osittain. Tarvittavat tiedot voit pyytää kopiona potilaskertomuksista tai muista potilasasiakirjoista. Kelalla on oikeus saada kopiot maksutta. Laadi selvityspyyntö huolellisesti, jotta saat juuri ne tiedot, joita tarvitset ja jotka on oikeus saada.

Jos vakuutettu on toimittanut Kelalle osasairauspäivärahan hakemista varten lääkärinlausunnon ja se on selvästi puutteellinen, etkä sen perusteella pysty ratkaisemaan päivärahahakemusta, voit tarvittaessa pyytää lausunnon kirjoittajaa täydentämään sitä. Konsultoi tässä tilanteessa

asiantuntijalääkärinä siitä mitä lisäselvitystä tarvitaan. Lausunnon täydentämisestä ei makseta erikseen palkkiota lausunnon kirjoittajalle.

1.3.3.4.4.3. Uusi lausunto terveydenhuollosta

Voit pyytää vakuutetun terveydentilasta, hoidosta tai työkyvystä lausunnon lääkäriltä tai muulta terveydenhuollon ammattihenkilöltä tai sosiaalipalvelujen tuottajalta (asiakaskirje YHV02). Pyydä tarvittaessa asiantuntijalääkärin arvio lisäselvityksen tarpeesta ja siitä, minkä erikoisalan lausunto tarvitaan. Kun terveydenhuollon ammattihenkilö tai muu asiantuntija kirjoittaa Kelan pyynnöstä lausunnon, Kela on velvollinen maksamaan lausunnosta kohtuullisen palkkion (SVL 19 luku 12 §). Muita kustannuksia ei korvata. Palkkio maksetaan LM-järjestelmällä käyttäen kustannuslajia V1.

Terveydenhuollon ammattipätevyyden omaavat henkilöt on lueteltu Valviran internet-sivuilla Valvira.fi.

Sosiaalipalvelujen tuottajia ovat sosiaalihuollon laitokset, avohuollon toimintayksiköt, perhekodit ja sosiaalihuollon palveluita antavat yksityiset ammatinharjoittajat.

1.3.3.4.4.4. Tutkimuksiin määrääminen

Milloin lähetät vakuutetun lisätutkimuksiin?

- Jos hakemuksen liitteeksi toimitettujen lääketieteellisten selvitysten perusteella ei voi päätellä, onko vakuutettu työkyvytön vai työkykyinen eikä asia selviä, vaikka olet pyytänyt lisäselvitystä, esim. erikoislääkärin lausunnon vakuutetulta tai potilaskertomuskopion hoitavalta taholta.
- Jos asiakas on toimittanut erikoislääkärin lausunnon, mutta asian ratkaisemiseksi tarvitaan vielä lisätietoa toisen alan erikoislääkäriltä.

SVL:n 15 luvun 13 §:n mukaista työkyvyn arviointitutkimusta käytetään vain niissä tilanteissa, joissa se on lain toimeenpanon kannalta tarpeellista. Asiakasta ei kuitenkaan pidä lähettää tutkimuksiin vasta muutoksenhakutilanteessa. Jos tutkimuksiin lähettäminen muutoksenhakutilanteessa vaikuttaisi tarpeelliselta, ota yhteyttä Työ- ja toimintakykyetuksien osaamiskeskuksen työkykyryhmään (TEOSPÄIVÄRAHA). Tutkimuksiin lähettäminen on arvioitava näissä tapauksissa erityisen tarkasti.

Tutkimuksen tarpeen arvioi aina asiantuntijalääkäri.

Vakuutetun on osallistuttava terveydentilan selvittämistä ja työkyvyn arvioimista varten Kelan määräämiin tutkimuksiin (työkyvyn arviointitutkimus). Jos vakuutettu kieltäytyy noudattamasta tutkimusmääräystä, hakemus ratkaistaan käytettävissä olevilla tiedoilla. Tällöin päiväraha voidaan myöntää tai hylätä joko kokonaan taikka osittain. (SVL 1224/2004 15 luku 2 § 2 mom. ja 13 §)

Pääsääntö on, että päiväraha myönnetään siihen saakka kunnes tutkimuksesta saadaan lausunto (tutkimustyyppistä riippuen 3-6 viikon ajalle). Työkyvyn arviointitutkimukseen lähetetyn asiakkaan työkyvyttömyys on epäselvä, joten sairauspäivärahan myöntämisen kannalta tilanne tulkitaan asiakkaan eduksi. Joissain tilanteissa päivärahan myöntäminen ei ole tarkoituksenmukaista, joten harkitse asiakkaan kokonaistilanteen kannalta paras vaihtoehto (esim. enimmäisaika täyttynyt aikaisemmin).

Käsittele päiväraha tutkimustulosten saavuttua. Ellei päivärahaa voida myöntää, varaa vakuutetulle tilaisuus tulla kuulluksi lausunnon johdosta (käytä soveltuvin osin asiakaskirjettä PRS03).

Työkyvyn arviointitutkimukset

Asiantuntijalääkäri ottaa arviossaan kantaa, millaiseen tutkimukseen asiakas tulee lähettää.

Kelan sopimuspalveluntuottajat tekevät työkyvyn arviointitutkimuksia kolmessa eri laajuudessa:

1. Erikoislääkärin työkyvyn arviointitutkimus

Tutkimuksen tekee yksi seuraavista:

- fysiatrian erikoislääkäri
- psykiatrian alan erikoislääkäri
- keuhkosairauksien erikoislääkäri
- silmätautien erikoislääkäri
- kardiologian ja sisätautien erikoislääkäri
- sisätautien erikoislääkäri (yleissisätaudit tai endokrinologia)

2. Suppea moniammatillinen työkyvyn arviointitutkimus

- Mielenterveyspainotus (MT-painotus)
- Tuki- ja liikuntaelin-painotus (TULES-painotus)

3. Laaja moniammatillinen työkyvyn arviointitutkimus

- Mielenterveyspainotus (MT-painotus)
- Tuki- ja liikuntaelin –painotus (TULES-painotus)

Tutkimustyyppit on esitelty tarkemmin [palvelukuvauksessa](#).

Kaikkien tutkimusten yhteydessä on mahdollista tehdä lisätutkimuksia (ks. palvelukuvaus, sivu 3). Näihin palveluntuottaja tarvitsee lähettävän vakuutuspiirin luvan. Pyydä lisätutkimusten tarpeellisuudesta aina asiantuntijalääkärin arvio.

Jos tutkimusvalikoimassa ei ole vakuutetun terveydentilan kannalta sopivaa tutkimustyyppiä, ota yhteyttä Työ- ja toimintakykyetuksien osaamiskeskuksen sairauspäiväraaharyhmään (TEOSPAIVARAHA).

Tutkimukseen lähettämisen vaiheet

1. Palveluntuottajan valinta

Kela käyttää työkyvyn arviointitutkimuksissa sopimuspalveluntuottajia.

Erikoislääkärin työkyvyn arviointitutkimukset

Kun sopiva tutkimustyyppi on tiedossa, palveluntuottaja valitaan puitejärjestelyn mukaisesti asiakkaan

- asuinkunnan ja
- syntymäpäivän perusteella.

Jos asiakkaan asuinkunnalle ei ole nimettyä palveluntuottajaa tiettyyn tutkimukseen, tai sopimuspalveluntuottaja ei pysty järjestämään työkyvyn arviointitutkimusta, valitaan asiakasta lähimmältä kilpailutusalueelta mahdollinen sopimuspalveluntuottaja. Puitejärjestely kuitenkin edellyttää, että näissäkin tapauksissa asiakas ohjataan palveluntuottajalle ensisijaisesti syntymäpäivän perusteella

Moniammatilliset työkyvyn arviointitutkimukset

Palveluntuottaja valitaan puitejärjestelyn mukaisesti asiakkaan asuinkunnan perusteella.

Jos asiakkaan asuinkunnalle ei ole nimettyä palveluntuottajaa tiettyyn tutkimukseen, tai sopimuspalveluntuottaja ei pysty järjestämään työkyvyn arviointitutkimusta, valitaan asiakasta

lähimmältä kilpailutusalueelta mahdollinen sopimuspalveluntuottaja. Huomioi myös, että jos palveluntuottaja ei pysty järjestämään/aloittamaan tutkimusta sopimuksen mukaisessa määräajassa, tulee tutkimuksen toteuttajaksi valita toinen palveluntuottaja, edellä kuvatun menettelyn mukaisesti.

2. Yhteydenotot

Varmista vakuutetulta, että hän suostuu menemään tutkimukseen. Jos vakuutettu ei suostu tutkimukseen, ratkaise päiväraha toimitettujen selvitysten perusteella.

Kun vakuutetun suostumus on saatu, ota yhteyttä palveluntuottajaan puhelimitse ja varmista, että tutkimuksen aloitusaika järjestyy sopimuksen mukaisesti:

- Erikoislääkärin tutkimus 2 viikon kuluessa
- Moniammatilliset tutkimukset 3 viikon kuluessa

Jos palveluntuottaja ei voi järjestää erikoislääkärin työkyvyn arviointitutkimusta, valitse ensisijaisesti samalta kilpailutusalueelta (maakunta) paremmuusjärjestyksessä toinen palveluntuottaja (esim. 1. palveluntuottaja ei ota asiakasta vastaan, valitse 2. palveluntuottaja tai 3. palveluntuottaja ei ota asiakasta vastaan, valitse 1. palveluntuottaja, jne.). Toissijaisesti käytetään asiakasta lähimmän kilpailutusalueen palveluntuottajaa.

Jos palveluntuottaja ei voi järjestää moniammatillista työkyvyn arviointitutkimusta, valitse palveluntuottaja asiakasta lähin palveluntuottaja toiselta kilpailutusalueelta (erva-alue).

Lähetä vakuutetulle tiedot tutkimuksesta kirjeellä PRI01, jonka liitteenä asiakkaalle menee matkalaskulomake PR 221.

Lähetä palveluntuottajalle ilmoitus tutkimukseen määräämisestä kirjeellä PRV10.

Yksilöi kirjeessä myös kysymykset, joihin tutkimuksella halutaan vastaus. Jos asiantuntijalääkäri esittää jo arviossaan tarvittavia lisätutkimuksia, kirjaa nämä myös kirjeeseen. Pyydä tarvittaessa asiantuntijalääkäriltä tarkentamaan tutkimuksen tavoitteita. Liitä kirjeeseen

- asiakkaan lääkärinlausunnot ja muut työkyvyn arviointitutkimuksen kannalta oleelliset tiedot
- Laskun erittely -lomake (PRV10L).

Tutkimuksen suorittajan on tarpeellista saada taustatietoa vakuutetun ammatista ja työtehtävistä sekä Kelassa olevista asiaan liittyvistä lääkärinlausunnoista ja muista selvityksistä (esim. sairauspäiväraha hakemus). Kelalla on oikeus antaa tutkimuksiin lähetettävän vakuutetun terveydentilaa, sairautta, hoitotoimenpiteitä, ammattia, työolosuhteita ja työn laatua koskevia tietoja tutkimuksen tekeväälle lääkärille tai terveydenhuollon toimintayksikölle (SVL 1224/2004 19 luku 5 § 2 mom.).

OIWA-työhön tulee liittää kaikki tutkimukseen lähettämiseen liittyvä materiaali ja yhteydenotot. (Ks. myös OIWA-prosessi).

3. Tutkimuskustannusten maksaminen

Tutkimuskustannukset, sekä vakuutetun että palveluntuottajan, maksetaan etuusmenoista Tahti-järjestelmässä. Paperilaskut lähetetään osoitteeseen: Kela, Laskujen käsittely, PL 450, 00101 HELSINKI. Laskujen maksaminen on keskitetty Eteläiseen vakuutuspiiriin.

Asiakkaalle maksettavat kustannukset

Tutkimuksesta aiheutuneet matkakustannukset korvataan vakuutetulle ilman omavastuuta. Matkakustannukset korvataan halvimman käytettävissä olevan matkustustavan mukaan (SVL 4 luvun mukaisesti). Oman auton tai taksin käytöstä aiheutuneiden kustannusten korvaamiseksi tarvitaan lääkärintodistus (Todistus matkakorvausta varten, SV 67), tai selvitys julkisten liikenneyhteyksien

puuttumisesta. Taksia ei tule tilata alueellisesta tilausvälityskeskuksesta, eikä taksimatkasta saa ottaa Kelan suoraveloitusta.

Vakuutetulla on lisäksi oikeus saada tutkimukseen osallistumisen ajalta

- majoittumiskorvausta (yöpyminen esim. hotellissa)
- päivärahaa (veroton korvaus matkasta aiheutuneista elinkustannuksista, kun matkan kesto on yli 10 h) tai puolipäivärahaa (veroton korvaus matkasta aiheutuneista elinkustannuksista, jos matkan kesto on yli 6 h)
- yömatkaraaha (kun päivärahaan oikeuttavasta matkavuorokaudesta vähintään 4 tuntia on kello 21.00 - 7.00 välisenä aikana ja asiakas yöpyy esim. sukulaisen luona).

Edellisistä säädetään Verohallinnon päätöksessä verovapaista matkakustannusten korvauksista (816/32/2011). Lue lisää [Verohallinnon päätöksestä verovapaista matkakustannusten korvauksista vuonna 2016](#). Jos vakuutettu on tarvinnut saattajan terveydentilansa vuoksi, saattajalle korvataan matkasta aiheutuneet kustannukset samojen perusteiden mukaan kuin vakuutetulle.

Päivärahaan, yömatkaraahaan ja majoittumiskorvaukseen oikeuttavaksi ajaksi ei lueta sitä aikaa, jonka vakuutettu on ollut tutkimuksen johdosta tutkimuslaitoksessa tai palveluntuottajan järjestämässä täysihoidossa, jossa oleskelu on ollut vakuutetulle maksutonta.

Vakuutettu ilmoittaa matkakustannukset matkalaskulomakkeella PR 221 ja lähettää laskun palautuskuoressa osoitteeseen: Kela, Laskujen käsittely, PL 450, 00101 HELSINKI. Matkalaskulomaketta ei toimiteta Kelan toimistoon.

Vakuutetulle voidaan maksaa matkakustannusten ennakkoa arvioiduista kustannuksista, jos hän sitä pyytää. Jos asiakas pyytää matkaennakkoa, voit sopia sen maksamisesta suullisesti. Selvitä ennakon tarpeellisuus ja kustannusten kohtuullisuus. Oikeus päivärahaan ja yömatkaraahaan (verottomat korvaukset matkasta aiheutuneista kustannuksista) selvitetään vasta matkalaskun käsittelyn yhteydessä.

Yhteenvedo sovitusta ennakosta lähetetään asiakkaalle kirjallisena asiakaskirjeellä (YHX01) tai asiointipalvelun viestit-toiminnolla. Yhteenvedon tulee sisältää Kelan laskutusta varten seuraavat tiedot:

- Asiakkaan nimi, osoite ja maksuosoite
- Päiväys
- Matkareitti (esim. Kajaani – Oulu), käytettävä kulkuneuvo ja ennakkomaksun määrä
- Majoituksen ennakon määrä
- Maksettavan ennakon yhteissumma
- Merkintä ”SAVA”, josta maksaja tunnistaa ennakon sairausvakuutusrahastosta maksettavaksi.

Lähetä asiakaskirje (tai asiointipalvelun yhteenvetoviesti ja yllä mainitut lisätiedot) laskujen käsittelyyn pdf-tiedostona sähköpostilla osoitteisiin ostolaskut@kela.fi, kirjanpito@kela.fi ja vantaan-porvoon.tutkimuslaskut@kela.fi. Kirjoita viesti aihe-kenttään ”Matkaennakko ja asiakkaan nimi”. Tiedot viedään järjestelmään Eteläisen vakuutuspiiriin käsiteltäväksi.

Matkan päätyttyä myös ennakkoa saaneen asiakkaan on tehtävä matkalasku.

Jos matkakustannukset korvataan esitetyn matkalaskun mukaisesti, vakuutetulle ei tarvitse antaa päätöstä. Jos Kela ei voi korvata matkakustannuksia vakuutetun esittämän matkalaskun mukaisesti tai vakuutettu muutoin erikseen pyytää päätöstä matkakustannusten korvaamisesta, annetaan vakuutetulle päätös kirjejärjestelmästä (PRP02).

1.3.3.4.5. Työkyvyn arvioinnin erityistapauksia

Monisikiöraskaudesta, plastiikkakirurgisista toimenpiteistä ja päihdesairaudesta johtuvaan työkyvyttömyyteen ja osasairauspäivärahaoikeuden selvittämiseen liittyy seuraavia erityispiirteitä.

Kaksi tai useampi osa-aikatyö

Kahta tai useampaa osa-aikaista työtä vähintään 35 tuntia viikossa tekevän hakiessa osasairauspäivärahaa hänen tulee toimittaa lääkärinlausunto kaikkia työsuhteitaan koskien. Lääkärinlausunto tulee siis toimittaa kaikista mukana olevista työterveyshuolloista. Myös yksi lääkärinlausunto voi olla riittävä osasairauspäivärahan myöntämiseksi, jos siitä selviää luotettavasti työkyvyttömyys sekä arvio osa-aikaisen työn tekemisen mahdollisuudesta kaikissa niissä töissä, joissa osasairauspäivärahakaudella työskennellään. Jos sisältö on riittävä, B-lääkärinlausunto voidaan siis laatia

- työterveyshuollossa, johon liittyvässä työssä työntekijä jatkaa
- työterveyshuollossa, johon liittyvästä työstä työntekijä jää kokonaan pois
- muun työolosuhteet tuntevan lääkärin toimesta

Monisikiöraskaus ja työkyvyttömyys

Synnytyssairaaloiissa on odottaville äideille suositeltu kaksosraskauden johdosta sairauslomaa vaihtelevasti ja tätä koskeva A-todistus on kirjoitettu usein jo 25. raskausviikon jälkeen. Monisikiöraskauden poikkeavan luonteen johdosta siihen liittyy riskejä verrattuna tavalliseen raskauteen.

Plastiikkakirurgiset toimenpiteet ja työkyvyttömyys

Puhtaasti esteettisistä syistä tehtävät plastiikkakirurgiset toimenpiteet eivät ole sairausvakuutuslaissa tarkoitettua tarpeellista sairauden hoitoa. Näiden toimenpiteiden jälkeistä työkyvyttömyyttä ei myöskään pidetä sairaudesta johtuvana, jolloin oikeutta sairauspäivärahaan tai osasairauspäivärahaan ei ole. Jos kuitenkin esteettiseen kirurgiseen toimenpiteeseen liittyy odottamaton komplikaatio, siihen kohdistuvan hoidon voidaan katsoa johtuvan sairaudesta. Tällöin vakuutetulla on oikeus korvauksiin tarpeellisista hoidon kustannuksista ja ansionmenetyksestä.

Julkisessa terveydenhuollossa tehdyt toimenpiteet

Julkisessa terveydenhuollossa tehty toimenpide (esim. lihavuusleikkaus tai sukupuolienkorjausleikkaus) on yleensä tarpeellista sairaanhoitoa. Välittömästi toimenpiteestä johtuva työkyvyttömyys oikeuttaa sairauspäivärahaan, jos työkyvyttömyys jatkuu yli omavastuuajan. Sairauspäivärahan perustetta ei tarvitse erikseen selvittää.

Tutkimuksiin tai hoitoon odottaminen

Tutkimuksiin tai hoitoon odottaminen ei yksistään ole riittävä syy myöntää päivärahaa. Tapauskohtaisesti joudut selvittämään ja tarvittaessa pyytämään lisäselvitystä tilanteesta ja arvioimaan tai asiantuntijalääkäri arvioi, onko vakuutettu työkyvytön vai työkykyinen.

Useissa pitkäaikaissairauksissa sairauden kulku on aaltomainen. Esimerkiksi nivelrikko on sairaus, joka oireilee ajoittain enemmän. Jos potilas on saanut lähetteen erikoissairaanhoidon lisätutkimuksiin, ei se välttämättä tarkoita aina, että vakuutettu olisi koko odotusajan työkyvytön.

Päihteiden käyttö ja työkyvyttömyys

Päihdesairauksissa oikeutta osasairauspäivärahaan on arvioitava samoin periaattein kuin muissakin sairauksissa. Osasairauspäivärahan myöntöedellytysten arvioimiseksi asiakkaan on toimitettava B-lausunto työkyvyttömyydestä. Avohoidossa tapahtuvan päihdekatkaisun osalta työkykyä on arvioitava työkyvyttömyyden arvioimisesta annettuja ohjeita ja periaatteita noudattaen.

Lue lisää yksilökohtaisesta päihdekuntoutuksesta.

Ammattitauti

Ammattitaudit ovat sairauksia, joiden pääasiallinen aiheuttaja on jokin työssä oleva fyysikaalinen, kemiallinen tai biologinen tekijä. Työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetään, mitkä sairaudet katsotaan ammattitaudeiksi.

Osan ammattitaudeista, esimerkiksi rasitusvammat hoitaa tavallisesti työterveyslääkäri. Ammattitautia voidaan tutkia ensi vaiheessa oman alueen keskussairaalassa. Tarvittaessa potilas voidaan lähettää lisätutkimuksiin Työterveyslaitokselle tai sen aluepisteiden poliklinikoille. Työpaikkaselvitysten tarkoitus on tunnistaa mahdolliset ammattitaudin aiheuttajat, esimerkiksi herkistävät kemikaalit ja altistumisreitit sekä tehdä arvioita.

Tavallisimpia ammattitauteja voivat olla erilaiset hengityselinsairaudet, ammatti-ihotaudit, hermoston sairaudet, tuki- ja liikuntaelämistön sairaudet ja muut ammattitaudit, kuten äänihäiriö, infektiotaudit, meluvamma.

Ammattitaudin korvaa se vakuutusyhtiö, jossa työnantajan tapaturmavakuutus oli ammattitaudin ilmetessä. Korvaaminen edellyttää syy-yhteyttä korvattavan vamman tai sairauden ja työssä olleen altisteen välillä. Kaikki sairaudet, joilla on syy-yhteys työhön, eivät kuitenkaan ole ammattitaupeja. Ammattitautia epäiltäessä korvausvelvollisuuden selvittely tulisi laittaa vireille työnantajan vakuutuslaitoksessa ja sairauspäivärahan käsittelyyn pitäisi pyytää viivästyminen todistus.

Jos vakuutettu oireilee työssään, voi hänellä olla oikeus saada sairauspäivärahaa esim. eri hengitystieoireisiin liittyvien tulehdussairauksien pohjalta. Kun tosiasiallinen oireilun syy löytyy ja työkykyisyys altistumisen ulkopuolella selviää, ei sairauspäivärahaan ole enää oikeutta.

1.3.3.4.6. Työkyvyttömyyden alkamispäivä ja yhtäjaksoisuus

Vakuutetun tulee esittää lääkärintodistus työkyvyttömyydestä, jos työkyvyttömyys jatkuu yli omavastuuajan. Omavastuuajalle riittää esim. työnantajan tai työterveyshuollon selvitys. Käsittele päiväraha-asia aina yhdenjaksoisen työkyvyttömyyden alkamispäivästä lukien. Vakuutettu ei itse voi valita alkamisaikaa.

Jos lääkärintodistus puuttuu viikonlopun ajalta, selvitä onko vakuutettu ollut poissa työstään. Viikonlopun ajalta lääkärintodistusta ei välttämättä tarvita, jos sama sairaus jatkuu maanantaina.

Jos lääkärintodistus puuttuu arkivapaalta, työkyvyttömyyttä ei yleensä voida pitää yhdenjaksoisena. Tämä koskee myös vuorotyössä olevien arkivapaita.

YEL-päivärahan hakija voi esittää omavastuuajalle terveydenhoitajan tai sairaanhoitajan antaman todistuksen sairaudesta.

Jos työkyvyttömyys on aiheutunut työtapaturmasta tai liikennevahingosta, selvitä yhdenjaksoisen työkyvyttömyyden alkamispäivä vakuutusyhtiöstä. Yhdenjaksoisen työkyvyttömyyden katsotaan alkaneen tapaturman sattumisesta, vaikka sairauspäivärahaa ei ole haettu.

1.3.3.4.7. Osa-aikatyö terveyttä ja toipumista vaarantamatta

Vakuutetun tulee olla työkyvytön tavalliseen työhönsä kuten sairauspäivärahassa. Osa-aikaisen työn tekeminen ei saa vaarantaa hänen terveyttään ja toipumistaan. Lääkärintoiminnassa todetaan ne olosuhteet ja edellytykset, joiden täytyessä vakuutettu voi työkyvyttömyydestään huolimatta työskennellä osa-aikaisesti terveyttään ja toipumistaan vaarantamatta.

Vakuutetun on esitettävä lääkärintoiminta B (lomake SV7), jonka on laatinut vakuutetun työtehtävät tunteva työterveyslääkäri tai muu vakuutetun työolosuhteet tunteva lääkäri. Muu lääkäri kuin työterveyslääkäri voi kirjoittaa lausunnon, jos hän on hankkinut riittävät tiedot vakuutetun työtehtävistä ja työolosuhteista esimerkiksi konsultoimalla työterveyshuoltoa tai työnantajaa. Muun kuin työterveyslääkärintoiminta voidaan hyväksyä esimerkiksi pienyrityksien kohdalla, joilla sairaanhoitopalvelut eivät sisälly työterveyshuoltopalvelua koskevaan sopimukseen.

Kahta tai useampaa osa-aikaista työtä vähintään 35 tuntia viikossa tekevän hakiessa osasairauspäivärahaa hänen tulee toimittaa lääkärintoiminta kaikkia työsuhteitaan koskien. Lääkärintoiminta tulee siis toimittaa kaikista mukana olevista työterveyshuolloista. Myös yksi lääkärintoiminta voi olla riittävä osasairauspäivärahan myöntämiseksi, jos siitä selviää luotettavasti työkyvyttömyys sekä arvio osa-aikaisen työn tekemisen mahdollisuudesta kaikissa niissä töissä, joissa osasairauspäivärahakaudella työskennellään. Jos sisältö on riittävä, B-lääkärintoiminta voidaan siis laatia

- työterveyshuollossa, johon liittyvässä työssä työntekijä jatkaa
- työterveyshuollossa, johon liittyvästä työstä työntekijä jää kokonaan pois
- muun työolosuhteet tuntevan lääkärin toimesta

(SVL1224/2004 8 luku 4 §)

(SVA 2 luku 1 § 9 mom.)

1.3.3.4.8. Sairauden tai vamman selvittäminen

Sairauspäivärahaa ja osasairauspäivärahaa haettaessa vakuutetun on esitettävä tarpeellinen ja luotettava selvitys sairaudesta ja työkyvyttömyyden alkamisajankohdasta.

Osasairauspäivärahahakemuksen liitteeksi tulee toimittaa lääkärintoiminta B, jonka on laatinut vakuutetun työtehtävät tunteva työterveyslääkäri tai muu vakuutetun työolosuhteet tunteva lääkäri.

1.3.3.5. Kuntoutustarve ja kokonaistilanne

Selvitä asiakkaan osasairauspäiväraha-, kuntoutus-, työllistymis- tai eläkemahdollisuudet mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Selvitä osasairauspäiväraha-asiaa käsitellessäsi vakuutetun kokonaistilanne erityisesti, kun

- useampi lyhyehkö työkyvyttömyysjakso seuraa toistaan, mutta sairaus ei välttämättä edellytä eläkkeelle siirtymistä
- vakuutetulla on työttömyysjaksoja tai
- hänen sosiaalinen selviytymisensä muutoin on heikkoa

Kuntoutustarpeen selvittäminen

Lainsäädännössä on määritelty tietyt tarkistuspisteitä kuntoutustarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi ja kuntoutuksen toteuttamisen varmistamiseksi.

Kelan on selvitettävä asiakkaan kuntoutustarve mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, viimeistään kuitenkin silloin, kun asiakkaan sairauspäivärahan ja osasairauspäivärahan enimmäisaikoihin luettavien päivien lukumäärä yhteensä ylittää 60 (SVL 1224/2004 12 luku 6 §). Selvittämisessä on olennaista asiakkaan sairauden ja kokonaistilanteen aiheuttaman työ- tai opiskelukyvyn olennaisen heikkenemisen sekä näihin liittyvän kuntoutustarpeen havaitseminen riittävän varhaisessa vaiheessa. Kuntoutustarpeen selvittäminen edellyttää sairauspäivärahäsittelijän, kuntoutusetuuksien käsittelijän sekä asiantuntijalääkärin yhteistyötä. Päivärahapäätöksessä, jossa 60 suorituspäivää ylittyy, asiakkaalle lähtee ohjelmallisesti liitteenä kirje Tietoa kuntoutuksesta (SV 11).

Kela voi selvittää kuntoutustarvetta terveydenhuollossa meneillään olevista tutkimuksista huolimatta, jos se on tarpeen sen selvittämiseksi, onko asiakkaan työkyky olennaisesti heikentynyt.

Kelan ei tarvitse selvittää ammatillisen kuntoutuksen tarvetta, jos se selvitetään muualla. Ohjaa asiakas kuntoutustarpeen selvittämisen jälkeen tarvittaessa Kelan tai muiden tahojen kuntoutuspalvelujen piiriin.

Selvityksen toteuttaminen

Selvitä kuntoutustarve ja -mahdollisuudet ensisijaisesti Kelassa olevien lausuntojen ja asiakirjojen perusteella. Tee yhteistyötä asiantuntijalääkärin kanssa.

Jos et voi selvittää kuntoutuksen tarvetta käytävissä olevien asiakirjojen pohjalta, hanki lisäselvityksiä. Näitä ovat esimerkiksi

- lääketieteelliset selvitykset
- työnantajan selvitys työstä ja työolosuhteista
- TE-toimiston lausunto
- sosiaalitoimen selvitykset
- asiakasyhteistyöryhmän lausunto
- muiden mahdollisten asiantuntijoiden selvitykset

Jos vakuutetun terveydentilan selvittämiseksi ja työkyvyn arvioimiseksi tarvitaan erityistä asiantuntemusta ja laajempia selvityksiä, hänet voidaan lähettää lisätutkimuksiin (SVL 1224/2004 15 luku 13 §). Kuntoutuksen tarvetta voidaan selvittää myös Kelan tai työeläkelaitoksen kautta ammatillisella kuntoutuspalveluksella (KKRL 566/2006 6 ja 7 §).

Lue lisää [kuntoutustarpeesta ja kokonaistilanteesta](#).

Lue lisää [työkykyneuvonnasta](#).

1.3.3.6. Osa-aikatyösopimuksen muuttaminen ja osa-aikatyön keskeytyminen

Osa-aikatyön tilapäinen keskeytyminen

Osa-aikatyön tekeminen saattaa tilapäisesti keskeytyä osa-aikatyösopimuksen voimassaoloaikana eri syistä. Vakuutetulla on osa-aikatyösopimuksen voimassaoloaikana normaali työsuhteesta johtuva oikeus olla tilapäisesti pois työstä esimerkiksi oman tai lapsen sairastumisen vuoksi. Myös vuosiloman pitäminen on mahdollista. Jos työnantaja ja työntekijä pitävät osa-aikatyön sopimuksen vuosiloman aikana voimassa, ei osasairauspäivärahaa ole syytä hylätä vuosiloman pituuden vuoksi. Oikeus osasairauspäivärahaan perustuu työkyvyttömyyteen ja siltä ajalta tehtyyn työnantajan ja työntekijän väliseen sopimukseen.

Jos vakuutettu on menossa tai on ollut kuntoutusjaksolla osasairauspäivärahakauden aikana, neuvo ensisijaisesti vakuutettua hakemaan kuntoutusrahaa kyseiselle ajalle, koska kuntoutusraha on ensisijainen etuus. Jos kyse on lyhyestä alle viikon kuntoutusjaksosta, ja sopimus osa-aikatyöstä pidetään voimassa, voi osasairauspäivärahan maksaminen jatkua, ja asiakas olla hakematta kuntoutusrahaa.

Jos osa-aikatyö keskeytyy tilapäisesti esimerkiksi oman tai lapsen sairastumisen tai vuosiloman vuoksi siten, että osa-aikatyö keskeytyksen jälkeen jatkuu sopimuksen mukaisesti, sopimuksen osapuolet eli työntekijä ja työnantaja valitsevat kahdesta menettelyvaihtoehdosta:

1. Osapuolet muuttavat osa-aikatyösopimusta siten, että sopimus päättyy keskeytyksen ajaksi ja jatkuu sen jälkeen. Osasairauspäivärahan maksaminen lakkaa keskeytyksen ajaksi ja jatkuu uuden osa-aikatyösopimuksen mukaisesti joko 0, 1, tai 10 päivän omavastuulla riippuen osa-aikatyöskentelyn keskeytyksen pituudesta sekä siitä, maksetaanko keskeytyksen ajalta sairauspäivärahaa.
2. Osa-aikatyösopimus pidetään voimassa keskeytyksen ajan. Osasairauspäivärahan maksaminen jatkuu keskeytyksen ajan sopimuksen mukaisesti ja suorituspäivät kuluvat. Pääsääntöisesti Kelaan ei tarvitse ilmoittaa tilapäisestä keskeytyksestä, jos osa-aikatyösopimus pysyy voimassa. Jos keskeytyksellä on vaikutusta työnantajan oikeuteen saada osasairauspäivärahaa, esim. palkanmaksun peruste muuttuu täydestä palkasta vuosilomapalkaksi, on muuttuneesta palkanmaksusta kuitenkin ilmoitettava.

Jos osa-aikatyöskentely kokonaan keskeytyy siten, ettei osa-aikatyöskentely keskeytyksen jälkeen enää jatku sopimuksen mukaisesti, osa-aikatyötä koskeva sopimus katsotaan päättyneeksi keskeytyksen alkamisesta lähtien.

Osa-aikatyösopimuksen muuttaminen ja päättäminen kesken sopimuskauden

Osa-aikatyötä koskeva sopimus sitoo osapuolia sopimuskauden, ellei sopimusta muuteta uudella sopimuksella. Osa-aikatyösopimusta voidaan muuttaa esimerkiksi sopimuksella siirtymisestä kokoaikatyöhön tai kokoaikaiselle sairauspoissaololle.

Jos työntekijä ei sairaudesta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi kykene enää suoriutumaan osa-aikaisesta työstään tai osa-aikatyö muusta syystä kokonaan keskeytyy, määräaikainen sopimus päättyy kesken sopimuskauden. Arvion osa-aikatyötä koskevan sopimuksen jatkamisedellytyksistä tekevät työntekijä ja työnantaja tarvittaessa työterveyshuollon avustamana.

Jos osa-aikatyötä koskevaa sopimusta muutetaan tai se päättyy ennen sopimuskauden päättymistä, vakuutetun on ilmoitettava tästä Kelaan. Päättymisen syy on ilmoitettava. Osa-aikatyötä koskevan sopimuksen muutoksesta tulee varmistua myös työnantajan osalta.

Lakkautta osasairauspäiväraha osa-aikatyösopimuksen päättymisestä alkaen. Jos osa-aikatyösopimus päättyy kesken sopimuskauden esim. sairastumisen tai työsuhteen päättymisen vuoksi, pyydä vakuutetulta tai työnantajalta tarvittavat tiedot sairauspäivärahan myöntämiseksi jäljellä olevia osasairauspäivärahapäiviä vastaavalle ajalle.

1.3.3.7. Vähimmäisaika

Työntekijän ja työnantajan on sovittava omavastuuajan jälkeisestä osa-aikatyöskentelystä vähintään kahden viikon eli 12 arkipäivän ajalle. Vastaavasti yrittäjällä työajan vähentämisen suunnitelma on tehtävä vähintään 12 arkipäivän ajalle.

Osasairauspäivärahaa voidaan myöntää lyhyemmältä kuin 12 arkipäivän ajalta, jos osa-aikatyöstä on sovittu vähintään 12 arkipäivän ajaksi.

(SVL4 59/2006 8 luku 11 § 1 mom.)

1.3.3.8. Enimmäisaika

Osasairauspäivärahaa maksetaan enintään 120 arkipäivältä. Enimmäisaikaan lasketaan ohjelmallisesti kaikki osasairauspäivärahapäivät kahden edeltäneen vuoden ajalta. Kahden vuoden jakso lasketaan kunkin osasairauspäivärahakauden alusta.

Enimmäisaikaan laskettavat osasairauspäivärahapäivät voivat olla eri sairauksien aiheuttamia: enimmäisaika ei ala kulua alusta uuden sairauden perusteella.

Vakuutetun oltua työkykyinen yhtäjaksoisesti vähintään 12 kuukauden ajan osasairauspäivärahan enimmäisajan laskenta alkaa uudelleen alusta.

Suorituspäiviksi lasketaan ne päivät, joilta osasairauspäivärahaa ei ole maksettu vanhempainpäivärahan maksamisen vuoksi.

Osasairauspäivärahan enimmäisaika on itsenäinen sairauspäivärahan enimmäisaikaan nähden. Osasairauspäivärahan suorituspäivät eivät vaikuta sairauspäivärahan suorituspäiviin, eikä ensisijaisuusaikaan tai enimmäisajan täyttymiseen.

Ennen vuotta 2014 enimmäisaika oli 72 arkipäivää. Jos tämä enimmäisaika on täyttynyt ennen 31.12.2013, tulee vakuutetun olla 12 kuukautta työkykyinen tai sairauden olla uusi sairaus ennen kuin osasairauspäivärahaa voidaan myöntää uudella enimmäisajalla.

(SVL 972/2013 8 luku 12 §)

1.3.3.9. Enimmäisajan jälkeen

Vakuutettu voi saada osasairauspäivärahaa uudelleen osasairauspäivärahan enimmäisajan jälkeen, jos hän on välillä ollut yhtäjaksoisesti 12 kuukauden ajan työkykyinen. Huomaa, että työkykyisyyttä pidetään yhtäjaksoisena, vaikka 12 kuukauden aikaan sisältyy lyhyitä enintään 1+9 arkipäivän omavastuuajan pituisia työkyvyttömyysjaksoja. Jos kyseessä on uusi sairaus, ei 12 kuukauden työkykyisyysaika edellytetä. (SVL 1224/2004 8 luku 9 § 1 – 4 mom. ja SVL 1224/2004 8 luku 13 §).

Kun vakuutettu hakee osasairauspäivärahaa enimmäisajan täyttymisen jälkeen ja hän on työkyvytön, selvitä, onko vakuutettu ollut yhtäjaksoisesti työkykyinen 12 kuukautta. Jos se on täyttynyt, voit myöntää osasairauspäivärahan. Jos 12 kuukauden työkykyisyysaika ei ole täyttynyt, selvitä, onko kysymyksessä sama vai uusi sairaus. Jos kysymyksessä on uusi sairaus, voit myöntää osasairauspäivärahan.

Lisäpäiväoikeus

Vakuutettu voi saada uudelleen osasairauspäivärahaa saman sairauden perusteella enimmäisajan täyttymisestä huolimatta, jos hän palaa ansiotyöhön ja hänen sairautensa uusiutuu työssäolon jatkuttua yhtäjaksoisesti vähintään 30 kalenteripäivää. Päivärahaa maksetaan yhdessä tai useammassa jaksossa enintään 50 arkipäivältä. (SVL 1224/2004 8 luku 9 § 5 mom.)

30 päivän yhtäjaksoinen työssäolo

Yhtäjaksoisella 30 päivän työskentelyllä tarkoitetaan kalenteripäiviä, jolloin siihen sisältyvät myös sunnuntai- ja pyhäpäivät. Työssäolon tulee olla yhtäjaksoista siten, että sen keskeyttävät vain säännönmukaiset tai niihin rinnastettavat viikkotyövapaat. Yhtäjaksoisen työskentelyn tulee olla tosiasiallista työskentelyä, mm. vuosilomalla oloa ei rinnasteta työssäoloon. Yhtäjaksoista 30 päivän työssäoloa laskettaessa otetaan joustavasti huomioon erilaiset työjärjestelyt esim. vuorotyössä. Vakuutettu voi 30 päivän aikana työskennellä eri työnantajilla, jos kuitenkin yhtäjaksoisen työskentelyn vaatimus täyttyy. Myös osa-aikainen yhtäjaksoinen työskentely täyttää työskentelyn vaatimuksen.

Selvitä palkansaajan työssäolo hakemuksen tiedoista tai työnantajan palkkailmoituksesta. Jos vakuutetun työssäolo on päättynyt, pyydä tarvittaessa selvitys työnantajalta (POL16). Tarkista, onko yrittäjällä voimassa oleva YEL- tai MYEL -vakuutus. Jos vakuutus ei ole voimassa, selvitä yrittäjätoiminnan kesto asiakaskirjeellä (PRL33).

Sairauspäivärahan enimmäisajan kulumisella ei ole vaikutusta osasairauspäivärahan enimmäisaikaan.

Työkykyisenä ei pidetä vakuutettua

- joka saa sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa
- joka saa täyttä lakisääteistä työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutustukea tai muuta korvausta työkyvyttömyyden perusteella.

Työkykyisyysaikaan rinnastetaan aika, jolta vakuutettu on

- saanut Kelan kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (KKRL) mukaista kuntoutusrahaa
- saanut työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa tai kuntoutusavustuksena maksettavaa kuntoutusrahaa
- saanut ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuslain, liikennevakuutuslain tai sotilasvammalain kuntoutusta koskevien säännösten nojalla
- ollut työttömänä työnhakijana TE-toimistossa
 - tarkista tarvittaessa Työlinja-puhelinpalvelusta osoitteesta te-palvelut.fi

- työttömänä pidetään henkilöä, joka ei ole työ- tai virkasuhteessa ja joka ei työllisty päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään. Työttömänä pidetään myös kokoaikaisesti lomautettua ja soviteltuun peruspäivärahaan oikeutettua henkilöä sekä henkilöä, jonka työnteko ja palkanmaksu ovat kokonaan keskeytyneet lomautukseen rinnastettavasta syystä.
- työnhakijana pidetään henkilöä, joka on rekisteröitynyt työnhakijaksi työhallinnon tietojärjestelmään, pitänyt työnhakunsa voimassa, ilmoittanut työ- ja elinkeinotoimistolle yhteystietonsa ja joka asoi työ- ja elinkeinotoimistossa toimiston edellyttämällä tavalla.
- osallistunut julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaiseen toimenpiteeseen tai mainitun lain 9 luvussa tarkoitettuun opiskeluun
- oikeutettu työttömyysturvalain mukaiseen etuuteen, koska työkyvyttömyyseläkehakemus on vireillä tai hylätty.

Pääsääntöisesti vakuutettua voidaan pitää työkykyisenä myös ajalla, jolloin hän on saanut osittaisen työkyvyttömyyden perusteella osakuntoutustukea tai osatyökyvyttömyyseläkettä.

Huomaa, että 12 kuukauden yhtäjaksoinen työkykyisyysaika täyttyy ja uusi osasairauspäiväraha-oikeus voi alkaa, vaikka vakuutettu ei terveydellisistä syistä ole ollut työhön kykenevä enimmäisajan jälkeen, jos hän on ollut tämän ajan työttömänä työnhakijana. Tällöin merkitystä ei ole sillä, että vakuutettu on esittänyt lääkärintodistuksia työkyvyttömyydestään ko. 12 kuukauden ajalta. Yhtäjaksoinen 12 kuukauden työkykyisyysjakso voi sisältää alle omavastuun (1+9 arkipäivää) pituisia jaksoja, joina vakuutettu ei ole ollut työnhakijana esim. työhaun uusimattomuuden vuoksi.

1.3.4. Omavastuu aika

Omavastuuajana vakuutetun tulee olla sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvytön tavalliseen työhönsä. Osa-aikainen työskentely voidaan aloittaa vasta omavastuuajan jälkeen eikä omavastuuajalta ole oikeutta osasairauspäivärahaan.

YEL- ja/tai MYEL-vakuutettu voi saada YEL- ja/tai Mela-päivärahaa sairauspäivärahan omavastuuajana.

1.3.4.1. Omavastuu aika 1 + 9

Osasairauspäiväraha voidaan myöntää omavastuuajaa seuraavasta arkipäivästä lukien. Omavastuu aika on sairastumispäivä ja yhdeksän sitä lähinnä seuraavaa arkipäivää. Tarkista, että työkyvyttömyys on omavastuuajalta yhtäjaksoinen. Vakuutettu on voinut olla sairastumispäivänä työssä. Arkipäivällä tarkoitetaan muita päiviä kuin sunnuntai-, pyhä- tai arkipyhäpäiviä. Omavastuu aika otetaan työkyvyttömyyden alkamisesta lukien myös niissä tapauksissa, joissa hakemus on myöhässä.

1.3.4.2. Omavastuu aika 1 päivä

Jos työkyvyttömyys alkaa saman sairauden perusteella uudelleen 30 kalenteripäivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi maksettiin sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa, osasairauspäiväraha maksetaan työkyvyttömyyden alkamispäivää (sairastumispäivä) seuraavasta arkipäivästä eli omavastuu aika on yksi päivä. Sairastumispäivä lasketaan omavastuu aikaan, vaikka henkilö olisi ollut työssä sinä päivänä.

Esimerkki

Henkilölle on myönnetty sairauspäivärahaa ajalle 1.3.–12.6. Hän palaa kokoaikatyöhön mutta sama sairaus uusiutuu siten, että hakija sopii työnantajansa kanssa osavastuu ajasta ajalle 12.7.–13.8. Hakijan toimittamassa lääkärinlausunto B:ssä on todettu työkyvyttömyys osasairauspäivärahaa varten 12.7.–31.8. Koska työkyvyttömyys alkaa saman sairauden perusteella 30 kalenteripäivän kuluessa edellisen sairauspäivärahan maksamisesta, osasairauspäivärahassa omavastuu on 1 päivä (sairastumispäivä eli 12.7.). Osasairauspäivärahaa maksetaan 13.7. alkaen.

1.3.4.3. Omavastuu aika 0 päivää

Omavastuu aikaa ei ole, jos osasairauspäivärahaan oikeuttava työkyvyttömyys alkaa tai jatkuu välittömästi sitä edeltäneen sairauspäivärahan tai kuntoutusrahan jälkeen (SVL 8 luku 7 § 3 mom.).

Kuntoutusrahalla tarkoitetaan

- Kelan maksamaa kuntoutusrahaa
- työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa tai kuntoutusavustuksena maksettavaa kuntoutusrahaa taikka
- ansionmenetyskorvausta työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, liikennevakuutuslain, sotilasvammalain, sotilastapaturman ja palvelussairausten korvaamisesta annetun lain sekä tapaturman ja palvelussairausten korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

Jos esitetyn selvityksen perusteella on ilmeistä, että haettua osasairauspäiväraha-aikaa edeltää työkyvyttömyysaika jolta ei ole vielä haettu sairauspäivärahaa, kehota vakuutettua tai työnantajaa hakemaan edeltävä sairauspäiväraha ennen kuin ratkaiset osasairauspäiväraha hakemuksen. Ratkaise yhtäjaksoista työkyvyttömyyttä koskevat hakemukset kohdistumisajan mukaan aikajärjestyksessä, jotta omavastuuajat tulevat oikein ratkaistuksi.

Omavastuu aikaa ei myöskään ole silloin, jos vakuutettu on saanut osasairauspäivärahan tai sairauspäivärahan jälkeen työeläkelakien tai kansaneläkelain mukaista kuntoutustukea ja osasairauspäiväraha jatkuu välittömästi kuntoutustuen jälkeen. Edellytyksenä on, että sama työkyvyttömyys jatkuu yhtäjaksoisesti.

Esimerkki

Vakuutetulle on myönnetty sairauspäivärahaa enimmäisajalta ja sen jälkeen välittömästi saman työkyvyttömyyden johdosta kuntoutustukea 1.10. –

30.4. Hän suunnittelee työhön paluuta ja hakee osasairauspäivärahaa 1.5. lukien. Osasairauspäiväraha myönnetään ilman omavastuu-aikaa.

1.3.5. Kv-säännökset

Kelan etuuksien saaminen edellyttää Suomen sosiaaliturvaan kuulumista. Yleensä kaikki Suomessa vakituisesti asuvat henkilöt kuuluvat Suomen sosiaaliturvaan. Jos henkilö muuttaa ulkomaille tilapäisesti eli alle vuodeksi, hän kuuluu pääsääntöisesti Suomen sosiaaliturvaan ja on oikeutettu Kelan etuuksiin. EU- tai ETA-maihin ja Sveitsiin töihin muuttavien kohdalla kuitenkin lyhytkin työskentely riittää yleensä siirtämään henkilön työskentelymaahan sosiaaliturvan piiriin.

1.3.5.1. EY-lainsäädäntöä soveltavien valtioiden välillä liikkuvien henkilöiden rahaetuudet

Asetusta 883/2004 ja sen täytäntöönpanoasetusta 987/2009 sovelletaan 1.5.2010 lukien EU-jäsenvaltioiden välillä liikkuviin EU-kansalaisiin. ETA-maat Norja, Islanti ja Liechtenstein soveltavat asetusta 1.6.2012 lukien ja Sveitsi 1.4.2012 alkaen. Asetusta sovelletaan eräin poikkeuksin lisäksi muiden maiden kansalaisiin, jotka liikkuvat EU:n jäsenmaiden välillä. Edellytyksenä jäsenmaiden välillä liikkumisen lisäksi on, että kolmannen maan kansalainen on asunut laillisesti jossain jäsenvaltiossa ennen liikkumistaan.

EY:n sosiaaliturva-asetusta 1408/71 sovelletaan 1.5.2010 jälkeenkin toistaiseksi tilanteissa, joissa asetus 883/2004 ei sovellu EU/ETA-alueella (ml. Sveitsi) liikkuvaan henkilöön.

Lue lisää asetuksista 883/2004 ja 1408/71.

Asetuksissa tarkoitettuja rahaetuuksia Suomen etuuksista ovat sairausvakuutuslain mukaiset sairauspäiväraha, osasairauspäiväraha, äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainraha, tartuntatautipäiväraha, luovutuspäiväraha ja erityishoitoraha sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukainen kuntoutusraha.

Asetuksissa säädetään, miten rahaetuus annetaan ja mikä EY-lainsäädäntöä soveltava valtio vastaa kustannuksista, kun asetusten piiriin kuuluva henkilö siirtyy maasta toiseen tai kun hän oleskelee tai asuu muussa kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa.

Rahaetuuksia koskevat tiedot välitetään maasta toiseen E 100 -sarjan lomakkeilla. Sovellettaessa asetusta 883/2004 E-lomakkeeseen liitetään kansilehti, joka on tulostettavissa Windowsin tehtäväpalkin Käynnistä-valikosta kohdasta Etuuskäsittely > E-lomakkeiden täyttäminen ja tulostaminen (KiTu).

1.3.5.1.1. Vastuu etuuksista ja oikeus etuuksiin

[Työttömät](#)
[Perheenjäsenet](#)
[Rajatyöntekijä](#)

[Opiskelijat](#)
[Virkamiehet](#)

Pääsääntö

Rahaetuuksista vastaa aina toimivaltainen valtio tai seuraavassa esitettyjen sääntöjen perusteella määräytyvä vastuussa oleva valtio (eläkkeensaajat, työttömät). Rahaetuuksia voidaan maksaa myös muussa kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa asuville tai oleskeleville (eksportointiperiaate).

Asetusten 883/2004 ja 1408/71 lainvalintamääräyksillä määrätään, minkä EY-lainsäädäntöä soveltavan maan lainsäädännön piiriin asetuksen tarkoittama henkilö kuuluu. Valtio, jonka piiriin henkilö kuuluu, on henkilön toimivaltainen valtio.

Lue lisää asetuksista 883/2004 ja 1408/71.

Työntekijät ja itsenäiset ammatinharjoittajat

Asetusten lainvalintamääräyksissä määrätään, minkä EY-lainsäädäntöä soveltavan maan lainsäädäntöä työntekijään on sovellettava. Jäsenmaa, jonka lainsäädäntöä työntekijään sovelletaan, on työntekijän toimivaltainen valtio. Työntekijän rahaetuudet maksetaan toimivaltaisesta maasta myös silloin, kun henkilö oleskelee tai asuu muussa EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa.

Eläkkeensaajat

Sovellettaessa asetusta 883/2004 ja eläkkeensaaja on oikeutettu sairauspäivärahaan tai kuntoutusrahaan, hänen rahaetuuksistaan vastaa työskentelyvaltio. Jos eläkkeensaaja ei työskentele, hänen kuntoutusrahaetuuksistaan vastaa kuitenkin luontoisetuuksien kustannuksista vastuussa oleva valtio.

Asetusta 1408/71 sovellettaessa eläkkeensaajien ja heidän perheenjäsentensä osalta, vastuu kuuluu jollekin heidän aikaisemmasta työskentelymaastaan.

1. Jos eläkkeensaajalla on oikeus asuinmaan kansallisen lainsäädännön mukaan sairaus- ja äitiysetuuksiin ja

- eläkkeensaaja saa eläkettä asuinmaasta: Asuinmaa vastaa etuuksista (27 art.)
- eläkkeensaaja ei saa eläkettä asuinmaastaan: Etuuksista vastaa kohdassa 2 selostetun järjestyksen mukaan määräytyvä maa. Jos vastuussa olevaa maata ei näin löydy, jää vastuu etuuksista asuinmaalle. (28 a art.)

2. Eläkkeensaajalla ei ole oikeutta asuinmaan kansallisen lainsäädännön mukaan sairaus- ja äitiysetuuksiin (28 art.) ja

- eläkkeensaaja saa eläkettä jäsenmaasta, jossa hänellä olisi oikeus etuuksiin, jos hän asuisi siellä: Tämä maa vastaa etuuksista.
- jos edellisessä kohdassa mainittuja maita on useampia, vastaa etuuksista se maa, jonka vakuutuskaudet ovat pitemmät.
- jos em. tapauksessa vakuutuskaudet ovat yhtä pitkät, vastaa etuuksista se näistä maista, jossa hän on ollut viimeksi vakuutettu.
- jos ei löydy eläkettä maksavaa maata, jossa eläkeläinen olisi oikeutettu etuuksiin, jos asuisi siellä, hän ei saa etuuksia mistään.

Asetusta 1408/71 sovellettaessa Suomi vastaa myös muussa jäsenmaassa asuvan vastuullaan olevan eläkeläisen rahaetuuksista riippumatta siitä, pidetäänkö eläkeläistä Suomessa vakuutettuna. Kysymykseen voi tulla käytännössä kuntoutusraha ja vanhempainpäivärahat.

Työttömät

Työttömien ja heidän perheenjäseniensä etuuksista vastaa työttömyysturvaa maksava maa. Työttömän hakiessa työtä toisesta jäsenmaasta, rahaetuksista vastaa se maa, joka vastaa työttömyysetuuden kustannuksista (lähtömaa) siltä ajalta, jolta etuuksia maksetaan.

Lue lisää työttömyysturvan säilyttämisestä haettaessa työtä EY-lainsäädäntöä soveltavasta maasta.

Opiskelijat

Opiskelijoiden etuuksista vastaa asuinvaltio. Opiskeluvaltio vastaa etuuksista, jos opiskelija täyttää opiskeluvaltion kansallisessa lainsäädännössä asetetut vakuuttamisen edellytykset.

Lue lisää asetuksista 883/2004 ja 1408/71.

Perheenjäsenet

Pelkkä perheenjäsenyys Suomessa vakuutettuun työntekijään, opiskelijaan, eläkeläiseen tai työttömään ei tuo oikeutta sairausvakuutuslain perusteella maksettaviin rahaetuuksiin Suomesta, vaan aina edellytetään henkilön joko asumisen (soveltamisalalaki) tai työskentelyn (asetukset) perusteella olevan henkilökohtaisesti vakuutettu Suomessa.

Lue lisää asetuksista 883/2004 ja 1408/71.

Virkamiehet

Virkamiehiin ja heidän perheenjäseniinsä sovelletaan asetuksia ja vastuu heille annetuista etuuksista kuuluu jäsenmaalle, jonka palveluksessa he ovat tai ovat olleet.

Rajatyöntekijä

Suomessa työskentelevä rajatyöntekijä saa rahaetuudet Suomesta. Suomessa asuva, mutta muussa EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa työskentelevä rajatyöntekijä, saa rahaetuudet työskentelymaasta.

Lue lisää rajan yli työskentelystä.

1.3.5.1.2. Työtulot

Rahaetuuden perusteena olevina työtuloina otetaan huomioon vain Suomessa vakuutettuna olon ajalta ansaitut tulot (883/2004, 21 artikla ja 1408/71, 23 artikla). Vakuutuslasku ja ulkomaan työtulot eivät välttämättä näy verotiedoissa. Ota yhteyttä Yhteisten järjestelmien yksikköön, jos henkilö on ollut vakuutettuna Suomessa.

Jos henkilö muuttaa ulkomailta Suomeen ja tulee samalla Suomessa vakuutetuksi, etuuden perusteena voidaan käyttää SVL 11 luvun 4 §:n 4 momentin perusteella arvioituja Suomessa ansaittuja työtuloja. Ulkomailta muuttoa ja Suomen vakuutukseen siirtymistä voidaan pitää ammatinvaihtumista vastaavana muuna syynä.

Päivärahaetuus voi poikkeuksellisesti määräytyä ulkomaan työtulon perusteella edellyttäen, että kysymyksessä on henkilö,

- joka on aiemmin ollut Suomessa vakuutettu ja palaa takaisin Suomen vakuutukseen ja

- on ollut palkkatyössä ja ansainnut tulot työskennellessään EU:n jäsenvaltiossa tai valtiossa, jossa sovelletaan EU:n lainsäädäntöä ja
- jolla ei ole Suomessa verotuksessa todettua työtuloa eikä Suomessa ansaittua 6 kuukauden työtuloa.

Jos etuuden saajan palkka maksetaan muuna valuuttana kuin euroina ja etuuden perusteena käytetään kuuden kuukauden työtuloja, työtulot muunnetaan euroiksi käyttäen kuuden kuukauden ajanjakson viimeisenä päivänä julkaistua muuntokurssia (hallintotoimikunnan päätös H3, 15.10.2009). Valuuttakurssien muuntamisessa käytetään Euroopan Keskuspankin päivittäin julkaisemia muuntokursseja. Valuutan muuntaminen voidaan suorittaa [EKP:n internetsivuilla](#).

1.3.5.1.3. Päivärahaetuuksien maksaminen muutettaessa ja muuton jälkeen

Työntekijälle, itsenäiselle ammatinharjoittajalle, opiskelijalle ja heidän perheenjäsenilleen maksetaan rahaetuudet lähtömaasta sairaus- ja vanhempainpäivärahakauden loppuun, myös heidän muuttaessaan toiseen jäsenmaahan.

Suomesta

Sairauspäivärahakaudella muuttavalle maksetaan päivärahaa niin pitkään kuin työkyvyttömyys jatkuu yhdenjaksoisena, korkeintaan sairauspäivärahakauden enimmäisaika.

Kuntoutusrahaa maksetaan niin kauan kuin päätöksessä on mainittu, edellyttäen, että kuntoutus jatkuu kuntoutuspäätöksen tai -suunnitelman mukaisesti toisessa EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa.

Erityishoitorahaa vakuutetulle maksetaan niin kauan kuin erityishoitorahan myöntämisedellytykset täyttyvät (vanhemman läsnäolo välttämätön, vaikea sairaus, painavat lääketieteelliset syyt).

Muuttajalle maksetaan sairausvakuutuslakiin sekä Kelan kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annettuun lakiin perustuvia päivärahaetuksia Suomesta riippumatta siitä, perustuuko etuuden määrä edeltäviin työtuloihin, vai onko kyseessä vähimmäismääräisenä maksettava päiväraha. Jos muu jäsenvaltio alkaa maksaa vastaavaa päivärahaetuuksia omien säännöstensä mukaan, tämä etuus voidaan vähentää Suomen etuudesta (SVL 12 luku 10 §, KKRL 36 §).

Suomesta muuhun EY-lainsäädäntöä soveltavaan valtioon muuttava päivärahaetuuden saaja pidetään Suomessa vakuutettuna päivärahan maksukauden ajan, kun etuuden määrä perustuu edeltäviin työtuloihin. Tällainen päivärahan saaja rinnastetaan työntekijään asetusten 883/2004 ja 1408/71 lainvalintamääräyksiä sovellettaessa.

Lue lisää Suomesta muutosta.

Suomeen

Edellisen toimivaltaisen valtion tulee maksaa etuuskausi loppuun työntekijälle, itsenäiselle ammatinharjoittajalle, opiskelijalle ja heidän perheenjäsenilleen heidän muuttaessaan Suomeen.

Jos on epäselvää, minkä jäsenvaltion vastuulle asetuksen 883/2004 mukaan etuuden maksaminen kuuluu, ota yhteyttä Kansainvälisten asioiden osaamiskeskukseen (sähköpostiosoite KV-ASIAT).

Päivärahaetuuden maksamista voidaan jatkaa Suomesta, jos henkilö palaa Suomeen toisesta jäsenmaasta sen jälkeen, kun päivärahaetuuden maksaminen toimivaltaisen valtion lainsäädännön mukaan on päätynyt. Edellytyksenä on, että päivärahakautta Suomen lainsäädännön mukaan on jäljellä ja että päivärahaetuuden saamisen edellytykset muutoin täyttyvät.

1.3.5.1.4. Päivärahaetuuksien hakeminen

Päivärahaetuutta voi hakea suoraan toimivaltaisesta laitoksesta tai asuin- tai oleskelumaan laitos voi välittää hakemuksen toimivaltaiselle laitokselle.

Lue lisää [E-lomakkeiden käytöstä](#) (E 115–E 119 täyttöohjeet)

Muussa jäsenvaltiossa asuva vakuutettu

Käsittele toisessa jäsenmaassa asuvan Suomessa vakuutetun rahaetuushakemus samalla tavoin kuin myöntäessäsi päivärahaetuutta Suomessa asuvalle. Hanki puuttuvat tiedot vakuutetulle lähetettävällä hakemuslomakkeella. Jos asuin- tai oleskelupaikan laitos on toimittanut lomakkeen E 115, lomake katsotaan hakemukseksi. Ilmoita tekemästäsi etuuspäätöksestä asuinpaikan laitokselle lomakkeella E 117 ja hylkäävästä etuuspäätöksestä lisäksi lomakkeella E 118. Jos työkyvyttömyysaika on lomakkeella E 115 tai sen liitteenä olevassa lääkärintodistuksessa alle sairauspäivärahan omavastuunajan, voit tehdä hylkäävän päätöksen ilman, että pyydät vakuutettua täyttämään kansallisen hakemuslomakkeen.

Muussa jäsenvaltiossa vakuutettu Suomessa

Jos muussa EU-maassa vakuutettu, mutta Suomessa asuva tai oleskeleva hakee täällä rahaetuuksia, toimita toimivaltaiselle laitokselle lomake E 115.

1.3.5.1.5. Menettelyt työkyvyttömyyteen liittyvissä rahaetuuksissa

Asetuksen 987/2009 artiklassa 27 säädetään menettelyistä, joita vakuutetun, asuinjäsenvaltion laitoksen ja toimivaltaisen laitoksen on noudatettava silloin, kun työhön kykenemättömyyteen liittyviä rahaetuuksia haettaessa oleskelu- tai asuinjäsenvaltio on muu kuin toimivaltainen jäsenvaltio. Menettelyjä sovelletaan tarvittavin muutoksin, jos vakuutettu oleskelee muussa kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa.

Kun Suomi on toimivaltainen valtio ja etuuden hakija asuu muussa jäsenmaassa, pyydä sairauspäiväraha- ja kuntoutusraahahakemuksissa tarvittavat lääketieteelliset lisäselvitykset pääsääntöisesti etuuden hakijalta. Huomaa, että lisäselvitysten pyytäminen suoraan asuin- tai oleskelupaikan laitokselta oikeuttaa laitoksen perimään lääkärinlausuntojen ja tutkimusten kustannukset.

Menettely, jota vakuutetun on noudatettava

Jos toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädäntö edellyttää lääkärintodistuksen esittämistä rahaetuuden saamiseksi, vakuutetun on pyydettävä asuinjäsenvaltion lääkäriä, joka määritteli hänen terveydentilansa, todistamaan työkyvyttömyyden ja sen keston. Vakuutetun on lähetettävä todistus toimivaltaiselle laitokselle toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädännössä säädetyn ajan kuluessa.

Jos asuinjäsenvaltiossa hoitoa antavat lääkärit eivät anna työkyvyttömyydestä todistuksia ja niitä vaaditaan toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädännössä, asianomaisen henkilön on käännyttävä asuinpaikan laitoksen puoleen. Asuinpaikan laitoksen on heti järjestettävä henkilön työkyvyttömyyden lääketieteellinen arviointi ja todistuksen laatiminen. Todistus toimitetaan toimivaltaiselle laitokselle viipymättä.

Työkyvyttömyystodistuksen toimittaminen ei vapauta vakuutettua täyttämästä kaikkia sovellettavassa lainsäädännössä säädettyjä velvoitteita, erityisesti työnantajaansa nähden. Työnantaja ja/tai toimivaltainen laitos voi tarvittaessa kehottaa työntekijää osallistumaan toimintaan, jonka tarkoituksena on edistää ja tukea hänen paluutaan työelämään. (Asetus 987/2009, 27 artikla kohta A)

Menettely, jota asuinjäsenvaltion on noudatettava

Jos toimivaltainen laitos pyytää, asuinpaikan laitos suorittaa tarpeelliset asianomaisen henkilön hallinnolliset tarkastukset tai lääkärintarkastukset soveltamansa lainsäädännön mukaisesti.

Asuinpaikan laitos toimittaa tarkastuksen tehneen lääkärin lausunnon erityisesti työhön kykenemättömyyden todennäköisestä kestosta viipymättä toimivaltaiselle laitokselle. (Asetus 987/2009, 27 artikla kohta B)

Menettely, jota toimivaltaisen valtion on noudatettava

Toimivaltaisella laitoksella säilyy oikeus teettää valitsemallaan lääkäriellä vakuutetun lääkärintarkastus.

Toimivaltainen laitos maksaa rahaetuudet suoraan asianomaiselle henkilölle ja ilmoittaa tästä tarvittaessa asuinpaikan laitokselle. Jos toimivaltainen laitos epäilee rahaetuudet, sen on ilmoitettava päätöksestään vakuutetulle ja samanaikaisesti myös asuinpaikan laitokselle.

Tarkastuksen tehneen lääkärin tai laitoksen lääketieteellisten havaintojen perusteella toisessa jäsenvaltiossa laaditussa vakuutetun työkyvyttömyyttä koskevassa todistuksessa olevat merkinnät ovat oikeudellisesti yhtä päteviä kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa laadittu todistus. (Asetus 987/2009, 27 artikla kohta C)

Vastuu kustannuksista

Jos toimivaltainen laitos pyytää asuin- tai oleskelupaikan laitosta toimittamaan rahaetuuden ratkaisemisessa tarvittavat vakuutetun lääkärintutkimukset, asuin- tai oleskelupaikan laitos voi laskuttaa lääkärinlausunnosta ja tutkimuksista aiheutuneet kustannukset toimivaltaiselta laitokselta.

Jos toisessa jäsenvaltiossa asuva tai oleskeleva vakuutettu pyydetään tutkimuksiin toimivaltaiseen jäsenvaltioon, edellytyksenä on, ettei matkustaminen vaaranna vakuutetun terveyttä. Toimivaltainen valtio vastaa vakuutetun matka- ja asumiskustannuksista. (Asetus 987/2009, 87 artikla)

1.3.5.2. Sosiaaliturvasopimukset

Suomella on voimassa olevat sosiaaliturvasopimukset Chilen, Israelin, Kanadan (Quebec), Saksan, USA:n, Viron ja Australian kanssa. Lisäksi Pohjoismaiden kesken on solmittu sosiaaliturvasopimus.

Suhde EY-asetuksiin 883/2004 ja 1408/71

Jos kahden tai useamman EY-lainsäädäntöä soveltavan maan välillä solmittu sosiaaliturvasopimus koskee samoja henkilöitä ja samoja etuuksia kuin asetukset 883/2004 ja 1408/71, asetuksen määräykset syrjäyttävät sopimuksen määräykset. Tämän vuoksi Saksan ja Pohjoismaiden kanssa solmitut sopimukset ovat merkitykseltään hyvin rajoitettuja.

Lue lisää Suomen solmimista sosiaaliturvasopimuksista.

1.4. Suhde muihin etuuksiin

Vakuutetun saamat muut etuudet ja korvaukset vaikuttavat osasairauspäivärahaan pääasiassa samoin kuin sairauspäivärahaan.

Muu etuus tai korvaus voi estää osasairauspäivärahan saamisen, jolloin osasairauspäivärahaa ei voida myöntää tai se lakkautetaan muun etuuden alkamisesta lukien.

Muu etuus tai korvaus voi olla myös ensisijainen osasairauspäivärahaan nähden, jolloin osasairauspäivärahaa maksetaan vain muun etuuden tai korvauksen ylittävältä osalta.

Osasairauspäiväraha voi olla ensisijainen muuhun etuuteen nähden, jolloin etuutta maksetaan vain, jos sitä jää maksettavaksi, kun osasairauspäivärahan määrä on ensin vähennetty.

Osasairauspäivärahan saaminen voi lisäksi estää muun etuuden saamisen, jolloin muuta etuutta ei myönnetä tai se lakkautetaan osasairauspäivärahan myöntämisestä lukien.

Puolison saamat etuudet eivät vaikuta osasairauspäivärahaan. Osasairauspäiväraha voi vaikuttaa sen saajan puolison etuuksiin.

1.4.1. Työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke

Työeläkkeillä tarkoitetaan lakisääteisiä ansioeläkkeitä. Työntekijän eläkelain 3 §:ssä ([TyEL 395/2006 3 §](#)) on lueteltu yksityisten ja julkisten alojen työeläkelait, joiden perusteella maksetaan palvelussuhteeseen perustuvia eläkkeitä. Sairausvakuutuslaissa työeläkelaeilla tarkoitetaan lisäksi kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annettua lakia (329/1967) ja valtioneuvoston jäsenen oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annettua lakia (870/1977). Työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää täytenä tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä (TyEL 395/2006 35 § 1 mom.).

1.4.1.1. Täysi työkyvyttömyyseläke

Täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi tai kuntoutustukena määräajaksi (TyEL395/2006 44 § 1 mom.). Se alkaa tavallisesti aikaisintaan sairauspäivärahan ensisijaisuusajan päättymistä seuraavan kuukauden alusta.

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen saaja ei yleensä työskentele kokoaikaisesti eikä siten usein tule oikeutetuksi osasairauspäivärahaan. Lue lisää: Kokoaikatyö. Täyttä

työkyvyttömyyseläkettä saanut voi saada osasairauspäivärahaa, jos hänellä on kokoaikainen työsuhde osasairauspäivärahauden alkaessa.

Työkyvyttömyyseläke on ensisijainen osasairauspäivärahaan nähden. Eläkkeen määrä vähennetään siten osasairauspäivärahasta. Jos osasairauspäivärahan saajalle myönnetään työkyvyttömyyseläke samalle ajalle, tarkista osasairauspäivärahapäätös.

Takautuva täysi työkyvyttömyyseläke

Kelalla on oikeus periä sairauspäivärahan ensisijaisuusajan jälkeiselle ajalle takautuvasti myönnetty työeläkelakien mukainen täysi työkyvyttömyyseläke maksettua osasairauspäivärahaa vastaavalta osalta (SVL 1224/2004 12 luku 3 § 5 mom.). Tällöin kyseessä on regressiperintä.

Lue lisää regressiperinnästä.

Lue lisää teknisestä ohjeesta työeläkelaitoksen takautuvasta työkyvyttömyyseläkkeestä.

Valtion, kunnan tai evankelisluterilaisen kirkon palveluksessa oleva henkilö voi saada peruseläkkeen lisäksi lisäeläkettä, jos työ- tai virkasuhde on alkanut ennen vuotta 1993 ja jos palvelus jatkuu omaan henkilökohtaiseen eläkeikään saakka tai työkyvyttömyys alkaa virka- tai työsuhteen aikana. Kun takautuva eläke vähennetään päivärahasta, otetaan huomioon myös lisäeläkkeen osuus.

Muu julkisoikeudellinen lain tai eläkesäännön nojalla myönnetty työkyvyttömyyseläke otetaan osasairauspäivärahassa huomioon soveltuvin osin samoin kuin valtion eläkelain mukainen eläke.

Takautuvasti myönnetty yksityisten alojen työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke vähennetään päivärahasta. Päivärahasta ei kuitenkaan vähennetä:

- rekisteröityä tai rekisteröimätöntä lisäetua
- vapaaehtoiseen eläkejärjestelyyn perustuvaa eläkettä
- TyEL 8 §:n mukaista luottamustoimen perusteella myönnettyä eläkettä.

Kunnallisen alan työehtosopimuksen mukaisesti eläkkeeseen johtaneissa tilanteissa työnantajan palkanmaksu voi muuttua takautuvan eläkemyönnön jälkeen. Tällöin perintä on normaalia takaisinperintää työnantajalta.

Kertasuoritukset

Jos työkyvyttömyyseläke maksetaan kertasuorituksena, työeläkelaitos laskee kertasuorituksen ajassa eteenpäin kertasuorituspäätöksen antamisesta lukien. Takautuvasti myönnettävä eläke on kuukausieläkettä, mutta ETK:n tulkinnan mukaan työeläkelaitokset eivät maksa takautuvaa kuukausieläkettä kertasuoritustilanteessa Kelalle johtuen työntekijän eläkelain kertasuoritusta koskevasta säännöksestä (TyEL 395/2006 114 §:n 4 momentti). Näin ollen kertasuoritustilanteessa takautuvaa eläkettä ei peritä Kelalle.

1.4.1.2. Osatyökyvyttömyyseläke

Osatyökyvyttömyyseläke alkaa eläketapahtumaa seuraavan kuukauden alusta (TyEL 395/2006 42 §). Osatyökyvyttömyyseläkkeeseen tai sitä vastaavaan muun kuin täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisessä ei sovelleta ensisijaisuusaikaa. (SVL 1224/2004 12 luku 4 §).

Osatyökyvyttömyyseläkkeen saaja ei yleensä työskentele kokoaikaisesti eikä siten usein tule oikeutetuksi osasairauspäivärahaan. Lue lisää kokoaikatyöstä. Osatyökyvyttömyyseläkettä

saanut voi saada osasairauspäivärahaa, jos hänellä on kokoaikainen työsuhde osasairauspäivärahauden alkaessa.

Osasairauspäivärahan ja osatyökyvyttömyyseläkkeen keskinäiseen yhteensovitukseen vaikuttaa eläkkeen alkamisvuosi, kuten sairauspäivärahassa.

Jos osatyökyvyttömyyseläke tai sitä välittömästi edeltänyt täysi työkyvyttömyyseläke on alkanut ennen sen kalenterivuoden alkua, jota koskevat työtulot ovat osasairauspäivärahan perusteena tai jos esitetyt kuuden kuukauden tulot ovat kokonaisuudessaan osatyökyvyttömyyseläkkeellä oloajalta, osatyökyvyttömyyseläkettä ei vähennetä päivärahasta.

Jos osatyökyvyttömyyseläke on alkanut työtulovuonna tai sen jälkeen, osatyökyvyttömyyseläke vähennetään osasairauspäivärahasta. Samoin se vähennetään päivärahasta, jos esitetyt kuuden kuukauden tulot ovat ajalta ennen osatyökyvyttömyyseläkkeen alkamista tai osatyökyvyttömyyseläke on alkanut kyseisenä kuuden kuukauden aikana.

Jos vakuutetun oikeus osatyökyvyttömyyseläkkeeseen on alkanut sinä verovuonna, jonka työtulot ovat normaalisti osasairauspäivärahan määrän perusteena, osasairauspäiväraha myönnetään tätä edeltävän verovuoden työtulojen perusteella edellyttäen, että ne ovat suuremmat kuin osatyökyvyttömyyseläkkeen alkamisvuoden työtulot. Vertailu tehdään ohjelmallisesti palkkakertoimella korottamattomien verotuksessa todettujen työtulojen kesken, jonka jälkeen tehdään palkkakerroinkorotus (SVL 1224/2004 11 luku 3 § 2 mom. ja 8 luku 13 §)

Osatyökyvyttömyyseläke vähennetään osasairauspäivärahasta eläkkeen alkamisvuodesta riippumatta, jos päiväraha määräytyy edeltävän etuuden perusteella.

Jos osatyökyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti ja samalta ajalta on maksettu osasairauspäivärahaa, osatyökyvyttömyyseläkettä maksetaan vain siltä osin kuin sen määrä ylittää samalta ajalta maksetun päivärahalla määrän (TyEL 395/2006 43 § 3 mom.).

Jos osasairauspäivärahan saajalle myönnetään osatyökyvyttömyyseläke tai osakuntoutustuki samalle ajalle, ilmoita takautuvana aikana samalta ajalta maksettu osasairauspäiväraha POV02 kirjeellä eläkelaitokselle. Eläkelaitos vähentää tältä osin osatyökyvyttömyyseläkkeestä aiemmin maksetun osasairauspäivärahan. Tee tarkistus osasairauspäivärahaan siltä osin, mitä sitä tulisi maksuun myönnetyn osatyökyvyttömyyseläkkeen ajalle. Menettely on sama kuin sairauspäivärahassa:

Lue lisää osatyökyvyttömyyseläkkeestä teknisestä ohjeesta.

Huomaa, että osakuntoutustuen tai osatyökyvyttömyyseläkkeen hakeminen tai ennakkopäätös ei estä osasairauspäivärahan myöntämistä.

Lue lisää [osatyökyvyttömyyseläkkeestä](#) sairauspäivärahan etuusohjeesta.

1.4.1.3. Työuraeläke

Työeläkelakien mukainen työuraeläke voidaan myöntää henkilölle, joka on täyttänyt 63 vuotta, jos hänellä on vähintään 38 vuoden työura rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavassa työssä. Lisäksi edellytetään, että henkilön työkyky on sairauden, vian tai vamman vuoksi heikentynyt

ja työssä jatkamisen mahdollisuudet ovat raskaan työuran ja sairauden vuoksi heikentyneet. Työuraeläke on työkyvyttömyyseläke, mutta työkyvyttömyyden kriteerit ovat lievemmät kuin täydessä työkyvyttömyyseläkkeessä. Työuraeläkettä ei ole kansaneläkejärjestelmässä.

Työuraeläkkeen saaja ei yleensä työskentele kokoaikaisesti eikä siten usein tule oikeutetuksi osasairauspäivärahaan. Lue lisää: [Kokoaikatyö](#). Työuraeläkettä saanut voi saada osasairauspäivärahaa, jos hänellä on kokoaikainen työsuhde osasairauspäivärahakauden alkaessa.

Työuraeläke on ensisijainen osasairauspäivärahaan nähden. Eläkkeen määrä vähennetään siten osasairauspäivärahasta. Jos osasairauspäivärahan saajalle myönnetään työuraeläke samalle ajalle, tarkista osasairauspäivärahapäätös.

Takautuva työuraeläke

Kelalla on oikeus periä sairauspäivärahan ensisijaisuusajan jälkeiselle ajalle takautuvasti myönnetty työeläkelakien mukainen työuraeläke maksettua osasairauspäivärahaa vastaavalta osalta (SVL 1224/2004 12 luku 3 § 5 mom.). Tällöin kyseessä on regressiperintä.

Lue lisää [regressiperinnästä](#).

1.4.2. Kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke

KEL:n mukainen työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi tai kuntoutustukena määräajaksi. Se alkaa yleensä aikaisintaan sairauspäiväraha-oikeuden päättymistä seuraavan kuukauden alusta (KEL 568/2007 15 §).

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen saaja ei yleensä työskentele kokoaikaisesti eikä siten usein tule oikeutetuksi osasairauspäivärahaan. Lue lisää: [Kokoaikatyö](#). Täyttä työkyvyttömyyseläkettä saanut voi saada osasairauspäivärahaa, jos hänellä on kokoaikainen työsuhde osasairauspäivärahakauden alkaessa.

Osasairauspäivärahan saajalle myönnetty KEL 12 §:n 1 ja 2 momentin mukainen työkyvyttömyyseläke vähennetään osasairauspäivärahasta. KEL:n mukaista sokeuden ja liikuntakyvyttömyyden perusteella myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä ei vähennetä osasairauspäivärahasta.

Takautuva eläke

Osasairauspäivärahan kanssa takautuvasti samalle ajalle myönnetty vähennettävä kansaneläke peritään regressinä maksuvaatimuksella maksetun osasairauspäivärahan määrään saakka. Regressiperintä koskee myös tilanteita, joissa osasairauspäiväraha maksetaan työnantajalle. Kansaneläkkeen lapsikorotusta ei peritä regressinä. (KEL 568/2007 70 § ja SVL 1224/2004 8 luku 13 §).

1.4.3. Kuntoutusetuudet

Vakuutetulla ei ole oikeutta saada osasairauspäivärahaa samalta ajalta, jolta hän saa

- Kelan kuntoutusrahaa
- työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa tai harkinnanvaraista kuntoutusavustusta
- ansionmenetykskorvausta työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, liikennevakuutuslain, sotilasvammalain, sotilastapaturman ja

palvelussairauden korvaamisesta annetun lain sekä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

1.4.3.1. Kelan kuntoutusraha ja osakuntoutusraha

Kelan myöntämä kuntoutusraha tai osakuntoutusraha estää osasairauspäivärahoikeuden.

Kuntoutusrahalle siirtyminen on hyväksyttävä syy myöntää ja maksaa osasairauspäiväraha vähimmäisaikaa (12 arkipäivää) lyhyemmälle jaksolle.

Jos vakuutettu kesken osasairauspäivärahakauden siirtyy kuntoutukseen, on hänellä hakemuksesta oikeus kuntoutusrahaan ilman omavastuuaikaa. Jos kuntoutusrahaa ei haeta lyhytaikaisen enintään viikon kestävän kuntoutuksen ajalta eikä osa-aikatyötä koskevaa sopimusta lakkauteta, jatkuu osasairauspäivärahan maksaminen kuntoutuksen ajan.

Jos kuntoutusrahaa on myönnetty takautuvasti samalle ajalle, jolta on maksettu osasairauspäivärahaa, takautuvasti maksettava kuntoutusraha peritään regressiкуittauksena Kelalle liikaa maksetun osasairauspäivärahan määrään saakka (KKRL 566/2005 39 § 2 mom.).

Työnantajalle maksettua osasairauspäivärahaa ei voi periä regressinä kuntoutusrahasta, vaan perintä on tehtävä normaalina takaisinperintänä.

1.4.3.2. Työeläkelakien mukainen kuntoutusraha

Osasairauspäivärahaan ei ole oikeutta siltä ajalta, jolta vakuutettu saa työeläkelakien mukaista

- kuntoutusrahaa
- osakuntoutusrahaa tai
- harkinnanvaraista kuntoutusavustusta.

Jos vakuutetulle myönnetään takautuvasti kuntoutusrahaa samalle ajalle, jolta hänelle on maksettu osasairauspäivärahaa, oikeus osasairauspäivärahaan päättyy kuntoutusrahoikeuden alkamisesta lukien. Takautuvasti maksettava kuntoutusraha peritään regressinä eläkelaitokselta liikaa maksetun osasairauspäivärahan määrään saakka (SVL 1224/2004 12 luku 5 § 2 mom. ja 8 luku 13 §).

1.4.3.3. Kuntoutusajan ansionmenetykskorvaus

Osasairauspäivärahaan ei ole oikeutta siltä ajalta, jolta vakuutettu saa kuntoutusajan ansionmenetykskorvausta

- työtapaturma- ja ammattitautilain
- maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain
- liikennevakuutuslain
- sotilasvammalain
- sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain tai

- tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain perusteella.

Työtapaturma- ja ammattitautilain (TyTAL 459/2015) sekä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (MATAL 873/2015) mukaan ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksetaan kuntoutusrahaa. Kuntoutusraha on yhden vuoden ajan vahinkopäivästä lukien täysimääräisen päivärahan suuruinen ja sen jälkeen täysimääräisen tapaturmaeläkkeen suuruinen.

Kuntoutusrahaa voidaan maksaa ammatillisen koulutuksen päätyttyä enintään 6 kuukauden ajalta, jos kuntoutuja ei koulutuksen päätyttyä onnistu heti saamaan työtä tai ansiotaso jää selvästi koulutuksen mukaista ansiotasoa alhaisemmaksi. Kuntoutusrahan suuruus on työansioiden vähentymistä vastaava suhteellinen osa täysimääräisestä päivarahasta tai tapaturmaeläkkeestä.

Ennen 1.1.2016 sattuneissa vahinkotapahtumissa ansionmenetykskorvaus kuntoutuksen ajalta maksetaan tapaturmavakuutuslain mukaisena päivarahana, tapaturmaeläkkeenä tai elinkorkona.

Liikennevahingon johdosta tarvittavan kuntoutuksen korvaamisesta säädetään laissa liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta (626/1991).

Sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain ja tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain perusteella maksetaan kuntoutusrahaa ammatillisen kuntoutuksen ajalta samalla tavoin kuin työtapaturma- ja ammattitautilain nojalla korvattavissa tapaturmissa.

Jos vakuutettu on saanut kuntoutusajan ansionmenetykskorvausta ja hän hakee sen päättymisen jälkeen osasairauspäivärahaa, kuntoutusajan ansionmenetykskorvauksen aikaa ei lueta osasairauspäivärahapäivien suoritusajaksi, koska vakuutetun katsotaan olleen työkykyinen kuntoutusajaksi.

Jos vakuutetulle myönnetään takautuvasti kuntoutusajan ansionmenetykskorvausta samalle ajalle, jolta hänelle on maksettu osasairauspäivärahaa, lakkautta osasairauspäiväraha kuntoutusajan ansionmenetykskorvauksen alkamisesta lukien.

Lue lisää vakuutuslaitoksen kuntoutusrahasta.

1.4.4. Vanhuuseläke ja varhennettu vanhuuseläke

Osasairauspäivärahaan ei ole oikeutta vakuutetulla, joka saa:

- kansaneläkelain tai työeläkelakien mukaista vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 1 mom. 4 kohta)
- kansanedustajan sopeutumiseläkettä tai sopeutumisrahaa

Osasairauspäivärahaa myönnetään enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jota seuraavan kuukauden alusta lukien vakuutettu alkaa saada vanhuuseläkettä, varhennettua vanhuuseläkettä, kansanedustajan sopeutumiseläkettä tai sopeutumisrahaa.

Jos vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä saava 68 vuotta nuorempi vakuutettu on eläkkeelle siirtymisen jälkeen kokoaikatyössä ja tulee työkyvyttömäksi työhön, jota hän eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista on tehnyt, hänellä voi olla oikeus osasairauspäivärahaan (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 3 mom.).

Osasairauspäivärahan määrä lasketaan eläkkeelläoloaikana ansaittujen työtulojen perusteella noudattaen soveltuvin osin SVL 11 luvun säännöksiä. Esimerkiksi ammatinvaihtumista koskevia säännöksiä tai SVL 11 luvun 4 §:n 5 momentin säännöksiä ei sovelleta eläkkeensaajan työtulojen arviointiin. Osasairauspäivärahan kanssa samalta ajalta saman työkyvyttömyyden perusteella maksetut muiden lakien mukaiset korvaukset vähennetään päivarahasta.

Takautuva eläke

Jos vakuutetulle myönnetään työeläkelakien mukainen vanhuuseläke takautuvasti samalle ajalle, jolta on maksettu osasairauspäivärahaa, Kelalla on oikeus periä eläkelaitokselta takautuvasti maksettava eläke maksetun osasairauspäivärahan määrään saakka (SVL 1224/2004 12 luku 5 § 1 mom.).

Jos vakuutetulle myönnetään KEL:n mukainen vanhuuseläke samalle ajalle, jolta osasairauspäivärahaa on maksettu, takautuvasti myönnetty eläke peritään Kelalle osasairauspäivärahaa vastaavalta osalta (KEL 568/2007 70 §).

1.4.5. Osittainen varhennettu vanhuuseläke

Työeläkelakien mukainen osittainen varhennettu vanhuuseläke voidaan myöntää aikaisintaan syntymävuoden mukaan määräytyvän eläkkeen alaikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei voi saada kansaneläkkeenä.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja on vuonna 1963 ja sitä ennen syntyneellä 61 vuotta ja vuonna 1964 syntyneellä 62 vuotta. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneellä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke on 25 tai 50 % koko siitä vanhuuseläkkeestä, joka on kertynyt eläkkeen alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä kaikkien työeläkelakien mukaan.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen saaja voi jatkaa työskentelyä täysipäiväisesti tai osa-aikaisesti eikä se vaikuta eläkkeen määrään. Sairausvakuutuslaissa ei ole säännöstä osasairauspäivärahan ja osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen suhteesta. Sen vuoksi osittainen varhennettu vanhuuseläke ei ole osasairauspäivärahan saamisen estävä etuus eikä sitä vähennetä osasairauspäivärahasta.

Jos osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen saaja hakee osasairauspäivärahaa, hänellä on siihen oikeus, jos hän on sairauden vuoksi kykenemätön tekemään tavallista työtään ja osasairauspäivärahan muut myöntämisedellytykset täyttyvät. Osasairauspäiväraha määräytyy normaalisti verovuoden tuloilla, 6 kuukauden tuloilla tai edeltävän etuuden perusteella.

Jos osasairauspäivärahan saajalle myönnetään osittainen varhennettu vanhuuseläke, osasairauspäivärahan maksaminen jatkuu normaalisti, jos sen myöntämisedellytyksissä, kuten esimerkiksi osa-aikatyötä koskevassa sopimuksessa ei tapahdu muutoksia. Osa-aikatyön sopimus sitoo osapuolia sopimuskauden, ellei sopimusta muuteta uudella sopimuksella. Muutoksista tulee ilmoittaa Kelalle, jotta voidaan arvioida täyttyvätkö osasairauspäivän saamisen edellytykset edelleen. Osittain varhennettua vanhuuseläkettä ei vähennetä osasairauspäivärahasta.

1.4.6. Osa-aikaeläke

Vakuutetulla ei ole oikeutta osasairauspäivärahaan, jos hän saa työeläkelakien mukaista osa-aikaeläkettä (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 1 mom. 5 kohta ja 8 luku 13 §).

Osa-aikaeläke eläkemuotona lakkaa 1.1.2017 lukien ja sen tilalle tulee osittainen varhennettu vanhuuseläke. Maksussa olevat osa-aikaeläkkeet jatkuvat kuitenkin normaalisti (v. 2023 saakka).

Lue lisää osa-aikaeläkkeestä teknisestä ohjeesta.

Takautuva eläke

Takautuvan työeläkelakien mukaisen osa-aikaeläkkeen osalta ei ole regressisäännöstä, joten mahdolliseen liikamaksuun sovelletaan normaalia takaisinperintämenettelyä.

1.4.7. Takuueläke

Takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) mukaista takuueläkettä maksetaan muun eläkkeen tai korvauksen lisänä. Lisäksi takuueläkettä maksetaan 65 vuotta täyttäneelle maahanmuuttajalle sekä 16 vuotta täyttäneelle työkyvyttömälle maahanmuuttajalle.

Takuueläke on osasairauspäivärahan estävä eläke (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 1 mom. 6 kohta), jos se on myönnetty

- vanhuuseläkkeen
- varhennetun vanhuuseläkkeen lisänä tai
- 65 vuotta täyttäneelle maahanmuuttajalle.

Takuueläke ei estä osasairauspäivärahan myöntämistä, jos se on myönnetty

- KEL:n 12 §:n 1 momentin mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen
- työeläkelakien mukaisen täyden työkyvyttömyyseläkkeen tai
- muun lain mukaisen täyteen työkyvyttömyyteen perustuvan ansionmenetyskorvauksen lisäksi
- maahanmuuttajalle työkyvyttömyyden perusteella tai
- luopumistuen lisänä.

Jos takuueläkettä saava 68 vuotta nuorempi vakuutettu kuitenkin on eläkkeelle siirtymisen jälkeen kokoaikatyössä ja tulee työkyvyttömäksi tähän työhön, jota hän eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista on tehnyt, hänellä voi olla oikeus osasairauspäivärahaan (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 3 mom).

Päivärahan määrä lasketaan eläkkeelläoloaikana ansaittujen työtulojen perusteella noudattaen soveltuvin osin SVL 11 luvun säännöksiä. Esimerkiksi ammatinvaihtumista koskevia säännöksiä tai SVL 11 luvun 4 §:n 5 momentin säännöksiä ei sovelleta eläkkeensaajan työtulojen arviointiin. Osasairauspäivärahan kanssa samalta ajalta saman työkyvyttömyyden perusteella maksetut muiden lakien mukaiset korvaukset vähennetään päivärahasta.

Takautuva eläke

Jos vakuutetulle myönnetään takuueläke samalle ajalle, jolta osasairauspäivärahaa on maksettu, takautuvasti myönnetty eläke peritään Kelalle osasairauspäivärahaa vastaavalta osalta (laki takuueläkkeestä 703/2010 19 §).

1.4.8. Vanhempainpäivärahat

Sairausvakuutuslain mukaisia vanhempainpäivärahoja ovat

- äitiysraha
- isyysraha
- vanhempainraha
- erityisäitiysraha
- osittainen vanhempainraha.

Vakuutetulle maksetaan kerralla vain yhtä sairausvakuutuslain mukaista päivärahaetuutta (SVL 1224/2004 12 luku 1 §). Vakuutetulle ei siten makseta samalta ajalta vanhempainpäivärahaa ja osasairauspäivärahaa.

Osasairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa otetaan huomioon päivät, joilta päivärahaa ei ole maksettu sen vuoksi, että vakuutetulle on suoritettu samalta ajalta vanhempainpäivärahaa (SVL 1224/2004 8 luku 12 § 3 mom.). Myönnetty osasairauspäiväraha kerryttää enimmäisaikaa, vaikka sitä ei makseta sen vuoksi, että samalta ajalta maksetaan vanhempainpäivärahaa.

1.4.9. Opintoraha

Opintotukilain mukaista opintotukea ei myönnetä sille, joka saa osasairauspäivärahaa (opintotukilaki 65/1994 6 § 1 mom.). Jos vakuutettu saa opintorahaa, opintoraha vähennetään hänelle samalta ajalta maksettavasta osasairauspäivärahasta (SVL 1224/2004 12 luku 11 §).

Jos opintotukea saava ja kokoaikatyössä oleva opiskelija sairastuu ja haluaa hakea osasairauspäivärahaa, menetellään opintotuen ja osasairauspäivärahan yhteensovituksessa soveltuvin osin samoin kuin [sairauspäivärahassa](#).

1.4.10. Muun lain mukainen ansionmenetykskorvaus

Osasairauspäivärahasta vähennetään samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden vuoksi muun lain nojalla maksettavat etuudet (SVL 1224/2004 12 luku 2 § 1 mom.).

Lakiin perustuvia osasairauspäivärahasta vähennettäviä ensisijaisia etuuksia ovat

- työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke sekä aiemman tapaturmavakuutuslain mukainen päiväraha, tapaturmaeläke ja elinkorko
- maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke sekä aiemman maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke
- opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke
- urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain mukainen tapaturmaeläke
- sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain, tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain sekä aiemman sotilastapaturmalain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke
- sotilasvammalain mukainen elinkorko
- liikennevakuutuslain mukainen ansionmenetykskorvaus ja työkyvyttömyyseläke

Työeläkelakien mukaiset työkyvyttömyyseläkkeet ja kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke ovat myös muun lain mukaisia etuuksia, joita myönnetään saman työkyvyttömyyden vuoksi samalle ajalle kuin osasairauspäivärahaa. Näiden eläkkeiden suhteesta osasairauspäivärahaan on ohjeistettu erikseen.

Jos vakuutetun työkyvyttömyys on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen, osasairauspäivärahasta vähennetään myös yrittäjän ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen vapaaehtoiseen työajan vakuutukseen perustuva päiväraha ja tapaturmaeläke

Vahingonkorvauslakiin perustuvia korvauksia ei vähennetä osasairauspäivärahasta, jos vakuutetun työkyvyttömyys on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen.

Työtapaturma- ja ammattitautilainsäädännön mukaisia vapaaehtoisia vapaa-ajan vakuutukseen perustuvia etuuksia ei vähennetä osasairauspäivärahasta. Osasairauspäivärahasta ei vähennetä myöskään yksityistapaturmavakuutukseen perustuvia etuuksia.

Jos vakuutusyhtiö on hylännyt muun lain mukaista etuutta koskevan hakemuksen tai jatkohakemuksen ja vakuutettu hakee osasairauspäivärahaa samalle ajalle, voit myöntää osasairauspäivärahan, jos sen saamisen edellytykset täyttyvät. Pyydä tarvittaessa korvauspäätös ja siihen liittyvät lääkärintausunnot vakuutusyhtiöstä.

Kela saa tietoja muun lain mukaisista etuuksista sekä sähköisesti että paperipäätöksinä. Yhteisten järjestelmien yksikkö tallentaa tiedot Kelan tietojärjestelmään. Jos etuuskäsittelyssä ilmenee, että asiakas saa muun lain mukaista etuutta, mutta korvaustietoja ei näy HEKY-kyselyssä tai OIWA:ssa, tee Yhteisten järjestelmien yksikölle toimeksiantotyö korvaustietojen selvittämiseksi OIWA-työjonot -ohjeen mukaisesti. Selvitä ennen Toimeksianto-työn tekemistä vakuutetulta, mistä vakuutusyhtiöstä etuutta maksetaan ja kirjoita vakuutusyhtiön nimi Toimeksianto-työn kommenttikenttään. Ota kuitenkin yhteyttä suoraan vakuutusyhtiöön, jos tapaturman perusteella maksettavaa päivärahaa ei ole lainkaan Kelan tietokannassa ja pyydä korvaustiedot vakuutusyhtiöltä.

1.4.10.1. Muun korvauksen viivästyminen

Jos muun lain mukaisen etuuden saaminen viivästyy vakuutetusta riippumattomasta syystä, päiväraha voidaan myöntää ja maksaa täysimääräisenä vakuutetun toimeentulon turvaamiseksi. Kelalla on oikeus periä muun lain mukaisesta etuudesta maksettua osasairauspäivärahaa vastaava osuus etuuden maksajalta. (SVL 1224/2004 12 luvun 2 § 2 mom.)

Jos työnantaja on hakenut osasairauspäivärahaa, sitä ei viivästytilanteessa makseta työnantajalle. (SVL 1224/2004 12 luvun 2 § 3 mom.) Ilmoita työnantajan päätöksessä, että päivärahan maksaminen työnantajalle ratkaistaan vasta sitten, kun oikeus muun lain mukaiseen etuuteen on selvitetty. Varmista, että vakuutusyhtiön korvauspäätös saadaan Kelaan, jotta voit antaa työnantajalle lopullisen päätöksen päivärahasta, vaikka sitä ei jäisikään maksettavaksi.

Jos vakuutettu on jo hakenut muun lain mukaista etuutta ja osasairauspäivärahahakemuksesta ilmenee, missä vakuutusyhtiössä asia on vireillä, tiedustele vakuutusyhtiöstä, missä vaiheessa asian käsittely on. Jos vakuutusyhtiön korvaus viivästyy, pyydä vakuutusyhtiöltä viivästyminenodistus, jotta voit ratkaista osasairauspäivärahahakemuksen.

Jos vakuutettu ei vielä ole hakenut muun lain mukaista etuutta, mutta hänellä saattaisi olla siihen oikeus, kehota häntä hakemaan etuutta ja pyydä ilmoittamaan hakemuksen vireillepanosta Kelaan. Muun lain perusteella korvataan ansionmenetykskorvauksen lisäksi esim. sairaanhoidokustannuksia tai maksetaan korvausta kivusta ja särystä.

Jos on ilmeistä, että vakuutetulla on oikeus muun lain mukaiseen etuuteen, mutta hän ei hae sitä, hylkää päivärahahakemus.

Päiväraha viivästyminenodistuksen perusteella

Voit myöntää osasairauspäivärahan viivästyminenodistuksen perusteella yhtäjaksoisen työkyvyttömyyden ajalta, jos viivästyminenodistus on annettu ilman päättymispäivää. Jos

todistus on annettu määräajaksi, myönnä päiväraha määräajaksi ja pyydä jatkoa varten uusi viivästymistodistus.

Kun päiväraha myönnetään viivästymisen perusteella, vakuutusyhtiölle lähetetään ohjelmallisesti ilmoitus myönnetystä päivärahasta päätöksen yhteydessä. Vakuutetun päätöksessä ilmoitetaan, että päivärahaa maksetaan muun korvauksen viivästymisen johdosta ja että Kelalla on oikeus periä samalta ajalta myöhemmin myönnettävästä muun lain mukaisesta etuudesta maksettua osasairauspäivärahaa vastaava osuus.

Kun tieto muun etuuden myöntämisestä tulee Kelaan, oikaise päivärahopäätös. Vakuutusyhtiö maksaa perintäkirjeen perusteella takautuvasti myöntämänsä etuuden Kelalle maksetun osasairauspäivärahan määrään saakka. Jos vakuutusyhtiö maksaa muun lain mukaisen etuuden vakuutetulle viivästymistodistuksesta huolimatta, sen on maksettava osasairauspäivärahaa vastaava osuus kuitenkin Kelalle.

Jos oikeus osasairauspäivärahaan jatkuu vielä sen jälkeen, kun vakuutusyhtiö on antanut korvauspäätöksen, osasairauspäivärahaa maksetaan vain muun lain mukaisen etuuden ylittävältä osalta.

Lue lisää Vakuutuslaitoksen korvaus

Ulkomailta maksettava korvaus

Ulkomailta maksettaviin korvauksiin ei sovelleta viivästymistodistusmenettelyä. Viivästymistodistus annetaan vain silloin, kun kyse on Suomen lainsäädännön piiriin kuuluvasta muun lain mukaisesta etuudesta.

Voit myöntää osasairauspäivärahan ilman viivästymistodistusta. Lisää päätökseen huomautus siitä, että vakuutetun on itse ilmoitettava Kelalle, jos hän myöhemmin saa ulkomaan laitoksesta korvausta samalta ajalta, jolta osasairauspäivärahaa on myönnetty. Mainitse ilmoituksessa myös, että Kelalla on oikeus periä ulkomaan korvausta vastaava osuus osasairauspäivärahasta.

Ulkomaan lainsäädännön mukaan voi olla myös niin, että ulkomainen laitos vähentää Suomesta maksettava osasairauspäivärahan maksamastaan korvauksesta. Tällöin osasairauspäiväraha jää vakuutetun ensisijaiseksi ansionmenetykskorvaukseksi.

Ulkomailla sattuneen liikennevahingon selvittelyssä voit ohjata vakuutettua ottamaan yhteyttä Liikennevakuutuskeskuksen yhteydessä toimivaan [Suomen Tietokeskukseen](#).

Jos osasairauspäiväraha tulee maksettavaksi työnantajalle, työnantajalle ei makseta osasairauspäivärahaa viivästymistilanteessa (SVL 1224/2004 12 luvun 2 § 3 mom. ja 8 luku 13 §).

1.4.10.2. Korvauksen vähentäminen osasairauspäivärahasta

Jos muun lain mukaista etuutta (täysimääräistä tai osakorvausta) on myönnetty samasta ajankohdasta, josta osasairauspäiväraha on myönnetty, vähennä päivärahasta etuuden määrä. Jos täysimääräinen muun lain mukainen etuus muuttuu myöhemmin osakorvaukseksi ja osasairauspäivärahan maksaminen edelleen jatkuu, vähennä päivärahasta osakorvauksen määrä.

Esimerkki

Vakuutetulle on sattunut työtapaturma, jonka seurauksena hänelle maksetaan täysimääräistä työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista päivärahaa (100 %). Myöhemmin työkyvyn alenemaksi arvioidaan 50 %, jolloin päiväraha pienenee.

Vakuutettu on edelleen sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvytön ja hänellä on oikeus osasairauspäivärahaan. Vähennä osasairauspäivärahasta ensin täysimääräinen (100 %) työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen päiväraha ja siitä alkaen, kun se muuttuu pienemmäksi (50 %), vähennetty määrä.

Jos vakuutettu on saanut muun lain mukaista etuutta osittaisen työkyvyttömyyden perusteella, sitä voidaan myöhemmin korottaa vamman tai sairauden pahenemisen johdosta. Jos osasairauspäivärahaa myönnetään samalle ajalle, vähennä päivärahasta etuuden korotuksen osuus. Jos vakuutusyhtiö hylkää vakuutetun korotushakemuksen, mutta vakuutettu on kuitenkin sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvytön, osasairauspäivärahasta ei vähennetä maksussa olevaa osakorvausta.

Esimerkki

Vakuutetulle on sattunut tapaturma, josta aiheutunut vamma ei parane täysin. Aluksi hänelle maksetaan täyttä (100 %) tapaturmaeläkettä, mutta myöhemmin se alenee jatkuvasti maksettavaksi osittaiseksi tapaturmaeläkkeeksi (45 %). Hän jatkaa työntekoa eikä hän enää ole sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvytön. Myöhemmin vamma pahenee tai tulee korjausleikkaus. Vakuutetulle myönnetään täysi (100 %) tapaturmaeläke kuukauden ajaksi. Vakuutetulle myönnetään samalle ajalle myös osasairauspäiväraha. Päivärahasta vähennetään kuukauden ajalta maksettava tapaturmaeläkkeen korotus eli täyden tapaturmaeläkkeen (100 %) ja pysyvän tapaturmaeläkkeen (45 %) erotus.

1.4.10.3. Työtapaturma

Työtapaturmia ja ammattitauteja korvataan työsuhteessa oleville sekä yrittäjille työtapaturma- ja ammattitautilain perusteella (TyTAL 459/2015). Maatalousyrittäjän ja apurahan saajan oikeus korvaukseen perustuu maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin (MATAL 873/2015). Työtapaturma- ja ammattitautilain säännöksiä sovelletaan myös opiskelijoihin, joiden oikeudesta korvaukseen säädetään opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetussa laissa 460/2015. Lisäksi eräiden erityisryhmien, kuten perhe- ja omaishoitajien, oikeudesta korvaukseen työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesti säädetään näitä koskevilla erityislaeilla.

Työtapaturmia ja ammattitauteja koskeva lainsäädäntö on uudistettu 1.1.2016 alkaen. Lakeja sovelletaan tapaturmiin ja ammattitauteihin, jotka sattuvat 1.1.2016 tai sen jälkeen. Jos tapaturma on sattunut tai ammattitauti ilmennyt tätä aikaisemmin, siihen sovelletaan vanhan tapaturma- ja ammattitautilain (608/1948 ja 1343/1988) tai maatalousyrittäjän tapaturmavakuutuslain (1026/1981) säännöksiä.

Työntekijät ja heihin rinnastettavat

Työnantaja on velvollinen vakuuttamaan työsuhteen mukaisessa työsuhteessa tai julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa työskentelevän työntekijänsä työtapaturman ja ammattitaudin varalta. Myös työnantajan kanssa samassa taloudessa asuva perheenjäsen kuuluu vakuutukseen, jos hän tekee työtä työsuhteessa. Perheenjäsenet kuuluivat aikaisemmin vapaaehtoisen vakuutuksen piiriin.

Yksityisten työnantajien lisäksi myös julkisyhteisöjen, kuten kuntien, kuntayhtymien ja seurakuntien on vakuutettava työntekijänsä työtapaturman tai ammattitaudin varalta. Valtiolla ei kuitenkaan ole vakuuttamisvelvollisuutta. Korvaus valtion työssä aiheutuneesta työtapaturmasta tai ammattitaudista maksetaan valtion varoista työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesti. Valtion työntekijöiden työtapaturma- ja ammattitautikorvauksista vastaa Valtiokonttori.

Vakuutuksen myöntämiseen oikeutetut vakuutusyhtiöt myöntävät työnantajille vakuutukset työtapaturma- ja ammattitautin korvaamiseksi ja maksavat vakuutuksen perusteella työntekijöille korvaukset.

Työnantajalla ei ole vakuuttamisvelvollisuutta, jos työnantajan kalenterivuoden aikana teettämästä työstä maksetut tai maksettavaksi sovitut palkat ovat yhteensä enintään 1200 euroa. Vaikka työnantajalla ei ole vakuuttamisvelvollisuutta, työntekijällä on silti oikeus korvaukseen työtapaturman ja ammattitautin johdosta. Korvausasian käsittelee ja korvaukset maksaa Tapaturmavakuutuskeskus (TVK), joka toimii Kelaan päin samalla tavoin kuin vakuutusyhtiö ja antaa tarvittaessa viivästymistodistuksen.

Työntekijään rinnastettava henkilö

Työntekijään rinnastetaan henkilö, joka tekee työtä vastiketta vastaan osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa, vaikka hän ei ole työsuhteessa osakeyhtiöön tai muuhun yhteisöön, jos:

1. osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevä osakas omistaa yksin yhtiön osakkeista enintään 30 prosenttia tai hän ja hänen perheenjäsenensä yhdessä omistavat enintään 50 prosenttia yhtiön osakkeista ja tästä hänen oma omistusosuutensa on enintään 30 prosenttia taikka hänellä on yksin enintään 30 prosenttia tai hänellä ja hänen perheenjäsenillään on yhdessä enintään 50 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä ja tästä hänen oma äänimääränsä on enintään 30 prosenttia; tai

2) muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevällä henkilöllä yksin tai hänellä ja hänen perheenjäsenillään yhdessä on enintään 1 kohdassa tarkoitettua vastaava määräämisvalta yhteisössä.

Johtavalla asemalla tarkoitetaan toimitusjohtajuutta, hallituksen jäsenyyttä sekä muuta vastaavaa asemaa tai vastaavaa tosiasiallista määräämisvaltaa osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä. Omistusosuutta arvioitaessa myös välillinen omistus otetaan huomioon.

Avoimen yhtiön yhtiömiestä, kommandiittiyhtiön vastuunalaista yhtiömiestä tai muun yhteisön tai yhtymän sellaista osakasta tai yhtiömiestä, joka on henkilökohtaisesti vastuussa yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista, ei rinnasteta työntekijään.

Perheenjäsenellä tarkoitetaan aviopuolisoa ja avopuolisoa sekä henkilöä, joka on 1 tai 2 kohdassa tarkoitettulle henkilölle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa ja asuu tämän kanssa samassa taloudessa. Avopuolisolla tarkoitetaan yrityksessä johtavassa asemassa työskentelevän kanssa yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa asuvaa henkilöä.

Yrittäjät

YEL-vakuutettu yrittäjä voi vakuuttaa itsensä työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesti vapaaehtoisella työajan vakuutuksella yrittäjätyössä sattuvien vahinkojen varalta. Vakuutusturva on sama kuin työntekijällä. Yrittäjän työajan tapaturmavakuutus päättyy, jos YEL-vakuutus päättyy. Poikkeuksellisesti alle 18-vuotiaat ja 68 vuotta täyttäneet yrittäjät voivat ottaa vapaaehtoisen työajan vakuutuksen, vaikka he eivät kuulu YEL-vakuutuksen piiriin, jos he harjoittavat yrittäjätoimintaa.

Työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiseen ja sitä edeltävän tapaturmavakuutuslain mukaiseen vapaaehtoiseen vakuutukseen perustuva yrittäjän työajan tapaturmakorvaus vähennetään sairauspäivärahasta, jos työkyvyttömyys on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen.

Työ- tai virkasuhteen ulkopuolella toimeksianto- ja konsulttisopimuksien perusteella tai freelancerina tehty työ ei kuulu pakollisen työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen piiriin. Toimeksianto- ja konsulttisopimuksen perusteella tai freelancerina tehdyn työn voi vakuuttaa

vapaaehtoisella työajan vakuutuksella, jos henkilöllä on YEL-vakuutus. Toimeksianto- ja konsulttisopimuksien perusteella tai freelancerina tehdyn työn on voinut aikaisemmin vakuuttaa vapaaehtoisella TVL 57 §:n 1 momentin mukaisella työajan vakuutuksella, vaikka henkilöllä ei ole ollut YEL-vakuutusta.

Maatalousyrittäjät ja apurahansaajat

Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki (MATAL) koskee maatalousyrittäjien, kalastajien, poronhoitajien sekä MYEL-vakuutettujen tieteen ja taiteen apurahansaajien työtapaturma- ja ammattitautiturvaa.

Maatalousyrittäjät ja apurahansaajat, jotka ovat MYEL-vakuutettuja, kuuluvat lakisääteisen työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen vakuutuksen piiriin samalla tavoin kuin työntekijät. Jos maatalousyrittäjä ei kuulu pakollisen vakuutuksen piiriin, hän voi ottaa vapaaehtoisen työajan työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen. Tapaturmavakuutus päättyy, kun työeläkevakuutus päättyy. Vapaaehtoinen vakuutus päättyy vakuutetun maatalousyrittäjätöön päättyessä.

Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiseen ja sitä edeltävän maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiseen vapaaehtoiseen vakuutukseen perustuva maatalousyrittäjän työajan tapaturmakorvaus vähennetään sairauspäivärahasta, jos työkyvyttömyys on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen.

Erityisryhmät

Perhehoitajille, omaishoitajille, vammaisten ja kehitysvammaisten henkilöiden työtoimintaan osallistuville sekä kuntouttavaan työtoimintaan osallistuville henkilöille tulee asianomaista toimintaa koskevan lainsäädännön mukaan ottaa vakuutus työtapaturman ja ammattitaudin varalta siten kuin työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetään. Perhehoitajaan, omaishoitajaan sekä työtoimintaan osallistuviin henkilöihin sovelletaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetään työntekijästä. Omais- tai perhehoidosta sopimuksen tehnyt ja työtoimintaa järjestävä kunta rinnastetaan työnantajaan.

Säännökset sisältyvät seuraaviin lakeihin:

- perhehoitolaki 263/2015 20 §
- laki omaishoidon tuesta 937/2005 10 §
- laki kuntouttavasta työtoiminnasta 189/2001 23 §
- sosiaalihuoltolaki 710/1982 27 e §
- laki kehitysvammaisten erityishuollosta 519/1977 71 §.

Vähennettävät etuudet

Osasairauspäivärahasta vähennettäviä etuuksia ovat:

- 1.1.2016 voimaan tulleen työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain sekä opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke,
- 31.12.2015 saakka voimassa olleen tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain sekä opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke sekä
- ennen 1.1.1982 sattuneen tapaturman tai ilmenneen ammattitaudin perusteella maksettava päiväraha ja elinkorko, edellyttäen, että elinkorkoon sisältyy peruskoron lisäksi täydennyskorkoa.

Työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista päivärahaa maksetaan enintään vuoden ajalta. Sitä voidaan maksaa myös osakorvauksena, jos työkyvyttömyys ja ansioiden aleneminen on osittaista. Työkyvyn alentuman tulee olla kuitenkin vähintään 10 prosenttia.

Jos työkyvyttömyys jatkuu vielä vuoden kuluttua tapaturmasta, maksetaan etuus tapaturmaeläkkeenä. Myös tapaturmaeläke voidaan maksaa osittaisena, jos työkyvyttömyys ja ansioiden aleneminen on osittaista. Työkyvyn alentuman tulee olla vähintään 10 prosenttia. Täysi tapaturmaeläke työikäisellä on 85 prosenttia vuosityöansiosta.

Jos henkilöllä on oikeus korvaukseen sekä työtapaturmavakuutuksen että liikennevakuutuksen perusteella, korvaus myönnetään ensisijaisesti työtapaturmavakuutuksesta. Tällainen on yleensä työssä tai työmatkalla sattunut liikennevahinko. Korvausta maksetaan liikennevakuutuksesta vain, jos korvaus on työtapaturmakorvausta suurempi.

Lue lisää työtapaturma- ja ammattitautikorvauksista Tapaturmavakuutuskeskuksen internetsivuilta [TVK](#).

1.4.10.4. Liikennevahinko

Liikennevakuutuslain (460/2016) perusteella korvataan moottoriajoneuvon liikenteeseen käyttämisestä aiheutuvat henkilö- ja omaisuusvahingot. Moottoriajoneuvo on liikenteessä myös silloin, kun sitä käytetään tai siirretään teiden ulkopuolella kuten piha-alueilla, pelloilla, metsässä tai jäällä. Liikennevakuutus koskee Suomessa pysyvän kotipaikan omaavia ajoneuvoja. Ajoneuvon omistaja ja rekisteriin merkitty ajoneuvon haltija ovat velvollisia vakuuttamaan ajoneuvon.

Vakuutusyhtiö vastaa liikennevahingosta, joka on sattunut ajoneuvoa koskevan vakuutuksen voimassaoloaikana. Valtiokonttori vastaa liikennevahingosta silloin, kun ajoneuvon omistaja tai haltija on vahingon sattuessa Suomen valtio eikä ajoneuvolle ole otettu liikennevakuutusta.

Liikennevakuutuskeskus korvaa liikennevahinkoja erilaisissa erityistilanteissa, jossa vahingon aiheuttaa

- vakuuttamisvelvollisuudesta vapautettu ajoneuvo
- tuntemattomaksi jäänyt ajoneuvo
- ajoneuvo, jolla ei vahingon sattuessa ole voimassaolevaa vakuutusta, vaikka se olisi pitänyt vakuuttaa
- ajoneuvo, jonka omistaja tai haltija on irtisanonut liikennevakuutuksen ajoneuvon anastuksen johdosta
- ulkomaalainen ajoneuvo ja vahinko sattuu Suomessa.

Liikennevahingon korvaamisessa noudatetaan vahingonkorvauslain säännöksiä ja täyden korvauksen periaatetta. Liikennevakuutus on ensisijainen muihin lakisääteisiin vakuutusjärjestelmiin nähden. Poikkeuksena tästä on tilanne, jossa ajoneuvon omistajalla, haltijalla tai kuljettajalla on oikeus saada omistamansa tai kuljettamansa ajoneuvon liikenteeseen käyttämisestä aiheutuneesta henkilövahingosta korvausta työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain perusteella. Tällöin liikennevakuutuksesta korvataan vain se osa, jota ei korvata edellä mainittujen lakien mukaan.

Liikennevakuutus ei korvaa ajoneuvon omistajalle, kuljettajalle tai muulle työtä suorittavalle henkilölle vahinkoa, joka on aiheutunut kuormauksen, kuorman purkamisen tai muun työsuorituksen aikana ajoneuvon ollessa liikkumattomana. Tällainen vahinko kuuluu yleensä lakisääteinen tapaturmavakuutuksen piiriin.

[Lue lisää](#) ansionmenetykskorvauksesta ja korvauksen määrittelemisestä.

Suhde sairauspäivärahaan

Liikennevakuutuskorvaus on ensisijainen suhteessa sairauspäivärahaan. Sairauspäivärahasta vähennetään seuraavat liikennevakuutuslain perusteella maksettavat ansionmenetykskorvaukset

- korvaus työansion menetyksestä
- työkyvyttömyyseläke
- työttömyyspäivärahaa vastaava ansionmenetykskorvaus, kun vakuutettu ollut työttömänä ennen liikennevahingon sattumista.

Päivärahasta ei vähennetä korvausta kivusta ja särystä, pysyvistä haitasta ja ansiotulojen myöhentymisestä. Päivärahasta ei myöskään vähennetä sijaisen palkan muodossa maksettavaa korvausta, jonka vakuutusyhtiö maksaa vahinkoa kärsineen sijasta suoraan yritykselle. Sen sijaan, jos sijaisen palkkana maksettava korvaus maksetaan yrittäjälle itselleen, korvaus vähennetään päivärahasta.

Jos vakuutettu saa liikennevakuutuslain kuntoutusta koskevien säännösten perusteella ansionmenetykskorvausta ammatillisen kuntoutuksen johdosta, hänellä ei ole oikeutta sairauspäivärahaan samalta ajalta.

Vakuutettavia ajoneuvoja ovat

- autot
- moottori- ja motocrosspyörät
- mopot
- moottorilla varustetut polkupyörät (teho yli 250 W)
- moottorikelkat
- mönkijät
- traktorit
- moottorityökoneet
- puoli- ja varsinaiset perävaunut
- matkailuperävaunut ja
- kevyet perävaunut.

Vakuuttamisvelvollisuutta ei ole, jos kyseessä on

- moottorityökone tai traktori, jota ei tarvitse rekisteröidä ja jonka suurin rakenteellinen nopeus on enintään 15 km/h
- leikkuupuimuri tai muu sadonkorjuuseen tarkoitettu maatalouden moottorityökone, jota ei tarvitse rekisteröidä
- perävaunu, jota ei tarvitse rekisteröidä
- yksinomaan lapsen kuljettavaksi tarkoitettu ajoneuvo, jota ei tarvitse rekisteröidä
- yksinomaan vammaisten käyttöön tarkoitettu sähköpyörätuoli tai muu vastaava kevytrakenteinen ajoneuvo, jota ei tarvitse rekisteröidä.

Jos edellä mainittujen ajoneuvojen liikenteeseen käyttämisestä aiheutuu liikennevahinko, sen korvaa Liikennevakuutuskeskus.

Liikennevakuutus ei korvaa vahinkoa silloin, kun moottoriajoneuvo ei ole liikennevakuutuslaissa tarkoitettussa liikenteessä. Tällaisia tilanteita ovat:

- moottoriajoneuvoa käytetään liikenneväylistä erillään olevassa paikassa olennaisesti muuhun tarkoitukseen kuin henkilöiden tai tavarain kuljettamiseen
- esimerkiksi ajoneuvon käyttö voimanlähteenä tai matkailuauton käyttö asumiseen leirintäalueella
- moottoriajoneuvo on säilytettävänä, korjattavana, huolettavana tai pestävänä liikenneväylistä erillään olevassa paikassa

- esimerkiksi ajoneuvoa liikutetaan korjauksen, huollon tai pesun yhteydessä liikenneväylän ulkopuolella, kuten korjaushallissa tai pesuhallissa
- moottoriajoneuvoa käytetään liikenteestä eristetyllä alueella kilpailu- tai testaustarkoituksiin taikka kilpailuun välittömästi liittyvään harjoitteluun
- liikenteestä eristetyllä alueella tarkoitetaan selkeästi eristetyksi merkittyä aluetta, johon kenenkään ei ole mahdollista joutua huomaamattaan; esimerkiksi viranomaisten luvalla toimiva moottorirata tai sisätiloihin rakennettu karting-rata
- muu kuin kilpailuun liittyvä harjoittelu, kuten ajo-opetukseen liittyvä ajoharjoittelu suljetullakin radalla kuuluu liikennevakuutuksen piiriin.

Liikennevakuutuskeskus toimii Kelaan päin samalla tavoin kuin vakuutusyhtiö.
Liikennevakuutuskeskus antaa tarvittaessa viivästymistodistuksen.

Korvauksen rajoitus laiminlyöntitapauksessa

Liikennevakuutuskeskus vastaa vahingosta, jos vahingon aiheuttaneen ajoneuvon vakuuttamisvelvollisuus on vahingon sattumishetkellä laiminlyöty. Vahinkoa ei kuitenkaan korvata, jos vahinkoa kärsinyt on ajoneuvossa matkustajana ollut ajoneuvon omistaja tai haltija taikka ajoneuvon kuljettaja ja Liikennevakuutuskeskus voi osoittaa heidän tienneen ajoneuvon olleen vakuuttamaton.

Pääsääntöisesti liikennevakuutus on ensisijainen korvaus, mutta jos Liikennevakuutuskeskus ei laiminlyönnistä johtuen myönnä korvausta ajoneuvon omistajalle, haltijalle tai kuljettajalle, hänellä voi olla oikeus sairauspäivärahaan.

Muut korvaamisen rajoitukset

Liikennevakuutus ei korvaa vahinkoa, jonka henkilö on tahallisesti aiheuttanut itselleen. Korvausta maksetaan ainoastaan siltä osin kuin muut olosuhteet ovat vaikuttaneet vahingon syntymiseen. Liikennevakuutuskorvausta voidaan alentaa tai se voidaan evätä kokonaan silloin, jos henkilö itse myötävaikuttaa vahingon syntymiseen törkeällä huolimattomuudellaan.

Liikennevakuutuskorvaus voidaan evätä kokonaan tai korvausta voidaan alentaa, jos vahinkoa kärsinyt on vahinkotapahtuman sattuessa kuljettanut ajoneuvoa alkoholin tai muun huumaavan aineen vaikutuksen alaisena.

Jos liikennevahinko on aiheutunut vahinkoa kärsineen ollessa luvattomasti käyttöön otetussa ajoneuvossa ja vakuutusyhtiö voi osoittaa hänen tienneen ajoneuvon käyttöönoton luvattomuudesta, hänelle suoritetaan korvausta ajoneuvon vakuutuksesta vain erityisestä syystä.

Jos vakuutettu on työkyvytön, mutta liikennevakuutuskorvaus on evätty kokonaan liikennevakuutuslain säännösten johdosta, voit myöntää hänelle sairauspäivärahan.

Jos vakuutettu on työkyvytön, mutta liikennevakuutuskorvausta on alennettu vakuutetun oman myötävaikutuksen johdosta, hänellä on oikeus sairauspäivärahaan siltä osin kuin se on suurempi kuin liikennevakuutuskorvaus.

Lue lisää liikennevakuutuslain mukaisista korvauksista ja esimerkiksi ulkomailla tapahtuvien liikennevahinkojen korvaamisesta Liikennevakuutuskeskuksen internet-sivulta [LVK](#).

Erytistapaus osasairauspäiväraha – liikennevakuutuslaki – tapaturmavakuutuslaki 57 §

Alla oleva ohje koskee tilanteita, joissa työkyvyttömyys on alkanut ennen 1.1.2015.

Yrittäjä voi ottaa itselleen ja yrityksessä työskenteleville perheenjäsenilleen sekä muille sellaisille henkilöille, jotka eivät sisälly pakolliseen tapaturmavakuutukseen, vapaaehtoisen vakuutuksen

työtapaturman varalta tapaturmavakuutuslain 57 §:n 1 momentin nojalla. Jos yrittäjälle tai muulle TVL 57 §:n mukaisen vakuutuksen piiriin kuuluvalla sattuu liikennevahinko työssä tai työmatkalla, tapaturmakorvaus on liikennevakuutuslain mukaiseen korvaukseen nähden ensisijainen. Liikennevakuutuksessa tapaturmavakuutuslain 57 §:n 1 momentin mukainen korvaus rinnastetaan lakisääteisiin korvauksiin. Osasairauspäivärahassa taas TVL 57 §:n mukainen tapaturmakorvaus rinnastetaan vapaaehtoiseen vakuutukseen, eikä sitä vähennetä päivärahasta. 1.1.2015 tai sen jälkeen alkaneissa työkyvyttömyystapaksissa se vähennetään päivärahasta.

Jos liikennevakuutuslain mukaisesta ansionmenetykskorvauksesta on vähennetty TVL 57 §:n mukaiseen vapaaehtoiseen vakuutukseen perustuva korvaus ja liikennevakuutuslain mukainen ansionmenetykskorvaus on vähentämisen vuoksi pienempi kuin se muutoin olisi tai sitä ei ole jäänyt maksettavaksi, osasairauspäivärahasta vähennetään kuitenkin liikennevakuutuslain mukaisen ansionmenetykskorvauksen täysi määrä.

Jos osasairauspäivärahaa on maksettu viivästymistodistuksen perusteella vakuutetulle ja hänelle myönnetään tapaturmavakuutuslain 57 §:n mukainen korvaus sekä liikennevakuutuslain mukainen ansionmenetykskorvaus, josta on vähennetty tapaturmavakuutuslain mukainen korvaus, Kela voi periä viivästymistodistuksen perusteella maksetun osasairauspäivärahan liikennevakuutuslain mukaisen korvauksen vähentämättömään määrään saakka. Pyydä liikennevakuutusyhtiöltä sellainen päätös tai ilmoitus, josta ilmenee liikennevakuutuslain mukaisen ansionmenetykskorvauksen täysi määrä.

Jos sama vakuutusyhtiö maksaa sekä tapaturma- että liikennevakuutuslain mukaisen korvauksen, vakuutusyhtiö ei välttämättä anna erikseen päätöstä liikennevakuutuslain mukaisesta korvauksesta, jos siitä ei jää maksettavaa. Pyydä kuitenkin vakuutusyhtiöstä selvitys, paljonko liikennevakuutuslain mukaista korvausta olisi maksettu vakuutetulle, jotta voit oikaista osasairauspäivärahapäätöksen.

Esimerkki

Vakuutetulle on maksettu osasairauspäivärahaa viivästymistodistuksen perusteella 400 €. Vakuutetulla on oikeus sekä liikennevakuutuslain mukaiseen ansionmenetykskorvaukseen 1 000 € että tapaturmavakuutuslain 57 §:n mukaiseen korvaukseen 1 000 €. Liikennevakuutuslain näkökulmasta tapaturmavakuutuslain 57 §:n mukainen korvaus on lakisääteinen ja se on vähennetty liikennevakuutuslain mukaan maksettavaksi tulevasta korvauksesta. Vakuutetulle on maksettu tapaturmavakuutuslain 57 §:n mukaisena korvauksena 1 000 € ja liikennevakuutuslain mukaisena korvauksena ei ole maksettu mitään (1 000 € – 1 000 € = 0 €). Kela saa periä liikennevakuutuksesta vastuussa olevalta vakuutusyhtiöltä viivästymistodistuksen perusteella maksamansa osasairauspäivärahan 400 €.

1.4.10.5. Sotilastapaturma

Asepalveluksessa ja kriisinhallintatehtävissä vahingoittuneiden henkilöiden tapaturma- ja palvelussairauksien korvaamista koskeva lainsäädäntö on uudistettu 1.1.2017 lukien. Sotilastapaturmalaki on korvattu uudella lailla sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta. Lisäksi on tullut voimaan laki tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä.

Uusia lakeja sovelletaan vahinkotapahtumiin, jotka sattuvat lain voimassa ollessa. Aiemmin sattuneisiin sotilastapaturmiin ja palvelussairauksiin sovelletaan sotilastapaturmalakia (1211/90). Sen perusteella korvataan tapaturmat ja palvelussairaudet, jotka ovat sattuneet 1.1.1991 – 31.12.2016. Ennen 1.1.1991 sattuneet sotilastapaturmat ja palvelussairaudet korvataan sotilasvammalain perusteella. Siviilikriisinhallintatehtävissä sattuneet tapaturmat ja palvelussairaudet on aiemmin korvattu työtapaturma- ja ammattitautilainsäädännön mukaisesti.

Sotilastapaturma ja palvelussairaus

Sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annettua lakia sovelletaan varusmiehiin, reserviläisiin, siviilipalvelusmiehiin, vapaaehtoista asepalvelusta suorittaviin naisiin, sotilasvirkaan tai rajavartiolaitoksen virkaan johtavassa koulutuksessa oleviin sekä eräisiin vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintoihin osallistuviin henkilöihin.

Sotilastapaturman ja palvelussairauden johdosta maksettavat korvaukset määräytyvät pääosin työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesti. Tapaturmaeläkkeen perusteena käytettävän vuosityöansion vähimmäismäärä on kuitenkin kolminkertainen verrattuna työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiseen vähimmäisvuosityöansioon. Korvaukset maksaa Valtiokonttori.

Osaairauspäivärahasta vähennettäviä sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain ja sotilastapaturmalain mukaisia korvauksia ovat

- päiväraha ja
- tapaturmaeläke.

Osasairauspäivärahasta ei vähennetä haittaraaha, haittalisää eikä hoitotukea.

Osaairauspäivärahasta vähennettävä sotilasvammalain mukainen korvaus on

- elinkorko omaiskorotuksineen.

Päivärahasta ei vähennetä sotilasvammalain mukaista

- täydennyskorkoa eikä
- elinkoron lisäysosia.

Tapaturma ja palvelussairaus kriisinhallintatehtävissä

Tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annettua lakia sovelletaan henkilöihin, jotka osallistuvat sotilaalliseen kriisinhallintaan tai siviilikriisinhallintaan tai niihin liittyvään koulutukseen taikka EU:n rajaturvallisuusviraston toimintaan.

Uudella lailla on yhtenäistetty kaikkien kriisinhallintaan osallistuvien tapaturma- ja palvelussairausturva. Korvaamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisessa. Vahinkotapahtumasta maksettavat korvaukset määräytyvät pääosin työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesti. Päiväraha maksetaan kuitenkin alkuperäisen palvelusajan loppuun saakka todellisen työansion menetyksen suuruisena, vaikka palvelus päättyisi ennen määrättyä päättymisaikaa. Lisäksi tapaturmaeläkkeen perusteena käytettävän vuosityöansion vähimmäismäärä on kolminkertainen verrattuna työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiseen vähimmäisvuosityöansioon. Korvaukset maksaa Valtiokonttori.

Osasairauspäivärahasta vähennettäviä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain mukaisia korvauksia ovat

- päiväraha ja
- tapaturmaeläke.

Osaairauspäivärahasta ei vähennetä haittaraaha eikä hoitotukea.

Lue lisää korvauksista Valtiokonttorin verkkosivuilta [Sotilastapaturmat](#).

1.4.10.6. Urheilijan tapaturma

Urheilijan tapaturma- ja eläketurvaa koskeva laki (276/2009) on ollut voimassa 1.5.2009 alkaen. Urheilijalle maksettava tapaturmaeläke on sairauspäivärahaan nähden ensisijainen, mutta

urheilijalla on kuitenkin työkyvyttömyyden alkaessa oikeus sairauspäivärahaan, koska urheilijan tapaturmavakuutuksen perusteella ei makseta päivärahaetuutta.

Jos urheilijan ja Suomessa urheilutoimintaa harjoittavan urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön välillä on sovittu, että urheilija saa pääasiallisesti Suomessa harjoitetusta urheilemisesta veronalaista palkkaa pelikaudessa tai muutoin vuoden pituisen ajanjakson aikana vähintään 11 410 euroa (2019), urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön on järjestettävä urheilijalle vakuutusturva tapaturman varalta siihen asti, kun urheilija täyttää 65 vuotta.

Jos urheilijalla ei ole sopimusta, mutta hän saa pääasiallisesti Suomessa harjoittamastaan urheilemisesta vuodessa veronalaista tuloa vähintään 11 410 euroa (2019), hänellä on oikeus saada itselleen vakuutusturva tapaturman varalta siihen asti kunnes hän täyttää 65 vuotta. Urheilija tekee tällöin itse vakuutusyhtiön kanssa sopimuksen tapaturmavakuutuksesta.

Urheilijalla on oikeus sairauspäivärahaan urheilussa sattuneen tapaturman johdosta, jos hänet katsotaan työkyvyttömäksi. Sairauspäivärahaan on oikeus riippumatta siitä, onko kyse urheiluseuran ottamasta lakisääteisestä tapaturmavakuutuksesta vai onko urheilija itse ottanut vapaaehtoisen vakuutuksen, sillä urheilijalla on oikeus tapaturmaeläkkeeseen vasta siitä lukien, kun sairauspäivärahan enimmäisaika on täyttynyt. Jos sairauspäivärahan enimmäisaika on jäänyt täyttymättä, tapaturmaeläkettä maksetaan aikaisintaan vuoden kuluttua tapaturman sattumisesta.

Tapaturmaeläkettä voidaan maksaa myös ammatillisen kuntoutuksen ajalta.

Lakisääteinen urheilijavakuutus kattaa vanhuuden turvan siitä alkaen, kun urheilija täyttää työeläkelain 11 §:ssä hänen ikäluokalleen säädetyn vanhuuseläkkeen alaikärajan. Ennen vuotta 1965 syntyneelle urheilijalle vanhuuseläkettä maksetaan kuitenkin siitä päivästä, jolloin urheilija täyttää 65 vuotta.

Osasairauspäiväraha maksetaan hakemuksesta myös työnantajalle, esim. urheiluseuralle, jos tämä on maksanut sairausajan palkkaa ja työehto- tai muussa sopimuksessa on sovittu työnantajan oikeudesta päivärahaan.

Vakuutuksen mukainen tapaturmaeläke sovitetaan yhteen osasairauspäivärahan kanssa kuten tapaturmavakuutuslain mukainen tapaturmaeläke.

Lue lisää [Urheilijan tapaturma L 276/2009](#).

1.4.10.7. Vahingonkorvauslain mukainen korvaus

Vahingonkorvauslakiin perustuvia korvauksia ei vähennetä osasairauspäivärahasta, jos vakuutetun työkyvyttömyys on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen. Alla oleva ohje koskee vain ennen 1.1.2015 alkaneita työkyvyttömyysjaksoja.

Vahingonkorvauslaki (412/1974) on yleislaki, jonka perusteella henkilövahingon kärsineellä on oikeus korvaukseen tarpeellisista sairaanhoitokuluista, ansionmenetyksestä, kivusta ja särystä sekä pysyvästä haitasta. Korvausvastuussa voi olla yksityinen henkilö, työntekijä, työnantaja tai julkisyhteisö. Vahingon aiheuttajan korvausvastuu voi perustua tahalliseen tai tuottamukselliseen tekoon tai ankaraan vastuuseen. Tuottamus tarkoittaa vahingon aiheuttamista moitittavalla menettelyllä esim. laiminlyömällä velvollisuus toimia tietyllä tavalla.

Ankaran vastuun tapauksissa vaarallisen toiminnan (esim. rautatie, ilmailu, ydinvoima) harjoittaja on korvausvelvollinen, vaikka sen toiminnassa ei ole tapahtunut mitään moitittavaa. Ankaruus vastuu perustuu yleensä erityislakiin. Näissä tapauksissa osasairauspäiväraha voidaan myöntää vain,

jos korvauksen saaminen viivästyy vakuutetusta riippumattomasta syystä. Korvausvelvolliselta on pyydettävä viivästystodistus.

Vahingonkorvauslain mukaan (412/1974 5 luku 2 a §) ansionmenetyksestä määrätään korvaus ottamalla lähtökohdaksi arvio ansiotulosta, jonka vahinkoa kärsinyt olisi ilman vahinkotapahtumaa saanut. Tästä vähennetään ansiotulo, jonka vahinkoa kärsinyt on vahingosta huolimatta saanut tai hän olisi voinut saada.

1.4.10.7.1. Vastuuvakuutus

Vahingonkorvauslakiin perustuvia korvauksia ei vähennetä osasairauspäivärahasta, jos vakuutetun työkyvyttömyys on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen. Alla oleva ohje koskee vain ennen 1.1.2015 alkaneita työkyvyttömyysjaksoja.

Jos vahingon aiheuttajalla on vastuuvakuutus, vakuutusyhtiö on yleensä velvollinen korvaamaan vahingon. Vastuuvakuutus sisältyy usein koti-, kiinteistö-, maatala-, eläin- ym. vakuutuksiin tai sen saa muuhun vakuutukseen lisämaksusta. Vastuuvakuutuksesta voi hakea korvausta vain vakuutuksen ottaja. Vahingoittunut henkilö (osasairauspäivärahan hakija) ei voi saada korvausasiaa vakuutusyhtiössä vireille.

Jos vakuutuksen ottaja on tehnyt vahinkoilmoituksen, voit soveltaa vakuutusyhtiöön nähden samaa menettelyä kuin liikennevakuutus- ja tapaturmavakuutusasioissa. Voit myöntää osasairauspäivärahan vakuutusyhtiöstä saamasi viivästymistodistuksen perusteella. Jos kunnalla tai muulla julkisyhteisöllä ei ole vastuuvakuutusta, se käsittelee itse korvausvaatimuksen ja voi antaa tarvittaessa viivästymistodistuksen. Osasairauspäiväraha peritään myöhemmin maksettavasta vahingonkorvauslain mukaisesta ansionmenetykskorvauksesta.

Jos vakuutuksen ottaja ei ole tehnyt vahinkoilmoitusta, voit myöntää hakijalle osasairauspäivärahan ilman viivästymistodistusta. Päätökseen tulee lisätä huomautus (PRF53) hakijan ilmoitusvelvollisuudesta, jos hänelle myöhemmin myönnetään muun lain mukaista korvausta. Kelalla on oikeus periä maksettu osasairauspäiväraha takaisin muun lain mukaista korvausta vastaavalta osalta.

1.4.10.7.2. Liukastumisesta johtuva työkyvyttömyys

Vahingonkorvauslakiin perustuvia korvauksia ei vähennetä osasairauspäivärahasta, jos vakuutetun työkyvyttömyys on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen. Alla oleva ohje koskee vain ennen 1.1.2015 alkaneita työkyvyttömyysjaksoja.

Liukastumistapaturmat ovat yleisin vahingonkorvauksen hakemisen syy. Vahingonkorvausvastuu voi syntyä, jos esim. kadun kunnossapidosta vastuussa oleva taho on laiminlyönyt velvollisuutensa pitää katu liikenteen tarpeiden edellyttämässä kunnossa. Vastuu määritellään laissa kadun ja eräiden alueiden kunnossa ja puhtaanapidosta (669/1978). Lähtökohtana liukastumistapauksissa on, että kunnossapitovelvollinen on vastuussa vahingosta, ellei se voi osoittaa hoitaneensa liukkauden torjuntaa asianmukaisesti.

Korvausvastuun syntyminen edellyttää tuottamusta eli sitä, että kunnossapitovelvollinen, esim. taloyhtiö tai kunta, on laiminlyönyt liukastumispaikan kunnossapidon. Katujen ja yleisten alueiden kunnossapidosta vastaa kunta ja jalkakäytävien kunnossapidosta se kiinteistön omistaja, jonka kohdalla jalkakäytävä on. Jotkut kunnat ovat ottaneet kadunhoitotehtävät itselleen. Yleisten teiden

kunnossapidosta vastaa valtio (maantielaki 503/2005). Myös kiinteistöjen piha-alueet tulee pitää kunnossa vastaavalla tavalla, esim. taloyhtiöiden ja liikekiinteistöjen pihojen kulkuväylät.

Jos osasairauspäivärahaa hakevan vakuutetun antamasta tapaturmaselvityksestä ilmenee, että hän on ollut liukastumisvahingon vuoksi yhteydessä tapahtumapaikan kunnossapidosta vastaavaan tahoon, selvitä tarkemmin, missä vaiheessa asian käsittely on. Jos kunnossapitovelvollinen (kunta tai taloyhtiö) on tehnyt vahinkoilmoituksen vakuutusyhtiölle, voit pyytää viivästymistodistuksen ja myöntää osasairauspäivärahan. Jos korvausvelvollisella kunnalla ei ole vastuuvakuutusta, korvausasia käsitellään kunnan omassa toimielimessä. Tässä tapauksessa viivästymistodistuksen antaa kunta.

Osasairauspäivärahaa hakevalla voi olla ongelmia korvauksen saamisessa esim. silloin, jos vahinko on sattunut sellaisessa paikassa tai sellaisena aikana, ettei tapahtumalle ole todistajia tai vastuuvollisuus on epäselvä. Vahinkoon on voinut vaikuttaa myös jokin vahingoittuneesta itsestä johtuva tai muu syy, minkä vuoksi hän ei ole tehnyt korvausvaatimusta. Tässä tapauksessa voit myöntää päivärahan ilman viivästymistodistusta. Lisää päätökseen huomautus hakijan ilmoitusvelvollisuudesta (PRF53), jos hän myöhemmin saa korvausta vakuutusyhtiöstä.

Liukastuminen voi olla myös työtapaturmana korvattava vahinko, jos se on sattunut työmatkalla tai muutoin työssä johtuvissa olosuhteissa.

1.4.11. Rikoksella aiheutettu työkyvyttömyys

Vakuutetulla on oikeus osasairauspäivärahaan, vaikka hänen työkyvyttömyytensä on aiheutettu rikoksella ja hänellä on oikeus saada korvausta työkyvyttömyyden aiheuttamasta ansionmenetyksestä vahingonkorvauslain tai rikosvahinkolain perusteella (SVL 1224/2004 12 luku 7 § 1 mom.). Vakuutettu voi vaatia oikeudessa rikoksentehtäjältä vahingonkorvauslain mukaista ansionmenetyskorvausta. Tästä huolimatta hänellä on oikeus osasairauspäivärahaan. Osasairauspäiväraha on ensisijainen korvaus suhteessa Valtiokonttorin maksamaan rikosvahinkolain (1204/2005) mukaiseen ansionmenetyskorvaukseen. Sitä maksetaan vain, jos se on suurempi kuin Kelan maksama päiväraha. Rikosvahinkolain perusteella voidaan maksaa korvausta myös esim. sairaanhoitokuluista ja kivusta ja särystä. Lue lisää [Rikosvahingot](#).

Kelalla on oikeus periä rikoksen tehneeltä korvausvelvolliselta vahingonkorvauslain mukainen korvaus maksettua osasairauspäivärahaa vastaavalta osalta. Kela voi luopua korvauksen vaatimisesta korvausvelvolliselta, jos korvauksen periminen olisi ilmeisen kohtuutonta. Kelalla on myös oikeus periä takaisin vakuutetulta maksamansa päiväraha, jos vakuutettu on jo saanut ansionmenetyskorvausta korvausvelvolliselta. (SVL 1224/2004 12 luku 7 § 2 mom.)

Voit myöntää rikoksen uhriksi joutuneelle vakuutetulle päivärahan, jos yleiset päivärahan saamisen edellytykset täyttyvät. Selvitystä muun lain mukaisen korvauksen viivästymisestä ei tarvita. Osasairauspäiväraha maksetaan näissä tilanteissa myös työnantajalle. Lisää päätökseen perusteluteksti (PRF62), jossa kerrotaan, että Kelalla on oikeus periä itselleen vahingonkorvauslain mukainen korvaus päivärahaa vastaavalta osalta, jos rikoksesta epäilty määrätään oikeudessa maksamaan ansionmenetyskorvausta.

Osasairauspäivärahaa koskevan erityissäännöksen lähtökohtana on, että vakuutetun työkyvyttömyys aiheutuu toisen henkilön tekemästä rikoksesta kuten pahoinpitelystä. Syyllistyminen rikokseen todetaan yleensä tuomioistuimessa. Vakuutetun työkyvyttömyyteen voi vaikuttaa myös jokin muu sairaus tai vamma kuin pelkästään rikoksesta aiheutunut vamma. Jos vakuutetun asiakirjoista käy ilmi, että hän olisi työkyvytön ilman rikostakin, myönnä päiväraha normaalisti. Perintään ei silloin ole syytä ryhtyä.

1.4.11.1. Osasairauspäivärahan ja vahingonkorvauksen suhde

Osasairauspäivärahaa myönnetään vakuutetulle, jos hän on sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvytön. Päivärahan suuruus määräytyy sairausvakuutuslain säännösten mukaisesti verotuksessa todettujen tulojen tai esitettyjen 6 kuukauden tulojen perusteella. Päiväraha voi määräytyä myös edeltävän etuuden mukaan tai se voi olla vähimmäismääräinen.

Rikoksen uhriksi joutunut henkilö voi saada vahingonkorvauslain mukaista korvausta rikoksesta johtuvan ansionmenetyksen johdosta. Vahingonkorvauslaissa (412/1974) lähtökohtana on täyden korvauksen periaate. Korvauksen määrää voidaan myös sovitella esim. silloin, jos uhri on itse myötävaikuttanut vamman syntymiseen. Ansionmenetyksestä määrätään korvaus ottamalla lähtökohdaksi arvio ansiotulosta, jonka vahinkoa kärsinyt olisi ilman vahinkotapahtumaa saanut tai olisi voinut saada. Tästä vähennetään ansiotulo, jonka vahingon kärsinyt vahingosta huolimatta on saanut tai olisi voinut saada. Tällaisena vähennettävänä ansiotulona pidetään mm. työkyvyttömyyseläkkeitä. Työansion menetys korvataan todellisuudessa saamatta jääneen tulo perusteella. Myös työttömyysturvalain mukaisen työttömyyspäivärahan menettäminen henkilövahingon aiheuttaman työkyvyttömyyden vuoksi on katsottu oikeuttavan korvauksen ansionmenetyksestä.

Kelan oikeus saada vastinetta maksamalleen osasairauspäivärahalle riippuu siitä, onko rikoksen uhriksi joutuneelle vakuutetulle aiheutunut ansionmenetystä ja vaatiiko hän sitä oikeudessa. Jos ansionmenetystä ei ole tai jos uhri ei sitä oikeudessa vaadi, Kela ei voi periä rikosentekijältä mitään. Rikoksen uhri saattaa mieltää saamansa osasairauspäivärahan ansionmenetyskorvaukseksi ja vaatii oikeudessa vain korvausta kivusta ja särystä tai sairaanhoitokustannuksista eikä vaadi lainkaan korvausta ansionmenetyksestä. Tällöin Kelalla ei ole vaatimuksia asiassa.

Jos rikoksen uhri vaatii oikeudessa ansionmenetyskorvausta ja sitä määrätään maksettavaksi, voi Kela saada maksettavaksi määrätystä ansionmenetyskorvauksesta enintään maksettua osasairauspäivärahaa vastaavan osuuden. Jos vahingonkorvauslain mukainen ansionmenetyskorvaus on pienempi kuin päiväraha, Kelalla on oikeus periä enintään maksettavaksi määrätyn korvauksen määrä.

Toimi kuten sairauspäivärahassa. Lue lisää Rikosprosessi

1.4.11.2. Tarvittavat selvitykset

Osasairauspäivärahan käsittelyssä tarvitaan hakemuksen ja lääkärinlausunnon lisäksi tapaturmaselvitys. Pyydä vakuutettua antamaan tarvittavat tiedot asiointipalvelussa tai hakemuksen liitteellä Selvitys tapaturmasta (SV 143), ellei hän ole antanut tietoja jo hakemuksessa.

Voit myöntää päivärahan, vaikka vakuutettu ei olisi tehnyt rikosilmoitusta. Osasairauspäiväraha on rikoksen uhrin perusturvaa, johon hänellä on oikeus tultuaan rikoksen johdosta työkyvyttömäksi.

1.4.11.3. Periminen vakuutetulta

Jos Kelan korvausvaatimus ei ole ollut mukana rikosprosessissa, osasairauspäivärahaa ei peritä regressimenettelyllä. Siviilikannetta ei kannata nostaa, koska Kelan oikeus on riippuvainen siitä, onko vakuutetulle aiheutunut ansionmenetystä ja onko hän itse sitä vaatinut. Oikeus vahingonkorvauslain mukaiseen korvaukseen ei siirry Kelalle suoraan lain perusteella.

Jos vakuutetulle on oikeudessa määrätty maksettavaksi korvausta ansionmenetyksestä ja hän on saanut korvausta, Kelalla on oikeus periä vakuutetun saama osasairauspäiväraha takaisin enintään hänen saamansa ansionmenetyskorvauksen määrään saakka. Perinnässä noudatetaan normaalia oikaisu- ja takaisinperintämenettelyä. Vakuutetun tulee ilmoittaa saamastaan korvauksesta Kelalle.

1.4.11.4. Rikosasian sovittelumenettely

Rikosasia voidaan käsitellä sovittelumenettelyssä (laki rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelumenettelystä 1015/2005). Sovittelun tarkoituksena on järjestää rikoksesta epäillylle ja rikoksen uhrille mahdollisuus maksutta puolueettoman sovittelijan välityksellä sopia toimenpiteistä, joilla uhrille hyvitetään rikoksesta aiheutunut haitta ja vahinko. Sovittelussa ovat läsnä rikoksen osapuolet ja kaksi sovittelijaa. Mukana ei ole yleisöä tai muita sivullisia. Kela ei ole osapuolena sovittelumenettelyssä.

Sovitteluneuvottelussa keskustellaan myös vahinkojen korvaamisen ja hyvittämisen muodoista. Vahingonkorvaukset voidaan suorittaa rahana tai työnä. Osapuolet voivat sopia myös muista korvaus- ja hyvitysmuodoista. Rikosasian yhteydessä tehty sovinto voidaan vahvistaa vahingonkorvauksen osalta, jos osapuolet siitä sopivat.

Koska Kela ei ole osapuolena sovittelumenettelyssä, siinä mahdollisesti sovitun vahingonkorvauksen sisältöä (esim. ansionmenetyksen korvaamista) ja kohdistumista ei selvitetä eikä perintätoimiin ryhdytä.

1.4.12. Potilasvahinkokorvaus

Potilasvahinkolain 585/1996 nojalla korvataan Suomessa annetun terveyden- ja sairaanhoidon yhteydessä potilaalle aiheutunut henkilövahinko. Jos potilasvahinko on aiheuttanut työkyvyn alenemisen, korvataan siitä seurannut tulojen vähentyminen tosiasiallisen menetyksen mukaan. Korvauksen määrän laskemisen lähtökohtana on arvio siitä ansiotulosta, jonka vahingoittunut olisi saanut, jos potilasvahinkoa ei olisi sattunut.

Potilasvahinkolain mukainen ansionmenetyskorvaus on toissijainen korvaus useimpiin lakisääteisiin etuuksiin nähden. Korvausta maksetaan siltä osin kuin muiden lakien perusteella maksettavat etuudet eivät kata vakuutetulle aiheutunutta ansionmenetystä. Huomaa, että 1.1.2017 tai sen jälkeen tapahtuneen potilasvahingon johdosta maksettava ansionmenetyskorvaus on kuitenkin ensisijainen työeläkkeeseen nähden.

Osasairauspäiväraha on ensisijainen suhteessa potilasvahinkolain mukaiseen ansionmenetyskorvaukseen. Vakuutetulla on oikeus osasairauspäivärahaan sen estämättä, että hänellä on oikeus saada korvausta työkyvyttömyydestä aiheutuneesta ansionmenetyksestä potilasvahinkolain perusteella. (SVL 1224/2004 12 luku 8 §)

Jos vakuutetulle on jo maksettu potilasvahinkolain perusteella korvausta samalta ajalta, jolta hänellä on oikeus osasairauspäivärahaan, osasairauspäiväraha maksetaan enintään potilasvahinkolain mukaisen ansionmenetykskorvauksen määrään saakka Potilasvakuutuskeskukselle. Osasairauspäiväraha maksetaan Potilasvakuutuskeskukselle sen tekemän hakemuksen perusteella.

Potilasvakuutuksesta korvataan myös vahingon aiheuttamia sairaanhoitokuluja sekä korvausta tilapäisestä tai pysyvästä haitasta tai ansiotulojen myöhentymisestä. Jos osasairauspäiväraha hakemuksesta ilmenee, että vakuutetulla saattaa olla oikeus potilasvahinkokorvaukseen, neuvo häntä hakemaan korvausta myös Potilasvakuutuskeskukselta.

Lue lisää potilasvahingon korvaamisesta Potilasvakuutuskeskuksen internet-sivulta [PVK](#).

1.4.13. Luopumistuki

Maatalousyrittäjä tai poronhoitaja, joka pysyvästi lopettaa maataloustuotannon tai porotalouden harjoittamisen ennen varsinaista eläkeikää, voi saada Melasta luopumistukea. Luopumistuki turvaa maatalousyrittäjän ja poronhoitajan toimeentuloa ennen vanhuuseläkeikää silloin, kun yrittäjä toteuttaa sukupolvenvaihdoksen tai maatalousyrittäjä luovuttaa pellot lisämaaksi.

Luopumistukijärjestelmä perustuu 1.1.2007 voimaan tulleeseen luopumistukilakiin (612/2006) ja sitä edeltävään maatalousyrittäjien luopumistuesta annettuun lakiin (1293/1994), jonka perusteella luopumistukia myönnettiin vuosina 2000—2006. Luopumistukijärjestelmän soveltaminen päättyy siten, että järjestelmä koskee luopumisia, jotka tapahtuvat viimeistään 31.12.2018.

Luopumistukilain mukaisen luopumistuen perusmäärä muuttuu MYEL -vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iässä ja maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain mukainen luopumistuki muuttuu MYEL-vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iässä. Työeläkelainsäädännön 1.1.2017 voimaan tulevat muutokset eivät vaikuta luopumistuen ikärajoihin.

Luopumistuella jäädessään luopuja sitoutuu lopettamaan pysyvästi yrittäjänä harjoittamansa kaupallisen maa- ja porotalouden sekä metsätalouden hankintatyöt. Luopuja voi kuitenkin tehdä eräitä metsän käyttöä ja hoitoa edistäviä töitä.

Luopumistuella oleva voi tehdä rajoitetusti palkkatöitä tai harjoittaa muuta pienimuotoista yrittäjätoimintaa. Näistä ansiotöistä saatavat tulot eivät kuitenkaan saa ylittää tulorajaa, joka vuonna 2019 on 741,95 euroa kuukaudessa.

Selvitä, mitä töitä luopumistuella oleva on tehnyt, jos se ei selvästi hakemuksesta ilmene. Luopumistuen saajan tavallisena työnä ei voida pitää maa-, poro- tai metsätalouden harjoittamista, eikä hänen työkykyään arvioida suhteessa edellä mainittuun yrittäjän työhön. Jos hän työskentelee muussa työssä ja tulee tähän työhön kykenemättömäksi, työkykyä ja oikeutta päivärahaan arvioidaan suhteessa tähän työhön. Huomaa, että luopumistuella olevan tavallisena työnä voi olla myös oman talouden hoitaminen, jos hän ei työskentele kodin ulkopuolella.

Luopumistukea saavan osasairauspäivärahan määrä lasketaan normaalisti. Perusteena ei käytetä luopumistuella tai luopumiseläkkeellä oloaikana ansaittuja työtuloja.

1.4.14. Työttömyysetuudet

Vakuutetulla, joka saa osasairauspäivärahaa, ei ole oikeutta

- työttömyyspäivärahaan
- työmarkkinatukeen

- vuorottelukorvaukseen

Jos vakuutettu on saanut työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea tai vuorottelukorvausta ja hänelle myönnetään samalle ajalle osasairauspäiväraha, samalta ajalta myönnettävä osasairauspäiväraha pidätetään muun etuuden määrään saakka ja maksetaan regressisuorituksena työttömyyskassalle tai Kelalle (SVL 1224/2004 15 luku 11 § ja SVL 8 luku 13 §).

1.4.15. Ulkomailta maksettavat etuudet

Päivärahaetuutta myönnettäessä voidaan ottaa huomioon samaa etuutta tai muuta sairausvakuutuslain mukaan huomioon otettavaa etuutta vastaava ulkomailta maksettava etuus. Etuuteen voidaan rinnastaa myös ulkomaiselta työnantajalta tai kansainväliseltä järjestöltä saatu etuutta vastaava palkka. (SVL 1224/2004 12 luku 10 §).

Muusta valtiosta maksettava etuus voidaan ottaa huomioon kuten Suomesta maksettava muun lain mukainen korvaus, jos se rinnastetaan muihin työkyvyttömyyden perusteella SVL 1224/2004 12 luvun 2 §:n mukaisesti maksettaviin lakisääteisiin korvauksiin.

Sairausvakuutuslaki mahdollistaa harkinnan sen suhteen, otetaanko ulkomainen etuus huomioon vai ei. Tällaista harkintaa ei ole Suomesta maksettavien etuuksien suhteen. Esim. pieni Suomesta maksettava vanhuuseläke voi estää osasairauspäivärahan jatkumisen, jos eläke alkaa kesken osasairauspäivärahakauden. Pääsääntöisesti muut etuudet tulee ottaa osasairauspäivärahassa huomioon samalla tavoin riippumatta siitä, maksetaanko niitä Suomesta vai ulkomailta.

Ulkomailta maksettava etuus tai korvaus otetaan huomioon osasairauspäivärahan estävän etuutena kuten vastaava Suomen etuus. Jos henkilölle on esim. myönnetty muusta maasta vanhuuseläke ja hän hakee osasairauspäivärahaa, vanhuuseläkkeen saajana hänellä ei ole oikeutta osasairauspäivärahaan, ellei hän tule työkyvyttömäksi eläkkeen rinnallaan tekemäänsä kokoaikatyöhön.

Ulkomailta maksettava etuus tai korvaus vähennetään osasairauspäivärahasta siltä osin kuin sitä maksetaan osasairauspäivärahan kanssa samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden vuoksi, esim. tapaturmakorvaus.

Ulkomailla kertyneet osasairauspäivärahapäivät otetaan huomioon osasairauspäivärahan enimmäisajassa. Ensisijaisuusaikaa ei sovelleta ulkomaan työkyvyttömyyseläkkeeseen, joten ulkomaan työkyvyttömyyseläke vähennetään osasairauspäivärahasta yleensä myös ensisijaisuusaikana.

Jos muussa maassa tai kansainvälisessä järjestössä työnantaja maksaa työntekijälle sairausajan toimeentuloa palkkana tai muuna etuutena, se voidaan yhteensovittaa osasairauspäivärahan kanssa ja vähentää siitä. Yhteensovituksesta ei kuitenkaan ole kysymys silloin, kun ulkomainen työnantaja rinnastetaan suomalaisen työnantajaan ja osasairauspäiväraha maksetaan työnantajalle seuraavissa tapauksissa

- EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa tai sosiaaliturvasopimusmaassa kotipaikan omaava työnantaja on maksanut kokoaikatyön palkkaa vastaavaa palkkaa ja hakee osasairauspäivärahaa
- jos muun ulkomaisen työnantajan ja Suomessa vakuutetun henkilön työsuhteeseen sovelletaan Suomen työlainsäädäntöä ja työ- tai työehtosopimuksessa on määräys osasairauspäivärahan maksamisesta työnantajalle.

Jos ulkomainen laitos vähentää oman lainsäädäntönsä perusteella Suomen maksaman osasairauspäivärahan omasta korvauksestaan kuten esimerkiksi liikennevahinkokorvauksissa, osasairauspäiväraha voidaan myöntää ottamatta huomioon ulkomaista korvausta.

Eläketurvakeskus välittää tiedon ulkomaista eläkettä koskevasta Kelan regressivaatimuksesta toiseen EU/ETA-maahan Ruotsia lukuun ottamatta. Lue menettelystä EU/ETA-eläkkeiden yhteensovituksessa tarkemmin teknisestä ohjeesta luvusta ulkomailta maksettava eläke.

Ruotsin eläkkeisiin ei sovelleta regressimenettelyä, koska regressiperintä ei ole Ruotsin lainsäädännön mukaan mahdollista. Jos Ruotsi maksaa takautuvasti eläkettä osasairauspäivärahan kanssa samalta ajalta, osasairauspäivärahan liikamaksuun sovelletaan normaalia takaisinperintämenettelyä. Lue lisää teknisestä ohjeesta Ruotsin eläke.

1.5. Hakeminen

Osasairauspäivärahaa on haettava kirjallisesti. Ajanvarausasiakas voi hakea osasairauspäivärahaa myös suullisesti.

Osasairauspäivärahaa voivat hakea joko vakuutettu tai työnantaja tai molemmat. Jos työnantaja hakee osasairauspäivärahaa, vakuutettu voi täydentää tietoja asiointipalvelussa, omalla hakemuksella tai puhelimitse, jolloin vakuutettu voi selvittää esim. mahdolliset muut työsuhteet tai yrittäjätoiminnan.

Vakuutettu voi hakea osasairauspäivärahaa asiointipalvelussa tai käyttämällä SV 8 - hakemuslomaketta.

Työnantaja voi hakea osasairauspäivärahaa työnantajien asiointipalvelussa tai lomakkeella Ilmoitus työnantajan maksamasta palkasta Y17. Työnantaja ei voi hakea osasairauspäivärahaa tulorekisterin kautta.

Liitteet:

- lääkärinlausunto B
- selvitys työn vähentämisestä
 - työsuhteessa:
 - sopimus osa-aikatyöstä tai
 - työnantajan ilmoitus osa-aikatyötä koskevan sopimuksen sisällöstä
 - yrittäjän selvitys työn vähentymisestä omassa yrityksessä
- ilmoitus työnantajan maksamasta palkasta, jos
 - työnantaja maksaa täyttä palkkaa tai
 - osasairauspäivärahaa haetaan verotuksesta poikkeavilla tuloilla
- selvitys tapaturmasta, jos kyseessä on tapaturma.

Jos osasairauspäivärahaa haetaan sairauspäivärahan jatkoksi, riittää työnantajan hakemus lisätiedoilla täydennettynä. Uuden hakemuksen pyytäminen vakuutetulta ei ole välttämätöntä, jos kaikki tarvittavat tiedot on jo saatu.

Lääkärinlausunto B

Lääkärinlausunnon laatii lomakkeelle Lääkärinlausunto B (SV 7) työntekijän työtehtävät tunteva työterveyslääkäri tai muu työntekijän työolosuhteet tunteva lääkäri. Lausunnossa on oltava selvitys työkyvyttömyydestä sekä työntekijän edellytyksistä osa-aikatyöhön (osa-aikatyö ei vaaranna terveyttä ja toipumista).

Työterveyslääkäri voi arvioida lausunnossaan työntekijän työkykyä suhteessa useampaan osa-aikaiseen työhön samalla kertaa, jos hän tuntee riittävästi työtehtävien sisällön ja terveydelliset edellytykset. Tämä voi edellyttää lääkärinlausuntoa useammalta työolosuhteet tuntevalta lääkäriltä.

Jatkohakemukseksi osasairauspäivärahan tai sairauspäivärahan jälkeen riittää lääkärinlausunto B sekä uusi jatkoaikaa koskeva selvitys työajan vähentymisestä.

Selvitys työn vähentymisestä

Työsuhteessa osa-aikatyötä koskevasta työaikajärjestelystä sovitaan työntekijän ja työnantajan kesken määräaikaisella osa-aikatyötä koskevalla työsopimuksella. Sopimuksen tekemisen edellytyksenä on lääketieteellinen arvio työntekijän työkyvystä.

Jos työajan vähentämisestä sovitaan kahden tai useamman osa-aikatyönantajan kanssa, sopimus tai ilmoitukset osa-aikatyösopimuksesta tarvitaan kaikkia työsuhteita koskien.

Osa-aikatyötä koskevasta sopimuksesta työnantaja toimittaa Kelaan seuraavat tiedot:

- osa-aikatyön alku- ja loppupäivä tai
- jos toteutuu useammassa jaksossa: alku- ja loppupäivät
- työsuhteen mukainen normaali työaika
 - vastaako kokoaikatyötä alalla?
- työaika osa-aikatyöjärjestelyn aikana
- maksetaanko täyttä kokoaikatyön palkkaa osa-aikatyöjärjestelyn aikana

Tiedot voi antaa:

- 1) asiointipalvelussa
- 2) lomakkeella [Ilmoitus Osasairauspäiväraha \(SV28\)](#)
- 3) osa-aikatyötä koskevalla sopimuksella

Jos jokin tieto puuttuu työnantajan ilmoituksesta tai sopimuksesta, pyydä puuttuva tieto tarkoituksenmukaisella tavalla.

Yrittäjä antaa selvityksen työn vähentämisestä hakemuslomakkeen kohdassa 10.

Ilmoitus työnantajan maksamasta palkasta

Työnantajalla on oikeus saada osasairauspäiväraha maksetuksi itselleen, jos työnantaja maksaa osa-aikaisen työskentelyn ajalta täyttä kokoaikatyön palkkaa. Työnantaja ilmoittaa maksamansa palkan määrän ja perusteen

- asiointipalvelussa tai
- toimittamalla Kelaan lomakkeen Ilmoitus työnantajan maksamasta palkasta [Y 17](#).

Työnantajan palkkailmoitusta pidetään työnantajan hakemuksena, jos työnantaja on maksanut osa-aikatyön ajalta täyttä sairausajan palkkaa vastaavan palkan.

Selvitys tapaturmasta

Jos kyse on tapaturmasta, hakemuksen liitteeksi tarvitaan selvitys tapaturmasta joko hakemuslomakkeella tai lomakkeella SV143.

Osasairauspäivärahan vireilletulo

Osasairauspäiväraha hakemuksena pidetään

- Vakuutetun hakemusta
 - henkilöasiakkaan asiointipalvelussa
 - lomakkeella SV 8

- Työnantajan palkkailmoitusta, jos työnantaja maksaa täyttä kokoaikatyön palkkaa
 - työnantajan asiointipalvelussa
 - lomakkeella Ilmoitus työnantajan maksamasta palkasta [Y 17](#)

Osasairauspäiväraha-asia tulee vireille myös:

- työnantajan palkkailmoituksella, kun työnantaja ilmoittaa 6 kuukauden tulot
 - asiointipalvelussa
 - lomakkeella Ilmoitus työnantajan maksamasta palkasta [Y 17](#)
- lääkärinlausunnolla
- lomakkeella Ilmoitus osasairauspäiväraha [SV 28](#)
- muulla asiakirjalla, josta ilmenee lähettäjän tiedot ja asiakirjasta ilmenee, että sillä haetaan osasairauspäivärahaa.

Jos päiväraha-asia on tullut vireille jollakin edellä mainituista tavoista, kehoita vakuutettua toimittamaan päivärahahakemus määräajassa (asiakaskirje POH02). Jos hän ei toimita hakemusta määräajassa, hylkää päiväraha sillä perusteella, ettei oikeutta päivärahaan voida selvittää ilman hakemusta (SVL 1224/2004 15 luku 2 §). Jos vakuutettu toimittaa myöhemmin hakemuksen, käsittele asia uudelleen alkuperäisen vireilletulon mukaisesti.

Huomaa, että päivärahan hakeminen on eri asia kuin päiväraha-asian vireilletulo. Pelkkä vireilletulo edellä mainituilla asiakirjoilla ei riitä päivärahan myöntämiseen, vaan vireilletulon jälkeen on tarvittaessa selvitettävä päivärahan hakeminen.

Jatkohakemus

Jatkohakemukseksi riittää lääkärinlausunto B sekä uusi jatkoaikaa koskeva selvitys työajan vähentymisestä. Jos selvityksissä on epäselvyyttä tai esimerkiksi B-lausunto ja työsopimus ovat eri ajanjaksoille, pyydä asiakasta täyttämään uusi hakemuslomake.

Hakemuksen peruuttaminen ennen kuin päätös on annettu

Vakuutettu tai työnantaja voi peruuttaa hakemuksen ennen kuin päätös on annettu. Peruutuksen voi tehdä suullisesti tai kirjallisesti. Aina kun työnantaja on ilmoittanut maksaneensa sairausajalta palkkaa, sekä vakuutetun että työnantajan on suostuttava hakemuksen peruuttamiseen. Voit pyytää suostumuksen puhelimitse. Jos molemmat eivät suostu hakemuksen peruuttamiseen, hakemus on ratkaistava ja päätös annettava.

Lähetä hakijalle kirje jossa kerrot, että hakemus on pyynnöstä peruutettu. Voit käyttää kirjepohjaa Ilmoitus hakemuksen peruuttamisesta YHI39. Poista järjestelmästä vireilläolotieto.

Hakemuksen peruuttaminen päätöksen antamisen jälkeen

Vakuutettu tai työnantaja voi peruuttaa hakemuksen päätöksen antamisen jälkeen siihen saakka, kun päätös on tullut lainvoimaiseksi. Peruutus on tehtävä kirjallisesti.

Anna itseoikaisupäätös, jossa toteat, ettei etuusoikeutta ole ja ilmoita perusteluksi hakemuksen peruuttaminen. Jos työnantaja on saanut päätöksen, pyydä myös toiselta osapuolelta suostumus itseoikaisuun. Jos suostumusta ei saada, ei päätöstä voida itseoikaista vaan asia lähetetään valituksena Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakuntaan.

Lue lisää:

- Itseoikaisusta
- Valituskirjelmän lähettämisestä muutoksenhakuelimelle

Huomaa, että hakemuksen peruuttamisesta ei ole kyse silloin, kun hakija ilmoittaa jonkin myöntämiseen tai maksamiseen liittyvän tiedon olevan virheellinen. Esimerkiksi työnantaja korjaa ilmoittamiaan palkanmaksutietoja tai vakuutettu ilmoittaa menneensä töihin. Tällöin kyse on päätöksen tarkistamisesta tai oikaisusta.

Sen jälkeen, kun päätös on tullut lainvoimaiseksi, ei hakemusta pääsääntöisesti enää voi peruuttaa.

1.5.1. Vireilletulo

Lue asian vireilletulosta.

Asian vireillepanotavat

Asia pannaan vireille **kirjallisesti** (myös sähköisesti) tai **Kelan suostumuksella suullisesti**. Hakemuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Kelan etuuskien hakemisesta on erityissäännöksiä, joiden perusteella niitä haetaan yleensä erikseen vahvistetuilla hakemuslomakkeilla.

Postitse tai henkilökohtaisesti toimitettuna

Kun etuutta haetaan hakemuksella, hakemuslomake on allekirjoitettava. Jos hakemusta ei ole laadittu hakemuslomakkeelle, asia rekisteröidään vireille ja hakijaa pyydetään täyttämään hakemuslomake. Jos hakemus saapuu allekirjoittamattomana esimerkiksi postitse, siihen ei tarvitse pyytää allekirjoitusta, ellei ole syytä epäillä hakemuksen alkuperäisyyttä tai eheyttä eikä esimerkiksi sitä, että hakemus olisi asiakkaan tahdon vastainen. Lue myös Asiakirjan täydentämisestä kohdat [Hakemuslomakkeen täydentäminen](#) ja [Allekirjoitus](#).

Asia tulee vireille myös puutteellisella hakemuksella. Puutteellista hakemusta ei palauteta asiakkaalle, vaan asiakasta pyydetään täydentämään sitä. Pyydä hakemuksen täydentämistä viestillä, puhelimitse tai kirjeellä. Lue myös Asiakirjan täydentäminen.

Asiakkaalla on oikeus pyynnöstä saada todistus asiakirjan vastaanottamisesta (Kuitti Kelan toimistoon jätetyistä asiakirjoistaYHT02)

Sähköisen asiointipalvelun kautta

Osassa etuuksista asiakas voi saattaa asian vireille myös sähköisellä hakemuksella käyttämällä Kelan sähköisiä asiointipalveluja.

Hänen on tällöin tunnistauduttava joko pankin verkkotunnuksilla, mobiilivarmenteella tai sähköisen henkilökortin avulla. Sähköisen asiointipalvelun kautta jätetyistä hakemuksista lähtee automaattinen vastaanottokuittaus lähettäjälle.

Asia voi tulla vireille myös viestipalvelun kautta viestillä.

Tutustu verkkoasiointiin Kelassa .

Sähköpostitse tai faksilla

Asia voi tulla vireille myös sähköpostilla tai faksilla. Vireilletulotiedoista tulee käydä ilmi mitä asia koskee sekä lähettäjän nimi ja yhteystiedot.

Etuusasioita (etuuteen liittyvät tiedot, hakemus tai hakemuksen liitteet) **ei** kuitenkaan tule Kelaan lähettää **sähköpostilla** tietoturvasyistä, koska sähköpostin lähettäjää koskevaa tietoa voidaan muokata helposti teknisesti. Henkilön sähköinen tunnistaminen ei ole käytössä Kelan sähköpostissa. Kela ei voi ohjata tai suositella asiakasta lähettämään salassa pidettäviä tietoja suojaamattomassa sähköpostissa. Tämän vuoksi Kela ei ilmoita sähköpostiyhteystietoja, johon etuusasioita voidaan lähettää. Kela tarjoaa sähköisenä palveluna tietoturvallisen [Asiointipalvelun](#). Jos etuutta koskeva viesti lähetetään Kelaan sähköpostilla, Kelassa ei voida turvata sitä, että sähköposti saapuu Kelaan ja etuusasia tulee vireille. Sähköinen viesti toimitetaan viranomaiselle lähettäjän omalla vastuulla, joten vastuu sähköpostin perille menosta jää sähköpostia lähetettäessä lähettäjälle. [Katso poikkeukset](#).

Faksina toimitettu hakemus tulee vireille faksin saapumispäivänä. Faksatussa hakemuksessa oleva allekirjoitus on riittävä, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä ole syytä epäillä asiakirjan alkuperäisyyttä ja säilymistä muuttumattomana. Tällöin alkuperäistä hakemuslomaketta ei tarvitse toimittaa myöhemmin.

Suullisesti

Tietyissä tilanteissa asia voi tulla vireille myös asiakkaan suullisen hakemuksen tai ilmoituksen perusteella (esimerkiksi etuuden lakkautus tai päätöksen oikaisu asiakkaan eduksi). Suullisesti saadut tiedot on aina dokumentoitava Oiwan yhteydenottoon. Luo tarvittaessa toimeksiantotyö ja liitä yhteydenotto siihen.

Lue [suullisesta hakemisesta](#).

1.5.1.1. Lähettäjän vastuu

Lähettäjä vastaa asiakirjan perillemenosta oikeaan osoitteeseen oikeassa ajassa. Asiakkaalla on ensisijainen velvollisuus selvittää, minkä viranomaisen tehtäviin asiakirjan käsittely kuuluu. Asiakas vastaa myös siitä, että asiakirja tulee perille toimivaltaiseen viranomaiseen ennen määräajan päättymistä. Esimerkiksi postinkulun viivästyminen ei poista lähettäjän vastuuta. Asiakkaan on varmistettava, että kirjeessä on tarpeeksi postimerkkejä. Lue myös [asiakirjan siirrosta](#).

1.5.1.2. Asiakirjan siirto

Jos Kelaan on erehdyksessä toimitettu hakemus tai muu asiakirja, sitä ei saa jättää käsittelemättä vaan se on viipymättä siirrettävä toimivaltaiseksi katsottavalle viranomaiselle.

Lue asiakirjan siirrosta.

1.5.2. Kuka voi hakea etuutta?

Tässä ohjeessa on kerrottu yleiset säännöt siitä, kuka voi hakea etuutta missäkin tilanteessa. Tämän lisäksi on olemassa etuuskohtaisia säännöksiä, jotka voivat joko poiketa näistä yleisistä ohjeista tai täydentää niitä. Etuuskien osalta katso myös kohta Maksaminen.

1.5.2.1. Henkilö itse

18 vuotta täyttänyt henkilö

- hakee etuutta yleensä itse
- voi valtuuttaa toisen henkilön eli asiamiehen toimimaan puolestaan (esimerkiksi hakemaan etuutta)
- voi itse hakea etuutta, vaikka hänelle olisi määrätty edunvalvoja
 - ellei holhousviranomainen ole rajoittanut hänen toimintakelpoisuuttaan
- on täysivaltainen, ellei holhousviranomainen edunvalvojan määrätessään ole julistanut häntä vajaavaltaiseksi
 - vajaavaltaiseksi julistetun puolesta etuutta hakee edunvalvoja

Lue lisää asianosaisasemasta ja puhevallan käyttämisestä, täysi-ikäiselle määrätystä edunvalvojasta, rinnakkaisesta puhevallasta, toimintakelpoisuuden rajoittamisesta ja vajaavaltaisen puhevallasta

Alle 18-vuotias

- on vajaavaltainen ja hänen puolestaan etuuksia hakee yleensä hänen edunvalvojansa
 - edunvalvojina ovat yleensä hänen **huoltajansa**
- 15 vuotta täyttänyt on vajaavaltainen
 - mutta hänellä **on oikeus myös itse hakea** etuutta
- **katso tarkemmin etuuskohtaiset menettelyt**

Jos henkilöllä itsellään ei ole oikeutta hakea etuutta ja hän on jättänyt etuushakemuksen, ota yhteyttä tämän edunvalvojaan tai huoltajaan.

Lue lisää alaikäisen puhevallan käyttämisestä

1.5.2.2. Edunvalvoja

Jos edunvalvoja on **määrätty hoitamaan päämiehen** (edunvalvonnan alainen henkilö) **taloudellisia asioita** tai taloudellisia asioita ja varallisuutta/omaisuutta

- edunvalvojalla **on oikeus** hakea etuutta päämiehen puolesta
- eikä päämiehen **toimintakelpoisuutta ole rajoitettu taloudellisten asioiden hoitamisen osalta**, etuutta voi hakea ja hakemuksen allekirjoittaa **joko päämies itse tai edunvalvoja**
- mutta päämiehen oikeustoimikelpoisuutta **on rajoitettu** siten, ettei hän voi hoitaa taloudellisia asioitaan, etuutta voi hakea ja hakemuksen allekirjoittaa **vain** edunvalvoja.
- ja päämies on **julistettu vajaavaltaiseksi** etuutta voi hakea **vain** edunvalvoja
- etuus **maksetaan** edunvalvojalle tai hänen määräämälleen etuudensaajan tilille

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon edunvalvojasta.

Tieto edunvalvonnasta näkyy Henkilötietojen kyselyllä HEKY/Henkilötiedot/Perhetiedot.

Tieto edunvalvonnasta näkyy Oiwan Asiakkaan palvelutiedot – näytöltä. **Tarkista** edunvalvojan **tehtävän sisältö** [holhousasioiden rekisterikyselyllä](#). Holhousasioiden rekisteristä näkyy

- edunvalvojan nimi ja tunniste tiedot
- tieto edunvalvonnan alkamis- tai lakkaamisajankohdasta
- tieto edunvalvojan tehtävästä ja henkilön toimintakelpoisuuden rajoittamisesta (onko rajoitettu vai ei)
- tieto siitä, mikä viranomainen on ratkaissut asian.

Kyselyä pääset käyttämään Ratkaisutyön etuuskohtaisilta sivuilta kohdasta Työvälineet (Holhousasioiden rekisteri). Tee kysely antamalla etuudensaajan henkilötunnus. Kyselyä varten tulee anoa käyttöoikeudet Tahdin Käyttövaltuuksienhallintajärjestelmästä (KVH) / Etuuskyselelyt / Holhousrekisterin kyselijä.

Huomaa, että voimassa oleva edunvalvontamääräys on voitu toimittaa Kelaan myös jo muun hakemuksen yhteydessä, jolloin määräys löytyy Oiwasta asiakkaan asiakirjoista.

Lue lisää edunvalvoja täysi-ikäiselle henkilölle, edunvalvojan rinnakkainen puhevalta, toimintakelpoisuuden rajoittaminen ja edunvalvojan puhevalta, täysi-ikäisen vajaavaltaisen puhevalta ja edunvalvonnan päättyminen.

1.5.2.3. Edunvalvontavaltuutettu

Edunvalvontavaltuutettu voi hakea etuutta päämiehensä puolesta

- jos edunvalvontavaltuutus on asianmukaisesti vahvistettu ja rekisteröity ja kun edunvalvontavaltuutus kattaa taloudellisten asioiden, kuten etuusasioiden hoidon
 - tuki maksetaan edunvalvontavaltuutetun ilmoittamalla tilille

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon edunvalvontavaltuutuksesta.

- Edunvalvontavaltuutus merkitään holhousasioiden rekisteriin.
- Tiedon voimassa olevasta edunvalvontavaltuutuksesta saat henkilötietojen kyselyllä HEKY/ Henkilötiedot/Perhetiedot.
- Tieto edunvalvontavaltuutuksesta näkyy Oiwan Asiakkaan palvelutiedot – näytöltä.
- **Holhousasioiden rekisteristä** rekisterikyselyllä näkyy **edunvalvontavaltuutetun nimi ja tunniste**.
- Tarkempi tieto edunvalvontavaltuutetun tehtävästä selviää edunvalvontavaltakirjasta.
- Selvitä aina myös edunvalvontavaltuutuksen sisältö
- Jos valtuutusta ei ole liitetty hakemukseen tai sitä ei ole toimitettu aiemmin Kelaan, tarkista **valtuutuksen sisältö** edunvalvontavaltuutetulta tai maistraatista ja dokumentoi Oiwaan.

Lue lisää edunvalvontavaltuutuksesta ja miten menetellään kun edunvalvontavaltuutettu hoitaa taloudellisia asioita.

1.5.2.4. Asiamies eli valtuutettu

Asiamies eli valtuutettu voi hakea etuutta päämiehen puolesta. Asiamiehen on

- esitettävä valtakirja tai
- muulla luotettavalla tavalla osoitettava olevansa oikeutettu edustamaan valtuuttajaa

Jos asiamiehenä toimii julkinen oikeusavustaja, Suomen Asianajajaliittoon kuuluva asianajaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, hänen ei tarvitse esittää valtakirjaa Kelassa, **ellei ole syytä epäillä** valtuutuksen todenperäisyyttä.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista pidetään julkista luetteloa (oikeudenkäyntiavustajaluettelo). Tiedon siitä, onko lakimies saanut luvan toimia oikeudenkäyntiavustajana, voi tarkistaa oikeushallinnon asiointipalvelusta (<https://asiointi.oikeus.fi/web/asiointi/oikeudenkaayntiavustajaluettelo>). Asianajajan kuulumisen Asianajajaliittoon voi tarkistaa Asianajajaliiton sivuilta etsi asianajaja –haualla (https://www.asianajajaliitto.fi/etsi_asianajaja).

Valtuuttajan on kuitenkin **asioitava henkilökohtaisesti, jos** se on tarpeen asian selvittämiseksi.

Lue lisää asiamiehen valtuutukseen perustuvasta oikeudesta toimia päämiehen puolesta ja asiamiehestä ilman valtakirjaa.

1.5.2.5. Lähiomainen tai muu henkilö

Lähiomainen tai muu henkilö, joka pääasiallisesti huolehtii henkilöstä **voi hakea etuutta** toisen puolesta

- jos henkilö **ei** sairauden, vanhuuden tai muun sellaisen syyn takia **itse pysty** hakemaan etuutta (tai muutoin huolehtimaan eduistaan ja oikeuksistaan) **eikä** hänellä ole **edunvalvojaa**. Tämä edellyttää myös sitä, että Kela **hyväksyy** lähiomaisen tai muun henkilön toimimaan toisen puolesta ja että **etuuslaissa on tästä asiasta säännös**
- kansaneläkelain etuudet (KEL 568/2007 54 § 2 mom.)
- vammaisetuudet (570/2007 15 § 2 mom.)
- kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet (566/2005 5 luku 42 §)
- eläkkeensaajan asumistuki (EAL 571/2007 3 luku 20 § 2 mom.)
- sairausvakuutuslain mukaiset etuudet (SVL 1224/2004 15 luku 2 § 3 mom.) ja
- vammaisten henkilöiden tulkkaukspalvelua koskevat asiat (133/2010 13 § 2 mom.)

Tällaisen henkilön ei tarvitse esittää valtakirjaa, vaan hänen esiintymisensä perustuu Kelan hyväksyntään.

Lue lisää miten lähiomainen tai muu päämiehestä huolehtinut henkilö voi käyttää puhevaltaa ja miten hyväksyminen kirjataan.

1.5.2.6. Kunta

Jos lapsi on otettu kunnan sosiaalihuollon toimielimen huostaan, sillä on oikeus hakea lapselle kuuluvaa etuutta.

1.5.2.7. Työnantaja

Työnantaja voi hakea osasairauspäivärahaa [asiointipalvelussa](#) tai lomakkeella Ilmoitus työnantajan maksamasta palkasta [Y 17](#).

Jos työnantaja hakee osasairauspäivärahaa, ja tarvitset lisätietoa, pyydä lisätietoa ensisijaisesti puhelimitse tai ohjaa vakuutettua täydentämään tietoja asiointipalvelussa. Niiltä osin kuin et voi ottaa tietoja vastaan puhelimitse, pyydä vakuutettua antamaan tiedot asiointipalvelussa tai täyttämään hakemus, jolloin saat kerralla asian ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot. Huomaa, että lisätietojen pyytäminen vakuutetulta työnantajan hakemuksen täydentämiseksi ei edellytä työnantajan kuulemistä tai ilmoituskirjeen lähettämistä työnantajalle kesken käsittelyprosessin.

1.5.2.8. Potilasvakuutuskeskus

Potilasvakuutuskeskuksen on haettava päivärahaa pääsääntöisesti säädettyä kahden kuukauden takautuvaa hakuaikaa noudattaen. Hakuaika lasketaan Potilasvakuutuskeskuksen korvauspäätöksen antopäivästä.

Potilasvakuutuskeskus hakee sairauspäivärahaa hakemuslomakkeella [SV 8](#) ja liittää siihen

- selvityksen työkyvyttömyydestä esim. jäljennöksen hoitavan lääkärin antamasta todistuksesta tai lausunnosta, josta ilmenee työkyvyttömyysaika
- selostuksen potilasvahingon syntymisestä
- korvauspäätösjäljennöksen sekä

- tarvittaessa selvityksen vakuutetun esittämistä työtuloista.

1.5.3. Hakuaika

Osasairauspäivärahaa on haettava kahden kuukauden kuluessa siitä lukien, kun sitä halutaan saada.

Jos määräpäivä tai määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä tai arkipäivä, hakemuksen saa jättää ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen. Sama koskee itsenäisyyspäivää, vapunpäivää sekä joulun- ja juhannusaattoja.

Jos vakuutetulla on oikeus saada saman työkyvyttömyyden perusteella samalta ajalta muuta lakisääteistä etuutta, alkaa kahden kuukauden hakuaika siitä päivästä, jona muun lain mukainen korvauspäätös on annettu.

Jatkohakemus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa sairauspäivärahan maksamisen päättymisestä. Jatkohakemukseksi riittää pelkkä lääkärintodistus tai -lausunto.

Päiväraha voidaan myöntää, vaikka etuutta ei olisi haettu määräajassa, jos etuuden epääminen myöhästymisen vuoksi olisi kohtuutonta. Etuus voidaan myöntää jos muut myöntämisen edellytykset täyttyvät silloin, kun myöhästymisen on johtunut hakijasta riippumattomista syistä tai muista pätevästä perusteista. Jos etuushakemus on myöhästynyt, pyydä hakijalta selvitys myöhästymisen syystä (asiakaskirjeet PRL11 ja PRL12).

Erityisenä syynä etuuden myöntämiselle myöhästymisestä huolimatta ei pidetä esim. tietämättömyyttä hakuajasta eikä edunvalvojan tai muun hakemiseen oikeutetun henkilön laiminlyöntiä etuuden hakemisessa.

Esimerkki

Hakemus on jätetty 5.5. Ensimmäinen päivä, jolta päivärahaa voidaan myöntää, on 5.3. Poikkeuksellisesti päiväraha voidaan myöntää tätä aikaisemmaltakin ajalta, jos päivärahan epääminen myöhästymisen vuoksi olisi kohtuutonta.

Kuuden kuukauden tulojen esittäminen

Hakijan tulee esittää päiväraha hakemuksessaan hakemuksen ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot. Jos hakija ilmoittaa toimittavansa tiedot kuuden kuukauden työtuloista myöhemmin, pyydä häntä esittämään selvitys työtuloista määräajassa. Jos hakija ei toimita lisäselvitystä määräajassa, ratkaise hakemus käytettävissä olevilla tiedoilla. Jos hakija toimittaa myöhemmin selvityksen kuuden kuukauden työtuloista, tee oikaisupäätös uuden selvityksen perusteella.

1.5.4. Lisäselvitysten pyytäminen

Lue asian selvittämisestä ja lisäselvitysten pyytämisestä.

Jos asiakkaan toimittama hakemus on puutteellinen, pyydä asiakasta täydentämään hakemuslomakkeella ilmoitettuja tietoja tai toimittamaan hakemuslomakkeen liitteenä tarvittavia asiakirjoja. Selvitä ennen lisäselvitysten pyytämistä, onko tieto jo Kelassa ja voiko sitä käyttää (esimerkiksi asiakkaan aiempien hakemusten tai toisen etuuden hakemisen yhteydessä toimitetut tiedot, asiakkaan perheenjäsenten tiedot). Jos tieto on jo Kelassa käytettävissä, älä pyydä selvityksiä uudelleen. Tärkeää on, että pyydät kaikki asian ratkaisemiseksi tarvittavat lisäselvitykset mahdollisuuksien mukaan kerralla.

Huomaa, että eri etuuslaeissa on määritelty, milloin Kela saa pyytää lisäselvityksiä suoraan ulkopuoliselta taholta. Lue lisää [tietojen saamisesta muilta tahoilta](#).

Viestipalvelulla, soittamalla tai kirjallisesti

- Lisäselvitysten pyytämisen priorisointijärjestys on etuuskäsittelyssä
 - Viestipalvelu tai puhelin
 - Asiakaskirje (jos viestipalvelu tai puhelin eivät ole mahdollisia tai eivät sovellu asiakkaan tilanteeseen)
- Lisäselvitykset pyydetään ensisijaisesti viestipalvelulla tai puhelimitse sen mukaan, kumpi näistä on tarkoituksenmukaisempi, ja saattaa asian paremmin päätökseen.
- Jos asiakasta ei tavoiteta viestillä tai soittamalla, asiakkaalle lähetetään asiakaskirje.
- Ilmoita asiakkaalle määräaika, mihin mennessä hänen tulee toimittaa pyydetty lisäselvitys. Kerro samalla, että asia voidaan määräajan kuluttua ratkaista, vaikka hän ei toimittaisi pyydettyä lisäselvitystä.
- Kirjaa suullisen lisäselvityspyynnön yhteydessä Oiwan yhteydenottoon, mitä lisäselvityksiä olet pyytänyt asiakkaalta ja mihin mennessä hänen tulee toimittaa ne.
- Jos asiakkaalla on jo vireillä työ Oiwassa, liitä yhteydenotto työhön, ja aseta sille tarvittaessa uusi odottamisaika.
- Ohjaa asiakas toimittamaan tarvittavat liitteet ensisijaisesti kela.fi/asiointi Liitteet ja viestit -palvelun kautta tai kerro asiakkaalle vastausosoite, johon liitteet voi lähettää. Osoitteet löydät esim. kela.fi:stä kohdasta Henkilöasiakkaat - [Postiosoitteet](#). Käytössä on asiakkaan asuinpaikan mukaiset postilokero-osoitteet.

Viestipalvelua käytetään etuuskäsittelyssä silloin, kun asiakas on hyväksynyt viestipalvelun käytön verkossa. Sitä kannattaa käyttää erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa ei ole tarvetta asiakkaan kokonaisvaltaiseen elämäntilanteen tai palvelutarpeen kartoittamiseen.

Jos asiakkaalle soitetaan, ja hän ei vastaa puheluun, hänelle lähetetään tekstiviesti tietokoneelta 0100100-palvelusta (**Sinetin etusivu**)

- Kelassa on käytössä yhteiset tekstiviestimallit erilaisia tilanteita ja tarpeita varten. Etuuksien omat viestimallit löytyvät Etuuksien ohje –sivuilta Työvälineet otsikon alta.
- Muokkaa käyttämäsi mallia tarvittaessa asiakkaalle annetun puhelinnumeron osalta.
- Kopioi tekstiviesti ennen sen lähettämistä ja kirjaa se Oiwan yhteydenottoon

Lisäselvitykset on hyvä pyytää asiakaskirjeellä silloin, jos tämä on tarkoituksenmukaista asiakkaan tilanne, selvitysten määrä tai laatu huomioon ottaen. Vaativissa etuusasioissa voi olla kuitenkin järkevää tavoitella asiakasta esim. puhelimitse parikin vuorokautta ennen asiakaskirjeen lähettämistä.

Asiakas voi toimittaa lisäselvityksen joko viestipalvelun liitteenä, suullisesti tai kirjallisesti. Asiakas voi esimerkiksi puhelimitse täydentää hakemuslomakkeella ilmoittamatta jääneitä tietoja. Hakemuksen liitteenä toimitettavat ulkopuolisen tahon antamat selvitykset, kuten palkkatodistus tai vuokrasopimus, on kuitenkin toimitettava viestin liitteenä tai kirjallisesti. Etuuskohtaisesti on määritelty, mitkä tiedot asiakkaan tulee aina toimittaa kirjallisesti.

Sähköposti ei ole tietoturvasyistä Kelassa virallinen asiointikanava. Jos asiakas kuitenkin toimittaa lisäselvityksen tai liitteitä sähköpostilla, ne hyväksytään. Lue lisää lisäselvitysten toimittamisesta sähköisesti ja liitetiedostojen vastaanottamisesta muistitikulla, CD:llä tai kännykällä.

Hakemuslomakkeen täydentäminen

- Jos asiakkaan toimittama hakemuslomake on **puutteellisesti täytetty**, älä palauta alkuperäistä hakemusta asiakkaalle täydennettäväksi, vaan pyydä häntä muutoin selvittämään hakemuslomakkeesta puuttuvia tietoja, ensisijaisesti viestipalvelun avulla.
- Kirjaa asiakkaan asiaan liittyvä täydennys tai muu tieto Oimaan (ei-skannattavissa etuuksissa hakemuslomakkeelle tai erilliselle paperille). Jos kirjaat hakemuslomakkeelle asiakkaan ilmoittamia tietoja, erottele kirjaamasi tiedot asiakkaan omakätisistä merkinnöistä (esim. puumerkilläsi).
- Jos hakemuslomakkeesta puuttuu allekirjoitus, lue lisää allekirjoituksesta.

Lue lisää hakemuslomakkeen täydentämisestä ja asiakirjan täydentämisestä.

Määräaika lisäselvitysten toimittamiselle

Lue määräajasta lisäselvityksen toimittamiselle.

- Ilmoita lisäselvityspyynnön yhteydessä asiakkaalle määräaika, mihin mennessä pyydyt lisäselvitykset tulee toimittaa. Määräaikaa lisäselvitysten toimittamiselle on yleensä kaksi viikkoa, mutta se voi olla pidempikin, jos selvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Ulkomaille lähetettävään lisäselvityspyyntöön on syytä antaa pidempi määräaika. Määräaika voi olla toisaalta lyhyempikin kuin kaksi viikkoa, jos asiakas kertoo pystyvänsä toimittamaan selvityksen jo aiemmin.
- Älä pyydä samaa kerran jo pyydettyä lisäselvitystä uudelleen. Jos asiakas on kirjallisesti hakemuslomakkeessa tai muutoin ilmoittanut toimittavansa lisäselvityksiä tiettyyn määräpäivään mennessä, älä pyydä asiakasta toimittamaan näitä lisäselvityksiä.
- Jos asiakas ei toimita lisäselvityksiä määräajassa, asia voidaan määräajan kuluttua käsitellä käytettävissä olevien tietojen perusteella.
- Erityisesti ennen hylkävän päätöksen antamista on hyvä tarkistaa, onko yhteydenotoissa, kommentteissa tai asiakaskirjeissä mainintaa asiakkaan kanssa sovitusta tai hänelle annetusta poikkeavasta määräajasta.
- Määräaikaa voidaan asiakkaan pyynnöstä pidentää, jos asiakas ei pysty toimittamaan lisäselvityksiä alkuperäiseen määräaikaan mennessä. Jos asiakas pyytää lisää aikaa, sovi hänen kanssaan uusi määräaika, kirjaa se Oimaan yhteydenottoon, liitä tämä odottavaan työhön ja aseta työlle tarvittaessa uusi odottamisaika. Voit antaa lisää aikaa yleensä vain kerran. Tarvittaessa määräaikaa voidaan tämänkin jälkeen pidentää, jos selvityksen viipyminen johtuu asiakkaasta riippumattomista syistä.
- Vaikka selvitys olisi saapunut määräajan kuluttua umpeen, se otetaan huomioon päätöksenteossa. Jos päätös on jo tehty, se voidaan tarvittaessa oikaista.

1.5.4.1. Lisäselvitykset sairauspäivärahassa

Kelan tehtävänä on huolehtia asian selvittämisestä. Etuusratkaisua ei saa tehdä puutteellisin selvityksin. Sairauspäivärahan hakija on velvollinen antamaan Kelalle päivärahan myöntämiseksi ja maksamiseksi tarvittavat tiedot. Jos hakemus on puutteellinen, pyydä hakijalta lisäselvitys suullisesti tai kirjallisesti. Selvitä ennen lisäselvityksen pyytämistä, onko tieto jo Kelassa ja voitko sitä käyttää. Voit pyytää lisäselvitystä myös suoraan esim. muilta viranomaisilta, eläke- tai vakuutuslaitoksilta. Jos muualta saatu lisäselvitys johtaisi etuuden hylkäämiseen, hakijaa on ennen ratkaisun tekemistä kuultava.

Lue lisää lääketieteellisten lisäselvitysten pyytämisestä.

1.6. Määräytymisperusteet

Päivärahaetuuden tai kuntoutusrahan suuruutta määrättäessä perusteena käytetään verotuksessa todettua työtuloa, esitettyä työtuloa, edeltävän etuuden määrää tai vähimmäismäärää.

1.6.1. Työtulot

Päivärahaetuuden määrä perustuu vakuutetun työtuloon. Työtuloa on joko verotuksessa todettu työtulo tai vakuutetun esittämä kuuden kuukauden tulo.

Mitä työtulolla tarkoitetaan

Työtulo koostuu useista erilaisista työn tai tehtävän suorittamisesta ansaituista tuloista. Työtuloilla tarkoitetaan

- työ- ja virkasuhteesta saatua palkkaa
- yrittäjän eläkelain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukaista pakolliseen tai vapaaehtoiseen vakuutukseen perustuvaa työtuloa (YEL- ja MYEL-työtulo)
- ansiotuloa elinkeinotoiminnasta, maa- ja porotaloudesta ja yhtymästä, palkkatuloa omasta yrityksestä tai maataloudesta, yrittäjätoimintaan liittyvää työkorvausta, hankintatyön arvoa ja veronalaista apurahaa silloin, kun YEL- tai MYEL-vakuuttamisvelvollisuutta ei ole
- vakuutuspalkkaa, jota työeläkelakien mukaan pidetään ulkomaan työssä eläkepalkkaan luettavan työansion ja eläkemaksujen perusteena (TyEL 395/2006 72 §, SVL 1224/2004 11 luku 2 §)
- ulkomaan työskentelystä saatua palkkaa, jos hakija on ollut Suomessa vakuutettuna ulkomaan työtulon ansainta-aikana eikä vakuutuspalkkaa ole määritetty
- EU:n jäsenvaltiossa tai EU:n lainsäädäntöä soveltavassa valtiossa ansaittua työtuloa, jos vakuutettu palaa Suomen vakuutukseen eikä hänellä ole verotuksessa todettua työtuloa eikä hänellä ole esittää Suomessa vakuutettuna ansaittua 6 kuukauden työtuloa.

Mitä työtulolla ei tarkoiteta

Työtuloja eivät ole

- sosiaalietuudet
- eläkkeet
- työttömyysetuudet
- opintoraha
- pakollisen tai vapaaehtoisen vakuutuksen nojalla maksettu päiväraha ja ansionmenetykskorvaus
- pääomatulot
- metsän puhdas tuotto ja metsän myynnistä saatu myyntitulo
- osingot, jotka eivät perustu työpanokseen
- [käyttökorvaukset](#)
 - tekijänoikeuskorvaukset
 - rojaltit
- veroton apuraha

- verovapaat kustannusten korvaukset
 - [verohallinnon päätöksen](#) mukaiset verovapaat korvaukset kuten matkakustannusten korvaus, päiväraha ja ateriakorvaus
- työ- ja elinkeinotoimiston maksama starttiraha

1.6.1.1. Palkkatulot

Työ- ja virkasuhteesta saatuna palkkana pidetään

- ennakoperintälain 13 §:ssä tarkoitettua ennakonpidätyksenalaista
 - palkkaa
 - palkkiota ja korvausta
 - huomaa, että työkorvaus ei ole palkkatuloa
 - lue lisää [työkorvauksesta](#).
- urheilijan palkkiota
 - urheilijan palkkio voidaan maksaa urheilemisen perusteella, esimerkiksi urheilijan osallistumisesta kilpailuun tai harjoitteluun ja urheilijan sijoittumisesta kilpailussa
- rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) 4 §:ssä tarkoitettua palkkaa ja saman lain 3 §:ssä tarkoitettua esiintyvän taitelijan sekä urheilijan henkilökohtaista korvausta
- tuloverolain 77 §:ssä tarkoitettua ulkomaantyöskentelystä saatua ennakoperintälain 13 §:ssä tarkoitettua ennakonpidätyksenalaista palkkaa
 - ulkomaantyöskentelystä vakuutetulle maksettu palkka silloin, kun vakuutuspalkkaa ei ole vahvistettu
- vakuutuskassalaissa tarkoitetun sairauskassan maksamaa täydennyspäivärahaa
 - esim. työpaikkakassan kautta maksettu sairausajan palkka
- työsuhteessa saatuja palvelurahoja
 - ravintola- ja hotelliasiakkaiden vapaaehtoisesti maksamat palvelurahat ovat työntekijän veronalaista ansiotuloa, jotka hänen on itse ilmoitettava työnantajalle tai verohallinnolle
 - etukäteen hinnoitellut palvelurahat esim. vaatesäilytysmaksu, ovat yrityksen veronalaista elinkeinotuloa eikä niitä lueta työntekijän tuloksi

Palkkaa on mm.

- lomapalkka, lomakorvaus, lomaraha, lomaltapaluuraha
- luontoisedut
 - esim. auto-, lounas- ja puhelinetu
 - luontoisetuus on palkkaa riippumatta siitä, suoritetaanko sitä rahapalkan lisäksi tai yksinomaaisena vastikkeena
 - verohallitus vahvistaa vuosittain yleisimpien luontoisetujen laskentaperusteet
 - Lue lisää [Luontoisetujen laskentaperusteet](#)
- [työsuhdematkalipun veronalainen osa](#)
- palkanlisä, joka täydentää tehtäväkohtaista palkkaa
 - henkilökohtainen lisä, kielilisiä, koulutuslisä, palvelusvuosilisä jne.
- vuorotyölisä
- ylityökorvaus
- hätätyökorvaus
- varallaolokorvaus
- ilta-, yö- ja sunnuntaityökorvaus
- luottamusmieslisä, työsuojeluvaltuutetun lisä

- kokous- ja luentopalkkio, kun kyseessä työsuhde
- sairaus-, kuntoutus- ja perhevapaa-ajan palkka
- irtisanomisajan palkka lakisääteiseltä tai sovitulta irtisanomisajalta
 - työntekovelvoitteella ei ole merkitystä
- tulospalkkio, bonus, tuotantopalkkio
- provisio
- komissiopalkkio
- urheilijan urheilurahastosta urheilu-uran päätyttyä nostama palkka
- reserviläispalkka
 - palkka on veronalaista tuloa ja perustuu valtion palkkaluokitukseen
- työpanokseen perustuva osinko (ennakkoperintälain 1118/1996 13a §)
 - osinko on työtuloa, jos osingon jakoperusteena on osingon saajan tai tämän intressipiiriin kuuluvan henkilön työpanos
 - jos jakoperusteena ei ole työpanos vaan esim. omistusosuus yhtiössä, kyseessä ei ole työtulona huomioon otettava työpanososinko
 - on palkkaa silloin, kun työ on suoritettu työsuhteessa, muussa tapauksessa on työkorvausta
 - osingonjako voi perustua yhtiöjärjestyksen määräykseen, yhtiökokouksen päätökseen, osakassopimukseen tai muuhun sopimukseen
 - pyydä tarvittaessa selvitys osingon jakoperusteesta
 - osinko on sen henkilön työtuloa, jonka työpanoksesta on kysymys
- yksityisen hoidon tuki ja kuntalisä, joka maksetaan perheen palkkaamalle lastenhoitajalle.

Palkka katsotaan työtuloksi myös silloin, kun sen maksaa työntekijälle työnantajan sijasta

- konkurssipesä
- palkkaturvasta huolehtiva viranomainen
- muu sijaismaksaja.

Palkkiot

Päivärahaetuuden perusteena käytetään ennakkoperintälain (1118/1996) 13 §:ssä tarkoitettua ennakonpidätyksenalaista palkkaa, palkkiota ja korvausta (SVL 1224/2004 11 luku 2 § 3 mom.). Palkkana ei kuitenkaan pidetä työ- ja virkasuhteeseen perustumattomia luento- ja esitelmäpalkkioita, kokouspalkkioita ja hallintoelimen jäsenyydestä saatuja palkkioita, jos palkkion perusteella ei henkilöön sovellettavien työeläkelakien mukaan tarvitse maksaa työntekijän eläkemaksua (SVL 1224/2004 11 luku 2 § 4 mom.).

Palkkakäsite on palkkioiden osalta erilainen verotuksessa ja SVL:ssa. Kokouspalkkiot, henkilökohtaiset luento- ja esitelmäpalkkiot ja hallintoelimen jäsenyydestä saadut palkkiot ovat ennakonpidätystä toimitettaessa aina palkkaa riippumatta siitä, onko kysymyksessä työsuhde vai maksetaanko palkkio työsuhteen ulkopuolella. SVL:n mukaan palkaksi luetaan työ- tai virkasuhteeseen perustuvat palkkiot. Työ- tai virkasuhteeseen perustumattomat palkkiot katsotaan palkaksi vain, jos palkkioista on maksettu työeläkemaksut.

Yksityisten ja julkisten alojen eläkelaeissa on erilaisia säännöksiä siitä, miten palkkiot kartuttavat eläkettä ja kuinka niistä maksetaan työeläkemaksuja. Kunta-alalla kokouspalkkioita ei huomioida eläkepalkassa eikä niistä makseta työeläkemaksuja riippumatta siitä, maksetaanko kokouspalkkioita työ- tai virkasuhteessa tai luottamustoimen perusteella. Koska kokouspalkkioista ei makseta työeläkemaksuja, niitä ei huomioida palkkana SVL-työtuloissa. Kunnallisen luottamushenkilön saama ansionmenetykskorvauksen ja määräajalta maksetun erillispalkkion perusteella sen sijaan maksetaan työeläkemaksut ja ne ovat myös SVL-työtuloa.

Valtion työssä ja luottamustehtävissä kokouspalkkiot luetaan eläkepalkkaan ja niistä maksetaan työeläkemaksut. Ne ovat myös päivärahaetuuksien perusteena huomioitavaa palkkaa.

Yksityisillä aloilla luottamustehtäviä hoitavat henkilöt eivät yleensä kuulu työntekijän eläkelain piiriin. Palkkion maksaja voi kuitenkin järjestää luottamustehtävää hoitavalle eläketurvan vapaaehtoisesti. Jos luottamustehtäväpalkkioista maksetaan työeläkemaksut, ne ovat myös SVL:n mukaista päivärahan perusteena huomioitavaa palkkaa.

Jos palkkion saaja ei ole työ- tai virkasuhteessa palkkion maksajaan eikä palkkioista makseta työeläkemaksuja, palkkio katsotaan työkorvaukseksi tai huomioidaan YEL-työtulona, jos palkkion saaja on ottanut YEL-vakuutuksen. Tällaisia palkkioita voivat olla esim. laajasti harjoitetusta luennointitoiminnasta saadut henkilökohtaiset luento- ja esitelmäpalkkiot. Luottamustehtävässä toimiva henkilö saattaa kuulua myös YEL- vakuutuksen piiriin, jos yrittäjätoimintaan kuuluu pääasiallisesti luottamustehtävien hoitaminen, esimerkiksi ns. hallitusammattilainen, jonka ansiotoiminta koostuu useiden yritysten hallitusten jäsenenä toimimisesta.

Muita työtuloksi katsottavia palkkioita ovat mm.

- edunvalvojan palkkio
- harrastustoiminnan vetäjälle maksettu valmennuspalkkio
- kaupanvahvistajan palkkio.

Omaishoidon tuen hoitopalkkio ja perhehoitajan palkkio ovat työkorvausta ja ne luetaan SVL-työtuloksi. Kunnan kanssa hoitosopimuksen tehnyt omaishoitaja ja toimeksiantosopimuksen tehnyt perhehoitaja kuuluvat kunnallisen eläketurvan piiriin, vaikka he eivät ole työsuhteessa kuntaan.

Lue lisää [työkorvauksesta](#).

Urheilijan palkka ja palkkio

Urheilijalle maksettava palkka ja palkkio on SVL:n mukaista työtuloa.

Urheilijan palkka on tyypillisesti joukkueurheilijalle pelaajasopimuksen perusteella maksettavaa palkkaa. Urheilijasopimus rinnastuu työsopimukseen. Urheilijalla on oikeus siirtää osa urheilutulosta urheilijarahastoon. Rahastoinnista sovitaan urheilijan ja työnantajan kesken. Urheilijarahastoon maksettu palkka tulee urheilijan työtuloksi sinä vuonna, jolloin urheilija nostaa rahastosta rahaa.

Urheilijalle voidaan maksaa palkkiota osallistumisesta kilpailuun tai sijoittumisesta kilpailuissa. Urheilijan palkkioita ovat myös esim. mainos- ja sponsorisopimuksiin perustuvat palkkiot ja muut urheilijastatukseen perustuvat palkkiot. Urheilijan palkkio on työkorvauksen luonteista, koska palkkion saaja ei ole työsuhteessa palkkion maksajaan.

1.6.1.1.1. Ei palkkaa

Työtuloksi katsottavaa palkkatuloa ei ole:

- Työnantajan työntekijän merkkipäivän tai muun vastaavan henkilökohtaisen syyn perusteella antama tavanomainen esine- tai rahalahja riippumatta sen verotuskohtelusta.
- Työnantajalta saatu henkilökuntaetu (SVL 1224/2004 11 luku 2 § 4 mom. 1 kohta).
 - Henkilökuntaedulla tarkoitetaan työnantajan työntekijöilleen/koko henkilökunnalle muussa muodossa kuin rahana antamia, yleensä jatkuviksi tarkoitettuja etuuksia, joiden rahaa ei ole vahvistettu luontoisetujen laskentaperusteita koskevassa verohallinnon päätöksessä.
 - Henkilökuntaedut ovat luonteeltaan kollektiivisia kuten esimerkiksi työterveyshuolto ja uimaliput.

- Jos etu annetaan vain tietyille henkilöille yrityksessä, kyse ei ole henkilökuntaedusta, vaan työstä maksettavasta vastikkeesta ja siten palkkaan rinnastettavasta työtulosta.
- Korkoetu työsuhteen perusteella saadusta lainasta (SVL 1224/2004 11 luku 2 § 4 mom. 2 kohta).
- Etu työsuhteeseen perustuvasta oikeudesta merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää hintaa alempaan hintaan, jos etu on henkilöstön enemmistön käytettävissä (SVL 1224/2004 11 luku 2 § 4 mom. 3 kohta).
 - Niissä tilanteissa, joissa oikeus merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää hintaa alempaan hintaan on rajattu koskemaan vain tiettyjä henkilöitä, etua voidaan pitää vastikkeena työstä ja siten työtuloksi katsottavana tulona.
- Tuloverolain 66 §:ssä tarkoitetun työsuhdeoption käyttämisestä syntyvä etu tai sellainen työsuhteeseen perustuva suoritus, joka pääosin määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella (ns. synteettinen optio) (SVL 1224/2004 11 luku 2 § 4 mom. 4 kohta).
- Edellä mainittujen optioiden tunnusmerkkejä ovat mm.
 - ne määräytyvät pääosin yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella
 - optiojärjestelmistä mahdollisesti tuleva hyöty perustuu yrityksen pörssikurssikehitykseen ja etu muodostuu osakemarkkinoilla yrityksissä, joiden osakkeet ovat julkisen noteerauksen kohteena
 - optiot perustuvat osakkeenomistajien päätöksiin, eivät yritysjohdon määrittelemiin palkkausjärjestelmiin
 - työntekijän tai yrityksen henkilöstön työpanoksella ei ole välitöntä vaikutusta option määrään.
- Palkkio, joka annetaan työnantajayhtiön tai sen kanssa samaan konserniin tai muuhun vastaavaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvan yhtiön arvopaperipörssissä noteerattuina osakkeina tai muulla vastaavalla tavalla taikka osakkeiden sijasta osin tai kokonaan rahana (SVL 1224/2004 11 luku 2 § 4 mom. 5 kohta)
 - Lisäksi edellytetään, että yllä mainittuna palkkiona saatavan edun arvo riippuu kyseisten osakkeiden arvon kehityksestä palkkion lupaamisen jälkeisenä, vähintään vuoden mittaisena aikana. Kyseisen palkkion lopullinen arvo määräytyy lupaamishetken jälkeen yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella, joten työntekijän työpanoksella ei voida katsoa olevan välitöntä vaikutusta saatavan edun määrään.
 - Jos palkkiona saatavan edun arvo riippuu osakkeiden arvon kehityksestä palkkion lupaamisen jälkeisenä alle vuoden mittaisena aikana, palkkio otetaan palkkatulona huomioon.
 - Työsopimuslaissa tarkoitettu odotusajan palkka (SVL 1224/2004 11 luku 2 § 4 mom. 6 kohta)
 - Odotusajan palkka on koron luonteinen suoritus, jota työntekijällä on oikeus saada, jos hänen palkanmaksunsa tai muun työsuhteesta johtuvan saatavan suoritus viivästyy työsuhteen päättyessä.
 - Odotusajan palkkaa maksetaan enintään 6 kalenteripäivältä.
- Työsopimuksen tai virkasuhteen päättämisestä maksettava korvaus ja muu vahingonkorvaus (SVL 1224/2004 11 luku 2 § 4 mom. 7 kohta).
 - Työsopimuslain mukaan työnantaja voidaan määrätä maksamaan työntekijälle korvausta työsopimuksen perusteettomasta päättämisestä.
 - Lisäksi työnantaja ja työntekijä voivat keskenään sopia työsuhteen päättämisestä ja sen johdosta työntekijälle maksettavasta korvauksesta, esim. kultainen kädenpuristus tai ero-
raha.
 - Kyseessä ei ole vastike tehdystä työstä.
- Työ- tai virkasuhteeseen perustumattomat luento- ja esitelmäpalkkiot, kokouspalkkiot ja hallin-
toelimen jäsenyydestä saadut palkkiot, jos palkkion perusteella ei henkilöön sovellettavien työ-
eläkelakien perusteella tarvitse maksaa työntekijän eläkemaksua (SVL 1224/2004 11 luku 2 §
4 mom. 8 kohta).

- Luento- ja esitelmäpalkkioilla tarkoitetaan tässä ulkopuolisista koulutustilaisuuksista maksettuja palkkioita.
- Työeläkemaksun maksuvelvollisuus ratkeaa henkilöön kussakin tilanteessa sovellettavan työeläkejärjestelmän säännösten perusteella.
- Jos palkkiosta on maksettu vapaaehtoinen työeläkemaksu, palkkio otetaan palkkatulona huomioon.
- Henkilöstörahastolaissa (934/2010) tarkoitetut henkilöstörahastoerät ja niiden lisäosat, jotka on siirretty henkilöstörahastoon tai henkilöstörahastosta nostettu rahasto-osuus (SVL 1224/2004 11 luku 2 § 4 mom. 9 kohta)
 - Henkilöstörahastoon siirretty rahastoerä tai lisäosa taikka rahastosta nostettu rahasto-osuus ei ole vastiketta tehdystä työstä riippumatta siitä, onko kysymyksessä voitto- tai tulospalkkion perusteella maksettu rahastoerä.
- Henkilöstörahastolaissa tarkoitetut henkilöstörahastoerät ja niiden lisäosat, jotka on nostettu henkilöstörahastolain 37 §:n perusteella käteisenä rahaston sääntöjen mukaan määräytyvänä palkkiona edellyttäen, että erä on määräytynyt yrityksen kannattavuutta tai toiminnan tehokkuutta mittaavien tekijöiden perustella tai viraston taikka kunnan soveltaman tulospalkkiojärjestelmän mukaisesti (SVL 1224/2004 11 luku 2 § 4 mom. 10 kohta).
 - Henkilöstörahaston jäsen voi nostaa osuutensa suoraan käteisenä, jos se on rahaston sääntöjen mukaan sallittua. Tällöin osuus ei mene rahastoon, vaan työnantaja maksaa sen suoraan työntekijälle.
 - Työtulona ei huomioida työntekijän suoraan käteisenä nostamaa voittopalkkioerää, koska sen suuruuteen vaikuttavat muutkin tekijät kuin työntekijän oma työpanos. Palkkio on rahasuoritus, joka olennaiselta osin määräytyy tuloslaskelman mukaan käyttökatteesta tai toiminnan kannattavuutta mittaavasta tuloslaskelman erästä.
 - Työtulona ei huomioida myöskään vastaavia käteisenä nostettavia voittopalkkion luonteisia henkilöstörahastoeriä silloin, kun palkkio määräytyy valtion viraston tai laitoksen tai kunnan tai muun julkisyhteisön soveltaman tulospalkkausjärjestelmän mukaisesti.
 - Jos työntekijä nostaa suoraan käteisenä muuta henkilöstörahasto-osuutta kuin voittopalkkiotyypistä suoritusta, sitä pidetään vastikkeena työstä ja se otetaan työtulona huomioon.
- Erät, jotka maksetaan työntekijälle yhtiökokouksen päätöksen perusteella voitonjakona tai käteisenä voittopalkkiona. Tällöin edellytetään, että
 - käteinen voittopalkkio maksetaan koko henkilöstölle
 - sillä ei pyritä korvaamaan työehtosopimuksen tai työsopimuksen edellyttämää palkkausjärjestelmää
 - käteisen voittopalkkion määräytymisperusteet ovat 10 kohdan ja henkilöstörahastolain 2 §:n 2 ja 3 kohdan mukaiset ja
 - yhtiön vapaan pääoman määrä on suurempi kuin yhtiökokouksessa päätettävän käteisen voittopalkkion ja osakkeenomistajille maksettavien osinkojen yhteismäärä (SVL 1224/2004 11 luku 2 § 4 mom. 11 kohta).
- Edellä mainitussa tilanteessa (SVL 1224/2004 11 luku 2 § 4 mom. 11 kohta) edellytetään lisäksi, että
 - voittopalkkion maksamisesta ei ole tehty työnantajaa velvoittavaa sopimusta
 - omistajat tekevät sitovan päätöksen käteisen voittopalkkion maksamisesta yhtiökokouksessa tilikauden päätyttyä
 - voittopalkkiot maksetaan tämän jälkeen ja
 - asia käsitellään yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (334/2007) mukaisella tai muulla vastaavalla tavalla (SVL 1224/2004 11 luku 2 § 5 mom.).

1.6.1.2. Vakuutuslalkka ja ulkomaan työtulo

Jos henkilö on työssä ulkomailla ja hän on ulkomaan työskentelynsä aikana Suomessa vakuutettu, päivärahan perusteena käytetään vakuutuslalkkaa tai, jos siitä ei ole sovittu, perusteena käytetään ulkomaan työtuloa. Työnantaja ei ilmoita ulkomaan työtuloa kansalliseen tulorekisteriin.

Jos Suomessa vakuutettu henkilö työskentelee lähetettynä työntekijänä ulkomailla, hänen eläke- ja vakuutusmaksujensa perusteena on yleensä vakuutuslalkka, jos työnantaja ja työntekijä ovat siitä sopineet. Vakuutetun työeläketurva voi olla tällöin järjestetty pakollisesti tai vapaaehtoisesti. Työeläke karttuu sovitun vakuutuslalkan perusteella eikä todellisten työansioiden mukaan. Työnantaja ilmoittaa vakuutuslalkan määrän eläkelaitokselle. Vakuutuslalkkaa käytetään myös päivärahaetuuden perusteena olevana työtulona ulkomaan työstä saadun todellisen lalkan sijaan (SVL 1224/2004 11 luku 2 § 1 mom. 3 kohta). Vakuutuslalkkana pidetään sitä lalkkaa, jota Suomessa maksettaisiin vastaavasta työstä tai lalkkaa, jonka muutoin voidaan katsoa vastaavan sanottua työtä.

Ulkomailla työskentelevälle vakuutetulle ei aina vahvisteta työeläkelakien mukaista vakuutuslalkkaa, esim. silloin, kun työkomennus jää alle kuuden kuukauden pituiseksi. Tällaisessa tilanteessa päivärahan suuruus voidaan määrätä ulkomaantyöskentelystä maksetun ennakonpidätyksenalaisen lalkan tai rajoitetusti verovelvolliselle maksetun lalkan perusteella. (SVL 1224/2004 11 luku 2 § 3 mom.)

Suomalaisen työnantajan on ilmoitettava lalkkatietoilmoituksella tietoja kansalliseen tulorekisteriin seuraavissa kansainvälisissä tilanteissa:

- Ulkomailla työskentelystä maksettu tulo (ulkomailla ja Suomessa asuvalle henkilölle).
- Ulkomaan työskentelystä sovittu vakuutuslalkka.
- Ulkomaisen konserniyhtiön maksama lalkka ulkomailla työskentelystä, kun suomalainen työnantaja on lähettänyt työntekijän ulkomaille ja tämä on vakuutettu Suomessa.
- Lisätiedot ulkomaantyöskentelystä Verohallintoa varten (niin sanottu kuuden kuukauden sääntö).

1.6.1.3. Yrittäjän ja ammatinharjoittajan työtulot

Yrittäjän tai ammatinharjoittajan työtuloksi katsotaan:

- yrittäjän eläkelain (1272/2006) mukainen työtulo (YEL-työtulo)
- maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) mukainen työtulo (MYEL-työtulo) tai,

jos yrittäjä ei ole velvollinen ottamaan YEL- tai MYEL-vakuutusta, hänen työtulokseen katsotaan tuloverolaissa tarkoitettu

- elinkeinotoiminnan ansiotulo
- maatalouden ansiotulo
- ansiotulo yhtymästä
- lalkkatulo omasta yrityksestä tai maataloudesta (yhtiömuotona ay, ky, oy)
- työkorvaus, joka liittyy yrittäjätoimintaan
- hankintatyön arvo (liittyy metsätalouden tuloon)
- porotalouden ansiotulo
- veronalainen apuraha.

Huomaa, että kunnaneläinlääkäri virassa toimivan vakuutetun verotuksessa todetut työtulot koostuvat kunnan maksamasta ennakonpidätyksen alaisesta lalkasta ja ns. praktiikkatulosta, jotka verotustiedoissa näkyvät elinkeinotoiminnan ansiotuloina. Kunnaneläinlääkäri ei kuitenkaan

ole praktiikkatulojen osalta yrittäjä eikä YEL-vakuuttamisvelvollinen. Hän kuuluu julkisten alojen eläkelain piiriin.

1.6.1.3.1. Yritysmuodot

Yrittäjä voi harjoittaa toimintaansa eri muodoissa kuten yksityisenä elinkeinonharjoittajana, avoimessa yhtiössä, kommandiittiyhtiössä tai osakeyhtiössä taikka yhtymän tai osuuskunnan jäsenenä. Maatalousyrittäjä voi harjoittaa yritystoimintaa tavanomaisen yrittäjätoiminnan lisäksi myös yhtiömuotoisena tai maatalousyhtymänä.

Elinkeinoharjoittaja

Elinkeinoharjoittaja harjoittaa elinkeinotoimintaa omaan lukuunsa ja vastaa taloudellisesti omista sitoumuksistaan. Elinkeinoharjoittaja voi olla liikkeen- tai ammatinharjoittaja. Ammatinharjoittajan toiminta perustuu pääasiassa yrittäjän henkilökohtaiseen ammattitaitoon. Liikkeenharjoittaja harjoittaa yritystoimintaa liikeyrityksen muodossa useimmiten kiinteässä toimipaikassa. Ammatinharjoittaja voi halutessaan pitää yhdenkertaista kirjanpitoa, mutta liikkeenharjoittajan tulee pitää suoriteperusteista kahdenkertaista kirjanpitoa.

Elinkeinoharjoittaja ei voi maksaa verotuksessa vähennyskelpoista palkkaa eikä antaa luontoisetuja itselleen tai puolisolleen. Elinkeinoharjoittaja voi ottaa yrityksestä rahaa yksityisnostoina tai tavaraa yksityiskäyttöön. Yksityisnostoja ei veroteta eikä niitä kirjata yritystoiminnan kuluiksi. Elinkeinoharjoittajaa verotetaan elinkeinotoiminnasta saatujen ansio- ja pääomatulojen perusteella, jotka muodostuvat elinkeinotoiminnan tuloksesta. Jako ansio- ja pääomatuloon tehdään, jos toiminnassa on syntynyt nettovarallisuutta. Jos puoliset harjoittavat elinkeinotoimintaa yhdessä, yritystulo jaetaan puolisojen kesken. Ansiotulo-osuus jaetaan puolisojen kesken heidän työpanostensa suhteessa. Verotuksessa puolisojen osuudet katsotaan yhtä suuriksi, elleivät puoliset esitä verottajalle muuta selvitystä (TVL 1535/1992 14 §).

Ammatin- tai elinkeinoharjoittaja ja yritystoiminnassa mukana palkatta työskentelevä puoliso tai muu perheenjäsen kuuluvat YEL-vakuuttamisen piiriin. Jos yrityksessä työskentelevälle muulle perheenjäsenelle maksetaan palkkaa, hän kuuluu TyEL-vakuutuksen piiriin.

Maatilataloutta yhdessä harjoittavat puoliset sekä maatilatalouden harjoittajan **perheenjäsenet**, jotka asuvat tilalla ja työskentelevät palkkaa vastaan, kuuluvat MYEL-vakuutuksen piiriin. Jos perheenjäsenelle ei makseta palkkaa, hänelle voidaan ottaa vapaaehtoinen vakuutus työpanoksen mukaisesti.

Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö

Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö perustetaan yhtiösopimuksella. Perustamishetkellä avoimessa yhtiössä tulee olla vähintään kaksi vastuunalaista yhtiömiestä. Kommandiittiyhtiössä tulee olla vähintään yksi vastuunalainen yhtiömies ja yksi äänetön yhtiömies. Vastuunalaiset yhtiömiehet ovat henkilökohtaisessa vastuussa yrityksen veloista.

Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö voi maksaa yhtiömiehilleen palkkaa ja antaa luontoisetuja tai yhtiömiehet voivat tehdä yksityisnostoja. Verotuksessa avoimet ja kommandiittiyhtiöt ovat elinkeinoyhtymiä. Ne eivät ole erillisiä verovelvollisia, vaan niille vahvistetaan elinkeinotoiminnan tulos, joka jaetaan yhtiömiesten tulona verotettavaksi heidän yhtiösopimuksen mukaisten osuuksiensa suhteessa. Jos yhtiöllä on nettovarallisuutta, tulos jaetaan ansio- ja pääomatulo-osuuteen.

Avoimessa yhtiössä työskentelevä yhtiömies ja kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies ovat YEL:n mukaisia yrittäjiä. Avoimessa yhtiössä työskentelevä puoliso tai perheenjäsen sekä kommandiittiyhtiössä työskentelevä äänetön yhtiömies tai perheenjäsen eivät kuulu YEL:n piiriin. Jos heille maksetaan palkkaa, heidät vakuutetaan TyEL:n mukaan. Jos heille ei makseta palkkaa, he jäävät eläketurvan ulkopuolelle.

Avoimen yhtiön ja kommandiittityön vastuullinen yhtiömies kuuluu MYEL-vakuutukseen, jos hän on henkilökohtaisesti vastuussa maataloutta harjoittavan yhtiön velvoitteista ja sitoumuksista. Osakkaan puoliso ja perheenjäsenet voidaan myös vakuuttaa, jos he osallistuvat maatalon töihin.

Osakeyhtiö

Osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen. Sen toiminnan tulos verotetaan yhtiön tulona, eikä tulo sellaisenaan vaikuta yksittäisen osakkaan verotukseen. Osakeyhtiön voi perustaa yksi tai useampi osakas, joka sijoittaa yhtiöön pääomapanoksen. Osakeyhtiö voi maksaa osakkailleen palkkaa ja luontoisetuja. Osakas ei voi tehdä yksityisnostoja osakeyhtiöstä.

Osakeyhtiössä omistusosuus vaikuttaa siihen, pidetäänkö osakasta YEL:n tai MYEL:n mukaisena yrittäjänä. YEL:n tai MYEL:n mukaan vakuutetaan osakeyhtiön osakas, joka työskentelee yrityksessä johtavassa asemassa, omistaa yksin yli 30 % yhtiön osakepääomasta tai hänellä on yksin yli 30 % osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Johtavassa asemassa työskentelevä vakuutetaan myös, jos hän omistaa yhdessä perheenjäsentensä kanssa yli 50 % yrityksen osakepääomasta tai heillä on yli 50 % osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

Johtavalla asemassa olevana pidetään esimerkiksi toimitusjohtajaa, hallituksen jäsentä, hallinto- ja toimialajohtajaa tai henkilöä, joka käyttää yrityksessä tosiasiallista määräämisvaltaa. Myös nimenkirjoitusoikeus osoittaa johtavaa asemaa yhtiössä. Pienissä perheyriksissä työskentelevien omistajaperheenjäsenten katsotaan yleensä olevan johtavassa asemassa muodollisesta asemasta riippumatta.

Välillinen omistus toisen yhtiön kautta voi myös johtaa YEL-vakuuttamiseen. Omistusosuuksia laskettaessa myös välillinen omistus otetaan huomioon.

Osakeyhtiön osakkaat vakuutetaan TyEL:n mukaan, jos he omistavat yrityksestä enintään 30 % ja työskentelevät yrityksessä palkkaa vastaan. TyEL:n mukaan vakuutetaan myös osakeyhtiön osakkaan perheenjäsenet, jotka eivät omista osakeyhtiön osakkeita, mutta työskentelevät osakeyhtiössä palkkaa vastaan.

Muu yhteisö

Muu yhteisö on esimerkiksi osuuskunta tai yhtymä. Osuuskunnan perustamiseen tarvitaan vähintään kolme henkilöä. Osuuskunta on erillinen verovelvollinen. Se voi maksaa palkkaa jäsenilleen. YEL:n yrittäjämääritelmä koskee myös muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevää henkilöä. Johtavassa asemassa oleva henkilö on vakuuttamisvelvollinen, jos hän omistaa yksin yli 30 % tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa yli 50 % määräämisvallasta yhteisössä. Samoin YEL:n piiriin kuuluu yhteisössä työskentelevä henkilö, joka yhteisön sääntöjen mukaan on henkilökohtaisessa vastuussa yhteisön sitoumuksista.

Yhtiömuodot ja palkan nostaminen yrityksestä

Yhtiömuoto ja yrittäjän asema yrityksessä vaikuttavat siihen, minkä työeläkevakuutuksen piiriin yrittäjä kuuluu. Alla olevassa taulukossa on eritelty yrittäjien ja heidän perheenjäsentensä työeläkevakuuttaminen eri yhtiömuodoissa. Taulukosta ilmenee myös se, voidaanko yrittäjälle tai hänen perheenjäsenelleen maksaa yrityksestä palkkaa.

Omistajien ja perheenjäsenten vakuuttaminen			
Yritys	Asema/työskentelee	YEL	TyEL
Yksityinen toiminimi	Ammatinharjoittaja	X	
	Puoliso	X	
	Muu perheenjäsen	X	X, palkka
Avoin yhtiö	Yhtiömies	X	
	Perheenjäsenet		X, palkka
Kommandiittiyhtiö	Vastuunalainen yhtiömies	X	X, palkka
	Äänetön yhtiömies		X, palkka
	Perheenjäsenet		
Muu yhteisö: yhtymä tai osuuskunta	Vastuussa oleva osakas	X	X, palkka
	Osakas		X, palkka
	Vastuussa olevan osakkaan perheenjäsen		
Osakeyhtiö	Johtavan aseman osakas	X	
	– omistus yli 30 % yksin / yli 50 % perhe		
	– omistus enintään 30 %		X, palkka
	Osakas		X, palkka
	Perheenjäsen		X, palkka

Maatalousyrittäjä

MYEL-vakuutuksen piiriin kuuluvat seuraavat ammattiryhmät:

- Maa- ja metsätaloutta itsenäisesti harjoittavat yrittäjät sekä työhön osallistuvat, palkkaa saavat perheenjäsenet
- Ammattimaiset kalastajat ja kalastustyöhön osallistuvat perheenjäsenet
- Poronhoitajat ja poronhoitotyöhön osallistuvat perheenjäsenet
- Maatalousyrittäjätoimintaa jatkavat eläkkeensaajat

Maatalousyrittäjää verotetaan luonnollisena henkilönä ja tulo jaetaan yrittäjäpuolisoille. Maatalousyrittäjän ja hänen puolisonsa palkka eivät ole verotuksessa vähennykselpoisia.

Perheenjäsenenä vakuutetaan tilalla työskentelevä 18–67-vuotias lähisukulainen, jolle maksetaan rahapalkkaa. Perheenjäseniä ovat yrittäjän lapset, ottolapset, lastenlapset, vanhemmat, isovanhemmat sekä vävyt ja miniät. Myös yrittäjän veljet, sisaret, sedät, tädit sekä veljen tai sisaren lapsi voidaan vakuuttaa perheenjäseninä. Perheenjäsenen avopuolisoa ei vakuuteta MYEL:n mukaisesti. Yrittäjän vanhemmat tai lapset vakuutetaan, vaikka he eivät asuisikaan tilalla. Heidän tulee kuitenkin tehdä työtä viljelmällä päätoimisesti. Kuolinpesän tilalla työskentelevät lapset vakuutetaan perheenjäseninä, jos leskellä yksinään on hallintaoikeus kuolinpesään.

Maataloutta voidaan harjoittaa myös kahden tai useamman henkilön muodostamana yhteenliittymänä. Maatalousyhtymässä maataloutta harjoittavat vakuutetaan MYEL:n mukaisina yrittäjinä. Yhtymä voi olla esimerkiksi kahden tai useamman henkilön yhdessä omistama tai vuokraama maatila. Osakkaan puoliso ja perheenjäsenet voidaan myös vakuuttaa, jos he osallistuvat maatalon töihin. Verotuksessa yhtymästä käytetään nimitystä verotusyhtymä. Verotusyhtymän tulos jaetaan osakkaille heidän osuuksiensa mukaisessa suhteessa.

Jos maatalousyrittäjä on myös apurahansaaja, hänellä tulee olla MYEL-vakuutus erikseen näistä molemmista.

[Lue lisää](#) MYEL-vakuuttamisesta

Apurahansaaja

Apurahan turvin tieteellistä tutkimusta tai taiteellista toimintaa harjoittavat vakuutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) mukaisesti.

Apurahan saajan on otettava MYEL-vakuutus, jos hänelle on myönnetty Suomesta vähintään neljän kuukauden mittaiseen työskentelyyn tarkoitettu apuraha, joka on vuosiansioksi suhteutettuna vähintään 3 899,68 euroa. Apurahansaajan työtuloksi katsotaan veronalainen apuraha, jos apurahansaaja ei ole velvollinen vakuuttamaan itseään apurahalla työskentelyn perusteella maatalousyrittäjän eläkelaisilla tarkoitettulla tavalla. Vakuutetun tulee esittää selvitys verollisen apurahan määrästä, jos hänelle ei ole vahvistettu MYEL-työtuloa.

[Lue lisää](#) verottajan sivuilta.

Laskutuspalveluyritykset

Monet pienyrittäjät/kevytyrittäjät käyttävät yrityksensä laskutuksen hoitamiseen laskutuspalveluyrityksiä. Laskutuspalveluyritysten toimintamallissa yrittäjä rekisteröityy laskutuspalvelun käyttäjäksi. Yrittäjä vastaa itse palvelunsa markkinoinnista, asiakkaiden hankinnasta ja työn tekemisestä asiakkaille. Kun työ on tehty, yrittäjä toimittaa laskutustiedot laskutuspalveluyritykselle, joka laskuttaa asiakasta. Asiakas maksaa saamansa laskun laskutuspalveluyritykselle.

Laskutuspalveluyritys hoitaa työnantajan velvoitteet eli toimittaa ennakonpidätyksen, maksaa työnantajakulut (tapaturmavakuutus, sosiaaliturvamaksu) ja antaa verottajalle vuosi-ilmoituksen ennakonpidätyksenalaisista tuloista. Asiakkaan maksamasta laskutussummasta laskutuspalveluyritys vähentää yrittäjän esittämät työn tekemiseen liittyvät kustannukset. Työvälineet, laitteet, työvaatteet, työmatkaan liittyvät kustannukset yms. tulonhankkimiseen liittyvät kustannukset yrittäjä ilmoittaa omassa henkilökohtaisessa veroilmoituksessaan tulonhankkimiskustannuksina.

Laskutuspalveluyritys vähentää asiakkaan maksamasta suorituksesta oman palkkionsa. Laskutuspalveluiden käyttäjät luokitellaan eläkevakuuttamisen osalta yrittäjiksi, joten

laskutuspalveluyritykset eivät pidätä enää 1.5.2017 alkaen maksamistaan suorituksista eläkevakuutusmaksuja. Aikaisemmin laskutuspalveluyritykset vähensivät yrittäjän saamista suorituksista TyEL-vakuutusmaksun.

Laskutuspalveluyritysten palveluja käyttävät henkilöt eivät ole palkansaajia vaan yrittäjiä, sillä yrittäjän rekisteröityminen laskutuspalvelun käyttäjäksi ei muodosta työsuhdetta laskutuspalveluyrityksen ja yrittäjän välille. Jos yritystoiminta on niin vähäistä, että yrittäjä ei ole YEL-vakuuttamisvelvollinen, niin hänen laskutuspalveluyrityksen kautta saamiaan ennakonpidätyksenalaisia tuloja tarkastellaan kalenterivuosittain/tilikausittain. Yrittäjä voi esittää selvityksen edellisen kalenterivuoden/tilikauden aikaisista tuloistaan ja niihin liittyvistä menoista. Tulotiedot ja niihin liittyvät menot voidaan esittää myös kuluvalta kalenterivuodelta/tilikaudelta. Jos yrittäjä on jo jättänyt veroilmoituksen siltä ajalta, jolta Kelalle esitetään tulosesityksiä, niin pyydä jäljennös veroilmoituksesta, jossa näkyvät laskutuspalvelun kautta saadut suoritukset ja niihin liittyvät menot.

Jos laskutuspalveluyrityksen palveluja käyttävällä yrittäjällä on YEL-vakuutus, niin etuuden perusteena käytetään YEL-työtuloa. Jos yrittäjällä ei ole YEL-vakuutusta ja laskutuspalveluyrityksen kautta laskutettujen palkkioiden määrä on yli 10 000 euroa vuodessa, niin yrittäjän tulee selvittää YEL-vakuuttamisasiaansa oman eläkevakuutusyhtiönsä tai Eläketurvakeskuksen kanssa. Jos yrittäjä haluaa, niin laskutuspalveluyritys voi auttaa häntä YEL-vakuuttamisvelvollisuuden selvittämisessä.

Jos selvittelyjen jälkeen todetaan, että yritystoiminta on niin vähäistä, että yrittäjä ei ole YEL-vakuuttamisvelvollinen, niin etuuden perusteena voidaan käyttää laskutuspalveluyrityksen kautta saatua ennakonpidätyksenalaista tuloa. Tuloja tarkastellaan kalenterivuosittain/tilikausittain. Jos tilikausi ei ole vielä päättynyt ja yrittäjä esittää tuloja ja niihin liittyviä menoja vajaalta kalenterivuodelta/tilikaudelta, niin esitettävä tuloja ei muuteta vuosituloiksi (ei kerrota kahdella). Etuuden perusteena käytetään vajaan kalenterivuoden/tilikauden tulosta, josta on vähennetty tuloihin liittyvät menot.

1.6.1.3.2. YEL- ja MYEL-työtulot

Päivärahan perusteena käytetään YEL- ja/tai MYEL-työtuloa silloin, kun yrittäjä tai apurahansaaja on vakuuttamisvelvollinen. Elinkeinotoiminnan ansiotuloa tai palkkatuloa omasta yrityksestä voidaan käyttää perusteena vain silloin, kun yrittäjä ei ole velvollinen ottamaan YEL- tai MYEL-vakuutusta. Huomaa, että päiväraha maksetaan vähimmäismääräisenä, jos päiväraha jää YEL- ja/tai MYEL-työtuloon perustuen sitä pienemmäksi.

Vakuuttamisvelvollisuus

Yrittäjäeläkevakuutus on pakollinen, kun yrittäjä täyttää vakuuttamisen edellytykset. Pelkkä yrityksen omistaminen ei riitä yrittäjäeläkevakuutuksen perusteeksi. Eläkevakuutus edellyttää työntekoa. Omistussuhde ja erilaiset yhtiömuodot saattavat kuitenkin vaikuttaa yhtiössä työskentelevän henkilön eläkevakuutukseen.

Vakuuttamisvelvollisuus koskee YEL:n ja MYEL:n piiriin kuuluvia 18–67-vuotiaita yrittäjiä, joiden yritystoiminta on jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään 4 kuukautta. Vakuutus on otettava 6 kuukauden kuluessa yrittäjien eläkelaeissa tarkoitetun yrittäjätoiminnan alkamisesta. YEL- tai MYEL-vakuutuksen alkamishetken kannalta merkityksellistä ei ole se, milloin yritys on perustettu, vaan milloin toiminta on sen laajuista, että vakuutus tulee ottaa. Vakuutuksen alkamisajankohta on se hetki, jolloin yrittäjätoiminta on niin laajaa, että 12 kuukauden tarkastelujaksolla vuotuinen tuloraja ylittyy. Yrittäjä voi ottaa vakuutuksen taannehtivasti enintään kuluvalle ja kolmelle edelliselle kalenterivuodelle.

Vakuuttamisvelvollisuuden alkamisen arviointi perustuu usein eläkevakuutusyhtiön yrittäjältä itseltään saamiin tietoihin. Ratkaisutyössä voit lähteä siitä, että jos yrittäjä on ottanut vakuutuksen, se on otettu oikeasta hetkestä. Edeltävää aikaa ei tarvitse selvittää, vaikka elinkeinotoiminnan ansiotuloa olisikin yli vakuuttamisen rajan ennen vakuutuksen alkamista.

Eläkelaitos vahvistaa yrittäjälle vakuutuksen alkaessa yrittäjän työpanosta vastaavan vuotuisen työtulon. YEL-vakuutus on pakollinen, jos työtulo vuonna 2019 ylittää 7 799,37 euroa/v. YEL-työtulo voi olla enintään 177 125 euroa/v. vuonna 2019. MYEL-vakuutuksen vastaava vakuuttamista edellyttävä työtuloraja on 3 899,68 euroa/v. MYEL-vakuuttamisessa on myös muita vakuuttamisen ehtoja.

Lue lisää [Pakollinen vakuutus](#).

Yrittäjänä toimivat eläkkeensaajat ovat vakuuttamisvelvollisia lukuun ottamatta vanhuuseläkkeellä olevia, jotka voivat halutessaan ottaa vapaaehtoisen vakuutuksen. Vakuuttamisvelvollisuus koskee myös sivutoimisia yrittäjiä, jos tuloraja täyttyy. YEL-vakuutus koskee kaikkea YEL:n piiriin kuuluvaa yrittäjätoimintaa ja MYEL-vakuutus MYEL:n piiriin kuuluvaa yrittäjätoimintaa, vaikka yritystoimintaa harjoitettaisiin useamman yrityksen nimissä tai useilla toimialoilla. Jos maatilatalouden yhteydessä harjoitetaan erillistä yritystoimintaa, jota verotetaan elinkeinotoiminnan verotuksesta annetun lain (EVL) mukaan, yritystoiminta kuuluu YEL:n piiriin.

Vakuuttamisvelvollisuus koskee myös 18–67-vuotiaita veronalaisen apurahan saajia. MYEL-vakuutus on pakollinen, jos vakuutettu on saanut Suomesta myönnetyn työskentelyapurahan vähintään neljän kuukauden taiteelliseen tai tieteelliseen työskentelyyn ja se on euromäärältään vähintään 1 299,89 euroa vastaten vuosiansiona 3 899,68 euroa vuonna 2019. Jos MYEL-vakuutettu on myös apurahansaaja, apurahan osalta vakuutus vahvistetaan erikseen.

Vanhat vapautukset

Aiemmin voimassa olleen lainsäädännön perusteella yrittäjällä oli tietyin ehdoin mahdollisuus saada vapautus vakuuttamisvelvollisuudesta, vaikka yrittäjätoiminta laajuutensa puolesta tulisi vakuuttaa, esim. sivutoiminen yrittäjä tai yrittäjä, jolle karttui muualta eläketurvaa. Vapautukset päättyivät vuoden 2007 alusta vuonna 1961 tai sen jälkeen syntyneiltä. Vanhemmilla ikäluokilla vapautus voi jatkua, jos vapautuksen edellytykset edelleen täyttyvät tai kunnes yrittäjä itse hankkii vakuutuksen. Eläketurvakeskuksen tehtävänä on valvoa vapauttamisedellytysten täyttymistä.

Esimerkki

Ennen vuotta 1961 syntynyt lääkäri, joka on julkisen terveydenhuollon palveluksessa päätoimessa ja toimii sivutoimisesti yksityispuolella, on vapautettu YEL-vakuuttamisvelvollisuudesta, jos yksityispraktiikan tulot ovat enintään 1/3 päätoimen palkkatuloista. Lääkäri on ilmoitusvelvollinen, jos tulot ylittyvät.

Muutokset YEL- ja MYEL-vakuuttamisessa

Jos yrittäjän työtuloon vaikuttavat seikat muuttuvat olennaisesti työtulon vahvistamisen jälkeen, eläkelaitos tarkistaa YEL/MYEL-työtulon hakemuksesta tai omasta aloitteestaan. Eläkelaitos voi myös päättää takautuvasti yrittäjän vakuutuksen, jos yrittäjä ei enää täytä YEL/MYEL-vakuutuksen piiriin kuulumisen edellytyksiä. Yleensä näin tapahtuu, kun yrittäjän työpanos jää alle YEL/MYEL-vakuuttamisen alarajan.

Voit ottaa yhteyttä työeläkelaitokseen, jos henkilöllä on jo YEL-vakuutus, mutta sen määrä muuttuu tai YEL-vakuutus lakkaa ja tarvittavat lisätietoja.

Yrittäjän vahvistetun työtulon muuttaminen

Yrittäjän eläkelain säännösten mukaan YEL-työtulon tulisi vastata sellaista palkkaa, joka olisi maksettava, jos työn tekisi joku muu yhtä ammattitaitoinen henkilö yrittäjän sijaan. ETK on antanut toimialakohtaiset ohjeet työtulon määrittämiseksi. Yrittäjän työtulon oikea määrittely voi kuitenkin olla ongelmallista varsinkin toiminnan alkuvaiheessa. Toiminnan jatkuessa voi tulla tarvetta työtulon korottamiseen tai laskemiseen.

Eläkelaitos voi korottaa yrittäjän työtuloa esimerkiksi silloin, kun yrittäjätoiminta laajenee tai aiemmin sivutoimisesti yrittäjänä ollut aloittaa kokopäiväisen yrittäjätoiminnan. Työtuloa voidaan vastaavasti myös laskea. Työtuloa voidaan muuttaa myös silloin, jos yrittäjän oma työpanos muuttuu tilapäisesti vähintään noin vuoden ajaksi esimerkiksi vanhempainvapaan tai pitkäaikaisen sairastumisen johdosta. Yrittäjä voi ilmoittaa eläkelaitokselle työtulon pienentämisestä vastaamaan hänen muuttunutta työpanostaan. Eläkelaitos selvittää muutoksen perusteet ja antaa työtulon muuttamisesta yrittäjälle päätöksen.

Työtuloa ei pääsääntöisesti muuteta takautuvasti vaan ajassa eteenpäin. Poikkeuksellisesti yrittäjän työtuloa voidaan muuttaa hänen tosiasiallista työskentelyään vastaavaksi työkyvyn alentumisesta eli eläketapahtumasta lähtien, kun yrittäjä siirtyy työkyvyttömyys- tai osatyökyvyttömyyseläkkeelle. Päätös työtulon muuttamisesta voidaan tehdä eläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä takautuvasti.

YEL-työtuloa korotetaan joskus huomattavasti ennen etuusoikeuden alkamista. Jos huomaat, että YEL-työtuloa on korotettu poikkeuksellisen paljon ennen etuusoikeuden alkamista, ota yhteyttä eläkelaitokseen ja tiedustele, mihin korotus on perustunut. YEL-työtulon vahvistaminen ja työtulon muuttaminen kuuluvat eläkelaitoksen päätösvaltaan. Yhteydenotto ei välttämättä johda toimenpiteisiin, koska eläkelaitos on jo antanut asiassa päätöksen. Sillä voi kuitenkin olla vaikutusta siihen, että eläkelaitos vastaisuudessa selvittää tarkemmin korotuksen perusteet ennen päätöksen antamista.

Vakuutusjärjestelyn korjaaminen

Jos vakuuttamisen peruste muuttuu lainmuutoksen tai muun vastaavan tapahtuman johdosta ja yrittäjän vakuutus on jäänyt muuttamatta, eläkelaitos oikaisee virheellisen vakuuttamisen yleensä ajassa eteenpäin. Esim. jos jälkepäin käy ilmi, että yrityksen osakas on edelleen 1.1.2014 jälkeen työntekijän eläkelain tai merimieseläkelain mukaisesti vakuutettuna, vaikka hänen olisi pitänyt yrittäjämääritelmän muutoksen johdosta siirtyä YEL-vakuutuksen piiriin, vakuutusjärjestely korjataan ajassa eteenpäin. Takautuva vakuutusjärjestelyn korjaaminen siirtymäajan jälkeen on mahdollista vain yrittäjän nimenomaisesta vaatimuksesta. Sama koskee mm. tilanteita, joissa on kyse YEL:n ja MYEL:n välisestä rajanvedosta. Vakuutusmuodon oikeellisuutta ei tarvitse Kelassa selvittää, vaan voit toimia tulojen huomioimisessa sen mukaan kuin eläkelaitos on katsonut oikeaksi.

YEL/MYEL-vakuutuksen lakkauttaminen

YEL/MYEL-vakuutus lakkautetaan, jos yrittäjätoiminta päättyy tai muuttuu niin pienimuotoiseksi, että työtulo jää alle laissa säädetyn minimimäärän. Yrittäjä voi kuitenkin halutessaan ottaa vapaaehtoisen yrittäjävakuutuksen. Eläkelaitos voi myös oma-aloitteisesti päättää yrittäjän pakollisen YEL-vakuutuksen, jos yrittäjällä ei ole enää tuloa yrityksestä.

Eläkelaitos päättää vakuutuksen takautuvasti siihen ajankohtaan, jolloin vakuuttamisen edellytykset eivät enää täyty. Vakuutus voidaan joskus lakkauttaa pitkältikin takautuvalta ajalta.

Jos ratkaisutyössä ilmenee, että YEL-vakuutus on voimassa, vaikka yritystoimintaa ei ole enää ollut päivärahaetuuden perusteena olevana verovuonna, pyydä yrittäjää selvittämään

eläkelaitoksensa kanssa vakuuttamisen edellytykset ja mahdollinen vakuuttamisen päättäminen ennen päivärahaetuuden ratkaisemista. Ellei vakuutettu itse selvitä asiaa annettuun määräaikaan mennessä, ota yhteyttä eläkevakuutuslaitokseen vakuuttamisasian selvittelyä varten.

Lyhyen sairastumisen ajaksi YEL/MYEL-vakuutusta ei yleensä lakkauteta. Jos sairaus jatkuu pitkään, yrittäjä voi alentaa tilapäisesti työtuloa alentuneen työkyvyn mukaisesti tai harkinnan mukaan lopettaa vakuutuksen.

Jos yrittäjä jää vanhempainvapaalle eikä osallistu sen aikana yrityksen toimintaan lainkaan, hän voi lakkauttaa YEL/MYEL-vakuutuksen. Yrittäjän tulee ottaa YEL/MYEL-vakuutus, jos hän aloittaa yrittäjätoiminnan uudelleen vanhempainvapaan jälkeen ja vakuuttamisen edellytykset täyttyvät.

Jos yrittäjän YEL/MYEL-vakuutus päättyy silloin, kun työkyvyttömyys tai äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaa alkaa, etuuden perusteena voidaan kuitenkin ottaa huomioon etuusosoikeuden alkamista edeltävä YEL/MYEL-työtulo.

Lue lisää YEL-vakuutuksen lakkauttamisesta [Yrittäjän vakuutuksen lakkaaminen](#)

Takautuvan lakkauttamisen vaikutukset

Eläkelaitoksesta ei välity Kelaan tietoa YEL/MYEL-vakuutuksen takautuvasta lakkauttamisesta.

Jos etuusasiaa käsitellessäsi havaitset, että YEL/MYEL-vakuutus on lakkautettu takautuvasti, selvitä onko sillä vaikutusta aikaisempiin ratkaisuihin. Päivärahapäätös on oikaistava, jos lakkautus vaikuttaa päivärahaetuuden määrään, päivärahan jakamiseen työnantajan tai yrittäjän kesken tai YEL-päivärahaan. Jos YEL/MYEL-vakuutus on lakkautettu siten, että se koskee verovuotta, myös SVL-työtulo on korjattava. Tee tällöin Oiwassa toimeksiantotyö Yhteisten järjestelmien yksikköön (Yhteisten järjestelmien yksikkö / Työtulo- ja verotustiedot 24400).

Vakuuttamisen valvonta

Eläketurvakeskus (ETK) valvoo YEL-vakuuttamista ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos (Mela) MYEL-vakuuttamista. Jos yrittäjä ei ole ottanut vakuutusta vaikka hänen työskentelynsä täyttää vakuuttamisen edellytykset, ETK tai Mela kehottaa häntä kohtuullisessa ajassa korjaamaan laiminlyönnin. Jos yrittäjä ei noudata saamaansa kehotusta, ETK tai Mela voi ottaa yrittäjän puolesta ja kustannuksella vakuutuksen.

Apurahan myöntäjällä on lakisääteinen ilmoitusvelvollisuus myöntämistään apurahoista Melalle. Sen perusteella Mela vahvistaa MYEL-vakuutuksen. Apurahan saajaa ei voi takautuen pakkovakuuttaa verovuodelta.

1.6.1.3.3. Vakuuttamisvelvollisuuden selvittäminen

Jos yrittäjä työskentelee yrityksessä ja elinkeinotoiminnan ansiotulo tai palkkatulo omasta yrityksestä tai apurahansaajan veronalainen apuraha selvästi ylittää vakuuttamisvelvollisuuden vuositulorajan eikä hänellä ole YEL- tai MYEL-vakuutusta, selvitä, onko Kelassa jo tietoa yritystoiminnasta tai apurahasta. Tutustu yrittäjän aiempiin verotietoihin, keskeneräisen verotuksen tietoihin ja YTJ-järjestelmästä saataviin yrityksen toimintaa kuvaaviin tietoihin.

Pyydä yrittäjältä selvitys, miksi hän ei ole ottanut vakuutusta (suullisesti tai kirjeellä KRL17/PRL30/VRL29). Selvitys tulee pyytää, jos yrittäjällä tai apurahansaajalla on verotuksessa ansiotuloja tai apurahatuloja yli 10 000 euroa vuodessa. Selvitä vakuuttaminen, jos SVL-työtulojen yhteydessä

näytetään kirjaintunnus Z eikä saman työtulovuoden vakuuttamista ole aiemmin selvitetty. Katso lisää Help-ohje (F13).

Koska YEL- ja MYEL-vakuutus perustuu yrittäjän omaan työpanokseen, on mahdollista, että yrittäjällä ei ole vakuutusta, vaikka vakuuttamisvelvollisuuden vuosituloraja ylittyy.

ETK:sta ja Melasta voit saada tietoa siitä, onko yrittäjän vakuuttamisvelvollisuutta selvitetty valvonnassa ja mihin siinä on päädytty. Selvitä tarvittaessa asiaa ETK:n yrittäjävalvonta-asioita hoitavasta yksiköstä ([Yhteystiedot – Etk.fi](#)) tai sähköpostilla YELvalvonta@etk.fi tai Melan MYEL-vakuuttamisen asiantuntijoilta ([Mela – Yhteystietohaku](#)).

Maatalousyrittäjän ja apurahansaajien vakuuttaminen, ohjeistus ja vakuuttamisen valvonta hoidetaan keskitetysti Melassa. YEL-vakuuttamispäätökset tehdään työeläkeyhtiöissä ja työeläkekassoissa. YEL-vakuutuksen piiriin kuuluvien yrittäjien vakuuttamisen valvonta hoidetaan ETK:ssa mm. verotustietojen perusteella jälkikäteen.

SVL-työtulon kannalta tilanteen arviointi voi olla hankalaa, jos ETK tai Mela ei katso henkilöä vakuuttamisvelvolliseksi, mutta yrittäjätulo katsotaan kuitenkin verotuksessa ansiotuloksi. Syynä voi olla, että yrittäjän oma työpanos yrityksessä on vähäinen tai sitä ei ole lainkaan. Ansiotulo on voinut kertyä esim. muilla teetetyistä alihankintatyöstä. Perheyriksessä puolison työpanokseen perustuva tulo voi olla verotuksellisista syistä jaettu molemmille puolisoille, vaikka toinen puoliso ei käytännössä työskentele yrityksessä tai hänen työpanoksensa on vähäinen. Näissä tilanteissa yrittäjätulo yleensä huomioidaan SVL-työtulona, kun on selvitetty, ettei vakuuttamisvelvollisuutta ole.

Yrittäjän vakuuttamisvelvollisuus on voinut päättyä yritystoiminnan lopettamisen vuoksi, mutta yrityksen myynnistä saatua tuloa verotetaan kuitenkin ansiotulona. Yrittäjä on voinut myydä koko yrityksensä tai esim. traktorin tai kaivinkoneen. Yrittäjän tulo voi muodostua myös pelkästään vuokratulosta kuten pellon vuokrauksesta saadusta tulosta. Vuokratulo ja omaisuuden myynnistä saatu tulo on verotuksessa yleensä pääomatuloa, mutta joskus tulo voidaan verotuksessa katsoa ansiotuloksi. Tällöin on yksittäistapauksessa saatujen tietojen valossa arvioitava, voidaanko tulot huomioida SVL-työtuloina vai katsotaanko, että kyse on pääomatuloon verrattavasta tulosta, jota ei huomioida etuuden perusteena.

Kun vakuuttamisvelvollisuutta selvitetäessä käy ilmi, että

- yrittäjä työskentelee yrityksessä
- hänen vuosityötulonsa ylittää 10 000 euroa
- hän ei ole esittänyt riittävää selvitystä siitä, miksi hän ei ole ottanut YEL- tai MYEL-vakuutusta ja
- ETK tai Mela alkaa selvittää vakuuttamisvelvollisuutta,

kyseessä on todennäköisesti vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönti.

Tällöin voidaan jättää huomioon ottamatta verotuksessa todettu

- elinkeinotoiminnan ansiotulo
- maatalouden ansiotulo
- ansiotulo yhtymästä
- palkkatulo omasta yrityksestä tai maataloudesta
- yrittäjätoimintaan liittyvä työkorvaus
- metsätalouteen liittyvän hankintatyön arvo
- porotalouden ansiotulo tai
- veronalainen apuraha.

Voit ratkaista etuusasian, jos ETK tai Mela alkaa selvittää yrittäjän vakuuttamisvelvollisuutta. Tee Toimeksiantotyö OIWassa Yhteisten järjestelmien yksikkö/Työtulo- ja verotustiedot 24400 -

työjonoon. Kirjoita kommenttikenttään, miten tietoja tulee korjata, mitä selvityksiä on tehty ja mitä verovuotta asia koskee. Huomaa, että Yhteisten järjestelmien yksikkö ei arvioi sitä, onko yrittäjä vakuuttamisvelvollinen vai ei. Epäselvässä tilanteessa asiantuntijalausunto on pyydettävä Työ- ja toimintakykyetuusien osaamiskeskuksesta.

Kun SVL-työtulo on korjattu, voit tehdä päätöksen. Lisää päätökseen perustelu, miksi tuloa ei ole otettu huomioon etuuden perusteena. Työtulo voidaan myöhemmin tarkistaa, jos yrittäjä toimittaa uutta selvitystä.

1.6.1.3.4. Yrittäjäpalkan tarkistus

Yrittäjällä voi olla palkkatuloa omasta yrityksestä ja hän voi lisäksi oman yritystoiminnan ohella olla palkkatyössä toisen palveluksessa. YEL- ja/tai MYEL-työtulo korvaa omasta yrityksestä maksettavan palkan. Jos YEL- ja/tai MYEL-vakuutettu yrittäjä saa palkkaa yritystoiminnan ulkopuolisesta työsuhteesta, työtuloksi luetaan YEL- ja/tai MYEL-työtulo sekä palkka.

Yrittäjätoiminnasta saatu palkka voidaan joskus ilmoittaa verotuksessa väärällä suorituslajilla palkansaajan palkkana, vaikka palkka on omasta yrityksestä. Jos tietoja ei selvitetä, SVL-työtulo voi olla liian suuri. Sen vuoksi SVL-työtulon laskennassa muodostetaan X-tunnus, jos YEL- tai MYEL-vakuutetulla henkilöllä on verotustiedoissa palkansaajan palkkaa, mutta ei lainkaan yrittäjän palkkaa.

Jos vakuutetun SVL-työtulojen yhteydessä on kirjaintunnus X, tee Toimeksiantotyö OIWAassa Yhteisten järjestelmien yksikkö 24400/Työtulo- ja verotustiedot -työjonoon. Yhteisten järjestelmien yksikkö selvittää X-tunnuksen ja sulkee toimeksiantotyön. Jos asian selvittäminen vaatii tietoja vakuutetulta, Yhteisten järjestelmien yksikkö kirjoittaa tarvittavat tiedot toimeksiantotyön kommenttikenttään ja palauttaa toimeksiantotyön vakuutuspiirin työjonoon. Pyydä tarvittavat tiedot ja käänä tämän jälkeen toimeksiantotyö takaisin Työtulo- ja verotustiedot -työjonoon.

1.6.1.3.5. Vapaaehtoinen vakuutus

Jos yrittäjä, jolla ei ole velvollisuutta ottaa yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaista vakuutusta, ottaa vapaaehtoisen YEL- tai MYEL-vakuutuksen, hänen työtulokseen katsotaan vapaaehtoisen eläkevakuutuksen työtulo.

Huomaa, että työvahingon varalle otetun vapaaehtoisen MATA-työtapaturmavakuutuksen työtuloa ei voi ottaa huomioon päivärahaetuuden perusteena käytettävänä työtulona.

1.6.1.3.6. Työkorvaus

Ennakkoperintälain 25 §:n mukainen työkorvaus on työstä, tehtävästä tai palveluksesta muuna kuin palkkana saatu korvaus. Jos työstä maksettu suoritus ei ole palkkaa, niin se on työkorvausta.

Työkorvauksena voidaan maksaa esim.

- luentopalkkio
- kirjoituspalkkio
- valokuvauspalkkio
- perhehoitajan palkkio
- erotuomarin palkkio

Yrittäjätoimintaan liittyvä työkorvaus luetaan SVL-työtuloksi, jos vakuutettu ei ole velvollinen ottamaan YEL-vakuutusta. Työkorvaus on korvausta työstä tai toimeksiannosta silloin, kun henkilö ei ole työ- tai virkasuhteessa toimeksiantajaan.

Työkorvaus huomioidaan etuuden perusteena verotuksessa todettuina tuloina. Kuuden kuukauden tuloina työkorvaus huomioidaan, jos tulot ovat jatkuvia.

Työkorvauksen saajat ovat usein ns. freelancer-työntekijöitä, jotka toimivat esim. toimittajina tai valokuvaajina. Freelancer voi olla samaan aikaan työsuhteessa tai tehdä toimeksiantoja olematta työsuhteessa. SVL-työtulon kannalta työsuhteessa saadut tulot ovat palkkatuloa ja toimeksiannon perusteella saadut työkorvaukset ovat yrittäjätuloa. Jos YEL-vakuuttamisen raja ylittyy, työkorvauksen saajan pitäisi ottaa YEL-vakuutus samoin periaattein kuin muussa yrittäjätoiminnassa. Selvitä YEL-vakuuttamisasiaa työkorvauksen saajan kanssa. Vakuuttamisvelvollisuudesta voit kysyä myös ETK:n tulkintaa, sillä ETK saattaa tulkita esim. erotuomarin saamat palkkiot harrastustoiminnaksi, joista ei ole YEL-vakuuttamisvelvollisuutta.

Freelancer-työtä tekevällä henkilöllä voi olla verotusta varten ns. freelancer-verokortti, jonka perusteella häneltä pidätetään vero sekä työsuhteessa ansaituista palkoista että yrittäjätoimintaan liittyvistä palkkioista. Työkorvauksen maksajan tulee ennakkoperintälain (EPL 118/1996 25 §) mukaan pidättää vero työkorvauksesta samalla tavoin kuin pää- tai sivutoimen palkasta, jos työkorvauksen saajaa ei ole merkitty ennakkoperintärekisteriin. SVL-työtulojen määräytymiseen freelancer-verokortilla ei ole vaikutusta.

Omaishoidon tuen palkkio ja perhehoitajan palkkio ovat SVL-työtulona huomioon otettavaa tuloa. Verotuksellisesti niitä pidetään työkorvauksena. Kunnan kanssa hoitosopimuksen tehnyt omaishoitaja ja toimeksiantosopimuksen tehnyt perhehoitaja kuuluvat kunnallisen eläketurvan piiriin, vaikka he eivät ole työsuhteessa kuntaan. He eivät tältä osin ole velvollisia ottamaan YEL-vakuutusta.

Työkorvausta voidaan maksaa myös henkilölle, joka tekee työtä kunnalle, valtiolle tai kirkolle toimeksianto- tai konsulttisopimuksen tai muun vastaavan järjestelyn perusteella. Hänet vakuutetaan julkisten alojen eläkelain perusteella edellyttäen, ettei hän harjoita toimintaansa yhtiön tai muun yhteisön nimissä eikä kuulu ennakkoperintärekisteriin. Henkilö ei tältä osin ole velvollinen ottamaan YEL-vakuutusta.

Ennakkoperintälain (EPL 1118/1996 13 a §) mukainen työpanokseen perustuva osinko on työkorvausta, jos sitä ei ole saatu työsuhteessa.

Työkorvaus ei ole palkkatuloa, joten siitä ei tehdä tulonhankkimisvähennystä eikä eläkevakuutusmaksuvähennystä. Esitettyjen palkkatulojen -laskentaruudulla merkitään rasti Ei työsuhdetta –kenttään, jos kaikki näytölle tallennetut työkorvaukset on maksettu ilman työsuhdetta. Työkorvausten hankkimiseen liittyvät kustannukset vähennetään samoin kuin muutkin tulon hankinnasta ja säilyttämisestä johtuvat menot. Asiakkaan esittämät työkorvaustuloihin kohdistuvat kustannukset (esim. työmatkakustannukset) tallennetaan Esitettyjen palkkatulojen laskentaruudulla Muut kulut –kenttään.

Perhehoitajille ja perhepäivähoitajille maksettavat kulukorvaukset eivät ole työtuloa.

Lue lisää [Verohallinnon yhtenäistämisoheista](#).

Bloggaajat

Bloggauksessa on kyse sisällön tuottamisesta (kirjoitusten ja kuvien) joko henkilön omille kotisivuille tai yleisemmin osana usean blogin muodostamaa ns. blogiportaalia. Suomessa suurimmat portaalit voivat kuulua esimerkiksi lehtitaloille tai mediayhtiöille.

Jos bloggaaja on työsuhteessa, hän voi saada toiminnastaan palkkatuloa ja sen lisäksi myös muuta veronalaista ansiotuloa. Bloggaajan veronalaista ansiotuloa ovat palkan ohella mm. kirjoittamisen tai tuotteen myynnin perusteella saadut rahakorvaukset, erilaiset tavarat ja etuudet, alennukset, lahjakortit, matkat sekä tapahtumakutsut. Bloggaajan saamat mainostulot eivät ole työtuloa.

Jos bloggaaja ei ole työsuhteessa, hänen saamansa tulo on luonteeltaan työkorvausta tai jos toiminta on laajaa, hän voi olla YEL-vakuutettu yrittäjä.

Lue lisää [Vero.fi](http://vero.fi).

1.6.1.4. Vähennykset

Työtulosta tehtävät vähennykset

Työ- tai virkasuhteessa saadusta palkkatulosta ja siihen verrattavasta henkilökohtaisesta tulosta vähennetään tuloverolain (TVL) 1535/1992 93–95 §:n mukaiset tulonhankkimismenot ja tehdään vakuutusmaksuvähennys (SVL 1224/2004 11 luku 4 a ja 5 §). Myös ulkomaan palkkatulosta tehdään edellä mainitut vähennykset.

Vakuutusmaksuvähennys on 60 prosenttia sairausvakuutuksen päivärahamaksun, alle 53-vuotiaan työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun yhteismäärästä (SVL 1224/2004 11 luku 4 a §). Vakuutusmaksuvähennys on 4,24 % työtulosta vuonna 2019.

Tulonhankkimisvähennykset tehdään sekä verotuksessa todetuista työtuloista että esitetyistä työtuloista (SVL 1224/2004 11 luku 5 § 1 mom.).

Vakuutusmaksuvähennys tehdään vain TVL 1535/1992 95 §:n 1 mom. 1 kohdan mukainen tulonhankkimisvähennys (750 euroa) ja vakuutusmaksuvähennys (SVL 1224/2004 11 luku 4 a § ja 5 § 3 mom.).

Tuloverolain 1535/1992 95 a §:ssä säädettyä työasuntovähennystä ei tehdä päivärahaetuuden perusteena käytettävästä työtulosta, koska vähennyksen tekemisestä ei säädetä sairausvakuutuslaissa.

YEL- tai MYEL-työtulosta ei vähennetä tulonhankkimismenoja eikä tehdä vakuutusmaksuvähennystä (SVL 1224/2004 11 luku 4 a § ja 5 § 2 mom.).

Työkorvaus ei ole palkkatuloa, joten siitä ei tehdä tulonhankkimisvähennystä. Työkorvauksiin kohdistuvat tulonhankkimiskustannukset vähennetään samoin kuin muutkin tulon hankinnasta ja säilyttämisestä johtuvat menot. Lue lisää: tekninen ohje

Vähennykset tehdään ohjelmallisesti verotuksessa todetusta työtulosta. Jos arvioit työtuloja hakijan esittämien tulojen perusteella, pyydä tarvittaessa hakijalta selvitys tulonhankkimismenoista kuten työmatkakustannuksista ja ay-jäsenmaksuista (suullisesti tai asiakaskirje PRL07, VRL03, ERL03, KRL05). Tulonhankkimisvähennys (750 euroa) tehdään ohjelmallisesti kuuden kuukauden työtulosta.

Tulonhankkimismenot ovat:

- 1) Tulonhankkimisvähennys

Palkkatulosta tehdään tulonhankkimisvähennys

- 750 euroa, kuitenkin enintään palkkatulon määrä
- koskee kaikkia palkansaajia

2) Jäsenmaksut

Tulonhankkimismenoina vähennetään työmarkkinajärjestöjen ja työttömyyskassojen jäsenmaksut.

3) Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset

Asunnon ja työpaikan väliset matkakulut vähennetään käytävissä olevan halvimman kulkuneuvon mukaan. Vähentäminen tehdään aina, jos hakijalla on ollut matkakuluja. Vähennys on enintään 7 000 euroa ja siltä osin kuin kustannukset ylittävät 750 euroa vuonna 2018 ja 2019.

Vähennysten arvioinnissa noudatetaan verohallinnon käytäntöä. Työssäkäyntikuukausia huomioidaan enintään 11 kk vuodessa. Jos vakuutettu voi käyttää julkisia liikennevälineitä, matkakustannukset otetaan huomioon julkisen liikenteen taksan mukaisena. Jos vakuutettu on hakemuksessa ilmoittanut, että hänellä ei ole työmatkakuluja ja tieto on ristiriidassa muualta saatujen tietojen kanssa (esim. verotiedoissa on matkakuluja eikä työnantaja tai asuinpaikka ole muuttunut), pyydä vakuutetulta selvitys työmatkakulujen puuttumisesta. Jos hän ei esitä hyväksyttävää syytä, vähennä matkakulut tiedossa olevan halvimman kulkuneuvon mukaan.

Jos matkakulut voidaan ottaa huomioon oman auton käytön mukaan, laskennassa käytetään sen verovuoden ohjetta, johon suurin osa tuloista kohdistuu. Verohallinnon hyväksymä oman auton käytön kilometrikorvaus on 0,25 euroa/km vuonna 2018. Siten, jos esitetyt 6 kuukauden työtulot kohdistuvat vuoteen 2018 tai 2019, vähennyksenä huomioitava oman auton käytön kilometrikorvaus on 0,25 euroa/km. Jos henkilö on säännöllisessä ansiotyössä (yleensä 5 pv/vko), arvioidaan hänellä olevan keskimäärin 22 työpäivää työssäolokuukautta kohti, ellei todellista työpäivien määrää ole tiedossa.

Lue lisää verohallinnon käytännöstä matkakulujen huomioon ottamisessa [Verohallinto > Kodin ja työpaikan väliset matkakulut](#)

4) Muut tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot siltä osin kuin niiden yhteismäärä ylittää tulonhankkimisvähennyksen määrän 750 euroa.

Esimerkiksi kulut omien työkalujen käyttämisestä, ammattikirjallisuuden hankkimisesta, puhelinkulut ja työhuonevähennys ovat verotuksessa vähennyskelpoisia tulonhankkimisvähennyksen ylittävältä osalta.

5) Moottorisaha- ja metsurivähennys

Metsätöissä voi saada vähennyksen omien työvälineiden (moottorisaha, traktori) käytöstä. Vähennykset voi saada verotuksessa siltä osin kuin menojen yhteismäärä ylittää tulonhankkimisvähennyksen määrän 750 euroa.

Moottori- tai raivaussahan käytöstä aiheutuneiksi kustannuksiksi katsotaan 30 tai verovelvollisen vaatimuksesta 40 prosenttia palkkatulon määrästä.

Jos metsätyöstä saatu palkkatulo on vähintään kolmasosa kaikista ansiotuloista, palkkatulon hankkimisesta aiheutuneina menoina (metsurivähennyksenä) otetaan huomioon lisäksi 5 % palkkatulon määrästä, kuitenkin enintään 240 euroa.

Työnantaja ilmoittaa yleensä palkkailmoituksessa moottorisaha- ja metsurivähennyksen määrän.

Erityistapauksia

Opettajat

Opettajilla on matkakuluja vuodessa 10 kuukaudelta, sillä opettajien noin kahden kuukauden kesäkeskeytys / vuosiloma (kesäloma) huomioidaan asunnon ja työpaikan välisiä matkakuluja arvioitaessa. Työtulojen laskentatapahtuma huomioi työmatkakustannusten vuotuisessa määrässä aina kuukauden vuosiloma-ajan, joten opettajien matkakuluja laskettaessa tämä asia on otettava huomioon.

Esimerkki matkakulujen laskemisesta 10 kuukauden ajalta

Opettajan matkakustannukset ovat 265,00 €/kk, joten vuotuiset matkakustannukset ovat 2 650 €. Työtulojen laskentatapahtumaa varten joudumme jakamaan vuotuiset matkakustannukset luvulla 11 eli $2\,650\text{ €} : 11 = 240,91\text{ €/kk}$. Laskentatapahtumaan matkakulujen laskennalliseksi kuukausimääräksi tallennetaan 240,91 €/kk. Laskentatapahtumaan tallennetaan myös tieto siitä, että em. laskennallisia matkakuluja on kuuden kuukauden ajalta.

Työtulojen laskentatapahtuma huomioi työmatkakustannusten vuotuisessa määrässä aina kuukauden vuosiloma-ajan, joten työtulolaskelmaan vuotuisten matkakustannusten määräksi tulee tässä tapauksessa 2 650,01€.

Perhepäivähoitajat

Omassa kodissaan työskentelevälle kunnalliselle perhepäivähoitajalle hyväksytään tulon hankkimisesta aiheutuneina menoina vähennykseksi työnantajan maksamat kustannuskorvaukset maksetun määräisenä ilman eri selvitystä. Kustannuskorvauksen ulkopuolelle jäävät tulonhankkimiskulut perhepäivähoitaja voi vähentää verotuksessa erillisen selvityksen perusteella. Jos kunta on kuitenkin korvannut perhepäivähoitajalle jonkin tulonhankkimiskulun normaalin kustannuskorvauksen lisäksi, tällainen kulu ei oikeuta vähennykseen. Suomen Kuntaliitto antaa vuosittain kunnille suosituksen perhepäivähoitajille maksettavasta kustannuskorvauksesta.

[Lue lisää](#) vero.fi

Laskennassa vähennyksenä otetaan huomioon 750 euroa sekä sen ylittävä osa.

Yksityiskohtaisen selvityksen puuttuessa vähennetään yksityisen perhepäivähoitajan tulosta hoitomenoina 116,40 euroa/kuukausi jokaisesta hoidettavana olleesta lapsesta. Arvioitu määrä perustuu Suomen Kuntaliiton suositukseen kunnallisille perhepäivähoitajille korvattavien hoitokustannusten määristä. Jollei lapsi ole viittä päivää viikossa perhepäivähoidossa, vähennetään lapsesta aiheutuneina hoitomenoina muun selvityksen puuttuessa 5,41 euroa/päivä.

Merimiehet

Merimiehillä voi olla kahdenlaista työtuloa, tavallista työtuloa tai ns. merityötuloa. Tavallisesta työtulosta tehdään samat tulonhankkimisvähennykset kuin muidenkin vakuutettujen työtulosta (matka ym. vähennykset). Merityötulosta tehdään kuitenkin vain tuloverolain (1535/1992) 95 §:n 1 mom. 1 kohdan tarkoittama tulonhankkimisvähennys. Merityötulosta ei vähennetä muita tulonhankkimisvähennyksiä, kuten esim. ay-jäsenmaksua.

Erityisalojen matkakustannukset (esim. rakennusalat)

Erityisaloilla tarkoitetaan toimialoja, joilla erityistä työntekemispaiikkaa joudutaan vaihtamaan usein alalle tunnusomaisen työn lyhytaikaisuuden vuoksi ja joilla ei yleensä ole varsinaista työntekemispaiikkaa. Erityisaloja ovat esimerkiksi rakennus-, maanrakennus- ja metsäalat. Jos varsinaista työntekemispaiikkaa ei ole, erityisaloilla matkat asunnolta erityiselle työntekemispaiikalle rinnastetaan verotuksessa työmatkoihin.

Kulut erityisalojen päivittäisistä matkoista asunnolta erityiselle työntekemispaikalle voidaan vähentää tulohankkimiskuluina todellisen suuruusina ilman matkakustannusten omavastuuosuutta (750 e/v.), enimmäismäärää (7 000 e/v.) tai halvimman kulkuneuvon vaatimusta. Vähennys on mahdollista kuitenkin vain siltä osin kuin työnantaja ei korvaa kuluja verovapaasti.

Erityisaloilla voidaan lisäksi vähentää lisääntyneet elantokustannukset tulohankkimiskuluina, jos työnantaja ei ole korvannut niitä verovapaasti. Jos muuta selvitystä ei ole, vähennyksen määrä on sama kuin verovapaan ateriakorvauksen määrä. Vuonna 2019 ateriakorvaus on 10,50 euroa päivässä. Ateriakorvausta vastaavaa vähennystä ei voi tehdä, jos työnantaja on järjestänyt työpaikkaruokailun erityiselle työntekemispaikalle tai sen välittömään läheisyyteen.

Maatalouslomittajat

Kunnan palveluksessa oleva maatalouslomittaja käy yleensä tilalla aamu- ja iltapäivällä ja saa kunnalta toisen päivittäisen matkan korvauksen ajettujen kilometrien mukaan. Maatalouslomittaja ilmoittaa toisen päivittäisen matkan kustannukset verotuksessaan tulohankkimisvähennyksenä. Ratkaisutyössä verotuksessa ilmoitettava työmatkakustannus tulee rekisteröidä Esitettyt palkkatulot -näytöllä kohtaan Muut kulut.

1.6.1.5. Verotuksessa todettujen työtulojen käyttö

Päivärahaetuuden määrä määräytyy työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamista edeltäneenä vuonna toimitetussa verotuksessa todettujen työtulojen perusteella. Jos työkyvyttömyys tai etuusoikeus alkaa vuonna 2019, päivärahaetuuden tai kuntoutusrahan perusteena käytetään vuoden 2017 verotuksessa todettuja työtuloja (SVL 1224/2004 11 luku 3 §). Verotuksessa todetut työtulot tarkistetaan vuosien 2019 ja 2018 palkkakertoimien suhteessa 1,417/1,391, jolloin kerroin on 1,01869. Verovuodelle vahvistettua YEL- ja MYEL-työtuloa käytetään vastaavasti etuuden perusteena.

Yli viisi vuotta vanhat työtulot

Jos tarvitset valmistelussa yli viisi vuotta vanhoja työtuloja, lähetä tuloja koskeva pyyntö RP_TYOKYKY-sähköpostiin. Työtulot ovat yleensä palautettavissa aikaisemmasta ratkaisusta tai tietokannasta. Jos työtuloja ei ole saatavissa ohjelmasta, saat erikseen ohjeet tietojen pyytämisestä vakuutetulta tai verohallinnolta.

Arvioverotus

Arvioverotettuja tuloja ei käytetä päivärahaetuuden ja kuntoutusrahan määrän perusteena niissä tapauksissa, joissa arvioverotus on tehty sen johdosta, että veroilmoitusta ei ole annettu (SVL 1224/2004 11 luku 2 § 6 mom.). Arvioverotus tehdään silloin, kun vakuutettu ei ole antanut omaa veroilmoitusta tai hän ei ole palauttanut korjattuna esitetyttä veroilmoitusta (esim. ei ole ilmoittanut tuloa, jonka on saanut ja jota ei näy esitetyssä veroilmoituksessa).

Jos kysymyksessä on palkansaaja, työnantaja antaa veroviranomaiselle vuosi-ilmoituksessa tiedot verovuonna maksamistaan palkoista ja luontoiseduista. Näitä vuosi-ilmoituksella veroviranomaiselle

ilmoitettuja tuloja ei arvioveroteta. Verohallinnolta suorasiirtona saadut palkat ja muut työtulot on huomioitu SVL-työtulossa. Voit käyttää tuloja sellaisenaan etuuden perusteena.

Jos yrittäjä ei ole antanut veroilmoitusta, yhtymän, maatalouden tai elinkeinotoiminnan arvioverotettu ansiotulo-osuus ei sisälly SVL-työtuloon. Jos yrittäjällä on YEL- ja/tai MYEL-

vakuutus, arvioverotuksesta huolimatta voit ottaa YEL- ja/tai MYEL-työtulon etuuden perusteena huomioon.

Verotustiedot-kyselyssä näytettävä Arvioverotus-tieto ei siis vaikuta päivärahan käsittelyyn verotuksessa todettujen työtulojen perusteella. Päivärahan hakija voi myös esittää kuuden kuukauden työtulot. Voit huomioida ja käsitellä hakijan esittämät tulot ohjeiden mukaisesti.

1.6.1.5.1. Yli vuodenvaihteen jatkuvat etuudet

Verotuksessa todettu työtulo ei muutu niissä tapauksissa, joissa päivärahaetuus tai kuntoutusraha jatkuu ilman katkosta yli vuodenvaihteen. Vähimmäismääräinen kuitenkin muuttuu indeksitarkistuksen johdosta.

Kun yli vuodenvaihteen jatkuneeseen päivärahaetuuteen tai kuntoutusrahaan tulee vähintään päivän katkos, käytetään sen jälkeisellä ajalla etuuden perusteena uutta verotuksessa todettua työtuloa (SVL 1224/2004 11 luku 3 §). Kuntoutusrahassa uutta työtuloa käytetään vain, jos kyseessä on uusi kuntoutus.

Esimerkki

Työkyvyttömyys alkaa marraskuussa 2016, jolloin työtulona on verovuoden 2014 verotuksessa todettu työtulo. Työkyvyttömyys jatkuu yli vuoden vaihteen 2016/2017. Sairauspäivärahan määrä lasketaan myös vuoden 2017 puolella verovuoden 2014 työtulon perusteella niin kauan kunnes etuuden maksaminen katkeaa vähintään yhden päivän ajaksi.

1.6.1.5.2. Etuuslajin vaihtuminen

Jos päivärahaetuuden tai kuntoutusrahan maksaminen jatkuu ilman päivänkään katkosta, mutta etuuslaji vaihtuu, haetaan uudet työtulot perusteeksi ohjelmallisesti. Jos edeltävässä etuudessa käytetty verotuksessa todettu työtulo on suurempi kuin uusi työtulo, käytetään edeltävän etuuden perusteena ollutta työtuloa.

Jos sairauspäiväraha jatkuu suoraan osasairauspäivärahan jälkeen, sitä ei pidetä etuuslajin vaihtumisena. Sairauspäivärahan suuruus määräytyy osasairauspäivärahaa myönnettäessä laskettujen työtulojen perusteella.

Esimerkki 1

Työkyvyttömyys alkaa vuonna 2016 jolloin sairauspäivärahan perusteena oleva työtulo on verovuodelta 2014. Sairauspäiväraha jatkuu yhtäjaksoisena vuoden 2017 tammikuun loppuun saakka. Äitiysrahakausi alkaa välittömästi sen jälkeen ilman päivänkään katkosta. Äitiysraha voidaan myöntää saman työtulon perusteella kuin sairauspäiväraha, jos sairauspäivärahan perusteena oleva työtulo on suurempi kuin muutoin äitiysrahan perusteena käytettävä verovuoden 2015 työtulo.

1.6.1.5.3. Osatyökyvyttömyyseläkkeen saaja

Jos vakuutetun oikeus osatyökyvyttömyyseläkkeeseen on alkanut sinä verovuonna, jolta työtulot on otettava osasairauspäivärahan määrän perusteeksi, osasairauspäiväraha määrätään edellisen verovuoden työtulojen perusteella edellyttäen, että ne ovat suuremmat kuin osatyökyvyttömyyseläkkeen alkamisvuoden työtulot. Vertailu tehdään palkkakertoimella korottamattomien verotuksessa todettujen työtulojen kesken, jonka jälkeen tehdään palkkakerroinkorotus (SVL 1224/2004 11 luku 3 § 2 mom. ja SVL 1224/2004 8 luku 13 §).

1.6.1.5.4. Kokoaikatyössä oleva eläkkeensaaja

Osasairauspäivärahaa voidaan myöntää alla mainittua eläkettä tai tukea saavalle 68 vuotta nuoremmalle vakuutetulle, jos hän eläkkeelle siirtymisensä jälkeen on kokoaikatyössä ja tulee työkyvyttömäksi tähän työhön. Sama koskee eläkkeensaajaa, jonka työkyvyttömyyseläke on jätetty lepäämään.

Näitä eläkkeitä ovat

- vanhuuseläke tai varhennettu vanhuuseläke
- työttömyyseläke
- kansaneläkelain 12 §:n 1 momentin nojalla myönnetty työkyvyttömyyseläke
- takuueläke
- pitkäaikaisesti työttöminä olleiden henkilöiden eläketuki (39/2005)
- työeläkelakien mukainen täysi työkyvyttömyyseläke

Osasairauspäivärahan määrä lasketaan eläkkeelläoloaikana ansaittujen työtulojen perusteella noudattaen soveltuvin osin SVL 11 luvun säännöksiä. Ammatinvaihtumista koskevia säännöksiä tai SVL 11 luvun 4 §:n 5 momentin säännöksiä ei yleensä sovelleta eläkkeensaajan työtulojen arviointiin.

Jos vakuutettu hakee osasairauspäivärahaa, tarkista onko hän ollut työssä ja eläkkeellä jo sinä vuonna, jolta verotuksessa todetut työtulot ovat. Muussa tapauksessa verotuksessa todettuja työtuloja ei voida käyttää osasairauspäivärahan perusteena. Tällöin vakuutetun on esitettävä työtulot työstä, jota hän on eläkkeellä ollessaan tehnyt välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista.

Huomaa, että YEL- tai MYEL-vakuuttamisvelvollisuus ei koske vanhuuseläkkeellä olevaa yrittäjää. Jos yrittäjällä on vapaaehtoinen vakuutus, työtuloksi katsotaan vapaaehtoisen vakuutuksen työtulo. Muussa tapauksessa yrittäjän työtuloina otetaan huomioon ansiotulo elinkeinotoiminnasta tai maataloudesta.

1.6.1.6. Esitetyt työtulot

Vakuutettu tai työnantaja voi hakea päivärahaa 6 kuukauden työtulojen perusteella. Pyydä 6 kuukauden palkkatiedot työnantajalta, jos hakemus saadaan vakuutetulta. Vaikka työntekijän työsuhde olisi jo päättynyt, voit hakemusta käsitellessäsi pyytää työnantajalta palkkatiedot, jos työnantajan yhteystiedot ovat käytettävissä tai voit käyttää tulorekisterissä olevia palkkatietoja.

Työnantajat ilmoittavat palkkatulotiedot tulorekisteriin 1.1.2019 jälkeen maksetuista palkoista. Jos palkkatulotiedot on ilmoitettu tulorekisteriin tulolajeittain eriteltynä, saat tiedon palkkatuloihin

sisältyvistä kertaluontoisista tulolajeista, jotka huomioidaan työtulolaskelmissa yhdenkertaisina. Jos palkkatuloista on ilmoitettu vain tulojen yhteismäärä, voit joutua pyytämään työnantajalta puuttuvia tietoja tai täydentäviä tietoja.

Myös vakuutettu voi pyytää työnantajaa toimittamaan Kelaan palkkatiedot 6 kuukauden ajalta hakemusta varten.

Työnantaja voi ilmoittaa palkkatulot:

- työnantajien asiointipalvelussa tai
- lomakkeella Ilmoitus työnantajan maksamasta palkasta (Y17).

Kelan internet-sivuilla työnantajille on annettu ohjeet 6 kuukauden työtulojen ilmoittamisesta. Lue lisää Ilmoitus 6 kuukauden palkasta.

6 kuukauden tulojen huomioiminen

Etuuden määrä lasketaan esitettyjen työtulojen perusteella, jos ne ovat jatkuvasti olleet kahdella kerrottuna vähintään 20 % suuremmat kuin verotuksessa todetut, palkkakertoimella tarkistetut työtulot. Tulot huomioidaan työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamista välittömästi edeltävän 6 kuukauden ajalta.

Työtulot voidaan huomioida:

- päivälleen työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamista edeltäneeltä 6 kuukaudesta tai
- viimeisimmän palkkakauden päättymisestä 6 kuukautta taaksepäin.

Edeltävän 6 kuukauden työtulot voidaan ottaa huomioon edellyttäen, että ne on luotettavasti selvitetty ja ne ovat jatkuvia. Pääsääntöisesti voit ottaa työtulot huomioon työnantajan tulorekisteri- tai muun ilmoituksen mukaisesti, ellei ole syytä epäillä, että ilmoitus on puutteellinen tai virheellinen.

Jos 6 kuukauden palkkoja ei ole saatavissa suoraan työnantajalta ja lasket työtulot tulorekisteri-ilmoituksista tai palkkakuiteista, ota palkka huomioon samoin periaattein kuin työnantajan ilmoituksesta.

6 kuukauden tuloina otetaan huomioon yleensä vain sellaiset tulot, jotka hakija on ansainnut sinä aikana, jona hän on ollut Suomen vakuutettu (SVL 1224/2004 11 luku 4 § 1 mom.).

Etuuden alkamista edeltävään päivään

Jos palkka esitetään 6 kuukauden ajalta työkyvyttömyyden tai etuuden alkamista edeltävään päivään saakka, palkka ja siihen kuuluvat lisät otetaan huomioon päivästä päivään ilmoitetulta ajanjaksolta.

Esimerkki 1

Äitiysloma alkaa 9.12. ja kuuden kuukauden palkat ilmoitetaan ajalta 9.6.–8.12. Palkan määrässä huomioidaan saman ajan ylityö-, vuorotyö- yms. lisät, esim. ylityökorvaus 8.12. tehdystä työstä, vaikka korvaus maksettaisiin seuraavan vuoden puolella. Niitä ylityö-, vuorotyö- yms. lisiä ei oteta huomioon, jotka on ansaittu ennen 9.6. mutta jotka on maksettu ilmoitettuna aikajaksona.

Palkkakausittain

Jos 6 kuukauden tulot esitetään palkkakausittain, työnantaja voi maksaa palkan lisiä, kuten ylityökorvauksia, vasta ylityön tekemistä seuraavassa palkkakaudessa. Tällöin kuuden kuukauden palkkaan voi ajanjakson ensimmäisessä palkkakaudessa sisältyä palkanlisiä työstä, joka on tehty kuuden kuukauden jaksoa edeltävänä aikana. Vastaavasti viimeisen palkkakauden aikana tehdystä ylityöstä saatu korvaus voi jäädä pois, jos se ei sisälly viimeiseen palkkakauteen. Tilanteet työsuhteen alkaessa tai päättyessä tulee huomioida erikseen.

Esimerkki 2

Äitiysloma alkaa 9.12. ja kuuden kuukauden palkat ilmoitetaan palkkakausittain palkkakauden jaksotuksesta riippuen esim. ajalta 4.6. – 2.12. tai 28.5. – 25.11. Jos palkan lisät, kuten ylityökorvaukset, ilmoitetaan ylityön tekemistä seuraavassa palkkakaudessa, kuuden kuukauden palkkana voi tulla huomioon otetuksi ylityökorvauksia 4.6. tai 28.5. alkavaa palkkajaksoa edeltävällä ajalla tehdystä ylityöstä. Vastaavasti 2.12. tai 25.11. päättyvän viimeisen palkkajakson aikana tehdyn ylityön korvaus voi jäädä pois, jos se ei sisälly kyseiseen palkkajaksoon.

Vuosiloma-ajan palkan vaikutus

Vuosiloma-ajan palkka voidaan maksaa etukäteen edellisessä palkkajaksoissa. Tämä voi vaikuttaa siten, että 6 kuukauden jaksoon sisältyy palkkaa alle tai yli kuudelta kuukaudelta. Huomio tämä, kun selvität 6 kuukauden tuloja.

Esimerkki 3

Palkka ilmoitetaan ajalta 1.6.–30.11.2018. Vuosiloma on pidetty kesäkuussa 2018 ja vuosiloman palkka on maksettu 31.5. päättyneessä palkkakaudessa. Vuosilomapalkka tulee ottaa huomioon kuuden kuukauden tuloissa. Muutoin kuuden kuukauden jaksoon sisältyy vain viiden kuukauden palkat.

Esimerkki 4

Kuuden kuukauden palkka ilmoitetaan ajalta 1.12.2017–31.5.2018. Vuosiloma on pidetty kesäkuussa 2016 ja vuosiloman palkka on maksettu 31.5. päättyneessä palkkakaudessa. Vuosilomapalkkaa ei tule ottaa huomioon 6 kuukauden tuloissa. Muutoin 6 kuukauden jaksoon sisältyy 7 kuukauden palkat.

Muut huomioon otettavat palkkaerät

Palkkojen lisäksi 6 kuukauden tuloina otetaan huomioon muut vuosittain maksettavat, palkkana pidettävät korvaukset, jotka ovat kertyneet enintään vuoden ajalta. Tällaisia suorituksia ovat esimerkiksi:

- lomarahaa
- lomakorvaus

- muu toistuva suoritus kuten tulospalkkio tai bonus.

Jos suorituksia maksetaan säännöllisesti jokaisen palkanmaksun yhteydessä, huomioi ne tällöin 6 kuukauden työtulojen arvioinnissa.

Muu tulolaji	Huomioiminen
Lomakorvaus pitämättä jääneestä vuosilomasta (esim. työsuhteen päättyessä).	Huomioidaan, jos palkkakausi, johon lomakorvaus sisältyy, on kokonaan tai osittain kuuden kuukauden ajalla ja korvaus on kertynyt enintään vuoden ajalta.
Tuomioistuimen päätöksen perusteella palkkaturvalain nojalla maksettava palkka tai palkkasaatava.	Huomioidaan. Suoritus maksetaan työntekijälle takautuvasti.
Virheellisesti maksamatta jäänyt lisä.	Jos vakuutetulta on jäänyt ajallaan saamatta jokin kuuden kuukauden palkkaan kuuluva lisä ja työnantaja maksaa sen poikkeuksellisesti jälkikäteen, tulo huomioidaan.

Kansallinen tulorekisteri

Kansalliseen tulorekisteriin ilmoitetaan tiedot 1.1.2019 jälkeen maksetuista palkoista ja palkkioista. Palkanmaksajien tulee ilmoittaa tiedot maksetuista palkoista ja palkkioista viiden kalenteripäivän sisällä niiden maksamisesta. Tarkemmat ohjeet ilmoittamiseen liittyvistä määräajoista löytyvät tulorekisteriohjeesta ([linkki](#)).

Palkanmaksajien ilmoittamat pakolliset palkkatiedot eivät ole aina riittäviä etuuden ratkaisemiseksi, vaan Kelassa tarvitaan monesti täydentäviä tulotietoja, joita ovat tiedot tulolajeista, poissaloista ja palvelussuhteeseen liittyvistä asioista.

Rahapalkkoja voidaan ilmoittaa kansalliseen tulorekisteriin kahdella tavalla. Rahapalkoista voidaan ilmoittaa palkkojen yhteissumma (ilmoitustapa 1). Rahapalkat voidaan ilmoittaa myös tulolajeittain eriteltynä (ilmoitustapa 2). Tulotietojärjestelmälain 21 §:n mukaan suorituksen maksaja ei ole velvollinen ilmoittamaan tiedon käyttäjälle tietoja, jotka on jo ilmoitettu tulorekisteriin. Tulotietojen käyttäjällä on oikeus pyytää suorituksen maksajalta tulorekisteristä puuttuvia tietoja tai tulorekisteritietoja täydentäviä selvityksiä.

Esimerkki

Päivärahaa haetaan 10.4.2019 alkaen edeltävillä 6 kk:n työtuloilla. Tulorekisteriin on ilmoitettu ajalta 1.1.- 31.3.2019 palkat yhteissummana. Käsittelijä pyytää, että työnantaja ilmoittaa tulot koko edeltävältä 6 kk:lta tai vaihtoehtoisesti vain puuttuvat tulotiedot 1.1.2019 edeltävältä ajalta sekä selvityksen sisältääkö tulorekisteriin yhteissummana ilmoitettu palkka kertaluontoisia korvauksia ja mikä on niiden ansainta-aika?

Esimerkki

Päivärahaa haetaan 10.8.2019 alkaen edeltävillä 6 kk:n työtuloilla. Tulorekisteriin on ilmoitettu palkat tulolajeittain eriteltynä ajalta 1.2. – 31.7.2019. Ratkaisija voi antaa päätöksen näillä tiedoilla, jos palkat eivät sisällä tulolajeja, joita tulee erikseen selvittää työnantajalta.

Kelan tulorekisterijärjestelmä

Kansalliseen tulorekisteriin ilmoitetuista palkkatiedoista saadaan haettua Kelan tulorekisterijärjestelmään sairausvakuutuslain mukaiset tulotiedot SVL-työtulo –käyttötarkoituksen avulla. SVL-työtulo käyttötarkoituksessa palkkailmoitukset tulee hakea palkkakaussittain. Avaa palkkailmoitukset ja tutki tulorekisteristä saatavia tietoja.

SVL-työtulo–käyttötarkoitusta käytettäessä osa tuloista näkyy korostettuina. Em. tulolajeista näytetään ilmoitus, jossa kerrotaan, mistä tulolajista on kyse sekä mihin palkkariviin korostettu tulolaji sisältyy. Ratkaisijan tulee selvittää, miten korostetut tulolajit huomioidaan etuuden määrässä. Tavallisimmat selvitettävät tulolajit ovat lomараha, vuosilomakorvaus ja työkorvaus. Muut selvitettävät tulolajit liittyvät pääasiassa organisaation voitonjakoon.

[Taulukkoon](#) on koottu tulolajeittain määrittely siitä, milloin tulolaji on SVL:n mukaista työtuloa. Taulukossa käytetyt tulolajit, selitteet ja koodit ovat käytössä tulorekisterissä.

Yrittäjän 6 kuukauden tulot

Yrittäjän kuuden kuukauden työtuloina otetaan huomioon eläkelaitoksen vahvistamat YEL- ja MYEL-työtulot. Yrittäjän ja ammatinharjoittajan kuuden kuukauden työtulot saat YEL/MYEL-työtulot-kyselylläetusjärjestelmästä tai tarvittaessa asiakaskirjeellä (PRV18 tai VRV03) eläkelaitoksesta.

Jos yrittäjä ei ole vakuuttamisvelvollinen tai kysymys on äskettäin alkaneesta yritystoiminnasta, yrittäjän tulee esittää selvitys elinkeinotoiminnan ansiotulosta tai palkkatulosta omasta yrityksestä.

1.6.1.6.1. Luotettava selvitys

Luotettava selvitys palkansaajan kuuden kuukauden tuloista on työnantajan ilmoitus. Työnantaja ilmoittaa 1.1.2019 lukien työntekijän palkkatiedot tulorekisteriin. Lisäksi työnantaja voi ilmoittaa Kelaan 6 kuukauden tulot asiointipalvelussa tai lomakkeella ilmoitus työnantajan maksamasta palkasta (17). Luotettavana selvityksenä voidaan pitää myös työnantajan todistusta tai palkkakuittia, jos siitä käy ilmi riittävät tiedot.

Luotettava selvitys yrittäjän tuloista on YEL/MYEL-työtulo. Jos yrittäjällä ei ole vahvistettua YEL/MYEL-työtuloa, luotettava selvitys voi olla kirjanpitoon perustuva tuloslaskelma ja tase tai osatilikaudelta laadittu välitilinpäätös.

Jos työnantaja on vakuutetun lähisukulainen, tarkista onko vakuutusmaksut maksettu. Vakuutusmaksut näkyvät keskeneräisen verotuksen kyselyssä, jos työsuhte on ollut voimassa siten, että palkka sisältyy keskeneräisen verotuksen tietoihin. Arvioi myös onko palkka kohtuullisessa suhteessa työtehtäviin. Pyydä tarvittaessa palkkakuittit nähtäväksi.

Vakuutettu ei voi yleensä itse työnantajan edustajana antaa selvitystä omista tuloistaan paitsi silloin, jos hän toimii yksin yrittäjänä eikä hän käytä ulkopuolista tilitoimistoa.

1.6.1.6.2. Jatkuvat työtulot

[Muu vuosittain maksettava korvaus](#)

[Vakuutetulla on kaksi työtä](#)

Jatkuvilla tuloilla tarkoitetaan vakuutetun ennen työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamista ansaitsemia vakiintuneita ja säännönmukaisia tuloja. Arvioitaessa tulojen jatkuvuutta merkitystä on sillä, maksetaanko tuloa joka vuosi ja onko tulolla ollut vaikutusta ansiotasoon pitkällä aikavälillä.

Jatkuvuuden arviointiin vaikuttaa lisäksi, perustuuko tulo esimerkiksi työsopimukseen tai muuhun vastaavaan sopimukseen, josta ilmenee palkanmaksun perusteet ja säännönmukaisuus. Sellaiset yrityksen tulokseen ja liikevaihtoon perustuvien palkitsemisjärjestelmien mukaiset suoritukset, joiden maksamisesta päätetään vuosittain erikseen, eivät täytä työtulon jatkuvuuden edellytystä. Tulo voi olla jatkuvaa, vaikka suorituksen määrä vaihtelee vuosittain tai sitä ei makseta joka vuosi, jos määräytymisperusteet on siten sovittu, esim. jos tulospalkkiota maksetaan vuosittain tietyn ehdon toteutuessa.

Jos työtuloja on vähintään kuudelta kuukaudelta, niitä voidaan pitää jatkuvina. Selvitä etuusoikeuden alkamista välittömästi edeltävän kuuden kuukauden aika. Jos työtuloja on kuudelta kuukaudelta, ota ne huomioon.

Jos lomarahaa, lomakorvausta tai muuta palkkana pidettävää korvausta maksetaan säännöllisesti palkanmaksun yhteydessä, niin em. korvausten määrä sisältyy työnantajan ilmoittamaan palkkatulojen yhteismäärään. Lomarahaa ei tällöin erikseen lisätä palkkatulojen määrään.

Jatkuvia voivat olla myös lyhyemmältä kuin kuuden kuukauden ajalta esitetyt tulot alla mainituissa tilanteissa:

- Työtulojen puuttumiselle on erityinen syy, esim. sairaus tai työttömyys.
- Ammatin vaihtumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi tuloja on vain osalta kuuden kuukauden aikaa.
- Työskentely vähintään kuusi kuukautta kestäväksi tarkoitettussa työsuhteessa tai esim. hoitovapaalta palatessa olisi jatkunut, ellei työkyvyttömyys tai oikeus etuuteen olisi alkanut.
- Kyse on pätkätöistä, jossa lyhyet työssäolojaksot ja työttömänä työnhakijana oleminen vuorottelevat.

Työtuloja voidaan pitää jatkuvina, vaikka vakuutettu ei juuri ennen työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamista ole ollut työssä. Tällöin edellytetään kuitenkin, että hänellä on erityinen syy työtulojen puuttumiselle työnteon lopettamisen ja työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamisen väliselle ajalle.

Esimerkki 1

Vakuutettu on ollut työttömänä työnhakijana kesäkuusta 2016 alkaen. Hän on saanut kahden kuukauden työn ajalle 1.2.–31.3.2018. Hän palaa uudelleen työttömäksi työnhakijaksi 1.4.2018. Hän sairastuu 14.5.2018 alkaen ja hakee päivärahaa. Työtuloja ajalla 1.2.–31.3.2018 voidaan pitää jatkuvina. Tulojen puuttumiselle on erityinen syy, työttömyys, sekä ennen työsuhdetta että sen jälkeen. Tuloista riippuen etuus määräytyy vuoden 2016 verotuksessa todetuilla tuloilla, työttömyysetuuden suuruusena tai ottamalla huomioon tulot ajalta 1.2.–31.3.2018 kahdella kerrottuna.

Vuosiloman palkka otetaan huomioon kuuden kuukauden työtulona, jos kuuden kuukauden aikaan sisältyy loma-aikaa.

Satunnaisesti maksettavia tuloja ei pidetä jatkuvina. Jatkuvina työtuloina ei myöskään pidetä opiskelijan kesätyöstä ansaitsemia tuloja, vaikka hän olisi kesätyössä useana kesänä peräkkäin. Opiskelijalla voi kuitenkin olla jatkuvia työtuloja, jos hän työskentelee säännöllisesti opintojen ohella.

Esimerkki 2

Vakuutettu opiskelee yliopistossa ja hän työskentelee kesän ajan 27.5.–6.9. tavaratalon kassatyöntekijänä. Lisäksi hän työskentelee koko lukuvuoden ajan samassa tavaratalossa iltaisin kassatyöntekijänä 2–3 iltaa viikossa. Työtuloja voidaan pitää jatkuvina.

Muu vuosittain maksettava korvaus

Jatkuvina työtuloina pidetään myös sellaisia vuosittain maksettavia palkkana pidettäviä korvauksia, jotka ovat kertyneet enintään vuoden ajalta. Tällaisia suorituksia ovat esimerkiksi lomaraha, lomakorvaus ja muu toistuvasti maksettava suoritus kuten tulospalkkio tai bonus.

Kertaluontoisia satunnaisesti maksettavia suorituksia ei huomioida jatkuvina tuloina, esim. aloitepalkkio tai projektipalkkio.

Jos lomarahaa ei makseta säännöllisesti palkanmaksun yhteydessä, voit ottaa lomarahana huomioon työnantajan ilmoittaman enintään vuoden ajalta kertyneen lomarahan. Lomaraha on voitu maksaa jo ennen ilmoitettua kuuden kuukauden aikaa, mutta enintään 12 kuukauden aikana ennen kuuden kuukauden jakson päättymistä. Vaihtoehtoisesti voit huomioida lomarahan, joka maksetaan ilmoitetun kuuden kuukauden ajanjakson jälkeen seuraavassa palkkakaudessa. Arvioitua lomarahaa ei kuitenkaan huomioida.

Esimerkki 3

- Lomaraha maksetaan kerran vuodessa kesäkuun 15. päivänä.
- Työkyvyttömyys alkaa 1.6.2018, 6 kuukauden tulot ovat ajalta 1.12.2017–31.5.2018.
- Lisäksi voidaan ottaa huomioon lomaraha, joka on maksettu 15.6.2018 tai edeltävän vuoden lomaraha 15.6.2017.
- Olennaista on, että huomioon otetaan enintään vuoden kertymä.

Lomakorvaus on korvausta ansaitusta, mutta pitämättä jääneestä vuosilomasta. Tavallisimmin lomakorvausta maksetaan työsuhteen päättyessä. Lomakorvaus otetaan huomioon, jos palkkakausi, johon lomakorvaus sisältyy, on kokonaan tai osittain kuuden kuukauden ajalla. Enintään vuoden ajalta kertynyt lomakorvaus voidaan ottaa huomioon.

Työnantaja voi maksaa tulospalkkiota, bonusta tai muuta vastaavaa vuosittain toistuvaa palkaksi luettavaa suoritusta kuukausittain, kerran tai useamman kerran vuodessa. Jos tulospalkkiota ei makseta kuukausittain muun palkan yhteydessä, ota huomioon enintään vuoden ajalta kertyneet tulospalkkiot. Voit ottaa huomioon tulospalkkion, joka on maksettu jo ennen ilmoitettua kuuden kuukauden aikaa, mutta enintään 12 kuukauden aikana ennen kuuden kuukauden jakson päättymistä. Vastaavasti voit huomioida tulospalkkion, joka maksetaan ilmoitetun kuuden kuukauden ajanjakson jälkeen. Arvioitua tulospalkkiota tai bonusta ei kuitenkaan huomioida.

Esimerkki 4

- Tulospalkkio maksetaan kahdesti vuodessa maaliskuun ja lokakuun palkan yhteydessä.
- Sairauspäivärahaa haetaan 3.9.2018 alkaen, 6 kuukauden tulot ovat ajalta 1.3.2018–31.8.2018.
- Huomioon voidaan ottaa lokakuun 2017 ja maaliskuun 2018 tulospalkkiot tai

- Mahdollista on myös huomioida maaliskuun 2017 tulospalkkio ja lokakuussa 2018 maksettava tulospalkkio, jos se etuutta haettaessa on tiedossa.

Vakuutetulla on kaksi työtä

Jos vakuutetulla on kaksi työtä, arvioi tulojen jatkuvuus kummankin työn tulojen osalta erikseen. Jos molemmat työt ovat palkkatyötä, tulot tulee esittää samalta ajalta.

Jos vakuutettu on samanaikaisesti palkkatyössä ja yrittäjänä, palkkatulot ja YEL/MYEL- työtulot otetaan huomioon samalta ajalta. Jos vakuutettu ei ole YEL/MYEL-vakuuttamisvelvollinen, hän voi esittää työsuhteesta saamiensa palkkatulojen rinnalla yrittäjätoiminnan tulot tilikaudelta tai verovuodelta, jolloin työkyvyttömyys tai etuusoikeus on alkanut tai sitä edeltäneeltä tilikaudelta tai verovuodelta.

1.6.1.6.3. Esitettyjen työtulojen arviointi

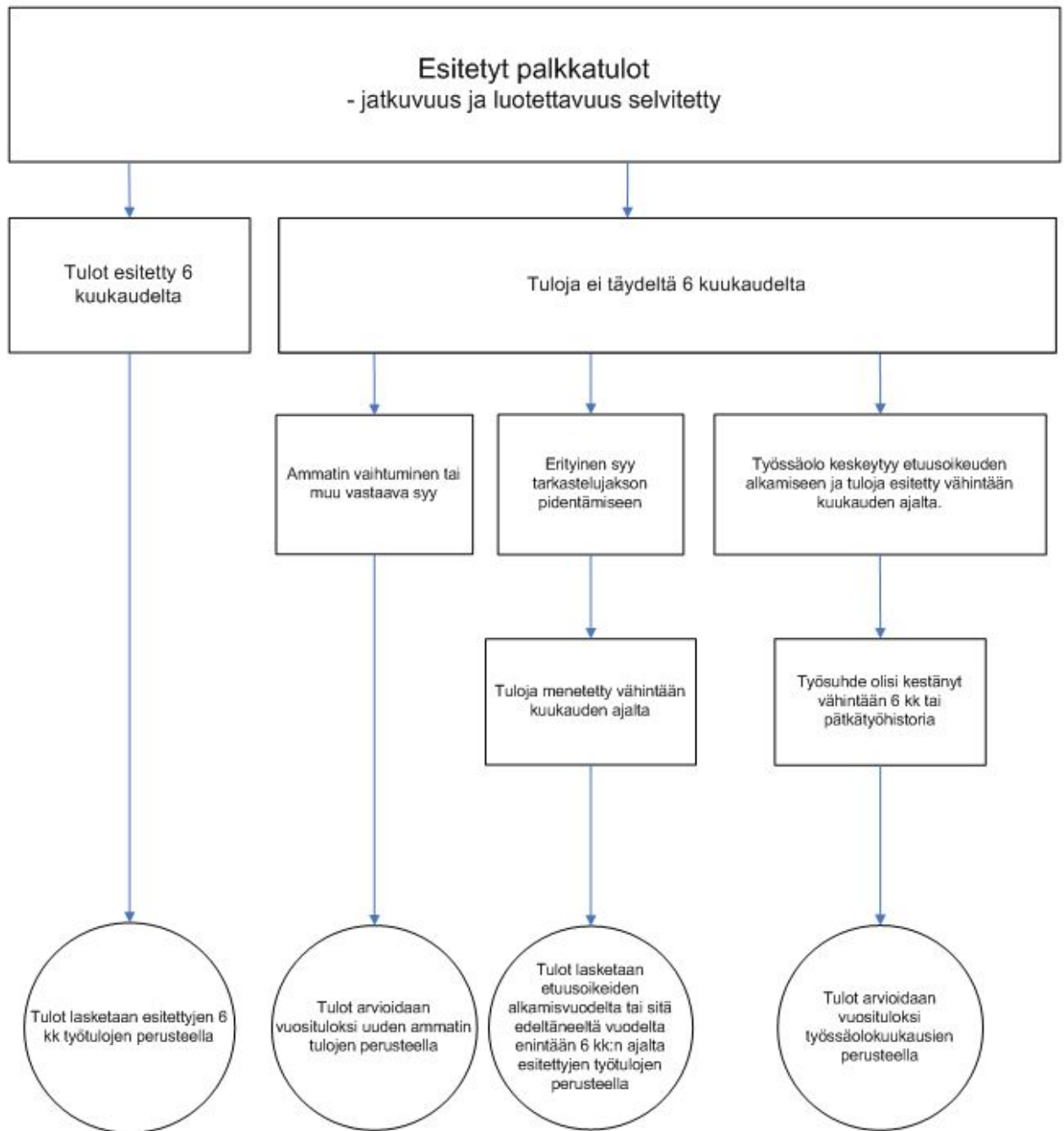
Kun selvität kuuden kuukauden tuloja, arvioi tulot

- työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamista välittömästi edeltäneeltä täydeltä kuuden kuukauden ajalta silloin, kun vakuutetulla on työtuloja ko. ajalta.

Jos vakuutetulla ei ole työtuloja työkyvyttömyyttä tai etuusoikeuden alkamista välittömästi edeltäneeltä kuuden kuukauden ajalta, voit arvioida tulot seuraavilla tavoilla

- kuutta kuukautta lyhyemmältä ajalta, jos työtuloja on ennen työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamista ammatinvaihtumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi vain osalta kuuden kuukauden aikaa
- työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamisvuodelta ja sitä edeltäneeltä kalenterivuodelta lähimmältä kuuden kuukauden ajalta, jos tulot ovat sairauden, työttömyyden tai muun erityisen syyn vuoksi olennaisesti pienemmät kuin ne muutoin olisivat olleet. Tarkastelujaksoa pidennetään ohittamalla jaksot, joille on erityinen syy.
- vähintään kuukauden työtuloja koskevan selvityksen perusteella, jos hakija esittää luotettavan selvityksen siitä, että työssäolo olisi jatkunut vähintään kuusi kuukautta, ellei hän olisi tullut työkyvyttömäksi tai oikeus etuuteen alkanut. Tämä koskee vain palkkatuloja (SVL 1224/2004 11 luku 4 § 5 mom. 1–3 virkkeet)
- lyhytaikaisista työsuhteista saatujen tulojen perusteella, jos vakuutettu on jatkuvasti ollut joko työssä tai työttömänä työnhakijana ja hänellä on pätikätyöhistoriaa (SVL 1224/2004 11 luku 4 § 5 mom. 4 virke).

Jos työtuloja ei löydy kuuden kuukauden ajalta, muut arviointiperusteet ovat rinnakkaisia. Sovella sitä perustetta, joka parhaiten sopii asiakkaan tilanteeseen. Huomaa, että SVL 1224/2004 11 luvun 4 §:n 5 momentin mukainen arviointiperuste (vähintään kuuden kuukauden työsuhte tai pätikätyö) soveltuu vain palkkatuloihin, ei yrittäjätuloihin.

1.6.1.6.3.1. Edeltävät kuuden kuukauden tulot

Jos vakuutettu esittää luotettavan selvityksen työtuloistaan työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamista välittömästi edeltäneeltä kuudelta kuukaudelta ja tulot ovat jatkuvia, käytä näitä tuloja etuuden perusteena edellyttäen, että ne ovat kahdella kerrottuna vähintään 20 prosenttia suuremmat kuin verotuksessa todetut palkkakertoimella tarkistetut työtulot.

1.6.1.6.3.2. Ammatinvaihtuminen

Vakuutetun työtulot voidaan hakemuksesta arvioida kuutta kuukautta lyhyemmältä ajalta, jos vakuutetulla ammatin vaihtumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi on ollut työtuloja vain osalta kuuden kuukauden aikaa (SVL 1224/2004 11 luku 4 § 4 mom.). Ammatinvaihtumistilanteessa tulot voi esittää myös alle kuukauden ajalta.

Ammatinvaihtumissäännöstä voidaan soveltaa, jos ammatinvaihtuminen on tapahtunut työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamista edeltäneen kuuden kuukauden aikana. Jos tapahtumasta on kulunut pitempi aika, selvitä, onko käytettävissä muita arviointiperusteita.

Ammatinvaihtuminen on kysymyksessä esimerkiksi, kun opiskelija on valmistuttuaan mennyt koulutustaan vastaavaan työhön tai kun työtön on palannut työhön kouluttauduttuaan uuteen ammattiin. Valmistumisella tarkoitetaan virallista valmistumisajankohtaa. Jos opiskelija on kuitenkin saanut ammattiaan tai koulutustaan vastaavan työpaikan ennen muodollista valmistumista ja opiskelija on suorittanut kaikki tutkintoon kuuluvat opinnot, mutta ei ole vielä saanut todistusta valmistumisesta, voidaan ammatinvaihtumisen katsoa olevan kyseessä.

Ammatinvaihtumissäännöstä ei voida soveltaa silloin, jos kysymyksessä on pelkkä palkannousu työtehtävien muuttumisen vuoksi. Ammatinvaihtumissäännöksen soveltaminen edellyttää lisäksi, että henkilö on päteväitynyt tehtäväänsä suorittamalla tutkinnon tai kurssin oppilaitoksessa tai oppisopimuskoulutuksen kautta.

Esimerkki 1

Hakija on työskennellyt tarjoilijana ravintolassa ja nimike on muuttunut vuoromestariksi. Hän huolehtii tilauksista ja työvuorosuunnittelusta ja hän on esimiesasemassa. Palkka on samalla noussut. Hakija ei ole suorittanut mitään tutkintoa tai kurssia. Ammatinvaihtumissäännöstä ei voida soveltaa.

Tutkinnon suorittamisesta huolimatta kysymyksessä ei ole ammatinvaihtuminen, jos vakuutettu jatkaa edelleen samassa työssä.

Esimerkki 2

Hakijalla on merkonomiin koulutus. Hän on työskennellyt vastaanottoapulaisena lääkäriasemalla. Hän valmistuu sairaanhoitajaksi. Hän saa palkankorotuksen, mutta jatkaa edelleen vastaanottoapulaisen työssä. Ammatinvaihtumissäännöstä ei voida soveltaa.

Ammatinvaihtumisena ei pidetä esimerkiksi sitä, että työtön aloittaa työn ammattiaan vastaamattomassa työssä tai kun vakuutettu vanhempain- tai hoitovapaan jälkeen palaa työhön. Ammatinvaihtumisesta ja jatkuvista työtuloista ei ole myöskään kysymys, jos vakuutettu on satunnaisesti tai lyhytaikaisesti työssä, esimerkiksi opiskelija, joka on työssä kesän ajan tai kun työskentelyä työn luonteesta johtuen on vain osan vuotta.

Pääsääntöisesti työtulot arvioidaan uuden ammatin tulojen perusteella silloin, kun tuloja ammatinvaihtumisen johdosta on vain osalta kuuden kuukauden aikaa. Työtulot voidaan kuitenkin tapauskohtaisesti harkiten arvioida uuden ammatin työtulojen perusteella myös silloin, kun työtuloja on ollut kuuden kuukauden ajalta, mutta ne ovat olleet selvästi pienemmät kuin uuden ammatin mukaiset työtulot. Esim. opiskelijalla on voinut olla opintojen ohella ennen ammattiin valmistumista säännöllisiä tuloja kuuden kuukauden ajalta.

1.6.1.6.3.3. Ammatinvaihtumista vastaava muu syy

Kotiäiti tai koti-isä

Ammatinvaihtumista vastaavana muuna syynä voidaan pitää sitä, kun kotiäiti tai koti-isä on aloittanut ansiotyön hoidettuaan kotona lapsia useamman vuoden ajan. Hoitovapaalta tai vanhempainvapaalta paluuta yhden lapsen kotihoidon jälkeen ei rinnasteta ammatinvaihtumiseen, vaan edellytetään tätä pitempää työstä poissaoloa. Tässä tilanteessa saattaa tulla sovellettavaksi myös SVL 11 luvun 4 §:n 5 momentin säännös, jos työsuhde olisi kestänyt vähintään kuusi kuukautta, ellei työkyvyttömyys tai etuusoikeus olisi alkanut.

Ulkomailta muutto Suomeen

Jos henkilö muuttaa ulkomailta Suomeen ja tulee samalla Suomessa vakuutetuksi, etuuden perusteena voidaan käyttää SVL 11 luvun 4 §:n 4 momentin perusteella arvioituja Suomessa ansaittuja tuloja. Ulkomailta muutto ja Suomen sairausvakuutukseen siirtymistä voidaan pitää ammatinvaihtumista vastaavana muuna syynä.

Osa-aikaeläkkeelle siirtyminen

Osa-aikaeläkkeelle siirtymistä pidetään ammatinvaihtumista vastaavana muuna syynä. Jos osa-aikaeläkkeellä oleva sairastuu osa-aikatyöskentelyn aikana eikä hänelle ole kertynyt tuloja kuudelta kuukaudelta, työtulot voidaan arvioida vuosituloksi kuutta kuukautta lyhyemmältä ajalta.

1.6.1.6.3.4. Tarkastelujakson pidentäminen

Jos vakuutetun työtulot viimeisen kuuden kuukauden aikana välittömästi ennen työkyvyttömyyden tai etuusoikeiden alkamista ovat erityisestä syystä olleet olennaisesti pienemmät kuin ne muutoin olisivat olleet, voidaan työtulot hakemuksesta ottaa huomioon myös muulta kuuden kuukauden työskentelyajalta kuin työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamista välittömästi edeltäneeltä ajalta. Työtulot voidaan ottaa huomioon kuitenkin vain työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamisvuodelta ja sitä edeltäneeltä kalenterivuodelta. (SVL 1224/2004 11 luku 4 § 3 mom.) Verovuoden tuloja ei voida käyttää kuuden kuukauden tulona.

Työtulojen tarkastelujaksoa voidaan pidentää ohittamalla ne jaksot, joille löytyy erityinen syy työtulojen puuttumiselle. Työtulot otetaan huomioon lähimmältä sellaiselta ajalta, jonka aikana vakuutettu on ollut työssä kuusi kuukautta. Tarkastelujaksoa pidentämällä kertyneet kuuden kuukauden työtulot kerrotaan kahdella. Tästä muodostuu vuosityötulo.

Tarkastelujaksoa voi pidentää, jos tulot ovat olleet olennaisesti pienemmät tavanomaiseen verrattuna. Olennaisena pidetään sitä, että vakuutettu on menettänyt tuloja vähintään kuukauden ajalta. Jos tuloja löytyy edeltävän kuuden kuukauden aikana yli viideltä kuukaudelta, tarkastelujaksoa ei pidennetä.

Voit soveltaa tarkastelujakson pidentämistä myös silloin, jos tuloja on lyhyemmältä ajalta kuin viideltä kuukaudelta, mutta niitä voidaan kuitenkin pitää jatkuvina eikä muita arviointiperusteita ole käytettävissä.

Tarkastelujakson pidentämiseen oikeuttavia syitä ovat esimerkiksi:

- sairaus
- työttömyys tai
- muu vastaava erityinen syy.

Työtulot voidaan ottaa huomioon, vaikka niitä ei ole työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamisvuoden ja sitä edeltävän kalenterivuoden ajalta täydeltä kuuden kuukauden ajalta, jos tulojen puuttumiselle on erityinen syy. On kuitenkin huomattava, että työtulojen tulee olla olennaisesti pienemmät kuin ne muutoin olisivat olleet. Olennaisena pidetään sitä, jos vakuutettu on kuuden kuukauden aikana menettänyt tuloja vähintään kuukauden ajalta.

Sairauden perusteella tarkastelujaksoa voidaan pidentää myös silloin, kun vakuutettu on saanut sairausajan palkkaa, joka on ollut pienempi kuin säännöllinen palkka työssäoloajalla.

Työttömältä edellytetään, että hän on ollut ilmoittautuneena työvoimatoimistoon työnhakijaksi. Työttömyyteen rinnastetaan aika, jolloin vakuutettu on osallistunut työllistymistä edistäviin palveluihin.

Sairauden perusteella tarkastelujaksoa voidaan pidentää myös silloin, kun vakuutettu on saanut sairausajan palkkaa, joka on ollut pienempi kuin säännöllinen palkka työssäoloajalla.

Sairautta ja työttömyyttä vastaava muu erityinen syy voi olla esimerkiksi

- asevelvollisuuden suorittaminen
- lakko ja työsulku
- äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainvapaa
- lapsen hoidon vuoksi otettu työsopimuslain mukainen hoitovapaa
- raskaus, jos hakija on raskauden vuoksi ja työolosuhteista johtuen siirretty varsinaisista työtehtävistään muihin tehtäviin tai hänen työtehtäviään taikka työaikaansa on muutettu (esim. ei enää tee vuorotyötä/yötyötä)
- sairaan lapsen, puolison tai vanhemman hoitaminen (hoitaja poissa työstä tai siirtynyt osapäivätyöhön taikka saanut esim. erityishoitorahaa tai omaishoidontukea)
- vakuutetun työn muuttuminen kokoaikatyöstä osa-aikatyöksi taloudellisista ja tuotannollisista syistä ja vakuutettu on samanaikaisesti TE-toimistossa kokopäivätyönhakijana
- vakuutettu on muusta syystä osa-aikatyössä ja samalla kokoaikatyön hakijana TE-toimistossa (ei ole saanut kokoaikatyötä)
- palkan alentuminen osittaisen hoitovapaan tai osittaisen opintovapaan tms. syyn vuoksi
- kuntoutus riippumatta siitä, millaisesta kuntoutuksesta on kyse
- opintovapaalaissa tarkoitettu opintovapaa, jos vakuutettu ei saa palkkaa
- verottoman apurahan turvin suoritettavat jatko-opinnot, joiden ajalta vakuutettu ei saa palkkaa
- vuorotteluvapaa

Erityisenä syynä ei pidetä

- muuta kuin opintovapaalaissa tarkoitettua opintovapaata
- sapattivapaa tai vastaavaa virkavapautta tai työlomaa

1.6.1.6.3.5. Uusi työsuhde tai työhönpaluu

Työtulot voidaan arvioida vähintään kuukauden työtulojen perusteella vuosituloksi, jos vakuutettu esittää työnantajan antaman tai muun luotettavan selvityksen siitä, että työssäolo olisi jatkunut vähintään 6 kuukautta, ellei hän olisi tullut työkyvyttömäksi tai etuusoikeus olisi alkanut (SVL 1224/2004 11 luku 4 § 5 mom. 1–3 virke).

Työtulot voidaan arvioida vuosityötuloksi vähintään kuukauden työtulojen perusteella, jos

- vakuutettu on ansainnut tulot vähintään 6 kuukaudeksi sovitussa työ- tai virkasuhteessa tai
- vakuutettu on palannut takaisin työhönsä hoito- tai muulta vapaalta vähintään kuukauden ajaksi, esimerkiksi sairauspoissaolon, vanhempainvapaan, kuntoutuksen tai vuorotteluvapaan päätyttyä ja
- hän tulee kesken työssäolon työkyvyttömäksi tai etuusoikeus alkaa kesken työssäolon.

Ainoastaan palkkatulo tai siihen verrattava henkilökohtainen tulo arvioidaan säännöksen nojalla vuosituloksi. YEL/MYEL-työtuloa tai yritystoiminnan ansiotuloja ei voida arvioida tämän säännöksen nojalla.

Luotettava selvitys työssäolon jatkumisesta

Kelan tulee saada luotettava selvitys siitä, että hakijan työssäolo olisi jatkunut vähintään 6 kuukautta, ellei hän olisi tullut työkyvyttömäksi tai etuusoikeus olisi alkanut. Selvitys voi olla esim.

- palvelusuhdetieto tulorekisterissä
- työnantajan palkkailmoitus, josta ilmenee työsuhteen kesto
- työsopimus
- määräyskirja tai ote määräyskirjasta
- muu selvitys tai tieto, josta ilmenee työssäolon sovittu kesto

Työtuloa ei voida arvioida työtuloksi, jos työssäolo:

- on alun alkaen sovittu lyhyemmäksi kuin vähintään 6 kuukautta kestäväksi
- päättyy irtisanomiseen, purkamiseen tai irtisanoutumiseen kestäväksi 6 kuukautta

Vähintään kuukauden tulo ja työaika

Jotta tuloa voidaan pitää kuukauden tulona, tulee tulo olla ansaittu yhtäjaksoisessa kuukauden pituisessa työssäolossa joko yhden tai useamman työnantajan palveluksessa. Työaika voi olla kokoaikatyötä, osa-aikatyötä tai muuta työaikajärjestelyä noudattavaa työtä. Työaika voi olla järjestetty esimerkiksi niin, että kuukaudessa on töitä kaksi viikkoa ja vapaata kaksi viikkoa, jolloin kahden viikon palkka katsotaan kuukauden tuloksi. Huomaa, että huomioon otettava työtulo on myös vuosiloma-ajan palkka.

Esimerkki 1

Hakija palasi töihin edelliseltä äitiysvapaalta 1.8.2018 ja oli osittaisella hoitovapaalla 1.8.–31.12.2018. Kokopäivätyön hän aloitti 1.1.2019 ja on jäämässä äitiysrahalle 5.5.2019 alkaen. Etuutta haetaan kokopäivätyön ansioiden perusteella eli neljän kuukauden palkkojen perusteella.

Hakijalla on ollut tuloja etuuden alkamista edeltävältä 6 kuukauden ajalta, mutta ne ovat tavanomaista pienemmät osittaisen hoitovapaan vuoksi. Hoitovapaalta työhön palaaminen on SVL 11 luvun 4 § 5 mom. mukainen tilanne. Hakijan tulot voidaan arvioida 4 kuukauden kokopäivätyön perusteella vuosityötuloksi.

Esimerkki 2

Hakija sairastui 1.2.2019. Laskettelukauden ajan hän kertoi tekevänä rinnetyöntekijän töitä laskettelukeskuksessa. Muun osan vuotta hän on työttömänä työnhakijana. Näin hän on tehnyt töitä useamman vuoden ajan. Nykyinen työsuhte alkoi 3.11.2018, ja se on voimassa laskettelukauden loppuun eli 10.5.2019 saakka. Kirjallista työsopimusta ei ole, vaan työn tekemisestä on sovittu suullisesti työntekijän ja työnantajan välillä.

Hakijan sairausloma alkoi 1.2.2019. Hänen työtulonsa voidaan arvioida SVL 11 luvun 4 § 5 mom. mukaisesti vuosityötuloksi. Hakija on ollut työssä vähintään kuukauden ajan ennen sairastumistaan ja hänen työssäolonsa olisi jatkunut vähintään 6 kuukautta, ellei hän olisi tullut työkyvyttömäksi.

1.6.1.6.3.6. Pätkätyöt

Jatkuvina työtuloina voidaan ottaa huomioon myös lyhytaikaista työsuhteista saadut työtulot, jos vakuutettu on jatkuvasti ollut joko työssä tai työttömänä työnhakijana työmarkkinoiden käytettävissä ja hänen työhistoriastaan voidaan perustellusti päätellä, että työllistyminen olisi jatkunut joko useassa jaksossa tai yhdenjaksoisena (SVL 1224/2004 11 luku 4 § 5 mom. 4 virke).

Työtulot voidaan arvioida vuosityötuloksi vähintään kuukauden tulon perusteella, jos

- vakuutettu on tehnyt pätkätoita ja ennen työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamista työssäolo on jatkunut vähintään kuukauden ajan yhden tai useamman työnantajan palveluksessa
- vakuutetun työkyvyttömyys tai oikeus päivärahaetuuteen alkaa kesken työssäolon tai työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamisen ja työn päättymisen välissä on enintään viikon työttömyysjakso, jolloin vakuutettu on ollut työttömänä työnhakijana ja
- vakuutetun viimeistä työssäoloa edeltävältä ajalta kertyneestä työhistoriasta voidaan perustellusti päätellä, että työllistyminen olisi jatkunut ilman työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamista joko useassa jaksossa tai yhdenjaksoisena.

Työhistorian arviointi

Selvitä vakuutetun työhistoria vähintään viimeistä työssäolokuukautta edeltävän vuoden ajalta. Hyödynnä tulorekisteritietoja ja pyydä puuttuvat tiedot vakuutetulta. Työhistorian tulee osoittaa vakuutetun työllistyneen jatkuvasti pätkätoissa. Pätkätoiden välissä voi olla työttömyysjaksoja, jolloin vakuutettu on ollut työttömänä työnhakijana.

Vähintään kuukauden tulo ja työaika

Jotta tuloa voidaan pitää kuukauden tulona, tulee tulo olla ansaittu yhdenjaksoisessa kuukauden pituisessa työssäolossa joko yhden tai useamman työnantajan palveluksessa. Työaika voi olla kokoaikatyötä, osa-aikatyötä tai muuta työaikajärjestelyä noudattavaa työtä. Työaika voi olla järjestetty esimerkiksi niin, että kuukaudessa on töitä kaksi viikkoa ja vapaata kaksi viikkoa, jolloin kahden viikon palkka katsotaan kuukauden tuloksi.

1.6.1.6.4. Edeltävä etuus on perustunut 6 kk:n tuloihin

Jos uusi päivärahaetusjakso (sairauspäivärahat, vanhempainpäivärahat, erityishoitoraha tai kuntoutusraha) alkaa 30 päivän kuluessa edellisen päivärahaetusjakson päättymisestä, voi päivärahaetus määräytyä edellisen päätöksen perusteena olleilla 6 kuukauden työtuloilla, jos ne ovat vähintään 20 % suuremmat kuin viimeisessä verotuksessa todetut työtulot. Asiakas voi aina halutessaan esittää uudet 6 kuukauden työtulot etuutta edeltävältä ajalta. Jos 6 kuukauden tulot kohdistuvat verovuoteen, niitä ei kuitenkaan enää voi käyttää.

Esimerkki

Hakija on ollut työkyvytön ajalla 20.10.–18.12.2018. Sairauspäivärahan perusteena on käytetty kuuden kuukauden työtuloa ajalta 1.7.–31.12.2017. Tarkastelujaksoa on SVL 11 luvun 4 §:n 3 momentin mukaisesti pidennetty erityisen syyn vuoksi. Hakija tulee työkyvyttömäksi 4.1.2019 ja hakee sairauspäivärahaa. Koska vuonna 2019 alkavan etuuden perusteena käytetään vuoden 2017 verotuksessa todettua työtuloa, ajalta 1.7.–31.12.2017 esitettyjä kuuden kuukauden tuloja ei voida käyttää sairauspäivärahan perusteena.

1.6.1.6.5. Yrittäjän ja ammatinharjoittajan työtulot

[Yritystulon huomioon ottaminen](#)

[Elinkeinotoiminnan ansiotulosta tehtävät vähennykset](#)

Yrittäjän päivärahaetus määräytyy YEL- ja/tai MYEL-työtulon perusteella. Jos yrittäjä ei ole vakuuttamisvelvollinen, etuuden perusteena käytetään elinkeinotoiminnan tai maatalouden ansiotuloa tai omasta yrityksestä saatua palkkatuloa (Oy).

YEL- ja MYEL-työtulot

YEL- ja MYEL-vakuutetun yrittäjän tai ammatinharjoittajan tulee esittää kuuden kuukauden työtulona luotettava selvitys mainittujen eläkelakien mukaan vahvistetuista työtuloista sekä muusta kuin yritystoiminnasta saadusta työtulosta (SVL 1224/2004 11 luku 4 § 2 momentti). Yrittäjän tai ammatinharjoittajan YEL/MYEL-työtulot saadaan Kelaan etuusjärjestelmän kyselyllä. Jos tiedot eivät ole kyseltävissä, ota yhteys eläkelaitokseen ja tiedustele, milloin vakuutustiedot ovat valmiina Kelan suorasiirtokyselyä varten. Voit tarvittaessa lähettää eläkelaitokselle yhteydenottopyynnön kirjeellä (PRV18, VRV03).

Jos hakijalla on sekä MYEL- että YEL-työtuloa, otetaan molemmat huomioon kuuden kuukauden tuloissa.

Jos yrittäjä ei ole vakuuttamisvelvollinen tai yritystoiminta on vasta aloitettu, selvitä elinkeinotoiminnan ansiotulot tai omasta yrityksestä saadut palkkatulot.

Yritystulon huomioon ottaminen

Tulot ja niihin kohdistuneet menot tulee esittää siltä kokonaiselta tilikaudelta tai verovuodelta, jonka aikana työkyvyttömyys tai etuusosoikeus on alkanut tai sitä edeltäneeltä tilikaudelta tai verovuodelta. Elinkeinotoiminnan tuloja ei voi yleensä luotettavasti esittää tätä lyhyemmältä ajanjaksolta. Kokonaiselta tilikaudelta tehdystä tilinpäätöksestä ilmenevät yrityksen tulot ja niihin kohdistuneet menot eli yrityksen tulos ja varallisuusasema.

Yrittäjä voi poikkeuksellisesti esittää tulot ja niihin kohdistuneet menot lyhyemmältä ajalta kuin kokonaiselta tilikaudelta tai verovuodelta. Voit arvioida yrittäjätulot välitilinpäätöksen perusteella silloin, kun kysymyksessä on aloittava yritys tai yrityksen toiminnassa tai tuotantosunnassa on tapahtunut olennainen muutos. Aloittavan yrityksen välitilinpäätöksessä ei yleensä ole nähtävissä kaikkia tilinpäätöstietoja kuten poistot ja varaukset tai yrityksen nettovarallisuus, koska kyseessä on vajaa tilikausi. Tietojen luotettavuus on arvioitava tapauskohtaisesti esitetyn selvityksen perusteella.

Elinkeinotoiminnan ansiotulojen selvittämistapaan vaikuttaa se, miltä ajalta työtulot tarvitaan, milloin elinkeinotoiminnan tilikausi päättyy ja mistä tiedot ovat selvitettävissä, esim.:

- Pyydä elinkeinotoiminnan tilinpäätöstiedot, jos tilikauden päättymisestä on kulunut vähintään 4 kk eikä veroilmoitusta ole vielä jätetty.
- Pyydä jäljennös veroilmoituksesta liitteineen, jos veroilmoituksen jättämisen määräaika on umpeutunut eivätkä elinkeinotoiminnan tulot ole vielä kyseltävissä keskeneräisen verotuksen kyselyssä
- Käytä keskeneräisen verotuksen tietoja, jos viimeisimmän tilikauden tiedot ovat kyseltävissä, mutta verotuspäätöstä ei ole tehty. Kuule asiakasta ennen ratkaisun tekemistä, jos käytät keskeneräisen verotuksen tietoja.

- Käytä henkilön verotuspäätöksen tietoja (Heky-> Verottajalta saadut tiedot -> Verotustietojen kysely), jos viimeisimmältä tilikaudelta on annettu verotuspäätös

Yrittäjän ja ammatinharjoittajan veroilmoituksesta ja [keskeneräisen verotuksen kyselystä](#) saat enemmän tietoa kuin tuloslaskelmasta ja taseesta. Huomaa, että elinkeinotoiminnan tiedot ovat kyselyssä keskeneräisen verotuksen tiedoista vasta 1.6. lukien, kun kaikki muut tietoryhmät ovat saatavilla jo 1.4. alkaen.

Keskeneräisen verotuksen kyselyssä ei ole nähtävissä kaikkia veroilmoituksen erittelytietoja, esim. edellisten vuosien tappioiden vähentämistä. Arvioi tapauskohtaisesti, voitko laskea elinkeinotoiminnan ansiotulon pyytämättä veroilmoituksen jäljennöstä.

Jos henkilö on yrittäjänä elinkeinoyhtymässä, jossa on myös muita osakkaita ja lasket ansiotulon määrän tilinpäätöstiedoista tai veroilmoituslomakkeelta, pyydä selvitys ansiotulojen jakosuhteesta yhtiömiesten kesken, esim. Verohallinnon lomake 35. Keskeneräisen verotuksen tiedoissa yhtymäosuudet ovat nähtävissä.

Lue lisää vakuuttamisvelvollisuudesta kohdasta Määräytymisperusteet > Työtulot > Yrittäjän tai ammatinharjoittajan työtulot > YEL- ja MYEL-työtulot.

Yrityksen ansio- ja pääomatulon laskemista varten voit käyttää alla olevaa apulomaketta.

Yrittäjän ansiotulo-osuus saadaan, kun elinkeinotoiminnan tuloksesta vähennetään pääomatulo. Pääomatulon osuus on 20 % yrityksen nettovarallisuudesta. Pääomatulo-osuutta laskettaessa nettovarallisuus huomioidaan aina edellisen tilikauden lopun tilanteen mukaan. Vain aloittavilla yrittäjillä tulot ja nettovarallisuus huomioidaan saman tilikauden perusteella.

Yksityinen elinkeinonharjoittaja tai maatalouden harjoittaja tai yrittäjäpuolisot yhdessä voivat vaatia, että 20 %:n tuoton sijaan käytetään 10 %:n tuottoa tai että jaettava yritystulo katsotaan kokonaan ansiotuloksi. Vaatimus on tehtävä ennen verovuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä. Jaettava yritystulo katsotaan kuitenkin nettovarallisuudesta riippumatta pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastaa verovelvollisen omistamien maatalouden varoihin kuuluvien arvopaperien sekä elinkeinotoiminnan käyttövarallisuuteen kuuluvien kiinteistöjen ja arvopaperien luovutusvoittoja. (Tuloverolaki 1535/1992 38 §) Elinkeino-yhtymän osakkaat (avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö) eivät voi tehdä edellä esitettyä vaatimusta. Pääomatulon osuus lasketaan elinkeinoyhtymässä aina 20 %:n tuoton mukaan.

Jos yksityinen elinkeinonharjoittaja tai maatalousyrittäjä ei ole vielä jättänyt veroilmoitusta ja ilmoittanut siinä vaatimustaan pääomatulo-osuuden huomioon ottamisesta, laske pääomatulon osuus 20 %:n tuoton mukaan.

Jos puoliset toimivat yhdessä elinkeinonharjoittajina, yritystulo jaetaan puolisoitten kesken. Samoin elinkeinoyhtymän tulos jaetaan yhtiön osakkaiden tuloksi niiden osuuksien mukaan, jotka heillä on yhtiön tuloon.

Elinkeinotoiminnan ansiotulosta tehtävät vähennykset

Elinkeinotoiminnan ansiotulosta vähennetään asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset.

YRITYKSEN ANSIO- JA PÄÄOMATULO-OSUUDEN LASKEMINEN

Elinkeinotoiminnan tulos – pääomatulo-osuus => ansiotulo-osuus (työtulo)

1. Ammatinharjoittaja, liikkeenharjoittaja, maatalous

Tilikauden voitto + verot (tuloslaskelma) tai

elinkeinotoiminnan tulos (veroilmoitus) _____
 vähennetään pääomatulo-osuus (*- _____

Ansiotulo-osuus _____
 , josta hakijan osuus _____ % = TYÖTULO _____

Pääomatulo-osuuden laskeminen

Yrityksen nettovarallisuus, löytyy työtulotiedoista..... _____
 (nettovarallisuus huomioidaan edellisen tilikauden lopun tilanteen mukaan)
 lisätään 30 % 12 kk:n palkoista.....+ _____
 (viimeisin tilikausi)

Nettovarallisuus yhteensä _____
 jolle lasketaan vuotuista tuottoa 20 %/10 %/0 %* riippuen hakijan vaatimuksesta
 = pääomatulo-osuus.(* _____

Nettovarallisuuden perusteella laskettua pääomatulo-osuutta käytetään, kun elinkeinotoiminnan tuloksesta lasketaan ansiotulo-osuus ja pääomatulo-osuus.

Pääomatulo-osuutta laskettaessa pitää huomioida 12 kk:sta poikkeavan tilikauden pituus, koska kyseessä on vuotuinen tuotto.

Esim. tilikausi 16 kk -> POT = 16/12 x 20 % x nettovarallisuus

* Verovelvollisen tai yrittäjäpuolisoiden yhteisestä vaatimuksesta elinkeinonharjoittajan ja maatalouden harjoittajan pääomatulo-osuudeksi voidaan nettovarallisuudelle laskettavan 20 %:n vuotuisen tuotto-osuuden sijaan katsoa 10 %:n vuotuista tuottoa vastaava määrä tai jaettava yritystulo voidaan katsoa kokonaan ansiotuloksi. Vaatimus on tehtävä ennen verovuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä. Jaettava yritystulo katsotaan kuitenkin nettovarallisuudesta riippumatta pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastaa verovelvollisen omistamien maatalouden varoihin kuuluvien arvopaperien sekä elinkeinotoiminnan käyttövarallisuuteen kuuluvien kiinteistöjen ja arvopaperien luovutusvoittoja. (Tuloverolaki 1535/1992 38§)

Liikkeen- tai ammatinharjoittaja saa erillisen 5 %:n yrittäjävähennyksen elinkeinotoiminnan tuloksesta vuodesta 2017 alkaen.

2. Kommandiittiyhtiö/avoin yhtiö

Tilikauden voitto + verot (tuloslaskelma) tai
 elinkeinotoiminnan tulos (veroilmoitus) _____
 vähennetään äännettömän yhtiöm. voitto-osuus.....- _____

Vastuunalaisten yhtiömiesten yritystulo..... _____
 vähennetään pääomatulo-osuus (*- _____

Vastuunalaisten yhtiömiesten ansiotulo-osuus..... _____
 , josta hakijan osuus _____ % = TYÖTULO _____

Pääomatulo-osuuden laskeminen

Yrityksen nettovarallisuus (löytyy työtulotiedoista..... _____
 (nettovarallisuus huomioidaan edellisen tilikauden lopun tilanteen mukaan)
 lisätään 30 % 12 kk:n palkoista.....+ _____
 (viimeisin tilikausi)

Nettovarallisuus yhteensä _____
 jolle lasketaan vuotuista tuottoa 20 %

= pääomatulo-osuus (* _____)

Nettovarallisuuden perusteella laskettua pääomatulo-osuutta käytetään, kun elinkeinotoiminnan tuloksesta lasketaan ansiotulo-osuus ja pääomatulo-osuus.

(* Jos ay/ky:ssä on useampi vastuunalainen yhtiömies, työtulotiedoissa näkyy jokaisen yhtiömiehen oma osuus niiden yhtymien elinkeinotoiminnan nettovaroista, joissa hän on osakas. Yhtiömiesten nettovarallisuudet on siis laskettava yhteen, jotta saadaan yrityksen nettovarallisuus.

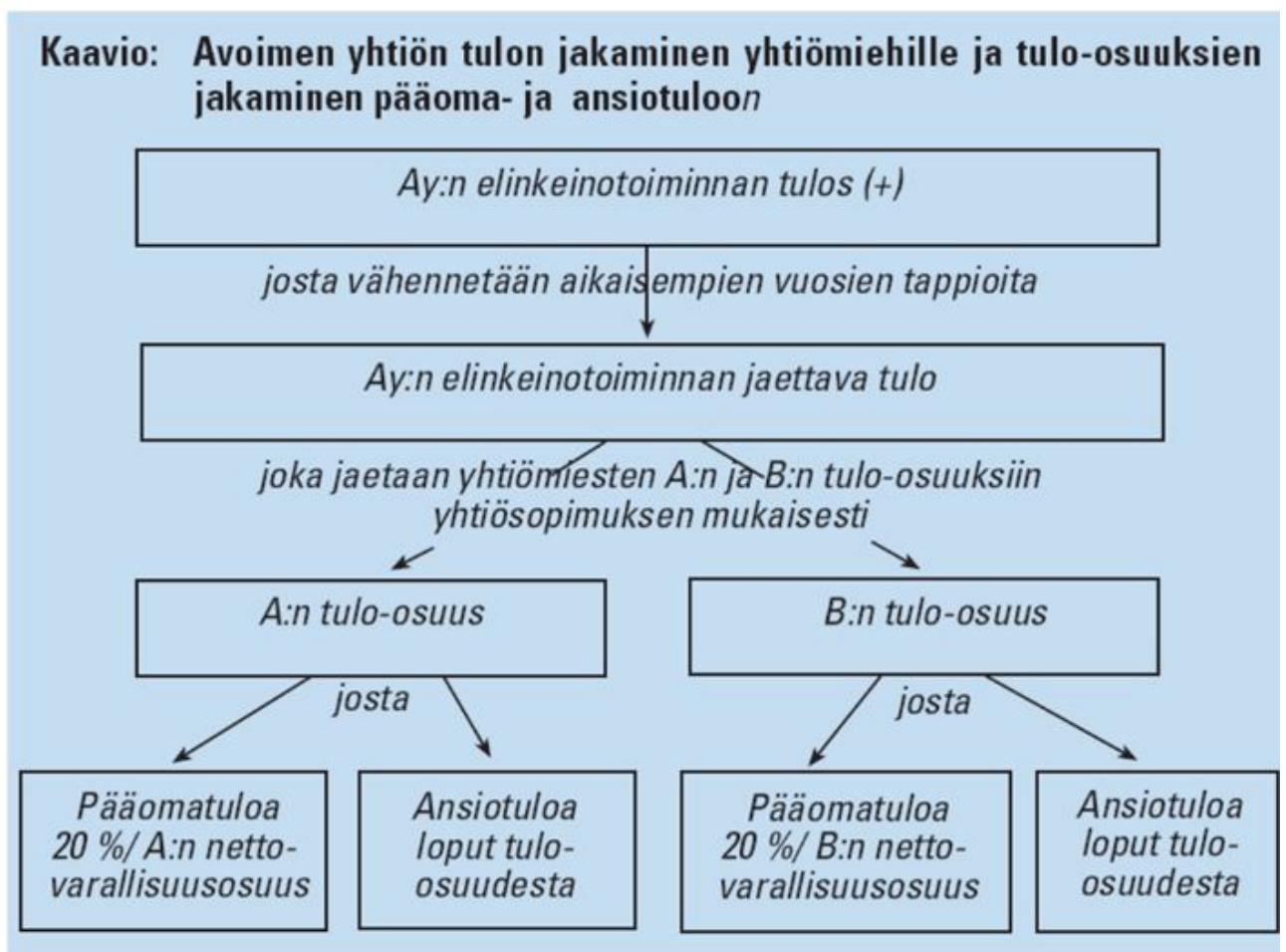
Pääomatulo-osuutta laskettaessa pitää huomioida 12 kk:sta poikkeavan tilikauden pituus, koska kyseessä on vuotuinen tuotto.

Esim. tilikausi 16 kk -> POT = 16/12 x 20 % x nettovarallisuus.

Elinkeinoyhtymän osakas saa 5 %:n yrittäjävähennyksen tulo-osuudestaan vuodesta 2017 alkaen. Vähennys tehdään ennen kuin osakkaan tulo-osuus jaetaan ansiotuloksi ja pääomatuloksi. Yrittäjävähennyksen voi saada elinkeinoyhtymän elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulolähteen tulosta. Yrittäjävähennystä ei saa elinkeinoyhtymän henkilökohtaisen tulolähteen tulosta.

Vähennyksen voi saada vain luonnollinen henkilö tai kuolinpesä. Esimerkiksi osakeyhtiö tai muu yhteisö ei saa yrittäjävähennystä.

3. Jos ay/ky:n yhtiömiesten osuudet ovat erisuuret, ansio- ja pääomatulojako tehdään oheisen ohjeen mukaisesti

Lue lisää [avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön tuloverotuksesta](#).

1.6.1.6.6. Apurahansaajan työtulo

MYEL-työtulo

Apurahan turvin tieteellistä tutkimusta tai taiteellista toimintaa harjoittavat vakuutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) mukaisesti.

Apurahan saajan on otettava MYEL-vakuutus, jos hänelle on myönnetty Suomesta vähintään neljän kuukauden mittaiseen työskentelyyn tarkoitettu apuraha, joka on vuosiansioksi suhteutettuna vähintään 3 899,68 euroa vuonna 2019. Päivärahaa myönnettäessä apurahan saajan työtulona otetaan huomioon MYEL-työtulo.

Huomaa, että päiväraha maksetaan vähimmäismääräisenä, jos päiväraha jää MYEL-työtuloon perustuen sitä pienemmäksi.

Veronalainen apuraha

Apurahansaajan työtuloksi katsotaan verollinen apuraha, jos apurahansaaja ei ole velvollinen vakuuttamaan itseään apurahalla työskentelyn perusteella maatalousyrittäjän eläkelaisa tarkoitettulla tavalla. Apurahojen veronalaisuudesta säädetään tuloverolain (1535/1992, TVL) 82 §:ssä. Julkisyhteisöiltä tai Pohjoismaiden neuvostolta saadut apurahat ovat kokonaan verovapaita. Muilta kuin julkisyhteisöiltä saadut apurahat ovat veronalaisia siltä osin kuin niiden yhteenlaskettu määrä tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneiden menojen vähentämisen jälkeen ylittää verovuonna valtion taiteilija-apurahan vuotuisen määrän. Muuta tarkoitusta kuin opintoja, tieteellistä tutkimusta tai taiteen harjoittamista varten saadut apurahat ovat aina veronalaista ansiotuloa apurahan myöntäjistä riippumatta.

Esitetyn apurahan veronalaisuutta tai veronalaista määrää ei selvitetä tai lasketa Kelassa. Halutessasi voit lukea lisää apurahojen veronalaisuudesta ja veronalaisen osuuden laskemisesta [verottajan sivuilta](#).

Koska veronalaisen apurahan määrä tiedetään vasta, kun verottaja on vahvistanut verotuksen, ei päivärahan määrää voida laskea apurahan perusteella ennen verotuksen valmistumista. Päätös voidaan oikaista jälkikäteen, jos asiakas toimittaa verotuspäätöksen ja tarvittaessa kopion veroilmoituksesta.

Apurahan tai apurahojen veronalaisuus ratkaistaan verovuosikohtaisesti, joten päivärahan perusteeksi otetaan verovuoden veronalainen apuraha. Apurahaa ei siten voi esittää vain kuudelta kuukaudelta eikä sitä kerrota kahdella. Asiakas voi esittää veronalaisen apurahan etuusoikeuden alkamisvuodelta tai sitä edeltävältä vuodelta.

1.6.1.6.7. Kunnaneläinlääkärin esittämät tulot

Kunnaneläinlääkärin palkka muodostuu kunnan maksamasta palkasta ja eläinlääkärin asiakkailta perimistä käynti- ja toimenpidepalkkioista. Kunnaneläinlääkärin palkka ja asiakkailta perityt palkkiot muodostavat yhdessä päivärahaetuuden perusteena käytettävän työtulon.

Kunnaneläinlääkärillä on eläinlääkintähuoltolain (765/2009,19 §) perusteella oikeus periä antamistaan palveluista kotieläimen omistajalta tai haltijalta kunnallisessa virkaehtosopimuksessa määrätty palkkio, matkakustannusten korvaus ja korvaus omistamiensa laitteiden käytöstä sekä korvaus käyttämistään lääkkeistä ja tarvikkeista aiheutuneista kustannuksista.

Kunnaneläinlääkärin käynti- ja toimenpidepalkkioiden enimmäismäärät on määritelty kunnallisessa eläinlääkäritaksassa, joka on osa kunnallista lääkärien virkaehtosopimusta. Kunnaneläinlääkäri voi periä asiakkailta lisäksi kustannusten korvausta lääkkeistä ja hoitotarvikkeista todellisten kustannusten mukaisesti sekä eläinlääkäriavun antamisesta johtuvat matkakustannukset kunnallisen virka- ja työehtosopimuksen mukaan. Lääkelain (395/1987 95 a §) mukaan eläinlääkäri saa periä luovuttamastaan lääkkeestä korkeintaan sen hinnan, minkä hän on lääkkeestä ja sen toimittamisesta suorittanut apteekille tai lääketukkukaupalle.

Kunnaneläinlääkärillä on yleensä Y-tunnus ja hän pitää kirjanpitoa käynti- ja toimenpidepalkkioista sekä muista praktiikan tuotoista ja kuluista kuten ammatinharjoittaja. Hän ei kuitenkaan ole praktiikkatulojen osalta YEL-vakuuttamisvelvollinen. Kunnaneläinlääkäri tekee praktiikkatuloistaan elinkeinotoiminnan harjoittajan veroilmoituksen. Kunnaneläinlääkärin tulot näkyvät verotuksessa palkkatuloina ja elinkeinotoiminnan ansiotuloina. Kuuden kuukauden tuloina otetaan huomioon kunnan maksaman palkan lisäksi elinkeinotoiminnan ansiotulo-osuus tilinpäätöstietojen tai veroilmoituksen mukaisesti.

Kunnaneläinlääkäri kuuluu julkisten alojen eläkelain piiriin. Eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä otetaan huomioon kunnan virkatehtävistä suorittamien palkkausetujen lisäksi eläinlääkärin eläinten omistajilta tai haltijoilta perimät toimenpidepalkkiot. Kunnan tulee vahvistaa kullekin eläinlääkärille vuosittain toimenpidepalkkioiden määrä ja ilmoittaa se eläkelaitokselle. Vuonna 2019 palkkioiden määrä voi olla enintään 51 435,60 euroa. Kunnan vahvistamaa toimenpidepalkkioiden määrää ei kuitenkaan voida käyttää päivärahaetuuden määräytymisen perusteena, koska menettelystä ei ole säädetty sairausvakuutuslaissa.

Kunta maksaa eläinlääkärille palkallisen virkavapaan kuten sairauspoissaolon tai perhevapaan ajalta tavallista suurempaa palkkaa, koska eläinlääkäri ei saa virkavapaan ajalta asiakastuloja. Kunta hakee päivärahaetuuden itselleen palkkaa vastaavalta osalta.

Jos kunnaneläinlääkäri toimii eläinlääkärin toimen ohella yrittäjänä yksityisvastaanotolla, hän kuuluu tämän yksityisyrittäjätoiminnan osalta YEL-vakuutuksen piiriin.

1.6.1.6.8. Vakuutuslaskenta tai ulkomaan työtulo

Vakuutuslaskenta tai ulkomaan työtulo voidaan ottaa päivärahaetuuden perusteeksi kuuden kuukauden tuloja laskettaessa, jos henkilö on ansainta-aikana ollut Suomessa vakuutettu. Ulkomaan työtuloa käytetään silloin, kun vakuutetulle ei ole määritelty vakuutuslaskentaa.

Työtuloksi katsottavasta vakuutuslaskentasta tehdään vakuutusmaksuvähennys (4,48 %, v. 2018) ja tulonhankkimisvähennys (SVL 1224/2004 4 a §, 5 §).

Ulkomailla ansaitut työtulot

Päivärahaetus voi poikkeuksellisesti määräytyä ulkomaan työtulon perusteella edellyttäen, että kysymyksessä on henkilö,

- joka on aiemmin ollut Suomessa vakuutettu ja palaa takaisin Suomen vakuutukseen ja
- on ollut palkkatyössä ja ansainnut tulot työskennellessään EU:n jäsenvaltiossa tai valtiossa, jossa sovelletaan EU:n lainsäädäntöä ja

- jolla ei ole Suomessa verotuksessa todettua työtuloa eikä Suomessa ansaittua 6 kuukauden työtuloa.

Ulkomailla ansaitut työtulot otetaan huomioon soveltuvin osin samoin perustein kuin Suomessa ansaitut työtulot. Tällöin huomioidaan sellaiset tulot, joita Suomessa pidetään sairausvakuutuslain mukaisina työtuloina. Vähennykset huomioidaan kuten vastaavissa tilanteissa muutoinkin.

Jos ulkomailla ansaitut tulot ovat huomattavasti matalammat tai korkeammat kuin Suomessa vastaavassa työssä ansaittavat tulot, voidaan tuloina ottaa huomioon sellaisen henkilön tulot, joka työskentelee Suomessa vastaavissa tehtävissä ja jolla on hakijaan verrattava kokemus ja pätevyys. Vertailussa voidaan käyttää Tilastokeskuksen ammattiluokituksen mukaisia palkkatilastoja [Palkkarakenne 2015](#).

Ulkomaan palkkatulot voidaan ottaa huomioon, kun työkyvyttömyys tai etuusoikeus on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen.

1.6.1.6.9. Osatyökyvyttömyyseläke

Osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevan vakuutetun sairauspäivärahan ja kuntoutusrahan perusteena voidaan käyttää kuuden kuukauden tuloja, jos ne kerrottuna kahdella ovat vähintään 20 prosenttia suuremmat kuin palkkakertoimella tarkistettu verotuksessa todettu työtulo. Osatyökyvyttömyyseläke ei ole erityinen syy pidentää kuuden kuukauden tarkastelujaksoa. Siten osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevan vakuutetun verotuksessa todettua työtuloa verrataan työkyvyttömyyttä välittömästi edeltäneisiin kuuden kuukauden tuloihin.

Jos sairauspäivärahan tai kuntoutusrahan perusteena olevat kuuden kuukauden tulot ovat ajalta ennen osatyökyvyttömyyseläkkeen alkamista tai osatyökyvyttömyyseläke on alkanut kyseisenä kuuden kuukauden tulojen esittämisaikana, vähennetään sairauspäivärahasta osatyökyvyttömyyseläke.

Jos kuuden kuukauden tulot ovat kokonaisuudessaan osatyökyvyttömyyseläkkeellä oloajalta, ei eläkettä vähennetä sairauspäivärahasta tai kuntoutusrahasta (SVL 1224/2004 11 luku 3 § 2 mom. ja 12 luku 4 § 2 mom.).

1.6.2. Vähimmäismäärä

Osasairauspäivärahaa maksetaan vähintään 13,93 euroa päivässä. Päivärahan vähimmäismäärä tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä.

Vähimmäismääräisenä maksettava osasairauspäiväraha voi jäädä tosiasiallisesti laissa säädettyä määrää pienemmäksi, jos osasairauspäiväraha sovitetaan yhteen jonkin muun lakisääteisen etuuden kanssa SVL 12 luvun perusteella. Näin voi käydä, jos osasairauspäiväraha saavalle myönnetään osatyökyvyttömyyseläke, joka vähennetään osasairauspäivärahasta.

1.6.3. Edeltävän etuuden perusteella

Jos vakuutettu on ennen työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamista saanut edeltävää

- työttömyysetuutta
- opintorahaa tai
- kuntoutusrahaa,

päivärahaetuus määräytyy edeltävän etuuden perusteella, jos etuus tällä perusteella on suurempi kuin se olisi tulojen perusteella.

Jos vakuutettu on saanut useampaa kuin yhtä edellä mainituista etuuksista, päivärahaetuuden perusteena käytetään sitä etuutta, jota vakuutettu on viimeksi saanut ja jonka määrä on enemmän kuin 0 euroa.

1.6.3.1. Työttömyysetuudet

Jos vakuutettu on työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamista edeltävän neljän kuukauden aikana saanut työttömyysturvalain mukaista etuutta, hänelle maksettava päivärahaetuus on vähintään 86 prosenttia hänelle maksetun työttömyysetuuden määrästä. Tällaisia työttömyysetuuksia ovat

- peruspäiväraha
- ansiopäiväraha
- työmarkkinatuki

Työllistymistä edistävien palvelujen, kuten työvoimakoulutuksen ja omaehtoisen opiskelun ajalta, vakuutetulle maksetaan sitä työttömyysetuutta, jonka piiriin hän kuuluu.

Alueellisen liikkuvuuden tukemiseksi maksettavaa liikkuvuusavustusta ei käytetä päivärahaetuuden määrän laskennassa edeltävänä etuutena, koska se ei ole työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu työttömyysetuus.

Kun päivärahaetuus määräytyy edeltävän työttömyysetuuden perusteella, työttömyysetuuden määrää laskettaessa ei oteta huomioon

- kulukorvauksia
- sovittelussa huomioon otettavaa tuloa
- sellaista työttömyysturvalain (1290/2002) 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettua etuutta, joka SVL (1224/2004) 12 luvun 2 §:n mukaan on vähennettävä sairauspäivärahasta
 - muu työkyvyttömyyden perusteella maksettava lakisääteinen etuus
- ansiopäivärahan korotettua ansio-osaa siltä osin kuin se ylittää työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan määräytyvän ansio-osan
- peruspäivärahan korotusosaa
- työmarkkinatuen korotusosaa

Laskennassa otetaan huomioon

- työttömyysetuuteen sisältyvä lapsikorotus

Osatyökyvyttömyyseläke vähennetään sairauspäivärahasta eläkkeen alkamisvuodesta riippumatta silloin, kun päiväraha määräytyy edeltävän etuuden perusteella. Sairauspäivärahan määrä lasketaan vähentämättömän työttömyyspäivärahan perusteella ja eläke vähennetään päivärahasta. (SVL 1224/2004 12 luku 4 § 2 mom.) Kun sairauspäiväraha yhteensovitetaan osatyökyvyttömyyseläkkeen kanssa, yhteensovituksen johdosta päiväraha voi jäädä vähimmäismäärää pienemmäksi.

Jos vakuutettu on saanut työttömyysetuutta, jonka määrää ovat vähentäneet

- hänen saamansa muut sosiaali-etuudet, joita ei vähennetä sairauspäivärahasta tai
- työmarkkinatuen tarveharkinnassa huomioon otettavat tulot,

päivärahaetuus määräytyy todellisen maksetun työttömyyspäivärahan määrän perusteella.

Jos työttömyysetuutta maksetaan 65 maksupäivältä 4,65 prosentilla alennettuna (aktiivimalli), ei alennusta oteta huomioon työkyvyttömyyden tai etuuden alkamista edeltävän työttömyysetuuden määrässä.

Lue lisää sosiaalietuuksien vaikutuksesta - [TYJ](#)

Pyydä työttömyyskassalta tarvittaessa selvitys sen maksamasta ansiopäivärahasta asiakaskirjeellä PRV15. Työttömyyskassa ilmoittaa etuuden täyden määrän ja erikseen siitä mahdollisesti vähennetyn sosiaalietuuden.

Esimerkki

Kun päivärahaetus määräytyy edeltävän työttömyysetuuden perusteella, niin työttömyysetuuden määrää laskettaessa ei oteta huomioon työttömyysetuuden sovittelussa huomioitavaa tuloa.

Jos työttömyysetuuden määrässä on huomioitu sekä soviteltu tulo että vähennettävä sosiaalietuus, niin työttömyysetuuden määränä ei voida käyttää maksetun työttömyysetuuden määrää. Työttömyysetuudesta vähennettävän kotihoidontuen vaikutuksen peruspäivärahan tai työmarkkinatuen määrään voit arvioida työttömyysetuuksien määrän APLA-laskennan avulla.

1.6.3.2. Kuntoutusrahat

Jos vakuutettu on päivärahaetuuden alkamista edeltävän kuuden kuukauden aikana saanut Kelan maksamaa kuntoutusrahaa, sairauspäiväraha on vähintään kuntoutusrahan suuruinen. Tällöin ei kuitenkaan oteta huomioon KKRL (566/2005) 33 §:ssä tarkoitettua 10 prosentin korotusta. Huomioon ei myöskään oteta sitä osaa edeltävästä kuntoutusrahasta, joka ylittää sairausvakuutuslain mukaisen päivärahan määrän. (SVL 1224/2004 11 luku 6 § 3 mom.)

Jos vakuutettu on edeltävän kuuden kuukauden aikana saanut työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa tai kuntoutusavustuksena maksettavaa kuntoutusrahaa, päivärahaetus on vähintään vakuutetulle suoritetun kuntoutusrahan kuukausimäärän kahdeskymmenesviidesosa. Tällöin ei kuitenkaan oteta huomioon työeläkelakien mukaista 33 prosentin korotusta.

1.6.3.3. Opintoraha

Jos vakuutettu on työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamista edeltävän neljän kuukauden aikana saanut opintotukilain mukaista opintorahaa, hänelle suoritettava päivärahaetus on vähintään hänelle maksetun opintorahan kuukausimäärän kahdeskymmenesviidesosa. Opintotuen huoltajakorotus huomioidaan, kun päivärahan määrä perustuu opintorahaan.

Huomaa, että sairauspäiväraha maksetaan vähimmäismääräisenä, jos se jää määräytymisperusteiden (työtulot, edeltävä etuus) perusteella sitä pienemmäksi.

1.7. Ratkaiseminen

Käsittele osasairauspäivärahahakemus ilman aiheutonta viivytystä ja anna hakijalle kirjallinen päätös. Käsittele ja ratkaise osasairauspäivärahahakemus sairauspäivärahan tai sairauspäivärahan kv-tilanteiden OIWA-prosessin mukaisesti. Lue lisää prosesseista. Huolehdi,

että käytettävissäsi on kaikki hakemuksen ratkaisemisessa tarvittavat tiedot ennen kuin ratkaiset asian.

Osasairauspäiväraha ratkaistaan Kansainvälisten asioiden ratkaisukeskuksessa samojen perusteiden mukaan kuin sairauspäiväraha. Lue lisää [kv-asioiden käsittelypaikasta](#) sairauspäivärahan etuusohjeesta.

1.7.1. Käsittelypaikka

[Turvakieltoasiakkaiden etuusasiat](#)

[Vankilassa olevien henkilöiden etuusasiat](#)

[Muutoksenhaku-, takaisinperintä- ja väärinkäytösasiat](#)

Käsittelypaikalla tarkoitetaan tässä ohjeessa etuusasian valmistelu- ja ratkaisupaikkaa.

Etuusasian valmistelu ja ratkaiseminen tapahtuvat pääsääntöisesti asiakkaan kotikunnan mukaan määräytyvässä vakuutuspiirissä. Hakemus voidaan valmistella ja ratkaista myös muussa kuin kotikunnan mukaan määräytyvässä vakuutuspiirissä siten, kun siitä on erikseen sovittu. Esimerkiksi tiettyjen etuuskien tai asiakasryhmien valmistelu- ja ratkaisutoiminta on keskitetty Kelassa. Lue tarkemmin poikkeavista käsittelypaikoista kyseisen etuuden ohjeista.

Kotikunnan mukaan määräytyvä vakuutuspiiri

Kelan etuusjärjestelmien toiminta pohjautuu henkilön toimistotietoon. Toimisto määräytyy yleensä henkilön väestötietojärjestelmän (VTJ) vakituisen asuinkunnan ja postinumeron mukaan. Jos henkilölle rekisteröidään Kelassa poikkeava toimisto, myös vakuutuspiiri voi muuttua.

Toimisto ja vakuutuspiiri näkyvät henkilön Henkilön tietojen kyselyllä (HEKY) (Henkilön tietojen kysely HEKY > Henkilön yleistiedot > Kunta- ja toimistotiedot).

Vakuutuspiirin vaihtuminen

Jos henkilö muuttaa toiseen vakuutuspiiriin, vastuuyksikkötiedot muodostuvat etuusjärjestelmiin yleensä ohjelmallisesti. Tarvittaessa tulee kuitenkin tehdä henkilötietomuutokset HEMU-aloitusvalikon kautta. Lue lisää henkilön yleistietojen muutoksista.

Vakuutuspiiriin tulee siirtää asiakasta koskevat vireillä olevat asiat uuteen vakuutuspiiriin käsiteltäviksi.

Muutolla toiseen vakuutuspiiriin voi olla vaikutusta myös maksussa oleviin Kelan etuuksiin. Esimerkiksi jos henkilö saa asumistukea, tulee hänelle muuton vuoksi lähettää tarkistushakemus.

Vakuutuspiirit voivat keskenään sopia asian käsittelyn siirrosta, jos henkilö esittää, että tietty häntä koskeva etuusasia käsiteltäisiin jossakin muussa toimipaikassa tai vakuutuspiirissä kuin siinä, jossa hänen asiansa normaalin työnkulun mukaan käsiteltäisiin. Lue lisää vakuutuspiirin vaihtamisesta kohdasta Kunta- ja toimistotiedot.

Turvakieltoasiakkaiden etuusasiat

Turvakieltoasiakkaiden etuusasiat valmistellaan ja ratkaistaan keskitetysti. Lue lisää turvakieltoasiakkaiden ratkaisutyön keskittämisestä kohdasta Turvakielto.

Vankilassa olevien henkilöiden etuusasiat

Vankilassa olevien henkilöiden etuusasiat valmistellaan ja ratkaistaan keskitetysti. Lue lisää vankila-asioiden ratkaisutyön keskittämisestä ohjeesta [Vankilassaolo ja Kelan etuudet](#) sekä prosessikuvauksesta [Vankilailmoitusten käsittely](#).

Muutoksenhaku-, takaisinperintä- ja väärinkäytösasiat

Muutoksenhakuasia

Muutoksenhakuasia käsitellään siinä yksikössä, joka on antanut valituksenalaisen päätöksen.

Takaisinperintä

Kotivakuutuspiiri, etuuden vastuuyksikkö tai muu erikseen sovittu vakuutuspiiri ratkaisee liikaa maksetun etuuden takaisinperinnän, antaa siitä päätöksen ja vastaa päätöksestä sen lainvoimaiseksi tulon saakka. Lue lisää takaisinperintäpäätöksen antopaikasta.

Kotivakuutuspiiri ja etuuden vastuuyksikkö vastaavat myös perintätoimenpiteistä Perintäkeskuksen vastuulle siirtymiseen saakka.

Kelan perintäkeskuksessa hoidetaan erääntyneiden saatavien perintä keskitetysti. Saatava katsotaan erääntyneeksi, kun sen takaisinperinnästä annettu päätös on tullut lainvoimaiseksi eikä asiakas ole maksanut saatavaa sovitulla tavalla. Perintäkeskus hoitaa perintätoimenpiteet sellaisten etuuksien osalta, joiden takaisinmaksua seurataan ohjelmallisesti YHTE-takaisinperintäjärjestelmässä.

Etuuden vastuuyksikkö huolehtii pääsääntöisesti RAKE- järjestelmän perinnöistä.

Perintäkeskus

Perintäkeskuksessa hoidetaan elatusapuvelan, etuuksien perinnän ja takausvastuusaatavien perintä. Perintäkeskuksessa hoidetaan myös muita täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä kuten velkajärjestelyt ja -sovinnot, kuolinpesältä ja sen osakkailta perimiset sekä täytäntöönpanon lopettamista ja jatkamista koskevat päätökset (ns. toivottomat perinnät). Perintäkeskus hoitaa sekä Suomessa että ulkomailla asuviin velallisiin kohdistuvat perintätoimet.

Lue lisää saatavien perinnästä.

Väärinkäytösepäily

Useimmiten epäily väärinkäytöksestä syntyy liikamaksun havaitsemisen yhteydessä. Kelan maksamaan etuuteen kohdistuvan väärinkäytösepäilyn selvittäminen aloitetaan Kelan vakuutuspiirissä. Myös työpaikkakassa selvittää myöntämässään etuudessa esiin tulleen väärinkäytösepäilyn, kuten myös Perintäkeskus myöntämässään maksuvapautuksessa. Useamman vakuutuspiirin alueella tehdyksi epäillyn väärinkäytöksen selvittämisestä neuvotellaan asianomaisten vakuutuspiirien kesken. Yhteisten palvelujen Lakipalveluryhmän asiantuntija päättää tutkintapyyntöön tekemisestä tai päättää siitä, että tutkintapyyntöä ei kyseessä olevassa tapauksessa tehdä.

Lue lisää väärinkäytösepäilyn tunnistamisesta.

Lue myös [väärinkäytöksistä](#).

1.7.1.1. Työpaikkakassa

Työpaikkakassan vastuulle kuuluvien henkilöiden sairausvakuutusetuuksia koskevat hakemukset käsitellään työpaikkakassassa lukuun ottamatta vuosilomakustannuskorvausta ja tartuntatautipäivärahaa.

Henkilö siirtyy työpaikkakassan vastuulle, kun työsuhde alkaa kassan toimintapiiriin kuuluvan työnantajan palveluksessa ja henkilö siirtyy pois kassan vastuulta työsuhteen päättyessä. Myös työsuhteesta eläkkeelle jäänyt tai perheenjäsen voi kuulua kassan vastuulle kassan säännöissä määrätyn edellytyksin.

Tiedon työpaikkakassan vastuulle siirtymisestä ja vastuun päättymisestä voi rekisteröidä vain työpaikkakassa. Vastuunsiirron yhteydessä tilataan asiakkaalle ohjelmallisesti kuvaton Kela-kortti. Jos henkilö siirtyy työpaikkakassasta toiseen, vastuun päättäminen ja uuden alkaminen tulee tehdä saman päivän aikana, jotta vältytään tarpeettomalta Kela-kortin lähettämiseltä. Kassan vastuu alkaa aina kuukauden ensimmäisenä päivänä ja päättyy viimeisenä päivänä.

Päivärahaetuushakemus ratkaistaan siinä vakuutuspiirissä tai työpaikkakassassa, jonka vastuulle henkilö kuuluu. Työpaikkakassan käsittelyoikeus etuuksiin päättyy, kun henkilö siirtyy pois kassan vastuulta. Jos vastuu siirtyy kesken etuuden maksamisen, uusi vakuutuspiiri tai kassa jatkaa etuusasian täytäntöönpanoa.

1.7.1.2. Kv-asioiden käsittelypaikka

Sairauspäiväraha-asia ratkaistaan Kansainvälisten asioiden keskuksessa, kun

- henkilö ei ole vakuutettu Suomessa tai vakuuttaminen ei ole koko haetulle ajalle selvä. Esimerkiksi vakuuttaminen ja päivärahan hakemus ovat yhtä aikaa vireillä.
- Suomeen vakuutetuksi tulemisesta on alle vuosi tai henkilö on lopettanut työskentelyn ulkomailla alle vuoden sisällä työkyvyttömyyden alkamisesta. Alle vuoden sisällä vakuutetut tulee siirtää, koska suorituspäivien laskennassa huomioidaan myös ulkomailta maksetut päiväraha-kaudet.
- hakijalle maksetaan tai on maksettu välittömästi ennen haettua aikaa ulkomailta korvausta, jolla saattaa olla vaikutusta päivärahaoikeuteen tai sen määrään, esimerkiksi vanhuuseläke tai työkyvyttömyyseläke.
- ulkomainen työnantaja lähettää palkkailmoituksen. Asiakirjoista voi muutoinkin käydä ilmi, että henkilö on työskennellyt tai työskentelee ulkomailla. Esimerkiksi hakemuksessa esitetään ulkomaan työtulot.
- henkilön verotustiedoissa SVL-työtuloissa on vakuutuspalkka, eikä vastaavalle vuodelle ole tietoja ulkomailla olosta eli vakuutusjaksoja.
- hakemuksen tai lääkärintodistuksen liitteenä on vakuutuskausilomake.
- aikaisemmin Suomessa vakuutettu henkilö esittää EU- tai ETA-maassa ansaitut työtulot 6 kuukauden tulona, eikä hänellä ole Suomessa verotuksessa todettuja työtuloja, eikä Suomessa ansaittuja 6 kuukauden työtuloja.
- päivärahan määrän perusteena olevan työtulon (verotuksessa todetut työtulot) ajankohtana asiakas ei ole ollut Suomessa vakuutettu tai vakuuttamista ei ole selvitetty kyseiseltä vuodelta.

EU/ETA-maiden ja Sveitsin välinen lomakeliikenne

E-lomakkeet esim. E115 ja S-SEDit sekä näiden perusteella ratkaistavat hakemukset hoidetaan aina Kansainvälisten asioiden keskuksessa.

Kirjaa aina kommenttikenttään tietoa siitä, miksi hakemus siirretään Kv-asioiden keskuksen käsiteltäväksi.

Kv- kytkennän tunnistaminen sairauspäiväraha-asioissa

Kv-asian keskeisimmät tunnusmerkit sairauspäiväraha-asioissa ovat

- sairauspäivärahan valmistelunäytön huomautustieto, ei vakuutettu
- palkkatodistuksen vinkit ulkomailla työskentelystä
- hakijan muutto ulkomaille
- HEKY-tietojen Vakuutusjaksot
- määräaikainen vakuuttamispäätös, jos työkyvyttömyys ulottuu yli vakuuttamiskauden (koskee sekä Suomessa oleskelevia että ulkomailla määräajan oleskelevia, jotka kuuluvat Suomen sosiaaliturvan piiriin)
- rajatyöntekijät, merimiehet (jotka asuvat ulkomailla ja ovat Suomessa työssä)
- hakemuksesta löytyvät vinkit kv-asiasta.

Mitä tunnistamista koskevaa tietoa HEKY-näytöiltä saa?

Kotitoimisto

Vinkkitietona voi olla hakijan kotitoimisto 99600. Huomaa kuitenkin, että kotitoimisto voi olla mikä muu tahansa.

Vakuutusjaksot

Henkilön yleistiedoista löytyy kohta Vakuutusjaksot. Jaksoja tutkimalla voit saada tietoa kv-kytkennästä. Help-ohjeesta (F13) saat tarkempaa tietoa merkintöjen sisällöstä.

Verottajalta saadut tiedot

Katso myös verottajalta saadut tiedot, joista voi ilmetä esim. vakuutuspalkkatietoja, ulkomaan työtuloja tai ennakonkannonalaisia työtuloja, jotka usein ovat ulkomailla ansaittuja työtuloja.

Konsultointi

Vaikka kyseessä ei ole täysin käsittelypaikkaohjeen mukainen tilanne, mutta tunnistat siinä kv-ulottuvuuden, konsultoi Kansainvälisten asioiden keskusta oikean käsittelypaikan selvittämiseksi.

Vakuutuspiiri voi konsultoida Kansainvälisten asioiden keskusta ensisijaisesti sähköpostilla. Jos tapaus tulee siirtää Kansainvälisten asioiden keskuksen, siirrä OIWA-työ tarkenteella kv-siirto.

Voit myös konsultoida Kansainvälisten asioiden keskusta, jos sairauspäiväraha-asiassa esitetään sellainen ulkomailta kirjoitettu lääkärintodistus, jossa työkyvyttömyyden syyn tai ajan selvittämiseen tarvitaan erityisosaamista. Pyydä lisäselvitykset ensisijaisesti asiakkaalta. Ks. tarkemmin kv-sairauspäivärahan Kv-tilanteiden prosessiohje.

1.7.2. Esteellisyydestä

Hallintolaissa säädettyjä virkamiesten esteellisyysperusteita sovelletaan Kelan toimihenkilöihin. Lue lisää esteellisyydestä sekä käsittely- ja läsnäolokiellosta.

1.7.2.1. Käsittely- ja ratkaisukielto

Jos olet esteellinen, **et saa käsitellä tai ratkaista asiaa etkä olla läsnä asiaa käsiteltäessä**, jottei läsnäolosi vaikuta asian käsittelyyn.

Lue lisää esteellisyydestä.

1.7.2.2. Esteellisyyden toteaminen

Sinun on ensisijaisesti **itse** havaittava ja todettava oma esteellisyytesi.

Jos **asiakas** esittää **väitteen** asiaa käsittelevän toimihenkilön esteellisyydestä, väitteeseen on viipymättä otettava kanta ja esteellisyysasia ratkaistava.

Lue lisää esteellisyyden ratkaisemisesta.

1.7.3. Kuuleminen

Kuuleminen merkitsee tilaisuuden varaamista asiakkaalle esittää oma käsityksensä asiasta ennen ratkaisua.

Lue lisää kuulemisesta.

1.7.3.1. Milloin asiakasta on kuultava?

Lue lisää milloin asiakasta on kuultava ja milloin asiakasta ei tarvitse kuulla.

1.7.3.2. Miten kuullaan?

Lue miten asiakasta kuullaan ja päämiehen ja edunvalvojan tai huoltajan kuulemisesta sekä suullisesta vaatimuksesta ja selvityksestä.

1.7.4. Päätöksen antaminen

Etuuspäätökset ovat **hallintopäätöksiä**. Hallintopäätöksellä tarkoitetaan viranomaisen hallintoasiassa tekemää ratkaisua, jolla on asian käsittelyn päättävä vaikutus.

Hakijalle tulee yleensä antaa kirjallinen päätös etuuden myöntämisestä, hylkäämisestä, lakkauttamisesta, tarkistamisesta, oikaisemisesta ja takaisinperinnästä. Kun päätös on kirjallinen, asiakas saa tietoonsa päätöksen perustelut ja hän voi harkintansa mukaan valittaa päätöksestä.

Lue etuuskohtaisista ohjeista, kuinka päätöksen antamisessa menetellään etuudensaajan, lapsen tai edunvalvojan kuolemantapauksessa. Lue myös hallintolain soveltamisen ohjeista [edunvalvonnan päättymisestä etuudensaajan tai edunvalvojan kuoleman johdosta](#). Silloin, kun annat päätöstä etuudensaajan tai lapsen kuoleman vuoksi, lisää päätökseen sopivaan kohtaan pahoittelu, esim. *Osanottomme menetyksenne johdosta*. Mikäli asiaa on jo aiemmin pahoitettu Kelan taholta kirjallisesti, ei osanottoa ole enää syytä uudelleen ilmaista päätöksessä tai kirjeessä.

Silloin, kun on kyse indeksitarkistuksesta johtuvasta etuuden tarkistamisesta, päätös annetaan vain pyynnöstä.

Lainmuutoksen yhteydessä voidaan säätää erikseen siitä, annetaanko lainmuutoksesta johtuvasta etuuden tarkistamisesta päätös. Kun etuus tarkistetaan viran puolesta lainmuutoksen vuoksi, ei tarkistuksesta aina anneta päätöstä muutoin kuin etuudensaajan pyynnöstä.

Etuuspäätös annetaan pääsääntöisesti lopullisena ja siihen voi hakea muutosta siten, kuin etuuslainsäädännössä on säädetty. Tietyissä tilanteissa päätös tulee kuitenkin antaa väliaikaisena. Päätöksen antamisesta väliaikaisena kerrotaan etuuskohtaisissa ohjeissa, muutoksenhaku-ohjeessa ja päätöksen oikaisu ja poistaminen -ohjeessa.

Etuuspäätökset annetaan maksutta.

Päätökset annetaan suomeksi tai ruotsiksi väestötietojärjestelmästä saatavan asiakkaan kielitiedon perusteella.

Etuuskohtaisissa ohjeissa on kerrottu, kenelle päätös tulee antaa.

Lue lisää myös asiaratkaisu vai tutkimatta jättäminen, päätöksen muoto ja sisältö ja päätöksen perustelemisen.

1.7.4.1. Päätöksensaajat

Osasairauspäivärahaa koskevassa asiassa on annettava kirjallinen päätös. Päätöksessä on otettava kantaa niihin seikkoihin, jotka hakija on esittänyt hakemuksessa.

Osasairauspäivärahapäätös annetaan

- hakijalle itselleen
- työnantajalle, jos työnantaja on hakenut osasairauspäivärahaa tai ilmoittanut sähköisesti tai Y17-lomakkeella sairausajan palkanmaksusta
- edunvalvojalle, jos henkilölle on määrätty edunvalvoja, jonka tehtäviin kuuluu taloudellisten asioiden, kuten etuusasioiden hoitaminen
- edunvalvontavaltuutetulle, jos edunvalvontavaltuutus on vahvistettu ja se kattaa etuusasioiden hoitamisen
- Potilasvakuutuskeskukselle, jos osasairauspäiväraha tulee maksettavaksi sille
- kunnalle, jos osasairauspäiväraha maksetaan sille vakuutetun elämäntapojen perusteella (SVL 15 luku 12 § 3 mom.)

Päätökseen liitetään ohjelmallisesti valitusosoitus.

Jos työnantaja on maksanut täyttä palkkaa osasairauspäiväraha-ajalta, anna päätös sekä vakuutetulle että työnantajalle.

Työnantajan päätös lähetetään työnantajan hakemuksessa ilmoitetulle päätöksensaajalle, joka voi olla ulkopuolinen taho, esim. palkanlaskentayritys tai tilitoimisto. Työnantaja voi sopia palkanlaskennasta ulkopuolisen yrityksen kanssa ja valtuuttaa tämän osasairauspäivärahan hakemiseen ja toimimaan päätöksensaajana. Etuus maksetaan kuitenkin aina työnantajalle.

Jos osasairauspäiväraha maksetaan kunnan toimielimelle sen vuoksi, että vakuutetulle on maksettu toimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa päivärahaetuutta vastaan tai jos on kysymys kunnan maksuvaatimuksesta vakuutetun laitospäiväraha- tai perhehoidon ajalta, kunnan toimielimelle ei anneta päätöstä. Tiedot välitetään viite- tai viestitietona tiliotteella. Pyydettyäessä voit kuitenkin antaa päätöksen kirjeksittelyjärjestelmän päätöspohjalla PRP02. (SVL 1224/2004 15 luku 12 § 2 mom., Laki toimeentulotuesta 1412/1997 23 §, asiakasmaksulaki 734/1992 14 §.)

1.7.4.2. Päätöksen perusteleminen

Osasairauspäiväraha-asiassa on annettava kirjallinen päätös. Päätös on myös perusteltava. Käsittelyjärjestelmä tuottaa päätösehdotuksen, jonka pohjalta tulee muokata selkeä ja ymmärrettävä päätös, jossa on huomioitu kaikki hakemuksessa ja lisäselvityksissä esitetyt vaatimukset ja tosiseikat. Hyvin perustellusta päätöksestä asiakas näkee, miten hänen hakemuksensa on ratkaistu.

Jos myönnät osasairauspäivärahan hakemuksen mukaisesti, lue silloinkin päätösehdotus läpi ja tarkista, että olet ottanut huomioon kaikki hakijan esittämät vaatimukset. Lisää tarvittaessa yksilöllinen tilanteeseen sopiva lisäperustelu ja varmistu, että päätös on selkeä ja looginen.

Perustele hylkäävä tai osittain hylkäävä osasairauspäivärahapäätös aina yksilöllisesti. Käytä kohteliasta ilmaisua ja asiakasta kunnioittavaa sävyä perusteluissa.

Jos hylkää hakemuksen sillä perusteella, ettei vakuutettua voida pitää työkyvyttömänä, hyödynnä perusteluissa asiantuntijalääkäriin arviota. Asiantuntijalääkäriin arvio on osa etuusasian kokonaisharkintaa ja sen tulisi käydä ilmi perustellusta päätöksestä. Kun päätös perustuu lääketieteellisiin seikkoihin, kirjaa osittain tai kokonaan hylkäävän päätöksen perusteluihin asian arviointiin pääasiallisesti vaikuttaneet seikat ja niiden pohjalta tehdyt johtopäätökset (Laki Kansaneläkelaitoksesta 870/2014, 22 ja 22a §). Ota lisäksi huomioon vakuutetun kokonaistilanne. Perusteluista tulee näkyä, mihin työtehtävään olet arvioinut vakuutetun työkykyä ja mitkä lääkärinlausunnossa esitetyt vakuutetun toimintakykyä kuvaavat seikat ovat vaikuttaneet lopputulokseen.

Työnantajalle annettavaan hylkäävään päivärahapäätökseen ei ole tietosuojasysteistä kirjoitettu yksilöllisiä perusteluja. Menettely on perustunut eduskunnan oikeusasiamiehen kannanottoon. Vakuutusosasto on 25.2.2014 antamassaan päätöksessä [VakO 6172:2011](#) todennut, että myös työnantajan päätöksessä tulee näkyä Kelan käsitys työntekijällä todetuista sairauksista ja siitä, aiheuttavatko ne sairausvakuutuslain mukaisen työkyvyttömyyden.

Vakuutusosasto on katsonut, että työnantaja on sairauspäiväraha-asiassa asianosainen, jolla on oikeus saada perusteltu päätös. Päätös tulee perustella niin, että myös työnantaja pystyy käyttämään muutoksenhakuoikeuttaan. Asianosaisjulkisuus ulottuu asiassa esitettyihin salassa pidettäviin vakuutetun terveydentilaa kuvaaviin tietoihin. Vakuutusosasto on katsonut, että jos Kela päätyy harkinnassaan työnantajan asianosaisjulkisuuden rajaamiseen, työnantajan tulisi saada rajaamisesta perusteltu päätös. Asiassa on kyse toisaalta työntekijän yksityisyyden ja terveydentilaa koskevien tietojen suojaamisesta ja toisaalta työnantajan oikeudesta saada tietoa siitä, mihin hylkäävä päätös on perustunut.

Vakuutusosaston päätöksen mukaan päätöstä perusteltaessa yksityiselämän suoja on otettava huomioon siten, että henkilön terveydentilaan liittyviä, salassa pidettäviä tietoja ei kirjoiteta päätöksen perusteluihin enempää kuin perusteluvollisuuden täyttäminen edellyttää, mutta ei myöskään vähempää. Myös työnantajan päätös on perusteltava hallintolain (HL 434/2003 45 §) edellyttämällä tavalla.

Vakuutusosaston päätöksen periaatteita sovelletaan myös osasairauspäivärahassa.

Jos työnantaja on maksanut palkkaa osasairauspäivärahan ajalta ja hakee osasairauspäivärahaa, anna samanlainen päätös vakuutetulle ja työnantajalle. Lisää päätökseen tarvittavat yksilölliset perustelut. Totea perusteluissa, miten olet arvioinut esitetystä lääketieteellisestä selvityksestä kuvattua sairautta vakuutetun työ- ja toimintakykyyn ja miksi olet päättänyt pitämään vakuutettua tavalliseen työhönsä kykenevänä. Kun valitset Työkykyarvio-näytöltä hylkäyksen syyksi ”työkykyinen”, muodostuu vakuutetun ja työnantajan päätösesityksiin samansisältöinen

perusteluteksti. Vakuutetun päätökseen kirjoitettavat yksilölliset perustelut siirtyvät sellaisenaan myös työnantajan päätökseen.

Jos pyydät osasairauspäivärahaa varten vakuutetulta erikoislääkärin lausunnon, kirjoita lääkärin erikoisala näkyviin vain työntekijän päätökseen. Työnantajan päätöksessä sitä ei tarvitse mainita.

Myös muissa tilanteissa hylkäävä tai osittain hylkäävä päätös on perusteltava yksilöllisesti. Jos myönnät päivärahan lyhyemmäksi ajaksi kuin sitä on haettu, eri ajankohdasta tai määrältään pienempänä kuin vakuutettu on vaatinut, perustelee päätös hylätyltä osin. Jos vakuutettu on esim. hakenut etuutta kuuden kuukauden tuloilla, mutta myönnät sen verotuksessa todetuilla tuloilla, päätöksestä tulee käydä ilmi, miksi olet tähän päätenyt. Samoin on perusteltava, jos et hyväksy päivärahan perusteeksi kaikkia vakuutetun esittämiä työtuloja tai otat huomioon tulonhankkimiskustannukset toisin kuin ne on esitetty.

1.8. Maksaminen

Osasairauspäiväraha maksetaan saajalle maksukausittain jälkikäteen. Ensimmäinen maksukausi on kuusi ensimmäistä arkipäivää maksettavan ajan alusta ja seuraavat kukin 25 arkipäivää. Jos osasairauspäivärahakausi kestää alle 25 arkipäivää, osasairauspäiväraha maksetaan päivärahaoikeuden päätyttyä.

Osasairauspäivärahassa ei makseta viivästymiskorotusta.

1.8.1. Maksuosoite

Etuus maksetaan etuuden saajan ilmoittamalle Euroopan unionissa sijaitsevalle tilille.

Tilinumeromuutokset tehdään etuuden saajan ilmoituksen perusteella. Asiakas voi ilmoittaa tilinumeromuutoksen lomakkeella Y 121, verkkoasioinnissa tai tietyissä tilanteissa suullisesti. Tilinumeromuutoksia ei oteta vastaan sähköpostitse. Jos asiakas ilmoittaa tilinumerotietonsa ollessasi yhteydessä häneen etuusasiansa hoitamiseksi, ota tilinumerotieto vastaan tunnistettuasi asiakkaan. Tee tilinumeromuutos niihin etuusjärjestelmiin, joihin osaat. Jos asiakkaalla on etuuksia muissa järjestelmissä (esim. Onni, RAKE), tee Oiwaan Perustetietojen muutos -työ, tarkenteella tilinumeromuutos.

Työnantajan tilinumero ja etuuden maksaminen työnantajalle

Etuus maksetaan työnantajan ilmoittamalle pankkitilille. Y-tunnuksellisen työnantajan tilinumeron voi ilmoittaa Työnantajan asiointipalvelussa tai paperilomakkeella Y122. Tilinumero on työnantajakohtainen ja sen ilmoittaa Y-tunnuksen nimenkirjoitusoikeudellinen henkilö. Henkilötyönantajan on ilmoitettava tilinumero aina paperilomakkeella.

Työnantajan asiointipalvelussa ilmoitettu kotimaan tilinumero tallentuu järjestelmään automaattisesti. Muulla tavoin tulleet työnantajan tilinumerotiedot sekä tilinumerotietojen muutokset tallennetaan Maksujenhallintaryhmässä 1-2 päivän kuluessa. Esimerkiksi ulkomaan tilinumerotiedot sekä paperilomakkeilla ilmoitetut tilinumerotiedot tallennetaan käsin. Tilinumeromuutokset tulee ohjata Maksujenhallintaryhmän Etuusmaksut 24400 työjonoon.

Jos työnantajan tilinumero puuttuu, pyydä sitä puhelimitse, sähköpostitse ryhmäpostilaatikosta tai kirjeitse (YHL02). Älä ota tilinumeroa vastaan puhelimesta vaan ohjaa sen ilmoittaminen edellä kuvatuilla vaihtoehdoilla. Käyttäessäsi sähköpostia, lähetä pyyntö ryhmäpostilaatikosta valmiilla viestipohjalla. Ohjeet ryhmäpostilaatikon käytöstä löydät [täältä](#).

Etuuden maksaminen, kun asiakkaalla ei ole pankkitiliä tai tilinumeroa ei saada

Jos asiakkaalla ei ole pankkitiliä tai hän ei ilmoita tilinumeroa pyynnöstä huolimatta, päiväraha maksetaan [prepaid-kortille](#).

Huomautus

Kuntoutusrahajärjestelmä ei vaadi asiakkaan tilinumeroa, jos maksuvaatimus näytölle on viety asiakasmaksulain mukainen maksuvaatimus ja kuntoutusraha maksetaan kokonaan kunnalle. (AML 734/1992 14 §).

1.8.1.1. Ulkomaan maksuosoite

Jos etuuden saaja haluaa hänelle maksettavan etuuden ulkomaan maksuosoitteeseen, etuus maksetaan ulkomaille kansainvälisiä pankkiyhteystietoja käyttäen kirjoittamalla maksuosoitteeksi

- ulkomaan IBAN-tilinumero ja BIC-koodi tai
- ulkomaan BBAN-tilinumero ja BIC/SWIFT-koodi tai
- ulkomaan BBAN-tilinumero, pankin nimi ja maakoodi.

Etuus voidaan maksaa ulkomaille myös vakuutetun postiosoitteen perusteella edellyttäen, että hänellä on voimassa oleva ulkomaan osoite.

Lisätietoja etuuksien maksamisesta löydät teknisistä ohjeista.

1.8.2. Maksunsaajat

Osasairauspäiväraha voidaan maksaa

- vakuutetulle
- työnantajalle
- Potilasvakuutuskeskukselle (PotVL 9 §)
- edunvalvojalle (HolhTL 4 §)
- edunvalvontavaltuutetulle (L edunvalvontavaltuutetusta 2 §)
- kunnalle (TOTUL 23 §, AML 14 § ja SVL 15 luku 12 § 3 mom.)
- työttömyyskassalle (TTL 11 luku 14 §)
- Kelalle (TTL 11 luku 14 §, TOTUL 23 §. Laki perustulokokeilusta 7 §)
- ulosottoviranomaiselle (Ulosottoakaari 4 luku 7 §).

1.8.2.1. Vakuutettu

Päiväraha maksetaan vakuutetulle itselleen, jos hän ei saa palkkaa sairausloman ajalta.

Sairauspäivärahaan on oikeus 16 vuotta täyttäneellä vakuutetulla. Hänellä on myös oikeus hakea ja nostaa hänelle myönnettävä etuus.

1.8.2.2. Työnantaja

Osasairauspäiväraha maksetaan työnantajalle siltä osin kuin työnantaja on maksanut vakuutetulle täyttä palkkaa osa-aikatyöskentelyn ajalta. Täydellä palkalla tarkoitetaan työkyvyttömyyttä edeltävän kokoaikaisen työn perusteella määräytyvää vähentämätöntä sairausajan palkkaa.

Osasairauspäivärahaa ei voida jakaa usealle työnantajalle.

Lue lisää [työnantajan oikeudesta](#) päivärahaan erilaisissa tilanteissa.

1.8.2.3. Palkkaturvan maksaja

Palkkaturvana maksettavat saatavat siirtyvät kaikkine oikeuksineen valtiolle palkkaturvapäätöksen antopäivänä (palkkaturvalaki 16 §) Työstäpoissaolon ajalta maksettua palkkaa vastaava päivärahaetuus maksetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY-keskus) palkkaturvapäätöksen tai ilmoituksen perusteella. Maksamista varten tarvitaan henkilötiedot vakuutetusta, tiedot työstäpoissaoloajalta maksetun palkan määrästä ja maksuajasta, maksuvaikeuksiin joutuneen työnantajan nimi sekä maksunsaajan maksuosoitetiedot.

1.8.2.4. Potilasvakuutuskeskus

Jos potilasvakuutuskeskus on maksanut ansionmenetykskorvausta vakuutetulle samalta ajalta, miltä tämä saa sairauspäivärahaa, maksetaan sairauspäiväraha Potilasvakuutuskeskukselle sen maksuvaatimuksen perusteella. Potilasvakuutuskeskukselle maksetaan sairauspäiväraha myös sen hakemuksen perusteella.

1.8.2.5. Edunvalvoja ja edunvalvontavaltuutettu

Päiväraha maksetaan edunvalvojalle tai hänen määräämälleen vakuutetun tilille, jos vakuutetulle on määrätty edunvalvoja hoitamaan hänen taloudellisia asioitaan.

Jos vakuutetun antama edunvalvontavaltuutus on vahvistettu ja se kattaa etuusasioiden hoidon, maksetaan päiväraha edunvalvontavaltuutetun ilmoittamalle tilille.

1.8.2.6. Kunta

Sairauspäiväraha voidaan maksaa osittain tai kokonaan kunnalle

- jos kunta on maksanut vakuutetulle toimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa päivärahaetuutta vastaan
- asiakasmaksun korvaamiseen, kun vakuutettu on kunnan järjestämässä laitos- tai perhehoidossa
- jos sairauspäivärahan maksamista vakuutetulle itselleen ei voida pitää tarkoitustaan vastaavana hänen elämäntapojensa vuoksi.

Työnantajalle maksettavaa sairauspäivärahaa ei makseta kunnalle.

Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki

Kunta voi periä ja nostaa vakuutetulle maksettavan sairauspäivärahan samalta ajalta, jolta se on maksanut hänelle toimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa etuutta vastaan (TOTUL 23 §).

Kunnalla on oikeus saada sairauspäiväraha siitä päivästä alkaen, jolta se olisi voitu maksaa vakuutetulle itselleen edellyttäen, että kunta on maksanut toimeentulotukea samalta ajalta. Kunnalla on oikeus saada sairauspäiväraha siihen päivään asti, johon se on maksanut toimeentulotukea sairauspäivärahapäätöksen antamishetkellä.

Etuus voidaan maksaa kunnalle vain, jos tämä on ilmoittanut vaatimuksesta vähintään kaksi viikkoa ennen etuuden maksupäivää. Kunnan on ilmoitettava vaatimuksesta kirjallisesti tai sähköisesti Kelalle. Ilmoituksessa on mainittava ajat, joilta toimeentulotukea on maksettu.

Jos samaan päivärahaan kohdistuu sekä Kelan että kunnan maksuvaatimus, päiväraha maksetaan ensin Kelalle. Kela maksaa päivärahan Kelan maksuvaatimuksen ylittävältä osalta kunnalle.

Esimerkki 1

A on hakenut 3.11.2016 sairauspäivärahaa ajalta 1. – 30.11.2016. Kunta on 5.11.2016 antamallaan päätöksellä myöntänyt ja maksanut A:lle toimeentulotukea ajalta 1.–30.11.2016 odotettavissa olevaa sairauspäivärahaa vastaan ja osoittanut Kelalle maksuvaatimuksen vastaavalta ajalta. Kela myöntää A:lle sairauspäivärahan 23.11.2016 antamallaan päätöksellä omavastuuajan jälkeen ajalle 13.–30.11.2016. A:n päiväraha maksetaan kunnalle ajalta 13.–30.11.2016.

Sairauspäivärahapäätöksen antamisen jälkeen myönnetty tai maksuunpantu toimeentulotuki ei ole odotettavissa olevaa etuutta vastaan maksettua toimeentulotukea, eikä tällainen toimeentulotuki oikeuta kuntaa päivärahan saamiseen. Koska Kela ei kunnalta saamansa maksuvaatimuksen perusteella kuitenkaan tiedä, kuinka pitkältä ajalta toimeentulotukea on päivärahapäätöksen antamishetkellä ehditty maksaa, Kela maksaa päivärahan kunnalle maksuvaatimuksen loppuun asti, ellei vaatimusta sitä ennen poisteta. Kunnan tehtävänä on huolehtia siitä, että se poistaa tarvittaessa maksuvaatimuksen siitä päivästä alkaen, josta päivärahan maksamiselle kunnalle ei enää ole edellytyksiä.

Esimerkki 2

A on hakenut 3.11.2016 sairauspäivärahaa ajalta 1.11.–31.12.2016. Kunta on 5.11.2016 antamallaan päätöksellä myöntänyt A:lle toimeentulotukea 1.11.–31.12.2016 odotettavissa olevaa päivärahaa vastaan ja osoittanut Kelalle maksuvaatimuksen vastaavalta ajalta. Kela myöntää A:lle päivärahan 23.11.2016 antamallaan päätöksellä omavastuuajan jälkeen ajalle 13.11.–31.12.2016. Saatuaan tiedon päätöksen antamisesta, kunta poistaa maksuvaatimuksen 1.12.2016 alkaen. Päiväraha maksetaan kunnalle ajalta 13.–30.11.2016 ja 1.12.2016 lukien A:lle itselleen.

Jos kunta ei ole poistanut maksuvaatimusta 1.12.2016 lukien, sairauspäiväraha maksetaan kunnalle maksuvaatimuksen loppuun asti eli ajalta 13.11.–31.12.2016. Jos kunta ei ole enää joulukuulta 2016 maksanut vakuutetulle ennakkona toimeentulotukea odotettavissa olevaa etuutta vastaan, sen on suoritettava aiheettomasti saamansa päiväraha viipymättä vakuutetulle.

Laitos- tai perhehoito

Jos kunta on järjestänyt vakuutetulle laitoshoidoa tai -huoltoa tai perhehoitoa, kunta voi periä ja nostaa samalta ajalta maksettavan sairauspäivärahan siltä ajalta, jonka laitoshoido tai perhehoito kestää (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992 14 §).

Päiväraha maksetaan kunnalle sellaisten laitostyöyksiköiden osalta, joilla laitosrekisterissä (YZLK) tietona vaikutuksista etuuteen on joko "ei makseta" tai "ratkaistaan julkisen tuen perusteella/ostopalvelusopimus".

Perhehoitoa annetaan yksityiskodeissa perhehoitajalain mukaisen toimeksiantosopimuksen perusteella.

Elämäntapojen vuoksi

sairauspäiväraha voidaan maksaa kunnan toimielimelle osittain tai kokonaan sen pyynnöstä käytettäväksi vakuutetun ja hänen perheensä huoltoon, jos sairauspäivärahan maksaminen vakuutetulle itselleen vaarantaisi hänen itsensä ja perheensä tai hänen huollettavanaan olevien lasten toimeentulon vakuutetun elämäntapojen vuoksi (SVL 1224/2004 15 luku 12 § 3 mom.).

Kunnan on haettava etuutta kirjallisesti ja hakemus on perusteltava. Voit kuulla vakuutettua puhelimitse, kun Kelaan on saapunut kunnan maksuesitys ja vakuutetun allekirjoittama suostumus. Varmista, että vakuutettu ymmärtää mistä on kyse ja kirjaa tiedot tarkasti yhteydenottoon. Jos et saa vakuutettuun yhteyttä, kuule vakuutettua hakemuksen johdosta kirjeitse. (asiakaskirje PRS01).

1.8.2.7. Työttömyyskassa

Jos vakuutettu on saanut työttömyysetuutta samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti sairauspäivärahaa, työttömyyskassa saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun työttömyysetuuden määrän takautuvasti suoritettavasta päivärahasta. Sairauspäiväraha maksetaan työttömyyskassalle sen maksuvaatimuksen perusteella. Pyydä työttömyyskassalta tiedot maksetusta työttömyyspäivärahasta (asiakaskirje PRV15). (TTL 1290/2002 11 luku 14 §)

Työttömyysetuuden saajalle maksettava kulukorvaus voidaan myös periä regressinä samalta ajalta maksetusta sairauspäivärahasta. Kulukorvausta maksetaan 9 tai 18 euroa päivältä. Tämä koskee 1.1.2013 alkaen maksettavia kulukorvauksia. Tätä ennen maksettiin kustannusten korvauksena ylläpitokorvausta, jota ei peritty regressinä päivärahasta.

1.8.2.8. Kela

Sairauspäiväraha maksetaan regressinä Kelalle, kun sitä myönnetään takautuvasti ajalle, jolta Kela on maksanut sairauspäivärahaan nähden toissijaista etuutta.

Työttömyysetuus

Kelan maksama työttömyysetuus peritään sairauspäivärahasta regressiкуittauksena Kelalle (TTL 1290/2002 11 luku 14 §). Myös kulukorvaus voidaan periä regressiкуittauksena osasairauspäivärahasta.

Toimeentulotuki

Kela voi 1.1.2017 alkaen periä ja nostaa henkilölle maksettavan sairauspäivärahan ajalta, jolta se on maksanut perustoimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa sairauspäivärahaa vastaan. Sairauspäiväraha maksetaan ensin Kelalle, jos siihen kohdistuu sekä Kelan että kunnan maksuvaatimus. Yli jäänyt osa maksetaan kunnalle.

Perustulo

Kuukauden alussa etukäteen maksettu perustulo vähennetään Sairauspäivärahasta. Vähentäminen tehdään maksuvaatimuksella (nettovaatija, ”Kela, Takaisinperintä suostumuksella”).

1.8.2.9. Valtakirjalla

Valtakirja/muu laitos -menettelyä käytetään poikkeuksellisesti vain, jos ulosoton maksukielloa ei voida muutoin toteuttaa maksukiellon mukaisesti.

1.8.2.10. Ulosottoviranomainen

Sairauspäiväraha voidaan ulosmitata. Ulosmittaukseen sovelletaan ulosottolain 4 luvun palkan ulosmittausta koskevia säännöksiä (Ulosottokaari 705/2007).

Maksukiello

Ulosottomies ilmoittaa ulosmittauksesta maksukiellolla, jonka voimassa ollessa etuutta ei saa maksaa muulle kuin ulosottomiehelle. Maksukiellossa määrätään, miten ulosottoon menevä määrä lasketaan ja siinä ilmoitetaan muiden tulopohjaan vaikuttavien tulojen ja etuuksien määrä, velallisen suojaisuus ja muut tarpeelliset tiedot.

Maksukielloa on noudatettava heti, kun se on saapunut Kelaan. Maksukiello on voimassa määräajan tai toistaiseksi, kunnes ulosottomies kirjallisesti ilmoittaa maksukiellon päättymisestä. Jos maksukiellon perusteena olevat olosuhteet muuttuvat, ulosottomies muuttaa maksukielloa uudella maksukiellolla. Uusi maksukiello korvaa aiemman maksukiellon.

Ulosmittaus voi keskeytyä velalliselle annettavien vapaakuukausien johdosta. Ulosottomies voi ilmoittaa annetuista vapaakuukausista maksukiellossa tai erikseen antamalla uutta maksukielloa. Tällöin aiempaa maksukielloa noudatetaan keskeytyksen jälkeen.

Ulosottoviranomainen vastaa ulosottomenettelyn oikeellisuudesta eikä Kelassa tarvitse tutkia maksukiellon lainmukaisuutta. Kela ei voi oma-aloitteisesti poiketa maksukiellosta. Epäselvässä tilanteessa ulosottoviranomaiselta voi kuitenkin tarkistaa maksukiellon tietojen oikeellisuuden. Ulosottomiehen on myös pyynnöstä tai tarvittaessa annettava neuvoja maksukiellon noudattamisessa.

Maksukiellossa voi olla muita ulosottopidätystä koskevia määräyksiä, joita on noudatettava. Jos ulosmitattavaksi vaadittu määrä on ilmoitettu vakiomääräisenä, ulosmitataan tämä määrä, enintään kuitenkin suojaisuuden ylittävä määrä.

Suojaosuus

Vakuutetun ja hänen perheensä toimeentuloa varten ulosmittaamatta jätetään aina suojaosuus. Suojaosuutta laskettaessa otetaan huomioon vakuutetun elatuksen varassa oleva avio- ja avopuoliso ja samassa taloudessa asuvat omat ja puolison alaikäiset lapset ja ottolapset. Puolisona otetaan huomioon aviopuoliso, toista sukupuolta oleva avopuoliso ja rekisteröidyn parisuhteen osapuolet.

Ulosottovelalliselle jätettävä suojaosuus on 22,41 euroa päivässä velallisen itsensä osalta ja 8,04 euroa päivässä velallisen elatuksen varassa olevan henkilön osalta. Suojaosuus lasketaan kuukaudessa 30 päivältä. Suojaosuudet tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä. (Ulosottoakaari 705/2007 4 luku 48 §) Yksinäisen velallisen suojaosuus on 672,30 euroa kuukaudessa. Jos velallisella on yksi huollettava, on suojaosuus 913,50 euroa kuukaudessa.

Ulosmitattava määrä

Ulosmitattava määrä lasketaan velallisen tulojen ja toimeentuloetuuksien yhteenlasketusta nettomäärästä (tulopohja). Tulopohjaan kuuluvat myös eläkkeet, sairauspäiväraha ja muut palkan sijasta maksettavat toimeentuloetudet riippumatta siitä, ovatko ne ulosmittauskelpoisia vai eivät. Määrättyyn tarkoitukseen myönnettyjä avustuksia ja kustannusten korvauksia (esimerkiksi asumistuki, vammaisetuus, lapsilisä) ei lasketa mukaan tulopohjaan.

Jos tulojen yhteenlaskettu nettomäärä ylittää suojaosuuden, mutta on enintään kaksi kertaa suojaosuuden määrä, ulosmitataan 2/3 suojaosuuden ylittävästä määrästä (tulorajaulosmittaus).

Jos tulojen yhteenlaskettu nettomäärä on suurempi kuin kaksi kertaa suojaosuuden määrä, mutta enintään neljä kertaa suojaosuuden määrä, ulosmitataan 1/3 tulojen yhteenlasketusta nettomäärästä.

Jos tulojen yhteenlaskettu nettomäärä on suurempi kuin neljä kertaa suojaosuuden määrä, ulosmitataan erillisen asteikon mukaan, enintään kuitenkin puolet tulojen yhteenlasketusta nettomäärästä.

Lue lisää [Oikeuslaitos - Ulosmittaus](#)

Maksukielto ja muut maksuvaatimukset

Jos sairauspäiväraha on maksettava työnantajalle, ulosottopidätys tehdään vain siltä osin kuin päivärahaa maksetaan vakuutetulle itselleen.

Jos kunta on vaatinut sairauspäivärahaa maksettavaksi sen vuoksi, että se on antanut toimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa etuutta vastaan (TOTUL 23 §) tai sen vuoksi, että se on järjestänyt vakuutetulle laitoshoidon tai –huoltoa tai perhehoitoa (Asiakasmaksulaki 14 §), päiväraha maksetaan ensisijaisesti kunnalle.

Jos sairauspäiväraha on pyydetty maksettavaksi kunnan toimielimelle (SVL 1224/2004 15 luku 12 § 3 mom.) käytettäväksi vakuutetun ja hänen perheensä elatukseen vakuutetun elämäntapojen perusteella, ja samanaikaisesti ulosottoviranomainen on esittänyt maksukiellon, päiväraha maksetaan ensisijaisesti maksukiellon mukaisesti.

Maksukiellon palauttaminen

Palauta maksukielto ulosottomiehelle, jos

- vakuutettu ei saa sairauspäivärahaa,
- vakuutetun nettotulot eivät ylitä suojaosuutta tai

- siihen on muu laillinen syy.

1.8.2.11. Maksaminen regressinä

Jos sairauspäiväraha myönnetään samalle ajalle, kuin miltä on maksettu päivärahan suhteen toissijaista etuutta, voidaan päiväraha maksaa maksuvaatimuksen perusteella ensisijaiseen etuuteen. Edellytyksenä on, että etuuslaeissa on maininta tästä.

Päivärahasta maksetaan maksuvaatimuksen perusteella seuraaville maksunsaajille:

- Potilasvakuutuskeskukselle
- työttömyyskassalle
- Kelan toimistolle.

1.8.2.12. Regressikuittaus

Regressikuittausta käytetään silloin, kun liikamaksu on syntynyt samalle ajalle maksetusta toissijaisesta Kelan etuudesta, josta liikamaksu voidaan ohjelmallisesti kuitata säännöksen perusteella.

Kuittauksen edellytyksenä on, että laissa on kuittauksen hyväksyvä säännös. Lisäksi edellytetään, että aiemmin maksetun etuuden hoitaminen tapahtuu YHTE-järjestelmässä.

Sairauspäivärahasta voidaan regressikuitata

- Kelan maksamia työttömyysetuuksia (peruspäiväraha, työmarkkinatuki ja koulutuspäiväraha) sekä koulutustukea (SVL 15 luku 11 §). ja
- tartuntatautietuutta ja luovutuspäivärahää.

1.8.3. Ennakonpidätyksen yleiset periaatteet

Tuloverolain mukaan henkilö voi olla Suomessa joko yleisesti verovelvollinen tai rajoitetusti verovelvollinen.

Yleisesti verovelvollinen on henkilö, joka verotuksellisesti asuu Suomessa. Hän on velvollinen suorittamaan Suomessa veroa sekä Suomesta että ulkomailta saamastaan tulosta. Kela toimittaa ennakonpidätyksen yleisesti verovelvolliselle maksamastaan etuudesta tai eläkkeestä, jos niitä ei ole säädetty verovapaiksi (TVL 1535/1992 92 §). Ennakonpidätys tehdään myös työkorvauksesta, jos sen saajaa ei ole merkitty ennakkoperintärekisteriin.

Rajoitetusti verovelvollinen on henkilö, joka ei vakinaisesti asu Suomessa. Hän on velvollinen maksamaan Suomessa veroa vain Suomesta saamastaan tulosta. Tällaisen henkilön verotuksessa sovelletaan pääasiallisesti rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annettua lakia.

Lue lisää Ennakonpidätys > Lähdevero

Ulkomailla asuvan henkilön Suomesta maksettavasta eläketulosta ei peritä lähdeveroa, vaan siitä toimitetaan ennakonpidätys.

1.8.3.1. Ennakonpidätyksen perusteet

Ennakkoperintäasetuksessa ja Verohallinnon päätöksessä ennakonpidätyksen toimittamistavoista ja määrästä säädetään, millä perusteilla ennakonpidätys toimitetaan Kelan maksamista etuuksista ja veronalaisista työkorvauksista.

Ennakonpidätys- ja lisäprosentti

Ennakonpidätys toimitetaan palkkaa varten määrätyn prosentin mukaan siltä osin, kun maksettava määrä ei ylitä Verohallinnon määrittelemää henkilökohtaista tulo rajaa. Tulorajan ylittävältä osalta pidätys toimitetaan lisäprosentin mukaan.

Määräprosentti

Ennakkoperintäasetuksessa ja Verohallinnon päätöksessä on määritelty tilanteita, joissa ennakonpidätys määräytyy eläkkeissä, muissa etuuksissa ja työkorvauksissa kaavamaisesti määräprosentin perusteella.

Taulukkoprosentti

Sairausvakuutuslain mukaisissa päivärahoissa ja kuntoutusrahassa pidätys voidaan toimittaa [Verohallinnon päätöksessä olevan prosenttilaulukon mukaan](#). (VeroHp ennakonpidätyksen toimittamistavasta ja määrästä 6 § 3 mom.)

Muutosverokortti

Maksunsaaja voi hakea Verohallinnolta muutosta ennakonpidätykseen. Jos Verohallinto antaa maksunsaajalle sosiaalietuutta tai eläkettä taikka opintorahaa varten myönnetyn muutosverokortin, se saadaan pääsääntöisesti suorasiirtona (pl. opintoraha) Kelaan, jolloin tiedot kirjautuvat ohjelmallisesti. Jos Verohallinto tai asiakas toimittaa muutosverokortin suoraan toimistoon, rekisteröi muutosverokortin tiedot HEMU-tapahtumalla.

Verohallinto merkitsee muutosverokorttiin tiedon siitä, mihin tarkoitukseen sitä voidaan käyttää. Sosiaalietuuksien ennakonpidätyksessä voidaan käyttää vain sosiaalietuutta varten annettua muutosverokorttia. Kuitenkin opintorahassa ja eläkkeissä voidaan käyttää vain näitä varten annettua muutosverokorttia.

Muutosverokortissa on pidätysprosentti, jota käytetään verokortissa olevaan euromääräiseen tulokertymään asti, jonka jälkeen käytetään korttiin merkittyä lisäprosenttia. Tulokertymää laskettaessa huomioidaan voimassaoloaikana maksetut etuudet tai työkorvaukset. Jos muutosverokorttia käytetään vuodenvaihteen yli, tulokertymän seuranta aloitetaan alusta.

Eläkettä varten annetussa muutosverokortissa ei ole tulokertymää.

Muutosverokortissa voi myös olla merkittynä vain yksi pidätysprosentti.

Rajoitetusti verovelvollinen voi toimittaa Kelaan muutosverokortin.

Maksunsaajan oma pyyntö

Ennakkopidätysprosenttia voidaan korottaa etuuden, eläkkeen tai työkorvauksen saajan omasta pyynnöstä ilman Verohallinnon laskemaa uutta pidätysprosenttia. Etuuden, eläkkeen tai työkorvauksen saaja voi pyytää korotusta joko kirjallisesti tai suullisesti.

1.8.3.2. Lähdevero

Verohallinnon antamaa lähdeverokorttia käytetään maksettaessa päivärahaetuuksia, kuntoutusrahaa, lastenhoidon tukea ja opintorahaa. Lähdeverokorttia käytetään myös maksettaessa kuntoutuksen ja lastenhoidon tuen työkorvauksia, ellei saaja kuulu ennakkoperintärekisteriin.

Sosiaalietuuksien lähdevero on pääsääntöisesti 35 prosenttia. Jos Kela maksaa etuutta vajaalta kuukaudelta, etuudesta vähennetään maksun yhteydessä ohjelmallisesti 17 euroa/päivä (kalenteripäivä). Jos Kela maksaa etuutta kokonaiselta kuukaudelta, etuudesta vähennetään ohjelmallisesti 510 euroa/kuukausi. Erotuksesta peritään lähdevero. (Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta 672/1978 6 §)

Kuntoutuksen ja lastenhoidon tuen työkorvauksista peritään vero lähdeverokorttiin merkityn prosentin mukaisesti. Lähdeverovähennystä ei tehdä ohjelmallisesti. Pidätyksestä saat tehdä lähdeverovähennyksen, mikäli siitä on merkintä verokortissa. Maksa korvauksen saajalle ennakkopidätyksen korjaus tai ohjaa korvauksen saaja tarvittaessa kääntymään Verohallinnon puoleen verotuksen oikaisemiseksi.

Lähdeveron alaisista etuuksista ei peritä sairaanhoitomaksua, vaikka kortissa olisi merkintä sen perimisestä.

Rajoitetusti verovelvollinen voi toimittaa Kelaan muutosverokortin. Jos rajoitetusti verovelvollinen ei pyydä Verohallinnolta muutosverokorttia, verotetaan häntä lähdeverokortin mukaisesti.

1.8.3.3. Tietojen saanti ja käyttöönnotto

Etuuksien ennakkopidätyksen toimittamisessa käytetään hyväksi Kelaan suorasiirtona saatuja ennakkopidätysperusteita. Maksunsaaja voi toimittaa Kelaan myös verokortin tai ilmoittaa muun pidätysperusteen.

Lue lisää kohdasta [Oma pyyntö](#) (Tiedot maksusaaajalta > Oma pyyntö)

Työkorvauksista ei toimiteta ennakkopidätystä, jos saaja on merkitty ennakkoperintärekisteriin.

Rajoitetusti verovelvollisen eläkkeensaajan myöntöpäätöksen jälkeen Vero- ja kirjanpitoryhmä lähettää pääkaupunkiseudun verotoimistoon ennakkopidätysprosentin pyyntökirjeen. Verotoimisto antaa sen perusteella eläkettä varten kirjoitetun henkilökohtaisen pidätysprosentin.

1.8.3.3.1. Suorasiirtotiedot

Kela saa suoraan Verohallinnolta vuosittain tiedot Suomessa verovelvollisten etuudensaajien ennakonpidätysperusteista. Muutosverokortit saadaan Kelaan suoraan Verohallinnolta joka arkipäivä.

Kela tarkistaa vuosittain Verohallinnolta tiedon työkorvauksen saajien (päivähoidon-/kuntoutuspalveluntuottajat) ennakoperintärekisterissäolosta maalisk-, kesä-, syys- ja joulukuussa. Tarkistus tehdään suorasiirtopyyntönä ohjelmallisesti.

Eläkettä varten määrätyt henkilökohtaiset ennakonpidätysprosentit saadaan Kelan pyynnöstä yleisesti ja rajoitetusti verovelvollisille eläkkeensaajille, joiden eläke on maksussa marraskuussa tai joille eläke on myönnetty etukäteen. Pyyntö lähetetään ohjelmallisesti yleensä marraskuussa ja siinä ilmoitetaan arvio seuraavana vuonna maksettavasta eläkkeestä. Verohallinnolta saadut uudet ennakonpidätysprosentit seuraavaa vuotta varten tallennetaan järjestelmään ohjelmallisesti.

Verohallinnolta suoraan saadut ennakonpidätysprosentit otetaan vuosittain käyttöön erikseen ilmoitettavana ajankohtana. Siihen asti käytetään edellisen vuoden joulukuussa voimassa olleita ennakonpidätysperusteita.

1.8.3.3.2. Tiedot maksunsaajalta

Verokortti

Jos maksunsaaja tai Verohallinto toimittaa sosiaalietuutta, opintorahaa, eläkettä tai työkorvausta varten muutosverokortin, ennakonpidätys lasketaan muutosverokortin mukaisesti. Tarkistettua ennakonpidätystä sovelletaan yleensä seuraavan maksuerän alusta lukien.

Takautuvaan aikaan kohdistuvan muutoksen voi kuitenkin ottaa huomioon, jos muutosverokortin voimassaoloaika ulottuu maksettujen erien ajalle. Lue lisää [Ennakonpidätyksen korjaus ja palautus](#)

Palkkaa varten annettuja muutosverokortteja ei käytetä etuuksien eikä eläkkeiden ennakonpidätyksessä.

Rajoitetusti verovelvollinen etuudensaaja voi pyytää Verohallinnolta muutosverokortin. Verohallinto toimittaa verokortin postitse Kelaan.

Oma pyyntö

Ennakonpidätysprosenttia voidaan korottaa etuuden, eläkkeen tai työkorvauksen saajan omasta pyynnöstä ilman Verohallinnon laskemaa uutta pidätysprosenttia. Etuuden, eläkkeen tai työkorvauksen saaja voi pyytää korotusta joko kirjallisesti tai suullisesti.

Lähdevero

Lähdeverotusta varten etuuden tai työkorvauksen saaja toimittaa lähdeverokortin. Lähdeverokortin pitää olla Kelaan varten kirjoitettu. Rajoitetusti verovelvollinen voi toimittaa Kelaan muutosverokortin. Jos rajoitetusti verovelvollinen ei pyydä Verohallinnolta muutosverokorttia, verotetaan häntä lähdeverokortin mukaisesti.

Eläkkeistä ei peritä lähdeveroa, vaan rajoitetusti verovelvolliselle eläkkeensaajalle määrätään ennakonpidätys.

1.8.3.3.3. Ennakkonpidätyksen tallennus

Ennakkonpidätystietojärjestelmään tallennetaan kaikki etuudensaajien ja Verohallinnon toimittamat ennakkonpidätysperusteet. Rekisteröi tiedot valitsemalla HEMU-aloitusvalikolta Ennakkonpidätystiedot.

Rajoitetusti verovelvollisten ennakkonpidätysperusteet tallennetaan Kansainvälisten asioiden keskuksessa, Työkyvyttömyyseläkkeiden ratkaisukeskuksessa tai Vero- ja kirjanpitoryhmässä.

Verokorteissa olevia tulorajoja seurataan ohjelmallisesti. Kertymätiedot päivitetään ohjelmallisesti maksujen eräajoissa ja palautusten kirjaamisen yhteydessä. Mikäli kertymätietojen korjaamisessa ilmenee ongelmia, ota yhteyttä Vero- ja kirjanpitoryhmään.

1.8.3.3.4. Kelan selvitettävä

Selvitä uusien kuntoutuspalveluntuottajien ja päivähoitontuottajien ennakkoperintärekisteriin kuulumisen. Ennakkoperintärekisterissä olon voi selvittää Yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä osoitteesta www.ytj.fi tai Verohallinnon palvelunumerosta 029 497 006.

Jos yrittäjä on merkitty ennakkoperintärekisteriin, YTJ-tietopalvelussa kohdassa Rekisteröinnit näkyy tieto Ennakkoperintärekisteri ja tila Rekisterissä sekä alkupäivä. Näytä rekisterihistoria -toiminnolla saat tiedon mahdollisesta ennakkoperintärekisteriässäolon loppupäivästä. Ennakkoperintärekisteriin kuulumisen jatkuminen selvitetään ohjelmallisesti suoraan Verohallinnolta. Lue lisää Ennakkonpidätys > Työkorvausten saajien verotus.

Rekisteröi tieto työkorvauksen saajan ennakkoperintärekisterissäolosta toiminnolla APRE/ Työkorvausten saajien verotusperusteet. Tietojen tallennus edellyttää, että työkorvauksen saajan perustiedot on tallennettu.

Kela tarkistaa ennakkoperintärekisterissä olon neljä kertaa vuodessa. Verotusperusteisiin pitää rekisteröidä voimassaolon seuraavaksi tarkistuspäiväksi seuraavan tarkistuskuukauden viimeinen päivä (31.3., 30.6., 30.9. tai 31.12.).

Esimerkki

Jos rekisteröit työkorvauksen saajan verotusperusteet heinäkuussa, vie seuraavaksi tarkistuspäiväksi 30.9.

1.8.3.4. Toimittaminen

Ennakkonpidätys toimitetaan ennakkoperintäasetuksen (1124/1996) ja Verohallinnon päätöksen ennakkonpidätyksen toimittamistavoista ja määrästä mukaisesti.

Ensisijaisia pidätysperusteita ovat

- muutosverokortti
- lähdeverokortti tai
- oma ilmoitus muuta perustetta suuremmasta pidätysprosentista.

1.8.3.4.1. Päivärahat

[\(Verohp ennakonpidätyksen toimittamistavoista ja määrästä 6 §\)](#)

Ennakonpidätys toimitetaan

- sairauspäivärahasta
- osasairauspäivärahasta
- äitiysrahasta
- isyysrahasta
- vanhempainrahasta
- osittaisesta vanhempainrahasta
- erityisäitiysrahasta
- erityishoitorahasta
- luovutuspäivärahasta
- tartuntatautipäivärahasta

Ennakonpidätys toimitetaan pääsääntöisesti käyttäen henkilökohtaista perus- ja lisäprosenttia tai muuta henkilökohtaista pidätysprosenttia. Ennakonpidätys tehdään kuitenkin aina vähintään 25 %:n suuruisena, jos käytössä on palkkaa varten annettu pidätysperuste.

Osasairauspäivärahasta ja osittaisesta vanhempainrahasta ennakonpidätys toimitetaan pääsääntöisesti käyttäen henkilökohtaista perus- ja lisäprosenttia. Näiden etuuksien ennakonpidätyksessä ei noudateta 25 % vähimmäispidätystä. Ennakonpidätystä ei toimiteta, jos suoritus on enintään 4 euroa päivää kohti.

Vanhempainpäivärahan työssäoloajalta ennakonpidätys toimitetaan 40 % mukaisesti.

Enintään vähimmäismääräisenä maksettavasta etuudesta (pois lukien osasairauspäiväraha ja osittainen vanhempainraha) ennakonpidätys toimitetaan 20 % mukaisesti. Jos etuuden määrä on enintään 4 euroa päivää kohti, ennakonpidätystä ei toimiteta.

Jos etuudensaajalla on Verohallinnon antama muutosverokortti etuuksien maksua varten, toimitetaan ennakonpidätys sen mukaisesti.

Ennakonpidätys toimitetaan Verohallinnon päätöksessä olevan taulukkoprosentin mukaan, jos

- pidätystietoja ei ole
- edelliseen kalenterivuoteen kohdistuva etuus maksetaan takautuvasti tai etuutta maksetaan lisää. Maksun ei katsota kohdistuvan edelliseen kalenterivuoteen, jos maksukausi ajoittuu vuodenvaihteen molemmin puolin tai maksukausi päättyy siten, että etuutta ei olisi voitu maksaa edellisen kalenterivuoden aikana.

Esimerkki

Päiväraha myönnetään 20.1. ja maksetaan takautuen ajalle 10.12. - 10.1. Etuudensaajalle on saatu suorasiirtona tietoa palkkaa varten annetusta ennakonpidätysprosentista (27 %). Päivärahan määrä on 77,50 e/pv.

- Ajalta 10.12. - 31.12. ennakonpidätys toimitetaan taulukkoprosentilla 35.
- Ajalta 1.1. - 10.1. ennakonpidätys toimitetaan palkkaprosentilla 27.

Esimerkki

Taulukkoprosenttia ei käytetä säännöllisessä maksuerässä, jossa osa ajasta kohdistuu edeltävälle vuodelle.

Päiväraha on myönnetty 17.9. alkaen. Vuoden vaihteessa maksuerä osuu ajalle 23.12. - 24.1. ja sen maksupäivä on 24.1. Etuudensaajalle on saatu suorasiirtona tieto palkkaa varten annetusta ennakonpidätysprosentista (27 %). Päivärahan määrä on 77,50 e/pv.

- Ennakonpidätys toimitetaan palkkaprozentilla 27.

Jos maksuerä maksetaan maksuesteen vuoksi tai muusta syystä myöhemmin, edelliseen vuoteen kohdistuvasta osuudesta ennakonpidätys toimitetaan taulukkoprosentin mukaisesti.

1.8.3.5. Ennakonpidätyksen korjaus ja palautus

Muutosverokortti

Voit korjata ennakonpidätyksen, jos Kelaan on tullut muutosverokortti, joka on voimassa takautuvasti.

Jos muutosverokortin voimassaolo alkaa edellisen vuoden puolelta, voit korjata ennakonpidätyksen kuluvan vuoden toukokuun loppuun saakka. Palautettavan määrän on myös oltava maksussa viimeistään toukokuun lopussa.

Esimerkki

Kelaan on tullut verokortti 5.1. ja se on voimassa 1.11. alkaen. Verokortti on voimassa enintään 31.12. saakka. Ennakonpidätys voidaan korjata 1.11. alkaen. Korjaus voidaan tehdä kuluvan vuoden toukokuun loppuun mennessä, jolloin myös palautettavan määrän on oltava viimeistään maksussa.

Lähdevero

Jos etuudesta on peritty liikaa lähdeveroa, voit korjata liikapidätyksen vain saman maksuvuoden aikana.

Palveluntuottaja ennakonpidätysrekisteriin

Korjaa ennakonpidätys aina silloin, kun työkorvauksensaaja ilmoittaa kesken vuotta tiedon ennakkoperintärekisteriin kuulumisesta.

Kelan virhe

Jos Kela on toimittanut ennakonpidätyksen virheellisesti liian suurena, voit korjata virheen ilman muutosverokorttia. Kelan virhe on kyseessä esimerkiksi silloin, kun Verohallinnon antama ennakonpidätysprosentti on tallennettu väärin liian suurena.

Korjauksen voit tehdä verovuotta seuraavan vuoden toukokuun loppuun saakka. Palautettavan määrän on oltava maksussa viimeistään toukokuun lopussa. Verovuosi on kalenterivuosi, jolta vero määrätään.

Ennakonpidätyksen korjaaminen

Voit korjata ja maksaa liikaa perityn ennakonpidätyksen HERE-aloitusvalikon Ennakonpidätyksen korjaus -toiminnolla. Vero- ja kirjanpitoryhmä tekee RAKE-eläkkeiden ennakonpidätyksen korjaukset ja palautukset saatuaan niistä tiedon ohjelmallisesti.

1.8.3.6. Takaisin maksetut etuudet

Veronalaista etuutta voidaan periä takaisin nettomääräisenä niin kauan kuin Kela voi ilmoittaa Verohallinnolle veronalaisen etuuden ja ennakonpidätyksen määrien muutokset vuosi-ilmoituksen korjauksena. Maksettua etuutta voidaan periä takaisin ja kuitata nettomääräisenä etuuden maksuvuotta seuraavan vuoden toukokuun loppuun saakka. Tämän jälkeen perintä ja kuittaus tehdään bruttomääräisenä.

Jos etuudensaaja maksaa takaisin etuutta sellaiselta vuodelta, jonka verotus on jo vahvistettu, Kela ilmoittaa palautetun etuuden määrän Verohallinnolle takaisinmaksuvuotta seuraavan vuoden tammikuussa. Etuudensaajalle lähetetään tosite, johon on etuuksittain eritelty Verohallinnolle ilmoitetut tiedot. Verohallinto ottaa palautetun etuuden määrän huomioon takaisinmaksuvuoden verotuksessa.

(TVL 1535/1992 112 a § 1 ja 2 mom.)

Kela ilmoittaa myös työpaikkakassojen perimien etuuksien korjaustiedot Verohallinnolle.

Lastenhoidon tuen työkorvauksia ei peritä takaisin työkorvauksen saajalta, vaan lastenhoidon tuen hakijalta. Perhe ja hoidon tuottaja hoitavat yksityisen hoidon tuen veronoinaisuasiat suoraan Verohallinnon kanssa.

Lastenhoidon tuen hoidon tuottajille maksettujen työkorvausten takaisinperintä- ja kuittaustiedoista ei ilmoiteta muutostietoja Verohallinnolle.

Vero- ja kirjanpitoryhmä ilmoittaa kuntoutuksen työkorvausten palautukset Verohallinnolle.

1.8.3.7. Regressisuoritukset

Eri laitosten väliset ja (Kelan) saman maksajan eri veronalaisten etuuksien väliset regressisuoritukset käsitellään ja maksetaan verottomina bruttomäärinä. Jos kuitenkin regressinä perittävä etuus tai sen osa on verotonta, on maksettava etuus verottomalta osin veronalaista esim. kun kuntoutusrahasta peritään opintotuen asumislisää. (TVL 1535/1992 112 a § 3 mom.)

Lue lisää regressiperinnästä ao. etuuden ohjeesta Regressiperintä-kohdasta.

Asiakkaan veronalaista tuloa on aina hänelle itselleen maksettu etuus. Verohallinnolle ei ilmoiteta verovapaina käsiteltyjä regressimaksuja.

1.8.3.8. Vuosi-ilmoitukset

Verovuosi 2018

Vero- ja kirjanpitoryhmä ilmoittaa vuosi-ilmoituksella Verohallinnolle tiedot maksetuista etuuksista ja työkorvauksista sekä niistä toimitetuista ennakonpidätyksistä, lähdeveronalaisista suorituksista ja maksetuista lähdeveroista.

Vero- ja kirjanpitoryhmä toimittaa Verohallinnolle vuosi-ilmoituksen maksuvuotta seuraavan tammikuun loppuun mennessä. Eläkkeensaajille, alle 18 vuotiaille etuudensaajille, edunvalvoijille, kuolinpesille ja työkorvauksen saajille lähetetään vuosi-ilmoituskirje. Muut etuudensaajat voivat katsoa vuosi-ilmoitustiedot Kelan sähköisestä asiointipalvelusta. Jos työkorvauksen saaja pyytää toiminnan päättyessä tositetta maksetuista määristä, tulosta hänelle tosite.

Vero- ja kirjanpitoryhmä ilmoittaa Verohallinnolle osakeyhtiöille, osuuskunnille ja rekisteröidyille yhdistyksille maksetut työkorvaukset kuukausittain eriteltynä.

Eläkkeiden ja etuuksien vuosi-ilmoitustiedot ja mahdolliset korjaustiedot ovat toimistojen kyseltävissä HEKY > Etuussummat > Verotusta varten annetut tiedot.

Päivähoidontuottajien vuosi-ilmoitukset ja mahdolliset korjaustiedot ovat toimistojen kyseltävissä APKY-aloitusvalikolta kohdassa 'Maksetut työkorvaukset' valinnalla 'Verotukseen annetut tiedot'.

Verovuosi 2019

Vero- ja kirjanpitoryhmä ilmoittaa vuosi-ilmoituksella Verohallinnolle tiedot maksetuista etuuksista sekä niistä toimitetuista ennakonpidätyksistä, lähdeveronalaisista suorituksista ja maksetuista lähdeveroista. Työkorvauksista ei enää anneta vuosi-ilmoitusta, koska tiedot on ilmoitettu 1.1.2019 alkaen tulorekisteriin, josta Verohallinto saat tarvitsemansa tiedot.

Vero- ja kirjanpitoryhmä toimittaa Verohallinnolle etuuksien vuosi-ilmoitukset maksuvuotta seuraavan tammikuun loppuun mennessä. Eläkkeensaajille, alle 18 vuotiaalle etuudensaajille, edunvalvojille, kuolinpesille ja työkorvauksen saajille lähetetään vuosi-ilmoituskirje. Muut etuudensaajat voivat katsoa vuosi-ilmoitustiedot Kelan sähköisestä asiointipalvelusta. Jos työkorvauksen saaja pyytää toiminnan päättyessä tositetta maksetuista määristä, tulosta hänelle tosite.

Vero- ja kirjanpitoryhmä ilmoittaa Verohallinnolle osakeyhtiöille, osuuskunnille ja rekisteröidyille yhdistyksille maksetut työkorvaukset kuukausittain eriteltynä.

Eläkkeiden ja etuuksien vuosi-ilmoitustiedot ja mahdolliset korjaustiedot ovat toimistojen kyseltävissä HEKY > Etuussummat > Verotusta varten annetut tiedot.

Päivähoidontuottajien vuosi-ilmoitukset ja mahdolliset korjaustiedot ovat toimistojen kyseltävissä APKY-aloitusvalikolta kohdassa 'Maksetut työkorvaukset' valinnalla 'Verotukseen annetut tiedot'.

Tietojen korjaaminen

Vuosi-ilmoitustietoja voidaan korjata ennen verotuksen päättymistä, jos etuuden tai ennakonpidätyksen määrä muuttuu esimerkiksi takaisinperinnän vuoksi. Edellisen vuoden nettopalautukset on tehtävä toukokuun loppuun mennessä. Vero- ja kirjanpitoryhmä voi korjata virheellisiä tietoja syyskuun loppuun saakka. Vero- ja kirjanpitoryhmä lähettää korjatuista tiedoista aina ilmoituksen myös etuudensaajalle.

1.8.3.9. Kuukausivalvonta

Kirjanpito- ja maksuliikenneryhmä tekee kuukausittain (viimeistään 10. päivä) Verohallinnolle valvontailmoituksen ennakonpidätyksistä ja lähdeveroista. Ilmoitus sisältää ilmoituskuukautta edeltävän kuukauden tiedot. Ennakonpidätys ja lähdevero maksetaan kuukausittain viimeistään maksukuukautta seuraavan kuukauden 10. päivänä.

1.8.4. Maksun estäminen

Maksuste

Osasairauspäivärahan maksaminen voidaan tarvittaessa estää maksusteellä. Maksuestettä käytetään, kun halutaan estää maksun jatkaminen liikamaksun syntymisen uhatessa.

Tieto tallennetusta maksusteestä päivitty seuraavana yönä eräajolla TORE- ja TOKY - aloitusvalikon Maksaminen estynyt -luetteloon.

1.8.5. Etuusmaksujen peruutukset pankista

Maksuja ei voi enää peruuttaa pankista.

1.9. Määrä

Osasairauspäivärahan määrä on puolet sen sairauspäivärahan määrästä

- joka välittömästi edeltää osasairauspäivärahaa tai
- johon olisi ollut oikeus työkyvyttömyyden alkaessa, kun osasairauspäivärahaa ei välittömästi edellä sairauspäiväraha

Lue lisää: Sairauspäivärahan määrä

Osasairauspäiväraha voi siten määräytyä vakuutetun työtulojen tai edeltävän etuuden perusteella.

Sairauspäivärahan määrään vaikuttaneita yhteen sovitettavia etuuksia ei huomioida osasairauspäivärahan määrää määritettäessä. Osasairauspäivärahan perusteena käytetään tällöin sairauspäivärahan laskennallista määrää, josta ei ole vähennetty yhteen sovitettavaa etuutta. Osasairauspäivärahassa huomioidaan estävät ja vähentävät etuudet samalla tavalla kuin sairauspäivärahassa.

Osasairauspäivärahan määrä voi olla alle sairauspäivärahan vähimmäismäärän. Kun sairaudesta johtuva työkyvyttömyys on kestänyt yhdenjaksoisesti 55 päivää, osasairauspäivärahan laskennallinen määrä on aina vähintään puolet vähimmäismääräisen sairauspäivärahan määrästä (24,64 € : 2 = 12,32 € / pv vuonna 2018).

1.10. Ilmoitusvelvollisuus

Jos osasairauspäivärahan saajan olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, joka vaikuttaa oikeuteen saada etuutta tai pienentää etuuden määrää, hänen tulee viipymättä ilmoittaa muutoksesta Kelalle. Tällaisia olosuhteiden muutoksia ovat:

- vakuutettu ryhtyy päivärahakaudella kokoaikaiseen ansiotyöhön tai omaan työhön
- oikeus osasairauspäivärahan saamisen estävään tai päivärahaa vähentävään muun lain perusteella maksettavaan etuuteen alkaa
- vakuutetun oikeus päivärahaan päättyy sairausvakuutuslain 8 luvun 5 §:ssä tarkoitetun rajoituksen vuoksi (vankilassa tai pakkolaitoksessa olo, varusmiespalvelus tai vastaava)
- vakuutettu muuttaa pois Suomesta
- YEL- tai MYEL-vakuutus lakkaa olemasta voimassa tai vakuutetun työtulon määrä muuttuu palkanmaksukaudella
- muu vastaava muutos olosuhteissa, joista vakuutetun on tullut ilmoittaa etuutta hakiessaan.

Jos Kela on saanut tietoonsa sellaisen etuuden saajan olosuhteissa tapahtuneen muutoksen, joka vaikuttaa tai voi vaikuttaa vakuutetulle myönnettävään tai maksettavaan etuuteen, Kela voi

määrätä vakuutetun esittämään olosuhteiden muutoksista selvityksen (SVL 1224/2004 15 luku 20 §).

1.11. Liikamaksu

Liikamaksua voi aiheutua, jos etuutta on maksettu väärin perustein aiheetta tai liian suurena. Liikamaksu tai liikamaksun lisäystä voi syntyä etuuden tarkistusratkaisussa ja lakkautuksessa.

Liikamaksu voi olla etuudensaajan tai muun saajan liikamaksua. Osasairauspäivärahan liikamaksu voidaan periä takaisin

- vakuutetulta
- työnantajalta
- vakuutuslaitokselta
- Potilasvakuutuskeskukselta
- työttömyyskassalta ja
- Kelan toimistolta (regressisäännöksen perusteella tehtävä bruttomaksu).

Vakuutetun liikamaksut ovat ennakonpidätyksenalaisia, mutta ne voidaan periä nettomääräisinä takaisin maksuvuotta seuraavan maaliskuun loppuun saakka.

Potilasvakuutuskeskukselle, työttömyyskassalle, työpaikkakassalle ja Kelan toimistolle liikaa maksetut maksut eivät ole ennakonpidätyksenalaisia, vaan ne peritään ja maksetaan bruttomääräisinä.

Vakuutuslaitokselle syntyvät liikamaksut peritään bruttona Kelalle.

Jos osasairauspäivärahan saajana on ollut edunvalvoja tai sosiaalihuollon toimielin elämäntapojen perusteella, liikamaksu käsitellään vakuutetun liikamaksuna.

Jos asiakasta ei ole kuultu aiemmin liikamaksusta, lähtee päätöksen liitteenä ohjelmallisesti liikamaksua koskeva kuulemiskirje. Kuulemiskirje lähetetään vakuutetulle ja mahdolliselle edunvalvojalle, jos em. päätöksensaaajille on syntynyt liikamaksua. Muita liikamaksunsaajia ei kuulla.

1.11.1. Takaisinperintä

Kaikille etuuksille yhteinen Takaisinperintä-ohje.

1.11.2. Regressiperintä

Osasairauspäivärahaan syntyy regressisaatavaa, kun maksetulle ajalle myönnetään etuus, joka estää osasairauspäivärahan maksamisen tai vähentää sen määrää. Lisäksi edellytetään, että etuuslainsäädännön perusteella samalta ajalta myönnettävä muu etuus voidaan maksaa regressisuorituksena sairauspäivärahaa vastaan Kelalle.

Regressisaatava voidaan hoitaa seuraavasti:

- Regressikuittauksena muusta Kelan etuudesta, kun se on YHTE-järjestelmässä mahdollista.
- Regressiperintänä Kelan maksamasta muusta etuudesta maksuvaatimuksen perusteella esim. KEL:n eläke.
- Regressiperintänä muun laitoksen maksamasta etuudesta perintäkirjeellä.

Regressiperinnän työnkulku

1. Tutki muun etuuden vaikutus (vähentää tai estää) Suhde muihin etuuksiin -sivuilta.
2. Selvitä onko sairauspäivärahapäätös tarkistettava vai oikaistava.
3. Ratkaisussa kannanotto perintään muodostuu ohjelmallisesti (regressikuittaus tai regressiperintä maksuvaatimuksella).
4. Jos liikamaksu aiheutuu toisen laitoksen maksamasta etuudesta, joka voidaan periä regressinä, lähetä saatavasta perintäkirje.

Regressiperintä Kelan etuuksien välillä

Työkyvyttömyyseläke, kuntoutustuki

Kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke on osasairauspäivärahaan nähden vähennettävä etuus, jos se myönnetään työeläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen kanssa samasta ajankohdasta.

Lue lisää: tekninen ohje

Vanhuuseläke

Kansaneläkelain mukaiset vanhuuseläkkeet estävät osasairauspäivärahan maksamisen.

Lue lisää: tekninen ohje

Takuueläke

Takuueläke on vähennettävä osasairauspäivärahasta, jos se myönnetään KEL:n mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen tai työeläkelakien mukaisen täyden työkyvyttömyyseläkkeen tai muun lain mukaisen täyteen työkyvyttömyyteen perustuvan ansionmenetyskorvauksen lisäksi tai maahanmuuttajalle työkyvyttömyyden perusteella.

Lue lisää: tekninen ohje

Kelan kuntoutusraha

Kuntoutusraha estää osasairauspäivärahan maksamisen.

Lue lisää: tekninen ohje

Regressiperintä Kelan ja muun laitoksen välillä

Seuraa Tarkistettavat asiat/Osasairauspäivärahaan vaikuttavat muun yksikön ratkaisut -luetteloa päivittäin. Esim. työeläkelakien mukaan myönnetty vanhuuseläke tai täysi työkyvyttömyyseläke maksetaan Kelalle vain sillä edellytyksellä, että eläkkeen maksamista koskeva vaatimus on tehty eläkelaitokselle vähintään kaksi viikkoa ennen maksupäivää (TyEL 395/2006 121 §).

Kun tieto samalle ajalle myönnetystä muusta etuudesta tulee Kelaan, tee osasairauspäivärahaan oikaisu- tai tarkistus päätös. Osasairauspäivärahasta syntyy takautuvalle ajalle liikamaksu. Jos liikamaksu voidaan periä regressinä toiselta laitokselta, lähetä saatavasta takautuvan suorituksen maksajalle perintäkirje.

Lue lisää: Tekniset ohjeet, kohta Muiden etuuksien vaikutus ja yhteensovitus.

Työeläkelaitos

Työkyvyttömyyseläke

Perintää ei sovelleta jos työeläkelaitos myöntää työkyvyttömyyseläkkeen työkyvyttömyyttä seuraavan kuukauden alusta lukien soveltamatta ensisijaisuusaikaa. Myöskään takautuvasti

maksettavaa osatyökyvyttömyyseläkettä ei peritä Kelalle. (TyEL 395/2006 43 § 3 mom.) Työeläkelaitos maksaa näissä tapauksissa takautuvaa eläkettä osasairauspäivärahan ylittävältä osalta. Ilmoita maksetun päivärahan määrä eläkelaitokselle (asiakaskirje PRV03). Jos KEL-työkyvyttömyyseläkettä maksetaan osasairauspäivärahan kanssa samalle ajalle, työeläkelaitokselle on ilmoitettava KEL-työkyvyttömyyseläkkeellä vähennetty osasairauspäivärahan määrä.

Lue lisää: Työeläke ensisijaisuusaikaa soveltamatta.

Vanhuuseläkkeet

Työeläkelakien mukaiset vanhuuseläkkeet ovat osasairauspäivärahan nähden estäviä etuuksia.

Lue lisää: tekninen ohje

Kuntoutusraha, osakuntoutusraha, kuntoutusavustus

Kuntoutusraha estää osasairauspäivärahan maksamisen.

Lue lisää: tekninen ohje

Vakuutuslaitos

Samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden vuoksi muun lain mukaiset korvaukset ovat osasairauspäivärahaan nähden vähentäviä etuuksia. (SVL 1224/2004 12 luvun 2 § 1 mom.).

Jos vakuutetulla on oikeus tai saattaa olla oikeus lakisääteiseen muuhun korvaukseen (TVL, LVL, MATA, SOTL, SOVL) käsittele sairauspäiväraha viivästymistodistuksella. Päiväraha maksetaan vain vakuutetulle itselleen silloin, kun se ratkaistaan viivästyy-vaikutuksella.

Viivästymistodistuksen perusteella vakuutetun päätökseen tulostuu perustelu korvausoikeuden siirtymisestä. Vakuutusyhtiölle muodostuu ohjelmallisesti ilmoitus viivästymistodistuksen perusteella myönnetystä päivärahasta. Ilmoituskirjeessä on aika, jolta päivärahaa maksetaan ja maksettavan päivärahan määrä.

Lue lisää: tekninen ohje

Vakuutuslaitoksen kuntoutusajan korvaus

Vakuutusyhtiön maksama kuntoutusajan korvaus näkyy 'ansionmenetykskorvaus (kuntoutus)' -tietona. Vakuutusyhtiön maksama kuntoutusajan korvaus on osasairauspäivärahan estävä etuus. Tällöin päätökseen tulee fraasi PRF37 tai PRF38, jos ratkaisun yhteydessä on jo tietona vakuutusyhtiön kuntoutusrahan maksaminen. Jos vakuutusyhtiö maksaa kuntoutusrahan takautuen, voit toimia kuten edellä perimällä regressinä aikaisemmin maksetun osasairauspäivärahan vakuutuslaitokselta.

Ulkomaan eläke

Ulkomailta maksettava eläke vaikuttaa kuten Suomesta maksettava vastaava eläke.

Lue lisää: tekninen ohje

1.11.2.1. Vahingonkorvaukset

Vahingonkorvauslakiin perustuvia korvauksia ei vähennetä osasairauspäivärahasta, jos vakuutetun työkyvyttömyys on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen. Alla oleva ohje koskee vain ennen 1.1.2015 alkaneita työkyvyttömyysjaksoja.

Jos osasairauspäiväraha on maksettu vakuutusyhtiön viivästymistodistuksen perusteella, peritään maksettu päiväraha vakuutusyhtiön vastuuvakuutuksen mukaisesta korvauksesta samalla tavoin kuin esim. tapaturmavakuutuslain mukainen korvaus.

Jos osasairauspäiväraha on myönnetty ilman viivästymistodistusta, vakuutetun tulee ilmoittaa saamastaan ansionmenetykskorvauksesta Kelalle siten kuin päivärahapäätöksessä on huomautettu (PRF53). Osasairauspäiväraha peritään vakuutetulta takaisin siltä osin kuin sitä on maksettu vahingonkorvauslain mukaisen korvauksen kanssa samalle ajalle.

1.12. Lakkauttaminen

Osasairauspäiväraha lakkautetaan, jos vakuutettu

- lopettaa osa-aikatyösopimuksessa sovitun työjärjestelyn mukaisen työskentelyn esimerkiksi
 - kokoaikaiseen työhön paluun vuoksi
 - lomautuksen vuoksi
 - täydelle sairauspäivärahalle jäämisen vuoksi
- muuttaa ulkomaille ja etuuden maksua ei jatketa
- on aloittanut kokopäiväiset opinnot
- on siirtynyt työttömäksi työnhakijaksi
- on kuollut.

Osasairauspäiväraha voidaan lakkauttaa myös muusta syystä, jos sen saamisen edellytykset eivät enää täyty.

Ennen lakkauttamista etuudensaajaa on kuultava. Lakkauttamisesta annetaan vakuutetulle valituskelpoinen päätös.

Estävän etuuden maksamisen vuoksi osasairauspäivärahaan tehdään tarkistusratkaisu eikä sitä lakkauteta.

1.13. Päätöksen oikaisu ja poistaminen

Kaikille etuuksille yhteinen Päätöksen oikaisu ja poistaminen.

Päivärahapäätöksen oikaiseminen eduksi

Jos hakija toimittaa Kelaan uutta selvitystä joka ulottuu takautuvalle ajalle, tulee aina tutkia, voidaanko aiemmin annettu etuuspäätös oikaista hakijan eduksi. Myös lainvoimainen etuuspäätös voidaan oikaista hakijan eduksi.

Oikaiseminen tulee kysymykseen esimerkiksi, kun ratkaisun tekemiseksi tarvittavia tietoja ei pyynnöstä huolimatta ole toimitettu (esimerkiksi hakemus tai lääkärinlausunto on puuttunut) ja hakemus on hylätty sillä perusteella. Asia käsitellään uudelleen alkuperäisen vireilletulon mukaisesti, jos hakija toimittaa myöhemmin puuttuvan selvityksen. Oikaisemisella ei ole määräaikaa.

1.13.1. Työnantaja asianosaisena

Osasairauspäiväraha-asioissa myös vakuutetun työnantaja on asianosainen, jos työnantajalla on oikeus päivärahaan sairausajan palkanmaksun perusteella. Työnantajaa tulee kohdella

asianosaisena samoin kuin henkilöasiakastakin esimerkiksi kuulemisten tai päätöksen oikaisumenettelyn osalta.

Suostumus vahingoksi oikaisuun

Jos työnantaja on asianosainen, päätöksen vahingoksi oikaisuun täytyy saada myös työnantajan suostumus. Huomaa, että suostumuspyyntö täytyy tällöinkin tehdä kirjallisesti ja suostumus saada kirjallisesti. Suostumus tarvitaan, vaikka työnantaja olisi itse toimittanut esim. muuttuneet palkkatiedot Kelaan ja pyytänyt oikaisua. Tällöinkin pyydetään suostumusta normaalimenettelyn mukaisesti kirjallisesti.

Jos oikaisu tapahtuu pelkästään vakuutetun vahingoksi (ei työnantajan), työnantajan suostumusta ei pyydetä eikä tarvita. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, kun osasairauspäiväraha on joltain ajalta maksettu virheellisesti vakuutetulle, vaikka olisi pitänyt maksaa työnantajalle. Jos taas oikaisu tapahtuu pelkästään työnantajan vahingoksi, pyydetään suostumus oikaisuun vain työnantajalta. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, kun osasairauspäiväraha on maksettu virheellisesti työnantajalle, vaikka olisi pitänyt maksaa vakuutetulle.

Jos oikaisu tapahtuu sekä vakuutetun että työnantajan vahingoksi, suostumusta oikaisuun pyydetään molemmilta. Tällöin on kyse tilanteesta, jossa oikeutta osasairauspäivärahaan ei ole lainkaan tai oikeutta ei ole tietyltä ajalta, tai päivärahan määrä pienenee. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, kun osasairauspäivärahan perusteena olevat työtulot on otettu huomioon liian suurina ja oikeilla tuloilla päivärahan määrä pienenee. Voi myös olla tilanne, että osasairauspäiväraha on myönnetty ja maksettu työnantajalle koska työnantaja on maksanut täyttä sairausajan palkkaa. Myöhemmin tulee ilmi, että työkyvyttömyys onkin alkanut myöhemmästä ajankohdasta, jolloin alkamisajankohta myöhentyy. Vaikka sairauspäivärahaa ei olisi miltään ajalta maksettu vakuutetulle itselleen, on hän asianosainen, koska kyse on myös hänen päivärahaoikeudestaan.

Kun päätöstä tulisi oikaista sekä vakuutetun että työnantajan vahingoksi, tulee suostumus saada molemmilta. Jos toinen ei anna suostumusta, haetaan virheellisen päätöksen poistoa.

Huom. kun suostumusta pyydetään työnantajalta, tulee myös työnantajalle kertoa, miksi ja miltä osin päätös on virheellinen.

Jos suostumus vahingoksi oikaisuun saadaan, annetaan oikaisupäätös. Huomaa, että oikaisu voi tapahtua työnantajan eduksi ja vakuutetun vahingoksi tai toisin päin. Tällöin tulee huomata, että samat oikaisufrasit eivät sovi molempien päätöksiin, vaan fraaseja on muokattava tarvittavin osin. Järjestelmässä oikaisun syykoodiksi on mahdollista tallentaa vain yksi, joten on sovittu, että käytetään vakuutetun tilanteen mukaista koodia (oikaisu eduksi/vahingoksi) ja muokataan työnantajan päätöstä.

Jos suostumusta vahingoksi oikaisuun ei saada, haetaan virheellisen päätöksen poistoa muutoksenhakuelimeltä. Jos oikaisu tapahtuu vakuutetun vahingoksi ja työnantajan eduksi (tai toisin päin), voidaan eduksi oikaisupäätös tai myöntöpäätös antaa samalla kun haetaan päätöksen poistoa.

Esimerkki:

Osasairauspäiväraha on myönnetty vakuutetulle itselleen, vaikka työnantaja maksaa täyden sairausajan palkan. Vakuutettu ei anna suostumusta vahingoksi oikaisuun ja haetaan päätöksen poistoa. Työnantajalle voidaan antaa päätös ja maksaa sairauspäiväraha ennen kuin sosiaaliturvasioiden muutoksenhakulautakunta (SAMU) on poistanut virheellisen päätöksen.

Teknisistä syistä myös eduksi oikaisupäätös tai myöntöpäätös on annettava väliaikaisena päätöksenä, joten muokkaa tarvittaessa päätöksen fraaseja.

Huomaa kuitenkin, että jos asia on jollakin tavalla epäselvä tai tulkinnanvarainen (esim. työnantajan oikeus päivärahaan ei ole varma), odotetaan kunnes sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta (SAMU) on käsitellyt poistoasian ja annetaan päätös vasta kun virheellinen päätös on poistettu.

Poistoesitys

Poistoesitys tehdään samalla tavoin ihan samoin kuin muissakin tilanteissa riippumatta siitä, onko työnantaja asianosainen vai ei. Poistoesitys on perusteltava eli siinä tulee kertoa, miksi poistettavaksi esitetty päätös on virheellinen. Poistoesitykseen tulee liittää asiakirjat, jotka osoittavat, että poistettavaksi esitettävä päätös on ilmeisesti lainvastainen taikka perustuu puutteelliseen tai virheelliseen selvitykseen.

Vastuu asianosaisen kuulemisesta Kelan poistoesityksestä kuuluu lain mukaan muutoksenhakuelimelle. Prosessin sujuvuuden vuoksi on kuitenkin sovittu, että Kela hoitaa kuulemisen muutoksenhakuelimen puolesta eli Kela lähettää poistoesityksen ja sen liitteet tiedoksi asianosaiselle tai asianosaisille.

Jos oikaisu tapahtuu vakuutetun vahingoksi (ei työnantajan), poistoesitys liitteineen lähetetään tiedoksi vakuutetulle. Jos työnantaja on asianosainen, lähetetään työnantajalle tiedoksi poistoesitys (ei muita asiakirjoja) tai väliaikainen myöntöpäätös, jos sellainen on annettu. Huomaa, että jos työnantaja ei ole saanut päätöstä, ei se ole asianosainen poistoasiassa. Esimerkiksi jos osasairauspäiväraha on myönnetty ja maksettu vakuutetulle ja vasta myöhemmin tulee työnantajan hakemus (ilmoitus täyden palkan maksusta) osa-aikaisen työskentelyn ajalta, ei työnantaja ole asianosainen vakuutetun päätöksen poistoasiassa. Työnantajaa tulee kuulla poistoesityksestä, vaikka työnantaja olisi itse toimittanut Kelaan oikaisuun johtavat tiedot (esim. uudet palkkatiedot). Liitä poistoasiakirjanippuun työnantajan kuulemiskirje (YHS02/YHS03) tai väliaikainen päätös, jotta sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnassa (SAMU) tiedetään, että työnantajan kuuleminen on Kelan toimesta hoidettu.

Jos oikaisu tapahtuu työnantajan vahingoksi (ei vakuutetun), lähetetään poistoesitys liitteineen tiedoksi työnantajalle. Useimmiten poistoasiakirjat on syytä lähettää tiedoksi myös vakuutetulle (etenkin jos vakuutettua ei ole erikseen kuultu uudesta selvityksestä). Tällainen tilanne on esimerkiksi, kun työnantaja on ilmoittanut uudet palkkatiedot, joiden perusteella päätöstä tulisi oikaista työnantajan vahingoksi. Joissakin tilanteissa voi riittää, että vakuutetulle lähetetään tiedoksi pelkkä poistoesitys tai väliaikainen päätös (esim. vakuutettu on itse toimittanut Kelaan uuden selvityksen, jonka perusteella poistoa haetaan).

Jos oikaisu tapahtuu sekä vakuutetun että työnantajan vahingoksi, lähetetään poistoesitys liitteineen tiedoksi molemmille. Pääsääntöisesti lähetetään samat poistoasiakirjat molemmille.

1.13.2. Oikaisuvaatimukset

Annettu päätös voidaan oikaista hakijan eduksi tai vahingoksi. Eduksi oikaisutarve voi tulla esille Kelan aloitteesta tai hakijan tekemällä oikaisuvaatimuksella. Eduksi oikaisulle ei ole aikarajaa. Hakija voi esimerkiksi esittää osasairauspäivärahapäätöstään oikaistavaksi uusien tuloksetusten perusteella pitkänkin ajan päästä ja asia on tutkittava oikaisuvaatimuksena. Samoin esimerkiksi työnantaja voi esittää uusia sairausajan palkkatietoja.

Oikaisuvaatimuksen johdosta päätöstä oikaistaan eduksi (oikaisuvaatimus hyväksytään), oikaisuvaatimus hylätään tai jätetään tutkimatta.

Huomaa, että osasairauspäivärahoissa päätöksen oikaisu voi olla vakuutetulle vahingoksi ja työnantajalle eduksi tai päinvastoin. Vahingoksi oikaisussa on noudatettava viiden vuoden

määräaikaa, mutta eduksi oikaisu on tehtävä ilman määräaikaa. Tällöin voi tulla tilanne, että toisen asianosaisen päätöstä ei voida enää oikaista tai hakea poistoa, mutta toiselle asianosaiselle on annettava eduksi oikaisupäätös.

Kuuden kuukauden tulojen esittäminen

Päätöksen saatuaan hakija saattaa vaatia päivärahapäätöksen oikaisemista ja esittää uusia selvityksiä kuuden kuukauden tuloista. Tällöin ei aina ole selvää, minkälainen päätös hakijalle pitäisi antaa. Jos hakijan esittämät työtulot huomioidaan ratkaisussa, mutta niitä ei voida ottaa päivärahan perusteeksi (päivärahan määrä ei muutu), on tulkinnanvaraista pitäisikö antaa eduksi oikaisupäätös vai hylätä oikaisuvaatimus. Näissä tilanteissa on sovittu seuraavasta menettelystä:

Esimerkkitalanne 1

Hakija on hakemuksessa ilmoittanut hakevansa päivärahaa kuuden kuukauden tuloilla, mutta ei ole pyynnöstä huolimatta esittänyt tulose selvityksiä. Päiväraha myönnetään verotuloilla ja päätökseen tulee fraasi PRCAY ("Oikaisemme päätöksen, kun saamme tarvittavat selvitykset työtuloistasi ajalta..."). Jos hakija päätöksen saatuaan toimittaa tulose selvitykset, annetaan oikaisupäätös. Jos päivärahan määrä muuttuu, kyseessä on eduksi oikaisu. Jos päivärahan määrä ei muutu (kuuden kuukauden tulot eivät tule perusteeksi), kyseessä on muu oikaisu (oikaisun syykoodi 99, "muu syy"). Lisää päätökseen fraasit PRO10 ja PRC03.

Esimerkkitalanne 2

Hakija ei ole hakemuksessa esittänyt hakevansa etuutta kuuden kuukauden tuloilla, mutta päätökseen saatuaan toimittaa selvityksen tuloista. Annetaan oikaisupäätös (tilanteesta riippuen eduksi oikaisu tai muu oikaisu kuten esimerkkitalanne 1:ssä on todettu). Toisin sanoen ei anneta päätöstä oikaisuvaatimuksen hylkäämisestä, vaan oikaisuvaatimus katsotaan hyväksytyksi, vaikka esitetyt tulot ei tulisikaan perusteeksi. Oikaisun kautta esitettyihin tuloihin otetaan ensi kerran kantaa.

Esimerkkitalanne 3

Hakija ei ole hakemuksessa esittänyt hakevansa etuutta kuuden kuukauden tuloilla, mutta päätökseen saatuaan toimittaa valituksen sekä selvityksen tuloista. Valituksen johdosta annetaan itseoikaisupäätös esitettyjen tulojen perusteella (myös silloin, kun päivärahan määrä ei muutu) ja valitus raukeaa. Kuitenkin jos hakija on valituksessa esittänyt myös muita vaatimuksia kuin päivärahan määrään liittyviä eikä päätöstä näiltä osin voida itseoikaista, annetaan väliaikainen päätös, jossa esitetyt tulot on huomioitu ja lähetetään valitus sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan (SAMU).

1.14. Tarkistaminen

Osasairauspäiväraha tarkistetaan ja tarkistus päätös annetaan, jos

- vakuutettu palaa kokoaikaiseen työhön
- päiväraha-ajalle myönnetään siihen vaikuttava muu etuus
- vakuutettu aloittaa opiskelun
- vakuutettu kuolee.

Jos ilmoitus muutoksesta elämäntilanteesta tulee vakuutetulta itseltään, ei häntä tarvitse erikseen kuulla. Muutoin häntä kuullaan tarvittaessa joko suullisesti tai kirjallisesti.

1.15. Muutoksenhaku

Kaikille etuuksille yhteinen Muutoksenhaku-ohje.